
GLORIOUS
VICTORY
OF THE
SOVIET
PEOPLE

תשקיף

רבין הכריע בעניין

גופת ראשד חוסיין

פעולה נמרצת מאחרי־הקלעים, בעלת ממדים בינלאומיים, שבמרכזה עמד הסופר עמוס קינן, איפשרה את הבאת ארונו של המשורר ראשד חוסיין — שניספה בדליקה בדירתו בניו־יורק — לישראל, וקבורתו בכפר־מולדתו, מוסמוס.

מכיוון שחוסיין היה בסוף ימיו חבר המישלחת של אש"ף באו"ם, היו צפויים הקשיים הרגילים במיקרה זה. אילם נוצרה מעין הסכמה אילמת בין ממשלת ישראל לבין אש"ף להוציא את העוקץ הפוליטי מהענייו, ולהתייחס אליו כאל מיקרה אנושי רגיל.

אחרי התייעצויות עם נציג אש"ף באו"ם זהדי טרזי, מצד אחד, ומנהל מישרד ראש־הממשלה, עמוס עירן, מצד שני, סודר העניין בדרך השיגרה, באמצעות עורך־דין ישראלי בניו־יורק והקונסוליה הישראלית. נראה כי האיש שהכריע היה יצחק רבין עצמו, שביקש למנוע שערורייה בינלאומית.

התנאי היחידי של ממשלת ישראל היה שהתשלום עבור העברת הגופה ישולם בישראל.

חרם טוטאלי על

מחי פלד

שגרירות ישראל בוושינגטון הטילה חרם טוטאלי על מסיבת־הרצאות של האלוף (מיל.) מתי פלד, יו"ר הוועד־הפועל של „המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני". לצורך זה גוייסו כל שלוחות המימסד היהודי, הדתי והחילוני, ברחבי אמריקה.

פלד, אשר יצחק רבין הגדירו זה־עתה, בשיחתו עם נשיא חוף־השנהב הופואה־בואני, כ„ידידו האישי", נתקל בחרם מן הסוג שהוטל בעבר על אורי אבנרי וישראלים אחרים.

מדוע נוטש

עמית את „כור"?

להתפטרותו של אלוף (מיל.) מאיר עמית מתפקיד מנכ"ל כור, אין כל קשר להחלטתו לפרוש ממיפלגת העבודה ולהצטרף לתנועה הדמוקרטית לשינוי. ניסיונו להציג את התפטרותו כחלק ממאבקו הפוליטי אינו מדויק ביותר.

עמית הבין מיכתב התפטרות מ„כור" כבר לפני כשנה, על רקע המיכשולים שהוצבו בדרכו להכנסת שינויים בקריית־הפלדה. כבר אז התבטא באוזני ידידים קרובים ואמר, כי הוא מחפש דרך להסתלק מניהול הקונצרן האדיר.

עמית הסביר אז, כי הוא מבקש לפרוש מפני שתחזיות מומחי כור מעידות על כך שתקופת הגידול וההתפשטות של הקונצרן הגיעה לקיצה וכי עתה צפויות, כהגדרתו של עמית, „שבע שנות רזון" לכור. גם אילולא החליט לנטוש את מיפלגת העבודה, קרוב לוודאי שהיה מחפש אמתלה אחרת להתפטר מניהול הקונצרן.

מה יעשה דיין?

בחוגים שונים קיימות הערכות שונות לגבי עתידו הפוליטי של משה דיין. אין מחלוקת על כך שדיין יחליט על צעדיו הפוליטיים הבאים בהתאם להכרעה שתיפול בוועידת מיפלגת העבודה על המועמד לראשות הממשלה. אם ייבחר שמעון פרס כמועמד המיפלגה, יופיע דיין ברשימת המיפלגה לכנסת וייתן לפרס את מלוא תמיכתו.

אם ייקרא פרס להרכיב ממשלה, הוא לא יצרף את דיין לממשלתו, אבל קרוב לוודאי שיעניק לו תפקיד ממלכתי בכיר — ככל הנראה שגריר־נודד למשימות מיוחדות.

לעומת זאת קיימת אפשרות סבירה שמשה דיין יעזוב את מיפלגת העבודה אם ייבחר יצחק רבין כמועמדה לראשות הממשלה. דיין יטען אז כי מצע המיפלגה אינו תואם את השקפותיו, וככל הנראה יצטרף לתנועה הדמוקרטית לשינוי של ידין.

אומנם, על־פי חוקת המיפלגה החדשה יהיו זכאים לבחור ולהיבחר רק חברים שנרשמו למיפלגה עד העשירי בספטמבר, אולם לגבי משה דיין יימצא, ככל הנראה, הסדר מיוחד, אם ירצה להופיע ברשימת המיפלגה לכנסת.

אגף־העתיקות

ממשיך לחפות על דיין

אגף העתיקות והמוזיאונים במישרד־החינוך־

מאבק על חפקיד

והתרבות ממשיך לחפות על שוד העתיקות של משה דיין, תוך הסתמכות על הטענה האבסורדית שלפיה אין בידי האגף כל עדויות על חפירות בלתי־חוקיות של דיין בעת היותו שר־הביטחון. תשובה ברוח זו ניתנה השבוע על־ידי אברהם איתן, מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים לשורת שאילתות שהגיש יו"ר ועדת־החינוך־והתרבות של הכנסת, אברהם כץ, שהתייחסו לפרשת גניבת הסארקופאגים על־ידי משה דיין מן החפירות בדיר אל־בלח, ולשיפוצם על חשבון המוזיאון.

איתן התחמק מן השאלה אם מחזיק דיין בפריטים בעלי ערך לאומי וכספי, וכן לא השיב ישירות על השאלה, אם שיחזר מוזיאון ישראל סארקופאגים עבור דיין. לעומת זאת אישר כי המוזיאון רכש סארקופאגים מדיין בסוף שנת 1971. כתוצאה מהיתממותו והתחמקותו של מנהל אגף־העתיקות, הגיש ח"כ בץ שורת שאילתות חדשה, שבה הוא מבקש לדעת אם ידוע לאגף העתיקות או למוזיאון ישראל מניין וכיצד הגיעו הסארקופאגים לידי דיין.

הליכוד מייחל

לשיבת אריק

מנהיגי הליכוד משוכנעים כי אריק שרון יחזור אליהם בימים הקרובים וישוב לתפוס את מקומו הקודם בצמרת המיפלגה הליברלית.

הליכוד סבור כי הסיכויים לכך גדלו עתה, אחרי שהסקרים האחרונים הורו על ירידה בסיכוייו של אריק בבחירות. מאידך, מייחלים מנהיגי הליכוד לשיבתו של אריק, שעשה להם צרות רבות בעבר, כדי לחזק את הליכוד מול מיפלגת־ידין־תמיר. לעומת זאת מוסיף אריק עצמו לבקר את ראשי הליכוד בחריפות בלתי־רגילה. טוען כי יעדיף לפרוש כליל מפעילות פוליטית מאשר לחזור לעבוד במחיצתם. הוא טוען, בהופעותיו הפומביות, שאין הם שונים מראשי מיפלגת העבודה, אם לא גרועים מהם.

שערוריית קרקעות

ליד תל גזר

מחלוקת קשה עלולה לפרוץ בקרב אגודת הכורמים סידון־גזר, שבה מאוגדים בעיקר כורמים מאיזור רחובות, סביב טענות כאילו חברי ועד האגודה השתלטו על אלף דונמים קרקע באיזור ומשתמשים בהם למטרותיהם הפרטיות.

אלפי דונמים של קרקעות המוחכרות לכורמים סביב תל־גזר מוחכרות לכורמים מרחובות ונס־ציונה. באחרונה ביקש ועד האגודה ממינהל־מקרקעי־ישראל, שלו שייכות האדמות, לחכור אדמות נוספות בקירבת התל עצמו.

עוד לפני שהמינהל אישר את ההחכרה השתלטו כמה מחברי הוועד על הקרקעות המבוקשות, עיבדו את השטח, זרעו בו חיטה ונטעו בו גפנים כדי לקבוע עובדות בשטח.

מחיר האדמות באיזור נע בין 6000 ל־8000 ל"י לדונם, והשתלטותם של חברי הוועד על כאלף דונמים מסעירה עתה את הכורמים, העומדים לפתוח במאבק נגד חברי הוועד שלהם.

סגן־ניצב סמי נחמיאס

ראש לת"ם

סגן־ניצב סמי נחמיאס, קצין־המודיעין הראשי של המטה הארצי של המישטרה, יועלה לדרגת ניצב־מישנה. הוא יקבל מינוי בראש המחלקה לתפקידים מיוחדים של המטה הארצי, במקומו של ניצב־מישנה מיכאל בוכנר, העומד לעלות לדרגת תת־ניצב ולקבל מינוי חדש במישטרה.

סגן־ניצב סמי נחמיאס, שבא לשורות המישטרה מחיל־המודיעין של צה"ל, נחשב כאחד הקצינים המחוננים ביותר של המטה־הארצי, וזכה בהערכה רבה כאשר ערך חקירה ראשונית בפרשת ידלין ובפרשות חשובות אחרות.

נאסרה פעילות

פוליטית ב„מעריב"

עורכי הצהרון מעריב אסרו פעילות פוליטית על כתבי עיתונם מאה ימים לפני הבחירות, בדומה לאיסור המוטל על עובדי־המדינה.

מאחר שרבים מעובדי העיתון מזוהים בצורה פוליטית ברורה, ביקשו עורכי „מעריב" לשמור על התדמית האובייקטיבית של העיתון, הוציאו הוראה חקובעת, בין השאר, שכל מי שרוצה לעסוק בפעילות מיפלגתית חייב לצאת לחופשה ללא תשלום עד אחרי הבחירות.

כמו כן נאסר על עובדי העיתון ליטול חלק במערכת הבחירות תמורת תשלום.

המשך הסידרה

בגיליון הבא

הרשימה השלישית בסידרת הכתבות „הפקולטה למדעי השחיתות", העוסקת במתרחש מאחרי־הקלעים של הפקולטה לאמנויות באוניברסיטת תל־אביב, אינה מתפרסמת בגיליון זה מסיבות טכניות. המשך הסידרה — בגיליון הבא של „העולם הזה".

SONY®

לשרותך.

שאל כל אחד...

פרסום מלניק/פאל טיראן

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טיפון 03־243386 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, רחוב בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אזרי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

בוקר יפה.

אין כיום משימה פופולארית יותר בישראל מאשר לתקוף את העיתונות.

מאז התאבדותו של שר־השיכון אברהם עופר, הפכה העיתונות שעיר לעזאזל לכל תחלואי המדינה וצרותיה. אפילו כמה מהעיתונאים עצמם נסחפו בבכחאנליה היסטרית זו של הכאה־על־חטא וגיסיון לצוד מכשפות במקום שאינן כלל.

על הגל העכור הזה ניסה לרכב בישבוע שעבר תת־אלוף (מיל.) חיים ירון, לשעבר ראש מחלקת ציוד בחיל־האוויר.

שמו של חיים ירון פורסם לראשונה בציבור לפני כשנתיים, כאשר נודע כי זמן קצר אחרי שעזב את תפקידו בחיל־האוויר, הצטרף כמנהל לחברת סוכני־הנשק של האחים מילצין, ממנה רכש ציוד צבאי בתוקף תפקידו בחיל־האוויר. כמה חדשים אחר־כך, כאשר חשף העולם הזה את שערוריית השחיתות והשוחד ב־חיל־האוויר (העולם הזה 1959) הוזכר גם שמו של חיים ירון בהקשר זה.

הסתבר או כי רוב עיסקות השוחד הגדולות בין ספקים פרטיים לבין אנשי משרד הביטחון, התרחשו בתוך המחלקה שהיתה תחת אחריותו ובפיקודו. התעוררו חשדות לגבי טיב היחסים בין ירון לבין כמה מהמשחדים של אנשי משרד־הביטחון.

בעקבות המידע שנאסף על ידי העולם הזה נפתחה חקירה בפרשה הן על ידי יחידת המשטרה הצבאית החוקרת של חיל־האוויר והן על ידי המישטרה האזרחית. כאשר הסתיימה החקירה הוגשו כתבי־אישום נגד החשודים. גם נגד תת־אלוף חיים ירון הוגש כתב־אישום.

ירון (48), הואשם כי קיבל שוחד משני אנשים שהיו בעלי חברות שסיפקו ציוד לחיל־האוויר. אחד מהם, התעשיין יוסף מהרשק, הועמד יחד עמו לדין.

■ ■ ■

משפטו של חיים ירון התנהל בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, בפני השופט הדסה בן־עתו. בחודש אוקטובר 1976 הסתיים המישפט. חיים ירון זוכה בדין. הוא יצא זכאי וחף מפשע בכל ההאשמות שהועלו נגדו. דבר זיכויו פורסם בעיתונים בהבלטה.

אולם חיים ירון לא קיבל את סיפוקו הנפשי מזיכויו. בשבוע שעבר הוא פתח במסע מאורגן נגד העיתונות, באמצעות העיתונות. בעת ובעונה אחת הופיעו בשני הצהרונים כתבות שפרטו את הסבל הנפשי הרב שעבר על חיים ירון בעת שהתנהל המישפט נגדו.

ירון לא הסתפק גם בכך. שלושה חודשים אחרי שזוכה מצא לנכון לתקוף את העיתונות. הוא האשים כי עשו בו לינץ' באמצעי התיקשורת.

זיכויו של חיים ירון בידי בית־המישפט היה צריך להיות סוף פסוק לפרשה. האיש עבר תקופה ארוכה של סבל וסיוטים, שבאו עליו בתקופה בה התרחשו טרגדיות נוספות בחייו.

אולם חיים ירון עצמו הוא האיש שלא רצה להסתפק בזיכויו. הוא שעורר את הפרשה מחדש. משום כך אי־אפשר להשאיר ללא תגובה את ההאשמות החמורות, אך חסרות הבסיס שלו, בדבר הלינץ' כביכול שערכה בו העיתונות. יש להעמיד את הדברים על דיוקם, ללא רגשנות.

אני מצהיר במלוא האחריות ומוכן להוכיח זאת בכל פורום שהוא: מעולם לא נערכה בעיתונות הישראלית חקירה כה יסודית ומדוקדקת כפי שנערכה בפרשה זו. היתה זו חקירה שהתנהלה תוך זהירות ואחריות מירבית, מעל ומעבר לנדרש בקוד המחמיר ביותר של איזו אתיקה עיתונאית שהיא.

תחילת חקירת העולם הזה בפרשה באה כתוצאה ממידע שהגיע אלינו מקצין חיל־האוויר. היה זה מידע מדהים, על פיו הסתבר כי מחלקת־הציוד של חיל־האוויר מקבלת ציוד בטחוני חשוב, באיכות ירודה, תוך מערכת יחסים מוזרה ותשודה בין היצרנים, אנשי הרכש במשרד־הביטחון ואנשי המחלקה. הועלו חשדות של תשלומי שוחד ומשוא־פנים.

העולם הזה היקצה אז אדם מיוחד — חוקר העולם הזה באותם ימים, זאב יפת — שהקדיש שבועות רצופים לעבודה בלתי על חקירת פרשה זו בילבד. כאשר הלכו והצטברו המימצאים בידי יפת הוא נקט בצעד חסר־תקדים: הוא שיתף את שילטונות צה"ל במידע שאסף, עוד לפני שפירסם מילה אחת על הפרשה.

יפת שיתף פעולה עם חוקרי המישטרה הצבאית של חיל־האוויר, משרד־הביטחון לעומת זאת, שהתבקש על ידי יפת לבדוק את מימצאיו הגיב כעבור זמן קצר לא קונית: המימצאים חסרי־שחר. רק כעבור חדשים ארוכים הסתבר כי בתי־המישפט קיבלו את ממצאי העולם הזה ולא את אלה של משדר־הביטחון.

יפת נפגש עם חיים ירון עצמו לפני שפירסם מילה אחת אודותיו. ירון סרב כמעט לדבר עם יפת, היפנה אותו למפקד חיל־האוויר, האלוף בני פלד.

רק אחרי שכל הפרשה על כל היבטיה נחקרה ביסודיות; רק אחרי שנאספו המיסמכים והעדויות המאשרים את העובדות שבה, רק אז חשף העולם הזה לראשונה את שערוריית השחיתות במשרד־הביטחון ובמחלקת הציוד של חיל־האוויר.

היה זה ב־19 במארס 1975. חיים ירון לא היה הדמות המרכזית בפרשה. אבל הוא היה הדמות הבכירה ביותר הקשורה בה. בעקבות פירסומי העולם הזה נכנסה גם המישטרה האזרחית לתמונה. היא פתחה בחקירה משלה, תוך שיתוף־פעולה עם מצ"ח חי"א ועם מבקר העולם הזה.

כתוצאה מחקירות אלה הועמדה שורה שלימה של אנשים לדין. מנהל מדור הרכש עבור חיל־האוויר במשרד־הביטחון, יואל מירון, הואשם והורשע בגטילת שוחד וגדון לשש שנות מאסר. סגנו, מיכאל היטמן, נדון לחמש שנות מאסר. רב־סרן מאיר בן־אהרון, איש מחלקת הציוד של חיל־האוויר ופיקודו בעבר של ירון, שימש כעד־מדינה נגדו, פוטר מהצבא ב־דרגת טוראי אחרי 24 שנות שירות.

מישפטו של התעשיין אמנון אבני, עדיין תלוי ועומד. עוד יותר מזאת, התעשיין יוסף מהרשק, בעל מפעל התכוף לייצור מיכליות בחיפה, הורשע על ניסיון לשחד את חיים ירון ועל שיחודו, באותו מישפט בו יצא חיים ירון זכאי.

כל גילויי ופירסומי העולם הזה בפרשה נתגלו כנכונים עד האחרון בהם, בבתי־המישפט בהם נערכו המישפטים.

הפרשה כולה היתה דוגמה קלאסית, הראויה לשמש כאות וכמופת, לשיתוף פעולה של כל המערכות בחברה לשם ביעור נגע שחיתות שפשה באחת הנקודות חון ואנשי המחלקה. הועלו חשדות של תשלומי שוחד ומשוא־פנים.

העולם הזה היקצה אז אדם מיוחד — חוקר העולם הזה באותם ימים, זאב יפת — שהקדיש שבועות רצופים לעבודה בלתי על חקירת פרשה זו בילבד. כאשר הלכו והצטברו המימצאים בידי יפת הוא נקט בצעד חסר־תקדים: הוא שיתף את שילטונות צה"ל במידע שאסף, עוד לפני שפירסם מילה אחת על הפרשה.

יפת שיתף פעולה עם חוקרי המישטרה הצבאית של חיל־האוויר, משרד־הביטחון לעומת זאת, שהתבקש על ידי יפת לבדוק את מימצאיו הגיב כעבור זמן קצר לא קונית: המימצאים חסרי־שחר. רק כעבור חדשים ארוכים הסתבר כי בתי־המישפט קיבלו את ממצאי העולם הזה ולא את אלה של משדר־הביטחון.

יפת נפגש עם חיים ירון עצמו לפני שפירסם מילה אחת אודותיו. ירון סרב כמעט לדבר עם יפת, היפנה אותו למפקד חיל־האוויר, האלוף בני פלד.

רק אחרי שכל הפרשה על כל היבטיה נחקרה ביסודיות; רק אחרי שנאספו המיסמכים והעדויות המאשרים את העובדות שבה, רק אז חשף העולם הזה לראשונה את שערוריית השחיתות במשרד־הביטחון ובמחלקת הציוד של חיל־האוויר.

היה זה ב־19 במארס 1975. חיים ירון לא היה הדמות המרכזית בפרשה. אבל הוא היה הדמות הבכירה ביותר הקשורה בה. בעקבות פירסומי העולם הזה נכנסה גם המישטרה האזרחית לתמונה. היא פתחה בחקירה משלה, תוך שיתוף־פעולה עם מצ"ח חי"א ועם מבקר העולם הזה.

כתוצאה מחקירות אלה הועמדה שורה שלימה של אנשים לדין. מנהל מדור הרכש עבור חיל־האוויר במשרד־הביטחון, יואל מירון, הואשם והורשע בגטילת שוחד וגדון לשש שנות מאסר. סגנו, מיכאל היטמן, נדון לחמש שנות מאסר. רב־סרן מאיר בן־אהרון, איש מחלקת הציוד של חיל־האוויר ופיקודו בעבר של ירון, שימש כעד־מדינה נגדו, פוטר מהצבא ב־דרגת טוראי אחרי 24 שנות שירות.

מישפטו של התעשיין אמנון אבני, עדיין תלוי ועומד. עוד יותר מזאת, התעשיין יוסף מהרשק, בעל מפעל התכוף לייצור מיכליות בחיפה, הורשע על ניסיון לשחד את חיים ירון ועל שיחודו, באותו מישפט בו יצא חיים ירון זכאי.

כל גילויי ופירסומי העולם הזה בפרשה נתגלו כנכונים עד האחרון בהם, בבתי־המישפט בהם נערכו המישפטים.

הפרשה כולה היתה דוגמה קלאסית, הראויה לשמש כאות וכמופת, לשיתוף פעולה של כל המערכות בחברה לשם ביעור נגע שחיתות שפשה באחת הנקודות הרגישות ביותר לביטחונה. העיתונות, ובראשה העולם הזה, מילאה בפרשה תפקיד ראשון במעלה, בכך שדחפה לבירור מישפטי שלה, ולבדיקת ההיבטים הפליליים שבה.

סבל אישי מסוג זה בו נאלץ לעמוד חיים ירון, אינו מצדיק אחרי כל זאת את הטענה כי העיתונות עשתה בו מישפט לינץ'. במקרה זה ההיפך הוא הנכון: חיים ירון ואותם עיתונאים שנרתמו לפרסם את דבריו תוך בוררות ואי ידיעת או הכרת הפרשה, הם שעשו את מעשה הלינץ' — לחבריהם העיתונאים ולעיתונות כולה.

כדאי להבהיר במקרה זה את הדברים עד הסוף, כדי להסיר ספקות, אפילו אם עלול הדבר לגרום סבל מחודש לתת־אלוף ירון. בפסק־דינה המלומד, המשורט והמנומק, המשתרע על פני 32 עמודים, לא הפריכה השופטת בן־עתו את העובדות שפורסמו בהקשר לחיים ירון. אם העניקה לו זיכוי, היא עשתה זאת על סמך הפירוש המישפטי שנתנה לעובדות אלה.

אינני רוצה להכנס כאן לפילפולים מישפטיים. אבל כמה ציטטות מפסק־דינה של השופטת יש בהם כדי להבהיר מדוע זוכה תת־אלוף ירון. קבעה השופטת:

כל עוד לא הוכח שום קשר בין המתנות הללו ובין התפקיד שמילא ירון, אין קבלתן מהווה עבירה פלילית אפילו אם אבני הוא ספק של משרד־הביטחון.

הלכה פסוקה אשינה שנויה במחלוקת היא גם זאת, שאפילו אין המקבל מתכוון לקבל שוחד הרי הוא עובר עבירה אם הוא יודע שהנותן מתכוון לתת שוחד, כלומר, שמה שניתן, ניתן תוך צפיה לתמורה הקשורה בתפקידו של המקבל... שוכנעתי שמהרשק מצידו שלח את המתנות והציע את הרשמקול (לירון) לא בתמימות ולא מתוך כורח המוכתב על ידי נוהג, אלא מתוך כוונה לזכות במשוא־פנים. ולכן אני מרשיעה אותו.

עכשיו עלי להסביר כיצד ייתכן שאותן המתנות שהן שוחד מצד הנותן, אינן שוחד מצד המקבל: כבר אמרנו שאם המקבל יודע את מטרת המתת הרי הוא אשם, ואם אנו יודעים היום את מטרת המתת כיצד זאת לא ידע זאת ירון? הוא לא ידע משום שלא היו גלויות לפניו כל העובדות הגלויות לפנינו כיום.

...בסיכום, למקרא כל דבריו של ירון מיד אחרי מעצרו, הן בתמליל והן בעדותו בבית־המישפט, התרשמתי כי צדק מפקד חיל־האוויר שהכיר אותו והיה ממונה עליו במשך שנים, כאשר חיווה דעתו שבטיפשות נהג כאשר לא החזיר את המתנות שקיבל, אבל אין הטיפשות מצביעה על שחיתות ועל טיפשות אין אדם נדון בפליליים. לכן החלטתי לזכות את תת־אלוף חיים ירון מכל העבירות שיוחסו לו.

חשוב לציין עוד כי השופטת קבעה שבמידה רבה היה חיים ירון קורבן לפיקודו, רב־סרן מאיר בן־אהרון, שהעליל עליו וגיסה לסבכו כדי שיוכל להפוך לעד־מדינה נגדו מבלי שיועמד לדין בעצמו. דומני שהדברים בפסק־הדין מדברים בעד עצמם. צריך להיות הרבה יותר מטיפש לבוא ולטעון על סמך פסק־דין כזה כי העיתונות ערכה מישפט לינץ' בחיים ירון. רק בית־המישפט הוא שהיה מסוגל לקבוע אם במעשים שעשה היה היבט פלילי או לא.

■ ■ ■

עד כאן מדובר בצד הפלילי של הפרשה, בה זוכה חיים ירון כליל. קשה לומר את אותם דברים גם על הצד הציבורי שלה.

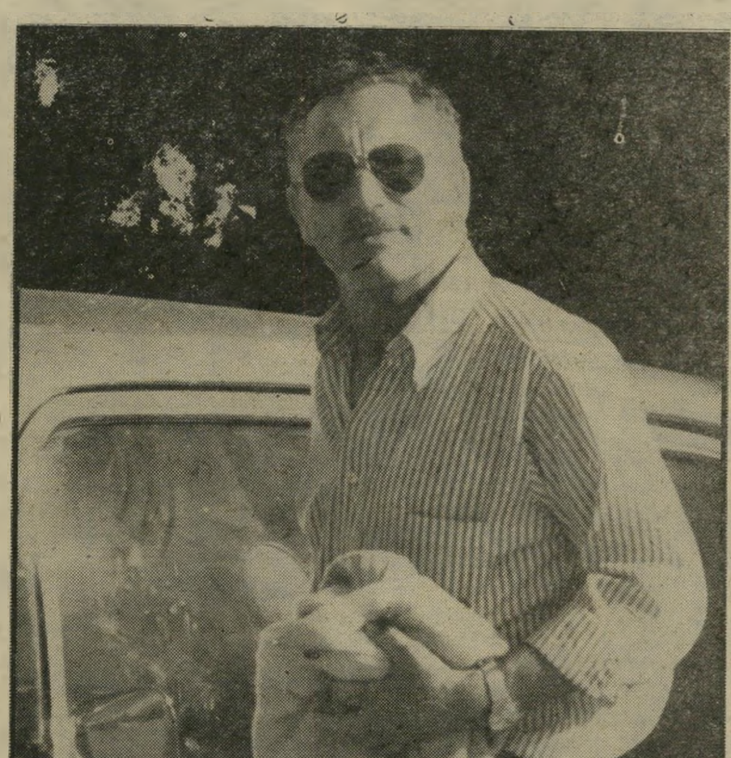
הדברים החמורים שנחשפו בבית־המישפט על מה שהתרחש במחלקת הציוד של חיל־האוויר ובמחלקת הרכש של משרד־הביטחון, מתייחסים כולם לדברים שארעו במחלקה שחיים ירון היה ממונה עליה. אם לא ידע דבר על מה שהתרחש שם אצל פיקודיו מתחת לאפו, זה מוכה אותו מבחינה פלילית. אבל מבחינה ציבורית הוא עדיין נושא באחריות.

בהתקפתו על העיתונות הביא חיים ירון לדוגמא את התקפת העיתונות עליו בקשר למעבר החד שעבר מחיל־האוויר לסוכנות הנשק של האחים מילצין. כהוכחה לחפותו וטוהר כפיו ציטט את החלטת הוועדה הציבורית למתן היתרים לפי חוק שירות־הציבור, שלא מצאה כל דופי בנסיבות פרישתו.

העובדה שניתן לחיים ירון היתר — וגם הכשר בדיעבד — לבצע מעשה פסול לפי כל קנה־מידה ציבורי, אינה הופכת את צעדו זה לכשר. הוא לא עבר על החוק. אבל אין זאת אומרת שהחוק היה בסדר. עובדה היא, שבימים אלה משנים את החוק כך שבעתיד לא יוכלו קציני צה"ל, האחראים לרכש ציוד מסוכני־נשק פרטיים, לעבור מיד אחרי שיחרורם לשירותם של אותם סוכני־נשק.

באחד הראיונות עמו אמר חיים ירון: „איך עלילה מטופשת כזו, יכולה להצליח ולעבור מערכת שלמה, שהלכה שולל את רי עליה? לקחו איש ציבור, הפשיטו אותו עירום בלי שיבדקו מה מאחרי הטענות."

מבלי להיסחף לרגשנות המופרזת של ירון, ומבלי לפגוע בזכויותיו בשירות הביטחוני, השמעת דברים אלה כשלעצמה ופירסומם הם העלילה המטופשת.

מזוכה תת־אלוף (מיל.) חיים ירון
לינץ' לעיתונות

תלבושות Yves De Mardix
ברסום דגש

מכתבים

שוברי־הים המזרחי

ברצוני להתייחס לכתבתכם על סמי פלאטו (העולם הזה 2052). כל היחס המבחיל שבו זכה פלאטו הוא מגעיל וחסר־טאקט. אותו אדם, שתרם למדינת־ישראל כל־כך הרבה מכספו (ואין זה משנה אילו כוונות היו לו), האם זה היחס שמגיע לו? ! צחוק הגורל הוא שדרשו ממנו ערבות הנאמדת בסכום של עשרה מיליון ל"י. האם אלה שתרצו זאת ביקשו להש־תעשע בכספו? ! אני מקווה שלמדות הכל, ישראל לא תפנה עורף לסמי פלאטו.

רעיה חדידה, תל־אביב

אשר לנו להסגיר את שמואל („סמי") שרון־פלאטו, גם מסיבות עקרוניות־מצפו־ניות וגם מסיבות תכליתיות.

האם הוא טיפוס שלילי? כנראה, כן. האם עבר עבירות בארץ? כנראה, לא. ייתכן ועלינו לעזור לממשלת־צרפת לגבות את אשר הוא חייב לה, אם חייב; להסגיר — בשום פנים!

פלאטו

ישנם חוקים יב־שים, נכון. אבל ה־חוק הוא דבר יחסי (פרט לעשרת־הדי־ברות שערכיותן מוחלטת). אך קיים גם חוק קדום יותר, „זואולוגי" יותר, והוא „לא תגשוך את היד המאכילה" או „אל תירק לכוס שממנה שתית."

מעודי לא ראיתי את סמואל שרון־פלאטו, ולא היה לי כל מגע עמו. אבל סימפטיה יש לי כלפיו, סימפטיה לא־כל־כך כשרה, אני מודעת לכך. הוא גאה, מבריק, חצוף. יש לו אשה יפהפייה ואלגב־טית, הוא היה ילד עני מפולין, הוא ניצול השואה, הוא כעין שודד־ים מודרני. בקי־צור, הוא נמר ולא כבש או ארנבת. נמר מפואר, אוהב חיים ואמנות; נסו נא להשוותו לאתם־יודעים־מי, שמעילותיו אפרפרות, קטנוניות גם בסכומים גדולים, בקיצור „מריחות מהסתדרות". תנו ל„נמר" לשבת אצלנו ללא פחד־הסגרה, ונצא נשכרים, לא רק מבחינה תומרית.

מרים בת־אברהם, ירושלים

פלאטו שרון לא יוסגר לידי ממשלת־צרפת — משחררי אבו דאוד. למימון הוצאות ה־פירסום בעיתונות מתבקשים לתרום איש כפי יכולתו.

את המודעה הנ"ל גילית בשימחה רבה באחד מעיתוני־הערב. בלי כל קשר לווי־כוח בנושא אי־הסגרתו של אבו־דאוד ל־

ישראל, טוב לדעת שאדם בישראל מוצא עצמו מוקף אנשים הששים לעזור, וממה־רים לבקש תרומה כספית מהציבור כדי להושיט סיוע לאח בצרה. אני מבקשת להעביר דרככם ליוזמים חברוכים סכום של 0.40 ל"י (ארבעים אגורות). סכום זה מהווה 0.01% מההכנסה החודשית שלנו נטו (והבעל, ברוך־השם, איש צבא־קבע ולא הולך בטל).

אני מוותרת החודש על מסטיק לילדים (המותרות האלה...) כדי לקחת חלק במסע־ההצלה למען מר פלאטו. אני מאד מקווה, שיום אחד (ולפי המצב הכלכלי בארץ ברור לי שיום זה אינו רחוק), כשאהיה אני בצרות, יזכור מר פלאטו איך חשתי לעזרתו ויעביר אלי בשימחה וברצון 0.01% מן ההכנסה החודשית שלו נטו.

איונה גולן, נוה־רום

● הסכום של 0.40 ל"י, שצורף למיכ־תבה של הקוראת גולן הועבר לתעודתו.

המישפט שאותו שירבב, בטעות או ש־לא בטעות, סמי שרון־פלאטו, לדבריו, ב־ראיון לתוכנית מבט בטלוויזיה (יום שני ה־31.7.77), הסגיר את כוונותיו.

פלאטו אמר, באותו ראיון, שמדינת ישראל חייבת להגן על יהודים פטריוטים שמרוב רצון לעזור למדינה עברו על חוקי ארצם ו„מסתבכו". במילים פשוטות: מדינת ישראל צריכה להיות שותפתם לפשע של אי־אלו גנגסטרים ברמה בינ־לאומית, ש„ניאותו" להלבין חלק מהונם באמצעות השקעות בארץ. מדינת ישראל, אליבא ד'מסייה שרון, חייבת לחלץ את טיבור רוזנבוים מצרותיו, את מאיר לנסקי מרודפיו, ועוד שורה של „אישים" מסוג זה שלדאבוננו הרב נימולו בשעתו.

איקן אוסטרוב, צה"ל

בעבר כבר נענתה ישראל לבקשת מ־שלה זרה והסגירה אזרח זר שמצא כאן מיקלט. אני מתכוון למאיר לנסקי, שכולם, אפילו העולם הזה, פסקו שהוא גאנגסטר בינלאומי, שסמי פלאטו הוא לעומתו כיבשה תמימה. והנה מה קרה: הסתבר שהחר הוליד עכבר. לנסקי כלל לא הועמד לדין. הוא חופשי והוא יכול להתיישב בכל מקום בעולם, אפילו בישראל. או בואו לא נהיה צדיקים יותר מהאפיפיורים, ובייחוד כש־מדובר ביהודים עם כסף שאינם ממהרים כל־כך, בימים אלה, לזרום לישראל.

משה קופפר, רמת־גן

לא קשה לנחש מה סיבת הכתבות ה־אוהדות שמספקים אמצעי התיקשורת (וב־ראשם הטלוויזיה) לסמי פלאטו־שרון. ה־פזילה לכספו ולתרומותיו — ברורה.

אך שומה על אנשי מישרד־המשפטים, היודעים את המצב המישפטי כמות שהוא ומשוחררים מריגשנות ציבורית (מאפיי־נת על־ידי בורות טיבעית) המשווה את עניין אבו־דאוד לענין פלאטו־שרון, להכ־ריע כפי שמחייב החוק.

מ. י., עורך־דין, תל־אביב

האומנם שינאת־עמים?

ללא כל קושי מיוחד זיהיתי עצמי ב־רשימתו של חנוך מרמרי „שינאת עמים" (העולם הזה 2056). הוא הציגני שם כמי ש„תקרית אישית משעשעת שאירעה לה בצרפת גראית בעיניה כקונספיריציה צר־פתית־ערבית נגדה, וכל זאת בשל המיט־ען הריגשי שיש לה נגד צרפת שהטילה עלינו אמברגו..." וכו'.

ובכן, כלפי צרפת תמיד היה לי יחס מורכב, מאז שנת תרפפ"ו, וזאת ללא קשר עם אספקת המיסטרים, המיראז'ים, דה־גול, אבו־דאוד וכיוצא באלה. מצד אחד ארץ יפהפיה, פאריס המעטירה, אוצרות־אמנות, אוצרות גבינות, שלא לדבר על חנויות מסוג אחר המזוממת לפרובינציא־לית כמוני. ומצד שני — יחס אנטיפתי של הצרפתי ברחוב כלפי התייר שאינו דובר את שפתו. השוביניזם הינו שם־דבר ואינו צריך הוכחה, והתקרית ה„משעשעת" שבה הייתי מעורבת לא היתה אלא ציון נוסף בדרך העיניים של התייר דובר ה־אנגלית, הנישבה בין הצרפתים שברחוב.

תקרית זו, שנבעה מטעות אנושית, מובן שחיזקה את האנטגוניזם שלי כלפי הצרפתי הקטן. מצידי — שישלחו לנו את כל המיראז'ים שבעולם. זה לא משנה את אי־הנוחות שאני חשה כתיירת עצמאית בעיר־האורות. בי־קרתי לפני זמן־מה בקפריסין, מדינה שבאחרונה לא גילי־תה כלפינו ידידות מופרזת (ראה ההצ־בעה באו"ם בנושא הציונות), ולא יכול־תי שלא לחוש שם אהדה כלפי העם עצמו. ללמדך שלא בכדי „שונאים" או „אוהבים" עם. זה עניין של כימיה, כמ שכתוב בסיפרי־האהבה.

אבידר

אלא מה? כאשר את כוללת בפיליטון שלך על צרפת מיפגש עם „ערבי רע" — את מזמינה לעצמך את זעמו של חנוך מרמרי אוהב־הערבים — ללא אבחנה. ומה עושים כאשר פוגשים, בחשכת הלילה, ב־דמות מאיימת, מגילה, המפליטה קללות ועשיה תנועות מגונות — והדוברת ב־מיקרה ערבית? האומנם אין גם „ערבים נתקפת במחלה ממנה כה חששת. טפל בה מייד. התערבותו ה־תקיפה של ידיד בעניי־ניך המקצועיים מחבלת בתוכניותך לטווח קצר. אל תתרתח. הסבר לו בעדינות, כי יש לך אי־שירות משלך ומשאלות משלך. בימים אלו יהיו בחיים הסנטימנטליים תהפוכות רבות לחיוב ולשלילה. אל ייאוש.

* * *

מיבצע שאפתני מדי עשוי להכניסך לסבך מסוכן, ממנו לא תצא בקלות. פקח עי־ניים והישמר. השבוע צפוייה לך מתנה ואולי אפילו ירושה. בכל או־פן צפה למאורע שיג־דיל את רכושך בצורה בלתי צפוייה. אל תע־רב אנשים זרים בשיי־חותיך הסנטימנטליות. הינך יותר מדי גלוי במה שקשור לענייניך הפנימיים. אל תקפוץ על העיסקה שהציע לך בשבוע שעבר.

* * *

הביקורת שמתחו עליך שונאיך, היתה למרבה הצער, מוצדקת בחלקה. השבוע יהיה עליך לתקן את המעוות. עשה זאת, ב־קפדנות וביעילות, ויוק־רתך המיקצועית והאי־שית תרקיע שחקים. ב־חיי האהבה שלך אין שינוי — אתה פאסיבי בזמן האחרון, ואין סי־כוי שתשתנה דווקא ה־שבוע. הצלחה חלקית עשוייה ליפול בחלקך אם היא תיטול את ה־יוזמה לידיה. דע רק לא להפריע לה.

* * *

תיתכן תמורה רצינית במצבך, אם תדע לפעול במהירות. היא תביא לך יתרונות רבים שיתוו כך מאז־ניים לדרכך בעתיד. אל תזניח את חשבונותיך, השתדל לחמעיט במש־חקי מזל ולחרבות קצת בחישובים. פגי־שה מיקרית שתזדמן לך בסוף השבוע ב־מקום ציבורי, תסתיים במקום אינטימי. דע לנצל אותה עד תום. אל תהיי קשוחה כל־כך ביחסייך איתו.

* * *

מה זה, בן דלי? היום זו, מחר אחרת? מוטב שתשחק ברידג' במקום להתפרפר. כמו־כן, הגיע הזמן ש־תמצא לך עבודה מכני־סה ותשתחרר מן ה־תלות בגורמים חיצו־ניים. זה יעזור לך ללא צל של ספק. בת דלי — את חביבה וסימפטית, אבל איפה הפילפל? פעם היית אחרת; אבל אל ייאוש — הכוכבים צופנים עבורך עתיד לא רע בתחום המיקצועי ובתחום האישי.

* * *

לא! חדרך הנכונה אינה להגיד הכל ישר בפרצוף בשבוע זה. אף לא למקורבים אליך. כל הסיכויים ש־תרצי לנצל את החופש המתקרב ובא. אל תע־שי זאת. התאפקי ושבי בבית. כדאי, לעומת זאת, לנסות לחכיר אנשים חדשים. זה יש־תלם לכם. עיסקה טו־בה מצפה לך בעתיד הקרוב — קחנה בשתי ידיים, זו הזדמנות!

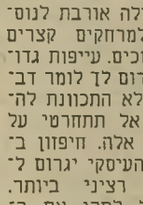

מצאת גבר אבהי שנו־תן לך יחס עדין וחם! חוא עוזר לך לפתור את בעיותיך; חינך מתגדרת בבעייה אחת ומזניחה דברים ח־עשויים להסב לך או־שר רב. שמחה ש־מצאת במקום עבודתך החדש, תפיג את דכ־אונך כליל. סעי לחופ־שה קצרה עם בני ביתך. הקדישי להם את מלוא תשומת ליבך ותבואי בעתיד על שכרך. מישחו מבני משפחתך יצטרך לטיפול רפואי — עזרי לו. שימרי על יופיך: הוא כרטיס הביקור שלך.

* * *

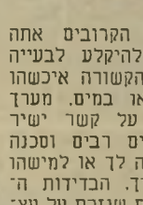
לא שבוע אידיאלי. סכ־נה גדולה אורבת לנוס־עים למרחקים קצרים או ארוכים. עייפות גדו־לה תגרום לך לומר דב־רים שלא התכוונת להי־גיד. אל תתחרטי על דברים אלה. חיפזון ב־תחום העיסקי יגרום ל־סיבוך רציני ביותר. השתדל לתקן את ה־טעות. מריבה עם בן־זוג תביא לפירוד.

* * *

האינטליגנציה שלך אי־נה מוטלת בספק. זו דווקא הסיבה שקשה להבין מדוע אתה מת־קוטט איתה כל שני וחמישי. כדאי לך ל־הקדיש השבוע זמן רב למחשבה, תיכנון ה־עתיד וחסקת מסקנות, מה שיחפוץ אותך ל־אדם מאוזן יותר. כדאי שתפסיק לצפות כל ערב בטלוויזיה ותצא פעם בשבוע לאוויר צח. בת תאומים, כל העתיד לפנייך. אם תחץ עדיין חסר, חרי זה רק משום שאת לא רצינית בחיפושים.

בימים הקרובים אתה עלול להיקלע לבעייה קשה, הקשורה איכשהו בים, או בימים. מערך כלכלי, על קשר ישיר בין מים רבים וסכנה הצפוייה לך או למישהו מקרוביך. הבדידות ה־חברתית שגזרת על עצ־מך לא תביא לך שום תועלת. אינך יכולה לברוח ממנו ולהימנע מלפגוש בו בכל מחיר. אזרי אומץ, ושובי להיות נערה חברתית ונעימה, כבעבר.

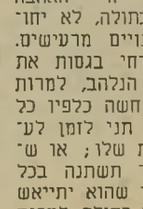
* * *

פרשה אינטימית ה־מציקה לך זמן רב עשוייה להתבהר ל־פתע, לגרום השלכות שתהיינה לתן השלכות חשובות על חייך ה־פרטיים. גורלו של בעל־חי קטן אליו חינך קשור מאוד עלול לג־רום לך דאגה רבה. חי־מנע מהימורים חשבון. אל תיתן לרגשות הקינאה לשלוט בך.

* * *

במישור חיי האהבה שלך, בתולה, לא יחו־לו שינויים מרעישים. אל תידחי בגסות את מחזרך הנלהב, למרות שאינך חשה כלפיו כל משיכה. תני לזמן לע־שות את שלו; או ש־הרגשתך תשתנה בכל זאת, או שהוא יתייאש ממך. בן בתולה, למרות אופייך הנוח, אתה נוטה להתפרצויות.

מכתבים

רעים" בעולם — כשם שיש „גורווגים רעים" ו„אסקימואים רעים"?

כבעלת־מלאכה אני יודעת, שקל מאד ב־כתיבה פיליטוניסטית לפרש עובדות ב־צורה הנוחה לך. ואני רוצה להביא לידיע־תו של מר מרמרי, כי חברת אייר פראנס נטלה באחרונה פיליטון שלי שכתבתי, בעצם, נגד פאריס והשוביניזם הצרפתי — ופירסמה אותו, כמות־שהוא, כמודעת־פירסומת.

תמר אבידר, תל־אביב

סכיני־גילוח בחיכל־התרבות

שוב הוכיח אריק איינשטיין, שלמרות היותו זמר מהשורה הראשונה בשדה־הזמר הישראלי, הריהו רחוק מלהיות ראוי להו־פיע בפני קהל.

קשה להגדיר את יחסו לקהל, אך הוא גובל בזילזול. דוגמה לכך ניתנה בהופעתו בהיכל־התרבות (מוצאי־שבת ה־29.1.77), בתוכניתו „אנשים אוהבים לשיר".

מול קהל של 3000 איש, שישלמו 45 ל"י לכרטיס, הוא לא התבייש להכריז ב־אמצע המופע שהערב הוא בחסותה של חברת סכיני־גילוח מסויימת. מובן ש־מאחרי ההכרזה עמד שיקול כספי נכבד.

אך שיא הפאשלה היה בעת שאירעה תקלה טכנית, והמיקרופונים חדלו לפ־עול. במקום לאלתר בו־במקום שירה בצי־

בור או משהו דומה, נמלט אריק מייד אל מאחרי־הקלעים, כשבעיקבותיו נסים כל אנשי הלהקה המלווה — כעכברים מאוניה טובעת.

חלק ניכר מהערב בוזבז על תיקון ה־תקלה ועל הפסקה, כך שהרפרטואר ש־הוגש לקהל היה דל בכמותו. כדאי לאריק לחדד את זיכרונו, וללמוד את הלקח ש־לימד הקהל את חברו אורי זוהר באותו היכל, לפני כמה שנים. האם רק בעזרת עגבניות ניתן ללמד אמנים שאין זה מש־תלם לשים את האינטליגנציה של הקהל ללעג?

שוקי שגב (חואר), חולון

ההפלות — רצח או חוצפה?

לא ייתכן לעבור בשתיקה על דבריו של ח"כ גרוס מהחזית הדתית התורתית, אשר האשים בכנסת, בעת הדיון על חוק־ההפלות, את ח"כ שולמית אלוני בגבזות שאין לה אח ורע — ברצח ילדים, אשמה המזכירה את הנאצים ושותפיהם. ומתי מא־שים אותה גרוס במה שהוא מאשים? זמן קצר אחרי שחברו־לסיעה ח"כ לורנץ, דרש את הגבלת חופש־העיתונות עקב הא־שמות פרובוקאטיביות ולשון־הרע...

זכורים לנו היטב, ועדיין מהדהדים ב־אוזנינו, אימיו וזעקותיו של ח"כ־לשעבר מ„החזית התורתית", לפני מיספר שנים, בעת הדיון בניתוחי־מתים: „דם יישפך!" זכורה לנו גם דרישתו של יושב־ראש הכנ־סת דאז', ראובן ברקת ז"ל, מאותו ח"כ כי יתנצל, וזכור לנו סירובו של הח"כ למלא את דרישת היושב־ראש (!) והצהרתו בפומבי כי לא איכפת לו להינזף על־ידי היושב־ראש, כיוון שישהה באותו זמן ב־חו"ל...

הדעת אינה מסוגלת לעכל את החוצפה ללא שיעור ומידה ואת הרמיסה ברגל גסה של זכויות האדם. ומידי מי? מידי סיעה הלוחמת כדי להשאיר בחורים צעי־רים מאנשי־שלומה בבית בעת מילחמה, כדי שאני ושכמותי נצא ליהרג עבורם. סיעה שתמכה בחטיפת הילד יוסל'ה שוח־מאכר מידי הוריו — מאשימה אחרים ברצח ילדים.

שאול פרידר, קריית־שמואל, חיפה

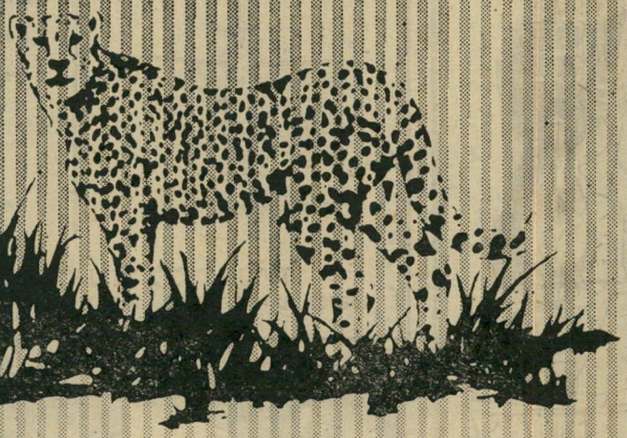
כרטיס הביקור החדש של "חנמרים"

SAVANE

AFTER SHAVE

for face and body

סוואן

לאחר הגלוח

לאחר הרחצה

הסוכן בישראל: בלמון בע"מ

המפיצים: חברת נורית בע"מ

מכתבים

העיתונים התעלמו מן הנישול

כשקראתי את הכתבה על אופן פעולתה של החברה לשיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה („ליהודים בלבד", העולם הזה 2055), הפועלת בגיבוי מלא של הממשלה, לא יכולתי להשתחרר מכמה מישפטים שלימדו אותי עוד בימי בית־הספר:

„...מדינת־ישראל תשקוד על פיתוח ה־ארץ לטובת כל תושביה... תקיים שוויון־זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין... ותהא נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות־המאוחדות." או, אמרו לי שזוהי מגילת־העצמאות שהיא נר לרגלי האומה. איזו רוח כיבתה את הנר?

גבי צקניקר, באר־שבע

שוב הצטיינתם בחשיפת האמת במערומיה. בכתבה על נישול ערבים בעיר העתיקה, במקום שבו נכשלו מרבית עיתוניה ה„חופשיים" של מדינת ישראל, מילאתם אתם את החלל הריק. מילבד שני עיתוני־בוקר שנתנו כיסוי (אם כי לא בולט במיוחד) לנושא, העדיפו כל השאר לשמור על שתיקה. כל זה, בשעה שבעיתוני העולם (בהם הווישינגטון פוסט והניו־יורק טיימס) זכה הנושא בסיקור נירחב.

ההד המעניין ביותר לפרשה הגיע דווקא מהחברה לשיקום הרובע היהודי עצמה. מסתבר שבסדום נותר עוד צדיק אחד, בדמותו של אדריכל החברה ק. רוזנקוביץ. אותו אדריכל ירושלמי אמיץ פירסם מיכתב, באחד מעיתוני־הערב, ובו הביע הסתייגות מפעולות חברתו.

יהושוע מירזן, ירושלים

מיכתב גלוי לקובי ניב

לקובי, עירוני מבטיח ויפה, שלום! תבין, סטיריקון־צמרת, לא איכפת לי ש־על־מנת לקבל צ'ק פעם בחודש אתה ממלא מיכסת מילים על אנשי ימין, קיבוצניקים, ערבים, נהגי־מוניות ותרנגולים עם נוצות טוסו. אגב, למרות סטיותיך החולניות מקיבוצניקים — גילית ידע רב בנושא, שכנראה נישאב מאחת האנציקלופדיות־לילדים או בשיחת־רעים באחד מ„מרתפי־הבוהמה". אגב נוסף — רציתי לציין שאת הידע עליך שאבתי בצורה

דומה, אם כי בעיקרו מאנציקלופדיה חקלאית ומשיחה במרתפי החווה המקומית.

לא איכפת לי שאתה מרוויח כסף בצורה לא כשרה (הוויכוח אינו על האיכות כל עיקר), גם לא איכפת לי שאתה חי בחברה אכסקלוסיבית האוסרת כניסה לבני מעמדות אחרים (ציטוט?!). לא איכפת לי גם שאתה שייך, מן הסתם, לחלק מהנוער העירוני שהוא אדיש, מטומטם, שמן ושבע מבין כל מיגוון הנוער העירוני, ואתה מאלה המיועדים לתפוס מישרות רמות־שחיתות (נגד כל אלה היום אתה כותב) באיזה מישרד מפואר — או למלא טור אוולי באחד מעיתוני־הערב המבוססים, בסוף כל שבוע. מצידי, את תוית ה„עיתונאי" שלך אתה יכול להדביק על הווספה או המיני־מיינור ה„גיזעי" שלך.

מה שמאד איכפת לי, זה שאתה מתפרנס ממילים בלי שום בדיקה אם מה ש־עומד מאחריהן נכון. אולי מקינאה, מרה שחורה (שותה? מעשן?) ותסביכים של ילד־חוץ או מישפחה שלא נקלטה בקיבוץ והחלה קאריירה מפוארת אחרת.

זה, בערך, מה שיש לי נגדך ונגד ההכללות המטופשות וחסרות־הביסוס שלך, ונגד אותם בני־עיר שמבלי להכיר קיבוץ מהו — מנצלים כל במה אפשרית כדי לפתוח פה, כאילו היו מילון למדעי הקיבוץ. אגב (רביעי — לא?), ציטטתי דיבמדוייק את מאמרך הנלהב נגד הקיבוצניקים וקיבוץ (העולם הזה 2054, „הצעה בלתי־מחייבת לשלילת תארים מחייבים"), רק שיניתי את הנושא. פלאגיאט? אתה פשוט חומר נהדר להשראה.

„מיסטר שיעמום מבריק," אתה יכול לענות, לקרוע, לרדת, להשמיץ את מי שבא לך. אך אל תעשה זאת שוב נדוש, כי זה פשוט חסר־טעם, בעיקר עם „שגיונות" כשלך.

גבי זוהר, עברון

ברצוני להתריע בפניכם על הרמה הירודה של המדור הסאטירי. לדעתי הוא מתחת לכל ביקורת, מה־גם שהוא פוגע בקוראים, שכן כדי ליהנות ממנו צריך להיות דביל מושלם.

אנא, החזירו לתחייה את דוקטור זוארץ ז"ל הזכור לטוב. כולנו מתגעגעים אליו.

מיכאל ברשינסקי, חיפה

יותר מדי פירסום?

כקורא ותיק של העולם הזה ועם כל הכבוד לו, קשה לי להבין מדוע עלי לשלם 8.00 ל"י עבורו, בשעה ש־12 מתוך 51 עמודי העיתון הם פירסומת, כשבאחד מהם אפילו תעמולת בחירות של רק"ח (העולם הזה 2055). מבין אני, אומנם, שהפירסומת הינה חלק מהרווח שלכם, אך הדבר לא צריך לבוא על חשבון הקורא.

ואם הזכרנו בחירות, ברצוני לאחל לסיעת העולם הזה ולאורי אבנרי הצלחה בבחירות, מתוך תיקווה שנראה אתכם בכנסת הבאה.

אנצ'ו מאיר, צה"ל

● אחוז עמודי הפירסום בהעולם הזה הוא מהנמוכים הנהוגים בעיתונות הישראלית: 25% — 20% מכלל עמודי השבוע. להשוואה: בעיתון יומי אחוז שטח הפירסום הוא כ־35% בממוצע. אין העולם הזה מטיל הגבלות פוליטיות או אחרות על המפרסמים. כל גוף מיסחרי או פוליטי־חוקי, ראשי, תמורת כספו ועל אחריותו, לפרסם ככל העולה על רוחו. פגיעה בכלל זה הינה פגיעה באחד מעקרי־היסוד של הדמוקרטיה.

יישר־כוח ליגאל לביב

שמעתי את הראיון שלך ששודר ברדיו. אנא, המשך בדרכך ואל תיבהל מאיומים. רק המושחתים והנגועים הם המסוגלים לאיים עליך. ההגונים והישרים ימשיכו לתמוך בך ולהעריך אותך.

אילו היו צומחים עשרים עיתונאים כמוך לפני מיספר שנים — לא הייתה מגיעים למצב שאליו הגענו. חזק־ואמץ, ותבוא על הברכה.

אברהם ש., שבריה

נוח בכמה שגיאות

בגיליון העולם הזה 2056, במדור „בדמדינה — מיפלגות", תחת הכותרת: „החגיגה מתחילה," נכתב בין השאר: „...דוקטור גידעון אביטל, יושב־ראש החברה־להשקעות של בנק דיסקונט...". נוח בשבע שגיאות.

המדובר במר גידעון ארהרד, כלכלן בחברה להשקעות של בנק דיסקונט וגיבה בדירקטוריונים של כמה חברות־בת. הוא וגידעון אביטל (שניהם אינם דוקטורים), היו פעילים בשיגוי וכעת בד"ש.

מיכאל ברגר, ירושלים

הקצין שילם

באחד הגיליונות של העולם הזה פורסם, כי מפקד המחוז הצפוני של המישטרה לשעבר, ניצב שימעון אשד, לא ישלם את דמי־המינוי השנתיים עבור הירחון חדשות המישטרה, וכי על כך הוא עלול להיתבע לדין.

נתבקשנו על־ידי מר אשד עצמו לבדוק את הנושא, ומסתבר כי הוא שילם את דמי המינוי כדת וכדין. פשוט, בגלל טעות של המחשב, המדפיס את כתובות המינויים, נשתרבב שמו של מר אשד במקום הלא־נכון, ועל הטעות הזאת עמדה מינהלת העתון עוד באוגוסט 1976 ושלחה את התנצלותה למר אשד.

יואב ישראלי,
עורך „חדשות המשטרה," תל־אביב

להכנה עצמית

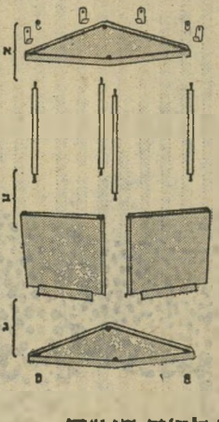
ארון פינתי 2 דלתות

לאמבטיה, לשרותים, למטבח, לחדר־ילדים, למשרד

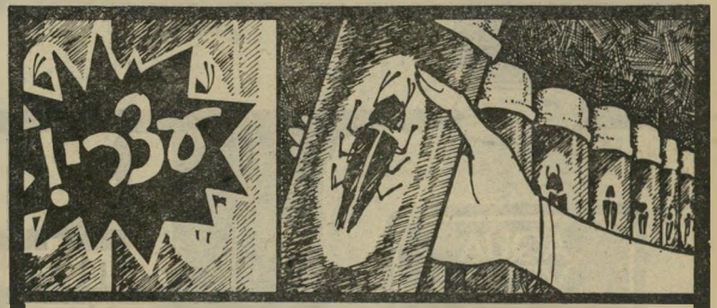
מחיר מומלץ לצרכן -.65 ל"י בלבד

להשיג בחנויות כל־בו וחנויות מוצרי בית

שיווק ע"י: אינטפקס מוצרי עזר לבית בע"מ
רח' מוהליבר 16 • פתח תקוה • טל. 908902

מ.דיין

אנחנו נחסל את הז'וקים!

כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא הצלחת? לאחר חיטוי שלנו, אנו מחסלים את הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת אחריות לשנה.

מודיעין 18 ר"ג, טל. 5-6-790114 • אילת, טל. 059-3012.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/75

איתן עמיחי הדברת מזיקים

הפסיקו לרדת על היורדים!

צפיתי בתוכנית הטלוויזיה השעה השלישית, שהוקדשה לבעיית הירידה והיורדים והיא הרתיחה את דמי. כמי שמכונה „יורד" וכפרופסור לפסיכולוגיה באוניברסיטת סאן־דייגו בארצות־הברית, הרגיז אותי לראות ארבעה אנשים יושבים באולפן הטלוויזיה ומאוננים, כשרק אחד מהם הוא שפוי. ואינני יודע אם הדברים בתוכנית אווילית זו נבעו מטימטום או מרוע־לב.

איוולת היא ליטול את כל היורדים מישראל ולכרוך אותם בסנדוויץ' אחד. מאות אלפי היורדים מישראל מאז הקמתה הם ציבור גדול של אנשים, שונים זה מזה באישיותם, בטעמם, ברקע שלהם ובבעיותיהם הנפשיות והחומריות. הם נבדלים זה מזה במוטיבציות שגרמו לעזיבתם את הארץ.

אינני מתכוון לפרסם כאן מחקר על בעיית היורדים והמוטיבאציה לירידה. אני רק רוצה להעיר כי להציג את כל היורדים כמי שרק סיר־הבשר והתנאים הכלכליים או רמת־המחייה בארצות־הברית הם שדחפו אותם לרדת, היא שטות ממדרגה ראשונה. הבעייה אינה זו של רמת־החיים בישראל. הבעייה היא של איכות־החיים.

כשאני מדבר על איכות־חיים אינני מתכוון רק לרעשנות, צעקנות, חוסר־הנימוס, העדר־האדיבות ושאר תכונות שליליות המאפיינות את הישראלים. אני מתכוון בעיקר לחוסר היחס לזולת.

מבחינה זו החברה הישראלית היא חברה אכזרית. יש לי בן שנולד בארץ וגדל בארצות־הברית. הוא כיום ד"ר לפסיכולוגיה באוניברסיטת ברקלי. הוא גבוה מרגיל. בארצות־הברית זה לא היווה כל בעיה לגביו. כאן בארץ, כשבא לביקור והסתובב ברחובות, הסתכלו עליו והיפנו מבטים אחריו. הוא ספג שפע של הערות מעליבות.

לישראלים יש בוז לכל דבר חריג. הם לא אוהבים אנשים שמרכיבים משקפיים. גם לא שמנים. גבוהים במיוחד גם הם אינם מתחבבים בנקל. יש בעברית יותר כינויי־גנאי לאנשים יוצאי־דופן מאשר בכל חברה אחרת. בארצות־הברית קיים הכלל של „חיה ותן לחיות". בארץ הנוהג המקובל הוא להכנס לנשמת השני.

הישראלי, ולא כל שכן הזר המנסה להשתלב בחברה הישראלית, חש כל הזמן שהוא נמצא תחת ביקורת מתמדת, שיש מערכת שלימה של ציפיות ממנו שהוא חייב לעמוד ממנה, שהוא צריך לתת כל הזמן דין־וחשבון, למלא התחייבויות ולשאת באחריות בלתי פוסקת. זוהי מערכת לחצים שלא כל אדם, ויהיה ציוני נלהב, מסוגל לעמוד בה מבחינה נפשית.

טעות היא לראות בכל יורד בוגד או „נפולת של נמושות" ולהקים חייץ בין היורדים למדינה. רובם הגדול של היורדים קשורים קשר אמוציונאלי חזק מאוד לארץ. אין שום סיבה מדוע שמדינת־ישראל לא תנצל רגשות אלה ותנתק את הקשרים עם היורדים.

ישראלים לשעבר אינם הקבוצה האתנית היחידה החיה בארצות־הברית. הם גם לא הקבוצה הגדולה ביותר. כמעט כל מדינה בעולם מקיימת קשר, באמצעות נציגיה הרשמיים ולא באמצעות שליחים, עם אזרחיה לשעבר. והמדובר גם בארצות שמעבר למסך־הברזל.

רק מדינת־ישראל מעדיפה להתעלם מהמאגר האנושי העצום ובעל ההשפעה העומד לרשותה, ומבכרת על פני היורדים שהגיעו למעמד והשפעה בחברה האמריקאית — שליחים חסרי כל מושג וידע, או את יהודי ברוקלין וברונכס.

אני לוקח דוגמא מעצמי. אני ישראלי שעזב את הארץ לפני 22 שנה ו„ירד". עשיתי קאריירה אקדמית ואני יודע שאני טוב. אבל את הקשר שלי עם הארץ אי אפשר לקרוע לעולם. זה מתבטא באלף ואחת נימים קטנות. אני, למשל, מעריץ גדול של קבוצת כדורגל מקומית בסאן־דייגו ושל קבוצת כדורסל מלוס אנג'לס. אבל אני לא יכול לישון בשקט ביום ראשון אם אני לא יודע מה עשתה בשבת האחרונה בית"ר ירושלים.

לא ראיתי כדורגל בארץ מזה עשרים שנה. את בית"ר ירושלים לא ראיתי בחיי. בכל זאת אני עוקב במתח אחרי משחקי הליגה הלאומית בארץ, כאילו יש להם השפעה ישירה על חיי.

■ ■ ■

מה שאני מתכוון לומר הוא שתוכנית טלוויזיה כמו זו שהוקרנה במיסגרת השעה השלישית, תוכנית שטחית ומטעה, משיגה מטרה הפוכה מזו שהתכוונה לה בכך שהיא ממקדת את הבעייה על רמת־החיים הגבוהה כביכול שבה חיים היורדים בארצות־הברית היא עלולה לדחוף יותר אנשים לרדת.

הטעות היסודית הזאת קיימת גם בבסיס התכנית להחזרת יורדים לארץ. מנסים למשוך אותם חזרה לארץ תוך הבטחה שיזכו כאן לרמת־חיים דומה לזו שחיו בה בארצות־הברית. לא זה מה שיחזיר את היורדים. לא רמת־החיים מעניינת אותם. מעניינת אותם איכות־החיים.

מכאן אני מגיע לבעייה השניה הקשורה ביורדים.

רבים מבין היורדים הגיעו להישגים ניכרים בחברה האמריקאית, רכשו לעצמם השפעה ומעמד. אבל הם מנודים ומוחרמים על ידי ישראל ונציגיה הרשמיים. הם הולכים כשאול קין טבוע על מצחם, בעיני היש־ראלים ואיש לא רוצה לשמוע אותם. אולי זה מקל על מצפונו של מישהו לכנות אותם כ„נפולת של נמושות". אבל הדחיה הזו אינה מועילה לישראל. אני בטוח ששיעור גבוה יותר של יורדים יחזור לארץ אם תהיה כלפיהם מידה גדולה יותר של רצון־טוב.

ישראל יכולה לנצל את היורדים הנשארים באר־צות־הברית למטרות הסברה ותעמולה של העניין הצר־דק שלה. אני הייתי מציע ליצור באופן סלקטיבי קשר עם היורדים בכל קהילה בארצות־הברית, להקים ועדים של ישראלים לשעבר ולרתמם אותם לפעולה למען ישראל והחברה הישראלית. הם יהיו יותר יעילים מכל השליחים ויהודי ברונכס, שהדיבורים על ישראל רק מספקים להם הוכחות על גבריותם.

דווקא המחנה הגדול הזה של היורדים, שחוששים פן יוציא את דיבת הארץ רעה, יכול לסייע לתעמולה ולהסברה הישראלית יותר מכל גוף אחר.

הבעייה של ההסברה הישראלית היא שהיא חד־צדדית, רואה הכל בצבעי שחור ולבן ומציגה את ישראל כטלית שכולה תכלת, שאין בה רבב. זה היה טוב כל זמן שאין תעמולה נגדית. עכשיו זה הפסיק לעבוד.

כל השיטה הזאת התגלתה כפסולה, מבחינה פסיכולוגית־תעמולתית, אחרי מילחמת קוריאה. כאשר חזרו האמריקאים שהיו בשבי הקוריאנים, כשהם שטופי־מוח, ניסו להפעיל עליהם שטיפת־מוח נגדית של אמרי־קניזציה. זה לא עבד. תעמולה חד־סיטרית עובדת למשך זמן מסויים לגבי קהל מצומצם ומטומטם. אני בטוח שמיתי, הפסיכולוגים המקצועיים בארץ משתגעים בוודאי למראה הטימטום שבתעמולה הישראלית.

תעמולה חד־סיטרית עובדת כשאין אפשרות לחיות מושפע מתעמולה נגדית. כדי להתגונן מפני התעמולה הנגדית יש לספק מידע דו־צדדי, ובכך להעניק מעין זריקת־חיסון מפני התעמולה הנגדית. צריך לומר דברים בזכות הצד השני מבלי לשנות את הקו העיקרי שרוצים להחדירו.

הערבים למדו זאת. ישראל לא. משום כך מאבדת ההסברה הישראלית יותר ויותר את השפעתה וכוחה. משום כך מתחילים יותר ויותר יהודים וציונים לפקפק בצידקת העניין הישראלי. היום זה עומד כבר בפני מפלת — לא אצל הגויים, אלא אצל העם היהודי. היום כבר צוחקים כששומעים את המסבירים הישראלים.

הערבים, ובראשם נשיא מצרים, למדו היטב את שיטות התעמולה החדישה. הם מדברים הרבה בשבחיה של ישראל, בזכות הישגיה הסוציאליים והקידמה החברתית שבה. בצורה זו קל להם יותר להיראות שקולים ומאוזנים בעיני קהל שומעיהם ולהמשיך במדיניותם.

הייתי סולח למדינת־ישראל לוא היתה שולחת לארצות־הברית מסבירים ותועמלנים מוכשרים ומשכנעים. אבל מה שהיא עושה כיום הוא שהיא מרחיקה אף את יהודי ארצות־הברית, עם כל המיטען של הרצון הטוב שיש להם כלפי המדינה, מאמונה בצידקת ישראל.

פרופסור שלמה הררי,
סאן־דייגו, ארצות־הברית

פרופסור הררי, 51 יליד גרמניה, היה בשעתו קצין במישטרת ישראל, לפני שפרש והיתמנה לראש מינהלת העולם הזה. בשנת 1955 יצא את הארץ ופנה ללמוד פסיכולוגיה בארצות־הברית. הוא פירסם שלושה ספרים ועשרות מאמרים בעיתונות המקצועית.

והרי החדשות

אני מרחמת על שדרני הרדיו והטלוויזיה שלנו. בֶּאמת. אני מרחמת עליהם כשאני מקשיבה לחדשות, שעליהן הם חוזרים ללא־הרף. המיסכנים! אני בטוחה שהם פיתחו לעצמם מעין חסינות נפשית מפני ה„חדשות" האידיוטיות לחלוטין שהם נאלצים לקרוא לתוך המיקרופון בקול חמור ורציני, כפי שזה נשמע.

מפני שכשאני מאזינה לנוסח הקבוע והמוכר (שעליו חוזרים מדי יום ביומו, בגירסות שונות ומשונות): „המהנדסים דורשים הטבות נוספות (!), בטענה שביזבזו שנים על רכישת השכלה גבוהה..." הם דורשים — אחרת... ינקטו סנקציות. או שביתות!

כשבחור או בחורה צעירים ממשיכים בלימודיהם כדי להיות למהנדסים, רופאים או ארכיטקטים, כבר מעצם העובדה הם הפיקו טובה גדולה, מכך שהיתה ביכולתם להרחיב את השכלתם בכיוון להשגת ייעוד. מכל מקום: אם אתה בוחר בכך בתור מיקצוע, זה ח י י ב להיות ייעוד.

אולם, אין צורך לומר שהעובדות שונות. הצעירים שלנו לומדים בעיקר למען השגת מעמד שהוא, כמובן, התוצאה הישירה מלימודיהם. וגם מפני שכיום קל יותר להשיג מישרות משתלמות בעזרת תואר אקדמאי.

כפי שאני רואה זאת: הלימודים הם הטבה גדולה כשלעצמם! רופא או מהנדס מרוויחים, מטבע הדברים, יותר מאחות או משרברב (אף שייתכן שאני טועה במיקרה האחרון). ובכל־זאת, המהנדס עובד בסביבה נוחה, ידיו נשארות נקיות והוא נהנה מסופי־שבוע ומחופשות, מה שקשה לומר על שרברבים). וכיוון שהם מרוויחים יותר (אותם אנשי־מיקצוע בעלי־התארים), אינני מבינה מדוע יש להעניק להם „פיצוי" נוסף על שנות לימודיהם.

אני מבינה את דרישתם לתוספת כסף לשם קניית ספרים, הנחוצים להם לשיפור רמתם המיקצועית וללימוד התגליות האחרונות — ספרים מסוג זה הם יקרים מאד. אני מבינה תוספת־שכר על עבודה הנעשית בשעות או בימים בלתי־מקובלים. אני בהחלט בעד תארים כגון „יקיר ירושלים" וציונים־לשבח על הצטיינות בעבודה. אך הדרישה לתוספת הטבות רק בגלל ש„ביזבזו" שנים על לימודיך, זו נראית לי אבסורדית.

■ ■ ■

קחו, למשל, אמן. האמן, כדי שיוכל לזכות בזכות לקרוא לעצמו „מיקצועי", חייב לסיים קונסרבטוריון או בית־ספר לאמנות או בית־ספר למחול. פעמים הוא נזקק לשמונה שנים של עבודה קשה מאד, הן גופנית והן נפשית. ואחרי שסיים את לימודיו (אמן, אגב, לעולם אינו „מסיים" דבר!), כאשר הוא רואה עצמו מוכן להופיע, הוא חייב להתחיל להילחם — ואני מתכוונת למילחמה של ממש — במשך זמן רב, לפני שנקריית לו ההזדמנות הראשונה להופיע לפני קהל אמיתי.

ומה על האמנים המיקצועיים הכישרוניים האחרים, אלה שאינם פוגשים ב„גבירת־המזל"? גם הם עובדים, כמובן (לא תמיד...) הם עובדים מבלי לשאול שאלות. הם מתמסרים לעבודתם באותה אהבה שהיא, לעיתים כה תכופות, חד־צדדית. האם הם תובעים „הטבות" תמורת השנים שהקדישו ללימודיהם ולשיברון־הלב?

מה על שנות הלימודים הארוכות של אלה, רבותי? מה על החרדה, נדודי־השינה, חזיזה, המאמץ, העצבים? האם רק עובדי הצווארון־הלבן, אלה העובדים כדי לחיות ולאכול, כדי ליהנות מחייהם במלוא המותרות האפשריים, האם רק הם זקוקים באמת להטבות ולהכרה במעמדם במונחים של כסף, ועוד כסף?!

אינני מבינה זאת, ואני מסרבת להבין. ואני מודה בקיומו של סיוט הממלא את ליבי חרדה: שיום אחד (ישמרנו השם!), יום אחד אפתח את הרדיו, ואשמע את הקריין מודיע: „צה"ל הכריז שביתה!" חלק יקר זה של האומה שלנו, צה"ל, נותר — בינתיים — יחידי־במינו ב„מרובעותו". צה"ל עדיין לא הגיע לרעיון המב־

ריק שהוא יכול לאיים עלינו, על־ידי דרישת „הטבות" נוספות בגלל סיכון חיים. רק הוא עדיין עומד מן הצד ומתבונן בחברה שלנו, המפונקת עד לבלי־הכר.

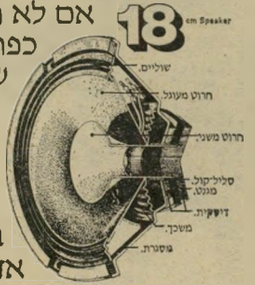
אירנה גטרי, תל־אביב

פתח אותו ותפוס מחסה.

ה־RQ 548 של נשיונל אינו יודע חוכמות.

אם לא תכוון את כפתור העוצמה שלו לדרגה מתקבלת על הדעת, הוא ירעיש את אוזניך בעוצמה אדירה של

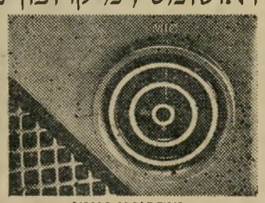

3.5 וו! (RMS)!

- וזה עלול להיות לא נעים.

אבל ה־RQ 548 יודע גם להיות נחמד.

יש בו רדיו AM/FM משובח, טייפ קסטות משוכלל עם מנגנון עצירה אוטומטי, מיקרופון פנימי,

מיקרופון פנימי.

רמקול ענק בקוטר 18 ס"מ ועוד שכלולים ופעלולים.

אם מתחשק לך להתידד אתו, בוא לאולם התצוגה של נשיונל, ברח' אבן־גבירול 18 ת"א, או לאחת החנויות המובחרות.

ה־RQ 548 ידבר אליך, יאזין לך וישעשע אותך.

ועם תכונות אנושיות כאלה, אל תתפלא אם הוא עוד יגרום לך להתאהב בו.

National

צעד קדימה אל המחר.

National Panasonic and Technics are the brandnames of Matsushita Electric.

באקראי גילה ראש אגף ההדרכה בצה"ל, האלוף אברהם רותם (משמאל) על החלטה מהפכנית שהתקבלה בחשאי - להעביר את הדגש בצה"ל מהאיכותיות לכמותיות, בניגוד לתפיסה המקובלת והשקפת ראש אגף התיכנון, אלוף תמיר (מימין)

תת-ערביזציה של צה"ל

פני ימים ספורים, ב־3 בפברואר, מסר סופרו הצבאי של הארץ דברים שהשמיע, בפגישת כתבים צבאיים, ראש מחלקת־ההדרכה (מה"ד) במטכ"ל, אלוף אברהם רותם.

„בצה"ל הגיעו למסקנה," אומר ראש מה"ד „כי יש לשים כיום דגש על הכמויות. במקום לטפח אלמנטים אחרים של איכות החייל, כפי שעשינו בעבר, עלינו לפעול עתה יותר בהקמת יחידות חדשות."

לפי כל שהיה מקובל על עם ישראל ועל צה"ל עד כה, לפי המוסכמות הרלוונטיות בעולם הרחב, וגם לפי עניות דעתי, מגלמים דיברי ראש מה"ד ומבטאים גישה מטעית לחלוטין, המבוססת על אי־הבנת בעיית האיכותיות, אופיה ויחסה לכמותיות. התוצאות הבלתי־נמנעות של החידושים שבישר, יהיו החלשת צה"ל, הרחבתו לרעה של הפער הצבאי בינינו ובין מדינות ערב, והזמנת שואה צבאית פוטנציאלית. בכל מלחמה עתידה (בעיקר אם לא תתרחש בעתיד המיידי), כל זאת, אפילו נבין ונפרש את הביטוי, „לשים את הדגש על הכמויות" באופן המתון, החלקי וההדרגתי ביותר.

כדברים שהשמיע ראש מה"ד טמון חידוש מהפכני — ולא רק לגבי מקובלות־היסוד הי־ תיאורטיות של צה"ל, אלא גם ביחס לכיוון־ ההתפתחות הכללי, המקובל בכל צבאות העולם.

יתירה מזאת, הם מלמדים כי מכאן ואילך מתכוון צה"ל ללכת נגד ההיסטוריה המודרנית כולה ונגד אותו הגיון־התפתחות. שכל החברות בנות ימינו מקבלות אותו כמושכל־ראשון מובן־מאליו ונוהגות על־פיו ללא עירעור וללא יוצא־מן־הכלל. כל העולם וכל הצבאות פועלים ומת־ אמצים ללא הרף „לשים את הדגש" על האיכות — וצה"ל הוא הצבא היחידי בהיסטוריה המודרנית, שמתוך בחירה ובדיעה צלולה מתעתד להעביר את הדגש אל הכמויות.

אם וכמידה שדיברי רותם מבטאים את ה־ מדיניות הצה"לית, הרי במונחים מיזרח־תיכו־ ניים, יש לומר כי המטכ"ל הנוכחי של צה"ל גמר אומר — ומותר להניח שכבר החל בפועל ממש — לגרום לתהליך, שאין לכנותו אלא „תת־ערביזציה של צה"ל."

ירידה בכוונה למדרגה נמוכה

עוצמה יבשרי־הביצוע הצבאיים נוצרים ב־ פעולת־גומלין של מרכיבים כמותיים ומרכיבים אי־ כותיים. צבאות ערב, לעומת הצבאות ה„אירופיים" של חברות מפותחות יותר מתבססים־בפועל, במידה רבה־ ביחס, על הגורמים הכמותיים. הדבר נעשה מאונס ולא מרצון; ושאיפתם הקבועה, המיושמת גם בפועל במידה המירבית האפשרית — בצורת „שימת הדגש" בבניין הכוח, בחינוך ובאימון — היא לשפר ללא־הרף, ובכל שרק ניתן, את האיכות. גופים צבאיים ערביים מסויימים, ובראשם כמדומה צע"י (צבא עבר־הירדן, „הלגיון" לשע־ בר), אף עושים בפועל, להשיג יתרונות איכותיים, גם במחיר ויתור על הישגים כמותיים.

כלומר, בעוד שצבאות ערב ככלל, חותרים ומבקשים להגדיל את מישקלה והשפעתה של האיכות בם לעומת הכמות, פונה צה"ל ללכת בדרך ההפוכה — זו של הדגשת הכמות במקום האיכות. לכן, מנקודת־הראות של כיוון ההתפתחות אין צה"ל „החדש" עומד אפילו בקו אחד עם צבאות ערב, אלא מוריד עצמו, בכוונה וביודעין, למדרגה נמוכה יותר, שבה שוררים מושגי התפתחות „תת־ערביים".

הדברים שהשמיע ראש מה"ד הם, קודם לכל, תמוהים מאד. לשומע יזמה, כי לרשותנו מאגר פוטנציאלי גדול של משאבי כוח־אדם ואמצעים. אבל עד עתה נמנענו מהקמת צבא של מיליון חיילים, רק מפני שלא החשבנו דיינו את הכמות ו„הדגשנו" מדי את האיכות. אולם אם נאמין לדברים שמשמיעים השכם והערב דובריו המוס־

מאת

בנימין עמידרור

מכים של צה"ל, מן הרמטכ"ל ומטה, הרי לא רק ה־ מאמץ להגדיל מירבית את ממדיו הכמותיים של צה"ל נעשה כבר מזמן כדבר מובן־מאליו וראשון־במעלה, אלא גם שמאמץ זה מוכתר בהצלחות. בכל מיקרה, ברור כי משאבי כוח־האדם הלאומיים מנוצלים כבר במלואם, או כימעט במלואם, וגם שינויי אידיאולוגיה דראסטיים, מן הסוג שמבשרים דיברי ראש מה"ד, אין בם כדי להבטיח כי מאותם שלושה מיליוני יהודים, ועוד קומץ מיעוטים לויאליים, יופקו יותר לובשי־מדים מאשר עד כה.

עוד יותר קשה להימלט מתחושת הגיחוך שבהכרזה שממנה משתמע כי יישוב בן שלושה מיליונים מתעתד לכסס את עוצמתו הצבאית על „הדגשת" הכמות, שעה שהאויב, בפועל וכבוד, נשען על מאגר של יותר מ־100 מיליון, בגיבוי עוצמתן הכלכלית של ארצות־הנפט.

יחליט המטכ"ל ויחדש כחפצו, לא יהיה בידו לעולם להקים „יחידות חדשות" יש מאין אלא, לכל היותר, לנקוט חלוקה־מחדש, יעילה יותר, של כוח־האדם הקיים — כלומר, ליזום שיפור איכותי מובהק בתחום מינ־ הל וניצול משאבי כוח־האדם, במישור הלאומי ובתוך צה"ל גופו. שיפור כזה נחוץ כבר מזמן, ודווקא עליו לא נתבשרנו.

משונה עוד יותר העובדה, שלפחות מן הכתוב בעיתו־ נים, אין להבחין בכל אי־נוחות מיוחדת אצל ראש מה"ד, למרות שעד עתה היינו רגילים לשמוע ולקרוא את ההיפך הגמור ממה שאמר — ו ר ק את ההיפך הגמור — ב מ י ו ח ד מפי דובריו ונציגיו המוסמכים של צה"ל, כמו, לדוגמה, אלוף אברהם טמיר.

האלוף טמיר הוא ראש אגף התיכנון (אג"ת), זהו אחד מחמשת האגפים במטכ"ל (לעומת מה"ד, שהוא רק מחלקה בתוך אגף). במיסגרת ייעודו המוגדר אמור אג"ת לעסוק, בין השאר, ב„אידיאולוגיה" הבסיסית ו־ ארוכת־הטווח של „בניין הכוח".

היכן האיכות והיכן הכמות

פחות לכאורה, ולפי חלוקת־התפקידים הכתובה, הרי ממקור זה, יותר מכל אחר, עלינו ללמוד היכן ומדוע מושמים הדגשים העקרוניים בבניין כוחו של צה"ל. בחוברת מערכות — שהיא פירסום צה"לי, וכמדו־ מני באחריות מה"ד — מיולי '76, כותב אלוף טמיר כך, על „איכות מול כמות": „הבעייתיות של מציאת האיזון הנכון בין איכות לכמות בבניין עוצמתה הצבאית של ישראל באה לידי ביטוי ב־28 שנות קיומה של המדי־ נה (המצויה) במשך כל תקופה זו... במילחמה ממושכת אחת (בה), ניצחנו במערכות הבודדות בכוח האי־ כותי... צה"ל השכיל לנצל ולטפח את המרכיב האי־ כותי, ולאזן את הפער הכמותי על־ידי בניין עוצמה צבאית ניכרת גם באמות־מידה בינלאומיות."

בנתחו את כך מיזחמות צה"ל מכחיזת היכט כמות־מול־איכות, מראה אלוף טמיר ומדגיש, שאכן כך נצחונותינו הצבאיים באו „ככוח ה־ איכות" — וגם ביום־הכיפורים „היה זה יתרו־ נינו האיכותי שהכריע את הכף". לעניין „איכות וכמות בעתיד יחסי ישראל־ערב" קובע אלוף טמיר, כי בהתכוננות לכך מילחמה עתי־ דית „חייבת ישראל להביא בחשבון שני גורי־ מים דומיננטיים" — ו ש נ י ה ם „איכותיים".

האחד הוא, ש„אי־סימטריה בכוח־אדם בין ישראל לשכנותיה הערביות תלך ותגדל לרעת ישראל." השני, שכדי להבטיח את יעילות צה"ל גם בגסיבות אסטרטגיות גרועות יותר, „יש לגייס טכנולוגיות מודרניות", אשר „גם בעתיד תהיה הפעלתן ...תלויה באיכות כוח־האדם שבידיו הן יופקדו."

לפי האלוף טמיר, המסקנות שעל צה"ל להפיק הן, ש־ **„המרכיב האיכותי היה מאזימתמיד, וימשיך להיות גם בעתיד, הנדבך העיקרי בבניין צה"ל. הוא הדרך היחידה(!) להתגבר על הפער הכמו־ תי החזק וגדל בינינו ובין שכנינו הערבים... על רקע התחזית שלפיה יגדל בעתיד עוד יותר הפער הכמותי ביחסי־הכוחות בין ישראל והי־ עולם הערבי, חייבת ישראל לפעול ליצירת פערים לטובתה במישורים אחרים... טיפוח אי־ כותו של הכוחם הישראלי,** תורת לחימה בלתי־ שיגרתית ומערכות־נשק המנצלות טכנולוגיות חדישות — אם את כל אלה ישלב צה"ל בצורה נכונה הוא יוכל להתמודד בהצלחה מול עדיפות כמותית ערבית ולנצח בכל מילחמה עתידה."

(המשך בעמוד 34)

„אינני רוצה לשמוע הסבריך!" אמרה גולדה מאיר

לאלוף (מיל.) צבי זמיר, וטרקה את הטלפון בפניו

■ ראש המוסד לשעבר אלוף (מיל.) **צבי זמיר** („צביקה") שהצטרף בשבוע שעבר יחד עם „קבוצת עמית" לתנועה הדמוקרטית לשינוי, טען השבוע כי לא נועץ עם **גולדה מאיר** לפני שהחליט על צעדו, כיוון שלא היה לה כל סיכוי לשכנע אותו. מה שזמיר לא סיפר הוא שערב פירסום החלטתו הוא טילפן לביתה של גולדה, שבתקופת כהונתה כ ראש־ממשלה העניקה לו גיבוי מלא. חיפתה על כל כישלונותיו כראש־המוסד. „אני רוצה להסביר לך מדוע החלטתי להצטרף לד"ש," אמר זמיר לגולדה בטלפון. „אתה לא צריך להסביר," השיבה לו גולדה, „אני לא רוצה לשמוע." זמיר שחש כי גולדה זועמת עליו, ניסה לפייס אותה, הציע לבוא לביתה כדי לדבר עימה פנים אל פנים. „אל תבוא! אין צורך! אינני רוצה לשמוע את הסבריך!" השיבה לו גולדה, וטרקה את שפופרת־הטלפון.

■ ראש־הממשלה **יצחק רבין** הופיע במרכז המישמרת הצעירה של מיפלגת העבודה ונשא את דבריו. תוך כדי נאומו הפוליטי אמר רבין: „תשמעו, אני יודע שתי בדיחות לא־נורמליות על המיפלגה הדמוקרטית לשינוי אבל לא אספר לכם אותן." הנוכחים צעקו אליו: „ספר לפחות אחת!" אך רבין חכך בדעתו ולבסוף אמר: „לא, זה לא יפה. אספר אותן אחר־כך, באופן פרטי."

■ מי שהכתירה את **שמעון פרס** בתואר „ראש־ממשלה" עוד לפני שהוחלט על כך במיפלגת העבודה היתה ח"כ הליכוד **גאולה כהן**. בעת הדיון על הציונות שהתקיים בכנסת אמרה כהן: „לדבריו של ראש־הממשלה שימעון פרס," מייד פרצו הנוכחים באולם המליאה בקריאות, וח"כ המערך **עדי אמיר ראי** צעק לעברה: „יודעים שאת רוצה את פרס כראש־ממשלה, אבל אין צורך להכניס זאת לפרוטוקול!"

■ הסיפור הבא הגיע מקורביו של שמעון פרס. אלה טוענים כי נסיעתו בת 20 השעות של ראש־הממשלה לזנבה, כדי להיפגש שם עם ראש־ממשלת חוף השנהב **הופואה־בואני**, נועדה לצורך יסוד תנועת „ש"ר", שפירושה: „שחורים למען רבין".

■ חברת־הכנסת **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** מודעת, ככל הנראה, לעובדה שסיכוייה להיות חברת־כנסת בקדנציה הבאה קלושים, ועל כן היא מנצלת כל רגע מן הקדנציה הנוכחית. כשביקשו חברי ועדת־הבחירות מהסיעות לפנות את חדריהן בבנין הכנסת עוד לפני תום הקדנציה, כדי להתחיל בהכנות לבחירות, הזדעקה אלמוזלינו: „אולי אתם רוצים שעבודת הכנסת תתקיים בחוץ, בתוך אוהלי־סיירים?"

■ את דעתו על מנהיג הליכוד **מנחם בגין** הביע מנדיג מפ"ם, **יעקב חזן**: „ח"כ חבר **מאיר יערי** טען שבגין אינו דמגוג והקים לו מתנגדים רבים. אני טוען שיערי צדק. בגין בהחלט אינו דמגוג, הוא סתם סהרורי!"

■ ח"כ המערך **ז'אק אמיר**, איש דימונה, השתתף באסיפת טרום־בחירות שהתקיימה בעירו. אמר לו אחד הנאספים: „מיפלגת העבודה היא סופרמרקט של רעיונות." השיב אמיר: „אולי העבודה היא סופרמרקט של רעיונות. אבל לעומת זאת ד"ש היא כלבוניק של אישים, וכולנו יודעים מה תפקידו של הכלבוניק בחדר־אוכל בקיבוץ."

■ במיזנון הכנסת הסבו לארוחה ח"כי הליכוד **זלמן שוביל ויחזקאל פדומין**, לידם ישבה ח"כ המערך **חייקה גרוסמן** שניסתה, לשווא, לצוד את עינו של המלצר. אמרה גרוסמן: „אני יושבת פה ברעדה וגלמודה והמלצר לא בא." אמר לה שובל: „אנחנו אי־תך!" השיבה גרוסמן: „אבל אתם אוכלים." התערב פלומין: „טוב, זה בגלל שאנחנו קפיטליסטים."

■ משהו מצחיק קרה למנהיג הפנתרים, **שלום כהן**, בדרכו לשידור בטלוויזיה. כהן הוזמן להשתתף בדיון על הקמת חזית־שלום לקראת הבחירות, אולם רבע שעה לפני התחלת השידור החי הופיעה בבניין הטלוויזיה קבוצה של עסקני הפנתרים. הם נכנסו לוויכוח חריף עם כהן, תבעו ממנו להימנע מלהשתתף בתוכנית בשמם. כאשר סירב כהן להיענות להם, גררו אותו חבריו לאחד החדרים ונעלו את עצמם יחד עימו. עורכי התוכנית הנדהמים לא ידעו מה לעשות, אך כמה דקות לפני השידור יצא כהן מן החדר חיוור ומזועזע, ומיהר להודיע בשידור שלא ישתתף בשום הוכנית להקמת איחוד של כוחות־שלום.

■ מסתבר כי הפרופסור **אמנון רובינשטיין** הוא איש מרחיק־ראות. השבוע סיפר האדריכל **דוב סגי**, בעל הפאב לשעבר, כי עיתונאי זר סיפר לו, עוד לפני שנה, שרובינשטיין אמר לו בראיון: שאינו מחמיץ שום הזדמנות להופיע באירוע פומבי כלשהו, ולא חשוב לכבוד מה, הצליח להפוך גם מאורע תרבותי כמו מסיבת־הסיום של הירחון הסיפרותי „קשת", לאסיפת־בחירות. אלא שספק אם התיפאורה הפעם הלמה את תוכניותיו של פרס. המסיבה נערכה במוזיאון תל־אביב, ופרס נאלץ לנאום מעל גופה החטוב העירום של עלמה מפוסלת בקומפוזיציה, שעוררה גלי צחוק בין המאזינים לו. אמר אחד מהם: „פרס יהיה מוכן להופיע אפילו באסיפת נודיסטים, העיקר שיהיה שם צלם." העיר לו שכנו: „ואם יהיו שניים הוא יהיה מוכן להתפשט." קיצוני מימין הסופר א. ב. יהושע.

שמעון פרס

עמוס עוז

ערך את אחת מהופעותיו הפומביות הראשונות אחרי פציעתו במסיבת־הסיום שנערכה השבוע לירחון הסיפרותי „קשת", שאותו ערך הסופר אהרון אמיר במשך 18 שנים. עוז נפצע לפני כחצי שנה בתאונת־דרכים, שכב תקופה ארוכה בבית־החולים במצב קשה. הרופאים שטיפלו בו הגדירו את החמתו המהירה כנס. הוא נשאר פגוע רק בבירכו.

איתן איתן

המשורר הלאומני שזכה בפירסום בעת שהופיע במיסגרת תוכנית־הטלוויזיה „טנדו" לפני כשנתיים, בה השמיע דיעות לאומניות קיצוניות, חגיעו ל־מסיבת־הסיום של „קשת" במצב־רוח עליז. תרמה לכך גם השמפניה שחירבה לשתות. כאשר עלה פרס לנאום במסיבה, הוא הוצג כ„כבוד שר־הביטחון". צעק איתן. „איזה כבוד? איזה ביטחון?"

אנשים

„תן לי אלוף, ואני אהפוך את המדינה!"

■ מדוע פרש **מאיר עמית** ממיפלגת העבודה? טען האדריכל **אריש ע גת**: „הוא הצטרף לד"ש מפני ששם הבטיחו למנות אותו כמנכ"ל כור 2".

■ האם הפכה אילת מאורת הימורים? בהחלט כן, טוען מדריך־התיירים **מיק סטוֹ־דוֹביצקי**, ומספר: „ישבתי שם במיסעדה מזרחית ודיברנו על הימורים. בעל־המקום הרים טלפון, התקשר עם מועדון של רולטה בלונדון וביקש את הקרופייה לשים סכום של כמה לירות על מקום מסויים. הוא שיחק זמן־מה, ולבסוף הרוויח 300 לי"ש."

■ שיווין גמור שורר בנישפחתו של **אזרי זוהר**. כאשר הגיע תור אשתו לשמור על בית־הספר שבו לומד הבן, **אבשלום**, החליף אזרי את אשתו בדיוק במחצית הזמן.

■ מנהל רשות־השידור, **יצחק לוּבני**, הגדיר את מישדרי־השירות המשודרים ב־טלוויזיה כמישדרי־שרותים, ו־אמר: „בכל פעם שיש מישדר־שירות, אני מנצל זאת והולך לישירותים."

■ בשבוע שעבר הוחל בצילומי הסרט סוסטע על־פי ספרו האוטוביוגרפי של **יורם קניוק** ובבימויו של **יקי יושע**. לתפקיד עימנדב סוסטע עץ נבחר **אלכם אנסקי**. אלא שכתום כמה ימי־צילומים החליט יושע כי אנסקי אינו מתאים לתפקיד, המסיק את הצילומים ועתה הוא מחפש שחקן אחר לתפקיד הראשי.

■ הזמרת **אילנה רובי־נא** חגגה את יום הולדתה ב־יום החמישי האחרון, במסיבה אינטימית ששרכה לכמה מידידיה הקרובים, בהם במאי הקולנוע **אסי דיין** ורעייתו, מפיקת־הטלוויזיה **אחרונה**. כשנשאלה אילנה מדוע הזמינה למאורע אנשים מעטים כל־כך, השיבה: „קיים גיל שבו אשה מפסיקה להכריז על גילה הזמנתי רק את אלה שידעים בת כמה אני. לא רציתי לגלות לאנשים שלא יודעים, את מה שעומד מהיום ואילך להיות הסוד שלי."

■ בראיון־רדיו בשידורי ישראל נשאל חשבוע **זוי גרי**, מי ששימש משך שנים רבות כצנזור על סרטים ומחזות ב־מישרד־הפנים, מה היו הסרטים הטובים ביותר שראה לדעתו, בחייו. תשובתו של גרי, שהתיימר כל השנים להיות בעל ידע והבנה באמנות הקולנוע: „סיפור הפרברים, זהו סרט אמריקאי, שהוא הסרט הכי גדול שהם עשו עד עכשיו... והשוב, הרע והמכוער, שם גיליתי את השחקנים הגדולים."

■ מיקרה בלתי־נעים ארע לשחקנית הירושלמית **רחל רביר**. היא היתה אמורה לגלם את דמות אשתו של **שויקה אופיר** בסירטו של הבמאי **מנחם גולן** על אנטבה. הא־אשה בסרט אינה יודעת כי בעל הנחטף, מאחר שאמר לה שהוא יוצא למילואים בעוד שלמעשה נסע לחו"ל עם מזכירתו, שאותה מגלמת בסרט הדוגמנית **חלי גודנברג**. רחל הוזמנה ליום־צילומים ב־אולם בני־ברית, לסצנה שבה מבקשות מישפחות החטופים מראשי־הממשלה להחליפם המורת אנשי־פידאיון ערביים. מכיוון שידעה שאינה אמורה

עמוס קינן דידי מנוסי, התעשיין חיים בסרגליק, הגרפיקאי חובב כרובי ואיש התיירות **מייק סטולוביצקי היו השבוע בין חובכי המסעדה החדשה „מיני דראגסטור", שהוקמה על חורבות „אצל ג'קי", שהיה בשעתו אחד המרכזים החברתיים של תל־אביב. המיזללה החדשה, שהיא סניף של „מאנד'ס־דראגסטור", מתוכננת לעורר מחדש את האיזור.**

לדעת שבעלה נחטף פנתה אל נערת התסריט **שרה ברגר** ואמרה לה: „אני חושבת ש־זאת טעות. אני לא צריכה להיות כאן!" נערת־התסריט שאלה את במאי־המישנה, **בועז דוידסון**, שהחליט שרחל כן צריכה להצטלם בסצנה. כש־ראה הבמאי הראשי של הסרט **מנחם גולן** את הסצנות, נזעק: „מה עושה פה רחל רביר?" מייד הוחלט שרחל תופיע בסרט כניצבת. כך איבד רחל את תפקיד אשתו של אופיר.

■ השדרן **דורי בן־זאב** הוא איש רדיו פופולרי הידוע בבדיחות הרדיופוניות שלו. אלא שלא כולם אוהבים את ההומור של דורי. בייחוד, כך מסתבר, לא אוהבים זאת ה־ממונים עליו. לפני כשנתיים פוטר דורי מרשות־השידור ו־טען אז כי האחראית עליו, **דרורה בן־אבי** פיטרה אותו כיוון ש„הטעם שלה ב־מוסיקה נגמר בתקופת **דורים דיי**." לפני כשבוע הושעה דורי מעל המיקרופון בגלי צה"ל, מפני שהפך את שיר הרעות של **חיים חפר**, אשר נכתב לזיכרם של חללי ה־פלמ"ח, במילחמת־העצמאות ל־„שיר הריהוט".

כך הם אומרים

גולדה מאיר: „ימיה האחרונים של התנועה כפי שאני הכרתי אותה" * צינורות מקיבוץ מרחביה לירדן * עופר היה יתום מגיל צעיר

רבין בשבי השיטה

בסקירה המדינית השבועית שלו, מנתח יוסף חריף את הקיטוב המתרחש בימים אלה בין המר־כיבים השונים של מיפלגת העבודה, ואת השוני הגילי בפריסת הכוחות התומכים בין שני מועמדי המיפלגה למישרת ראש־הממשלה. חריף מבסס את הערכותיו על קביעה שקבעה ראש־הממשלה לש־עבר, גולדה מאיר, עם פרישתה־מאונס באפריל 1974, כאשר אמרה: „יהיו בחירות, יבוא דור חדש. אנו נוגמרים. אילו אלה הם ימיה האחרו־נים של התנועה כפי שאני הכרתי אותה".

במהלך מאמרו מנתח יוסף חריף את הבסיס המיפלגתי שעליו מתבסס שילטונו של יצחק רבין וקובע, בין השאר: „כדי לתמוך את יתרונותיו, הלך רבין בדרך הקלאסית, אבל זו בדיוק הדרך שהובילה אותו להתמודדות שהוא ניצב לפניה כיום. הוא סבר — ואפשר שיעצו יעצו לו אין לכבוש בסערה את המיפלגה — שאם ימשוך לצידו את אנשי־המפתח במיפלגה הרי שהמיפלגה בכיסו. וכך הגיע לחשבון פשוט: מחנו ירושלים, כממשלתו. תל־אביב יש לו מפני ש־יהושע רבינוביץ איתו. תנועת־המושבים, שהרי אהרן אזן איתי. חיפה לא היתה לו, אבל אין דבר. ,ניתן לאלמוגי חברות בממשלה' — אמרו — ,והוא יהיה איתנו.' (כך נולד הרעיון לעשר־תו שר יחד עם היותו ראש־עיר). אבל בשוכו לא הלך (מפני ששר־המישפטים חיים צדוק טירפד את המהלך) לא התייאש, עשו אותו ליו"ר הנ־הלת הסוכנות — והנה, גם חיפה איתנו.

„לא חלף זמן רב, וממיבחן־הכוח הראשון התברר כי מה שיש לו — אין לו. רבין איש־המחר בנה את יסודות בניינו על אנשי־האתמול. מתחת לפני השטח צמח, כפי שגוללה קראה לכך, דור חדש שאין להם, לאיתם האנשים החזקים, שליטה עליו. פתע נתברר לו, ליצחק רבין, כי אלה שהוא ביקש להיעזר על־ידם — זקוקים לעזרתו..." (מעריב)

סיפוח כלכלי

אל המגמות־הכלכליות המתרחשות ב„שטחים המוחזקים" של הגדה־המערבית ורצועת־עזה, מת־ייחס דני רובינשטיין במאמרו „הכסף בורח מן השטחים", שם הוא מפרט את המגמות הניגודיות בהם. מצד אחד קיימת בריחת מוחות וממון מה־גדה־המערבית אל נסיכויות־הנפט, כאשר בולטת ביותר היא העברת כספי מישפחת אנואר נוסייבה (מי שהיה שר־ההגנה בממשלת־ירדן) המושקעים שם בפרויקטים של בנייה. מהצד האחר ישנה הרווחה היחסית, שעוברת על הגדה־המערבית. את סיבותיה של גיאות זאת מפרט רובינשטיין:

„תוצר הלאומי בשטחים המוחזקים עלה ב־שנים 1968 עד 1973 בקצב מדהים של 18 אחוזים בשנה, דרך מ־1974 ניכרת בו ירידה. אך גם היום זהו קצב מהיר למדי, המגיע לממוצע של כ־8 אחוזים בשנים שלאחר מילחמת יום־הכיפורים.

„אין ספק שהתקדמות מהירה זו היא תוצאה ברורה מצירופו של המשק בשטחים המוחזקים למשק הישראלי. שר־הביטחון הקודם, משה דיין, חינחה מדיניות מכוונת של יצירת יחידה כלכלית אחת מהשטחים המוחזקים וממדינת ישראל. ה־תוצאה של מדיניות זו מצביעה על מספר מגמות כלכליות ופוליטיות. עצם הטלתן של חומית־מכס משותפות ואחידות על השטחים המוחזקים ויש־ראל יוצר ,שוק משותף' פנימי.

„לא פעם מתירים הירדנים מעבר של סחורות ישראליות מיכהקות, ולפני שנתיים פורסם בעי־תונות הערבית בהרחבה על הזמנה מירדן שכללה עשרות טונות של צינורות פלאסטיק מבית־חח־רישת „פלסום" שבקיבוץ מרחביה. הזמנה זו בוצ־עה באמצעות שורה של משאיות, שעשו דרכן ישירות ממרחביה למיזרח־ירדן..." (דבר)

בית־דין שדה

דב עופר, אחיו של שר־השיכון אברהם עופר, אושפז בבית־החולים אחרי שנודע לו על התאב־דות אחיו. השבוע, במלאות 30 למותו של אחיו הספיד אותו דב במילים הבאות:

אברהם, שקראו לי בימק, אחי הצעיר ממני בימי דיור, העולה על־ירי לירושלים, בהיותו בן 12 — בשנות השלושים למאה זו. יתום מאם ומאב, גדל בבית אחיותיו הבכירות. הבית היה בית פועלות דל־הכנסה והוא השלים את פרנסתו והצאת לימודיו בעבודות זמניות, בגון עזור בכמכולת, מתלמד בחשמלאות ופועל בניין. על אף שבא ממערכת חינוך נחותה ובשפה זרה — התי־לבט בבית־הספר שעל־יד הסמינר בבית־הכרם בכשרונותיו המבעיים ומריחו לא פסקו מלשכחו.

היא היה נער מלא עליצות וחדוות חיים וכי־קוריו בביתנו ומשחקיו עם ילדינו הקטנים גרמו לנו חוויה בלתי נשכחת. שמחת החיים שבו זפ־ילילו המקוריים במשחק שבו את לבנו. אברהם היה מטבעו טוב לב, אהב את משפחתו ואת ה־בריות. היה נהנה לעזור לזולת. במקרים שהגיע לידי כעס, זה היה משום שהרגיש חסר אונים למלא את מבוקשו של המבקש.

עם נפלו של אברהם עיפר זיל, עברו מלחי־מות היהודים (ועמן המדינה) לסממה אפלה, שמי יודע, אם נוכל להיחלץ ממנה בדור זה.

כבר עתה, שבועות ספורים אחרי האסון, מ־פיעים סימני המשמש. המערכות השונות מפתי „על חטא" על חזיונו של האחרות ומתעוררת מאחריותו. זה לא יעזור. דמו השפוך של אברהם תוכע לשנות כיוון, לעורר חשבון נפש, לחדול מעריכת בתי־דין של שדה. כי בית־דין של שדה היא שנערך לאחי אברהם כנגמל על יושר לבו ומיצוותיו. (דבר)

„שינוי אצל השכן"

בראיון שערך יאיר קוטלר עם ח"כ אהרון יריב, ראש המכון למחקרים אסטרטגיים שליד אוניברסיטת תל־אביב, הוא שאל לגבי דיעותיו של יריב בשאלות הניצבות ברום עולמה של החברה הישראלית. בין השאר השיב יריב:

„רק מהגיות חזקה מאד ונאורה מאד, שתהיה מוכנה ליטול על עצמה סיכונים פוליטיים כקבו־צה וכיחידים, עשויה לקדם את השינוי. בשיחות עם יחידים ועם קבוצות נוכחתי, כי כאשר מדב־רים על הצורך בשינויים בחברתנו, מתכוונים לשינוי אצל השכן. מתקבל אצלי הרושם שהמצב דומה למעגל שבו עומדים כל תושבי המדינה וכל אחד מצביע על זה שלידו ואומר אני אכן בעד שינויים, אבל קודם־כל אצלך. ייתכן כי במצב הקיים גם קבוצה של מנהיגים, כפי שהגדרתיה, לא יהיה בכוחה לחולל את השינויים ורק נסי־בות חמורות יותר, אשר יוזעזו את החברה, יאפשרו לקבוצה כזאת לחולל את השינוי. היס־טוריון ירוע ברבורי על מנהיגות, אמר: ,האנפ־טינקט אינו מרה־דרך להתנהגות פוליטית. מג־הגות מעולה חייבת תמיד להיפיע בנושאת רעיו־נות שמגלמים אידיאלים, ואין זה חשוב מהם מניעיה לכך. כל ההישגים הגדולים באמת בחיים מוריה, לא היו תוצאה של הערכה מפוכחת של הנסיבות הפוליטיות, אלא תוצאה של הגשמת עקרונות..." (הארץ)

פסוקי השבוע

● **חיים בר־לב**, ראש מטה־הבחירות של מיפלגת העבודה בספרו על שלושה ההילוכים מיפלגתו לקראת הבחירות: „אין כמו קאדילאק אמריקאי פשוט וחזק, בעל שלושה הילוכים. רק החלשים צריכים פטנטים והילוכים נוספים."

● **יהודה גוטהלף**, מעורכי דבר, בכנס ה־תמיכה בשותפות בין שימעון פרס ואבא אבן: „מאז מרד גטו וארשה מתמודדת מפא"י בתוך עצמה, ומאז איננו יכול להצביע בעד פרס ואנ־שיו."

● **אדוק (מיר.) מאיר עמית**: על ד"ש: „ד"ש איננה להקת־בידור הגורמת הנאה של רגע וכאשר יוצאים מן האולם שוכחים הכל."

● **הנ"ל בתיכנית הרדיו „הטור ה־שבועי"**: „לא היה לי עד עכשיו מה לומר — אז לא אמרתי."

● **הנ"ל**: „אינני שוכח לרגע שאני עוזב עכשיו את סיר הבשר והולך לישימון הגדול של הפוליטיקה!"

● **הסטטיסטיקאי חנוך סמית**: „תנו־עת־ידין היא תנועת־מחאה רבתי. ההיסטוריה של תנועות אלה מוכיחה שהן דועכות לאחר זמן."

● **זוי גרי**, לשעבר הצנזור על סרטים ומ־חזות, בראיון־רדיו: „הצנזורה רק מגינה על ה־אמנות."

● **העיתונאי אהרון ככר**: „בד"ש יש היום יותר אנשי רפ"י משהיו אי־פעם ברפ"י."

● **הסטיריקאי יהונתן גפן**: „חדשות בעתיקות' זו המיפלגה שלי, המיפלגה שלכם. תאמינו לי שיש לנו ממשלת־מעבר נפלאה. תא־מינו לי, שלא מגיע לנו יותר מזה."

● **מנחל בית־ההארחה** בקיבוץ איילת־השחר, שאירח בשנת 1973 את מושל ג'ורג'יה ג'ימי קארטר, במיברק ששיגר לקארטר אחרי חש־בעתו כנשיא: „שמח שאחד האורחים שלנו נבחר כנשיא ארצות־הברית."

● **ח"כ מרדכי בן־פורת**: „העם הזה אוכל יותר מדי ביצים, סוכר, חמאה, בשר ובכלל."

עוד יום שקט בחייו של הגזען הביישן

הגזען הביישן קם בבוקר, פתח את החלון, ושאף מלוא-ריאותיו אוויר-הרים צלול. ה-שמש האירה על-פני נוף ארצו מרהיב-העין שנשקף מן החלון, והוא נחפז אל המיטבח שם הכינה לו אשתו, הגזענית הביישנית, את ארוחת-הבוקר. שלושת ילדיו החמודים, שני בנים ובת, כבר הסבו לשולחן, והקטן פיטפט כל מיני שטויות והצחיק את כולם.

אחר-כך יצא הגזען הביישן לעיסוקיו, ובירך בביישנות ובחביבות את הפועלים ש-השלימו את התקנת הביוב החדש בחצר. גם הפועלים בירכוהו לשלום ושניים מהם אף הושיטו לו יד ועזרו לדחוף את מכוניתו ה-צנועה והחסכונית, שהלכה לה הבטריה. ב-קצה הירידה הכניס הגזען הביישן למהלך שני והמכונית נדלקה. הוא נופף בתודה ל-שלום, והפועלים חזרו לביוב. הדיירים הקוד-מים בביתו הנאה והמשופץ של הגזען הביי-שן לא הקפידו על תנאי התברואה, לצערם של הגזען הביישן ובני-משפחתו הנקיים ו-המסודרים.

אשתו הטובה והצנועה של הגזען הביישן הובילה את ילדיהם החמודים אל גן המיוחד לילדי-גזענים ואל בית-הספר לילדי-ביישנים, שם למדו רק גזענים ביישנים חביבים ונח-מדים. שם ישתעשעו וישחקו וילמדו תורה ומעשים-טובים עד הצהריים. ובינתיים נטלה הגזענית הביישנית את סליה והלכה לשוק, לקנות דברי-מזון טעימים ומזינים, ובזיל-הזול — שכן ידעה לעמוד על המקח במבוכה ובביישנות כדרכה.

הגזענית הביישנית שבה לביתה עמוסת-סלים, והחייל האדיב שפיטרל ברחוב הניח לרגע את רובהו ואלתו, וסייע בידה להכניס את המזון המשובח אל המטבח. היא הודתה לו בחביבות וכיבדה אותו במשקה מרענן.

עם ערב שב לביתו הגזען הביישן, נשק לאישתו באהבה ושניהם הסמיקו במבוכה קלה. כולם הסבו לשולחן והגזען הביישן בחן את שלושת ילדיו החמודים אם היטיבו לשנן את תלמודם. אחר השכיבו את הקטנים לישון במיטותיהם החמימות, והגזענית הביי-שנית ליטפה בחיבה את ראשיהם הרכים והתמימים, והיטיבה את השמיכות לבל יתקררו.

התנור דלק בביתם של הגזענים הבייש-נים והפיץ חום נעים. הגזען הביישן ישב ב-כורסתו הרכה ועיין בספר מדעי. הגזענית ה-ביישנית סרגה לקטן סוודר צהוב עם דוגמה של דובי שמצאה בירחון-הנשים. הלבנה על-תה על ארץ אבותיהם והפיצה אור חיוור וענוג. ופרט לצעדיהם הרכים של השומרים המזויינים שבחוץ, היה הלילה שליו ורוגע.

כיצד התחלתי לחבב את ידלין

פעם חשב כותב־העמוד שיש חשודים אפורים ויש חשודים זוהרים. היום חוזר בו הכותב מדיעה זו, מאחר ששוכנע כי כל מי שנחשד בעבירות מירמה וגניבה ושוחד מגיע לאבו־כביר, גם אם הוא דמות ציבורית. והוא יושב באבו־כביר עד המישפט כמו כל עארס קטן.

הציבור שלנו שונא גנבים ולא סובל רמאים. אם יש דמות ציבורית החשודה באי־נקיון־כפיים, יורד עליה הציבור ברצח. והחשוד עצמו הופך נושא לבדיחות מרושעות. חבריו בוגדים בו, לילדיו צועקים „אבא שלכם גנב", בקיצור, חיים קשים. אין חשודים זוהרים.

בעצם יש אחד. ואולי זאת הסיבה שהכותב החל לפתח ריגשי הערכה והזדהות עם מר־גורלו של אשר ידלין. שכן באחרונה הגיע לארץ הסופר־חשוד הראשון בעבירות מירמה וגניבה, הלא הוא מר פלאטו.

לזכותו של ידלין ייאמר שלפחות לא ברח לארץ אחרת מאימת המישפט והטיל עליה את בעיות הסגרתו. אבל בעוד שהמוני בית ישראל חותמים על עצומות ברוח החירות, השוויון וזכו־יות־האדם, שלא להסגיר את פלאטו לשופטיו, הרי שידלין לא זכה אפילו למפגין אוהד אחד, לבד מאשתו, שגם לה סתמו מייד את הפה במיכתבי־זעם. בעוד שרוח טוהר־המידות השוררת בציבור הורתת על דיגלה את המלחמה בשחיתות, ממשיכה רוח זו לחבוע את הפיכת ישראל למדינת־מיקלט לכל עבריין־כלכלה יהודי, בתנאי שלא פעל ב־ישראל.

לאשר ידלין אין כפי הנראה חמישה פספור־טים, ואין מאחוריו תנועה עממית שפועלת לשיח־רורו ממעצר (שכן סופר־חשודים משתחררים בער־בות). הוא סתם עציר אחד, והכותב שיש לו נטייה מוזרה להזדהות עם דפוקים, התחיל לראות בו צדדים חיוביים. בין ידלין ופלאטו מעדיף הכו־תב את ידלין. הוא משלנו, גם אם הוא לא טוב.

ואולי תהיה זו ניקמתו המתוקה של אבו־דאוד. הוא ישאיר דווקא את פלאטו בשבילנו.

בבית ספר ללימוד־נהיגה תלויה הכרזה הבאה:

לימדי לנהוג
קל
על אוטומאטית

תיראי איך מתחשבים בנשים ובנכים ורוצים להקל עליך כדי שכשתקבלי רישיון לא יצעקו לך הנהגים ברמזור:

אישה, למיטבח

וכשתחזרי מהקניות, ותחני בזהירות את האוטומא־טית ותיזהרי לא לדפוק את הטמבון ולא לעלות על עץ ולא להכנס לויטרינה של הבית־מרקחת, יגיד לך בעלך:

יאללה,
תפתחי את הרגליים

וייעשה לך מיספר על־הכיפאק ויפרוק את המיכלים ואחרי שיגמור יגיד לך:

עכשיו תעשי כוס תה

ובשביל להכין כוס תה את לא צריכה גז אוטומאטי. במיטבח את מסתדרת עם גז רגיל.

לא בְּקָשְׁנוּ פּוֹעֵל יְהוּדִי

בְּקָשְׁנוּ שַׁגְרִיר יְהוּדִי
וְחַזִּיר יְהוּדִי
וּמַלָּוָה יְהוּדִי בָּרְבִּית,
וְשׁוֹבֵט יְהוּדִי
וְשׁוֹחֵט יְהוּדִי
וְחַיָּל יְהוּדִי בְּטַלִּית,
וּפָרִיץ יְהוּדִי
וְעָצִיץ יְהוּדִי
וּבַנְקַאי יְהוּדִי עִם קְרָדִיט,
וְגַנָּב יְהוּדִי
וְאַרְנָב יְהוּדִי
וְנָבִיא יְהוּדִי עִם בְּלוֹרִית.

אַךְ לֹא אָנוּ בְּקָשְׁנוּ פּוֹעֵל יְהוּדִי
מְלַשְׁפַּת-עֲבוֹדָה הַכְּלָלִית,
כִּי אָמְרוּ נָבִיא
רַק פּוֹעֵל עֲרָבִי
לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה עֲרָבִית.

בפר יריד לאמריקה

אתם רוצים בריכת-שחייה בחצר...
אתה חולם על מכונית אמריקאית...
את שואפת שבעלך ירויח דולרים...
אתה חפץ בפטיפון אוקטאפוני...
אתם רוצים שילדיכם ידברו אנגלית...
אתה מת להיות ג'ימי קרטר...
אתה רוצה מדיח-כלים אוטומטי...
אתם חולמים על טלוויזיה ציבעונית...

הכל בהישג ידכם באמריקה!

כל מה שאתם רוצים! כל מה שאתם חולמים! כל מה שאתם שואפים! תוכלו להשיג

באמריקה!

אירזו עוד היום את המטלטלים —

רדו עוד היום לאמריקה!!

נכון, גם באמריקה לא כולם מצליחים. אבל ב־אמריקה מי שמצליח — יש לו הכל. ובאמריקה גם מי שלא מצליח יש לו מכונית אמריקאית וטלוויזיה ציב־עונית כל היום והלילה.

ומה עם ריגשות האשמה?

זאת אכן בעייה. ישראל עושה כל מה שביכולתה כדי לטעת ביורדים ריגשות־אשמה. עצם שם־הגנאי „יור־דים", להבדיל מסתם „מהגרים", מוכיח את כוונת זריעת האשמה באנשים הללו.

יתרה מזאת — קוראים להם „נמלטים מן המערכה". קוראים להם „עריקים". קוראים להם „בוגדים".

ומסע־התעמולה הזה באמת מצליח. היורדים מת־נצלים, מתחמקים, מבטיחים לחזור, מסבירים, מתבי־שים, אומרים שזה זמני, מדברים עיברית עם הילדים, טוענים שרק אוספים כסף, מצטדקים, נותנים חינוך ציוני, מתרצים — מלאים עד גדותיהם בריגשות אשמה איומים.

אך האם ריגשות האשמה הללו מוצדקים?

מאיזה הר הם יורדים? מאיזו מערכה הם עורקים? באיזה רעיון הם בוגדים?

וכאן באות מיד שבע תשובות מוחצות בצורת ז' העיקרים של כל המערכים:

„מדינה־יהודית", „הגשמת־הציונות", „בית־לאומי", „עצמאות־מדינית", „בטחון־האומה", „הקץ־לאנטי־שמיות" ו„אתה־בעצמך".

זה הרי ידוע.

אבל, באמת, למה לכם ללכת מפה? חכו קצת ועוד תיראו שפה יהיה אמריקה.

אמריקה יהודית.

אולי זה יקח עשר שנים, אולי עשרים, אולי חמישים — אבל בסוף תהיה פה אמרי־קה. אנחנו כבר בדרך הנכונה.

הנה, הטלוויזיה למשל. למרות שעדיין אין לנו צבעים, הרי כבר עכשיו מציגים בכל יום שישי יחודי סדרות אמריקאיות. חיים קרונקייט קורא חדשות מדי יום. יש אפילו עיבוד עברי, הקרוי „תשע בריבוע", לתוכנית טלוויזיה אמריקאית.

בתל־אביב כבר בונים שנים את מיאמי ביץ' לאורך החוף הים־תיכוני. זה עדיין לא זה, אבל העיקר הוא שאנחנו בדרך הנכונה.

בקרוב אפילו יחוקקו בארץ חוק נגד פירסומת ל־עישון. ממש כמו באמריקה.

גם יש כבר בארץ כמעט את כל המכשירים האפש־ריים. רק חסר עדיין טלפון עם לחצנים במקום חוגה ויהיה לנו ממש הכל. בדיוק כמו לאמריקאים.

הקיבועים הולפים ומתארגנים יותר ויותר במתכונת של חוות אמריקאיות, יותר ויותר כמו שצריך. בשנים הבאות גם יקומו פה קומונות שיתופיות ניסיוניות כמו באמריקה.

עוד מעט גם יבטלו את ההסתדרות ויארגנו את ה־פועלים בצורת איגודים מיקצועיים יעילים, כמו באמ־ריקה.

את האוכל שלנו אנחנו כבר אוכלים כמו האמרי־קאים — במהירות, ביעילות, בעמידה, עטוף בפיסות לחם. אלא שכדי לשמור על ייחודנו היהודי, אנחנו אוכלים אותו בפיתה עברית, ולא בלחמניות אמריקאיות. אבל העיקר הוא שאנחנו בדרך הנכונה.

בפוליטיקה הפסיקו כבר המפלגות להתווכח על שטויות כמו אידאולוגיות ואיזמים למיניהם. עכשיו ה־וויכוח הוא על העיקרון, על העיקר — מי יהיה ראש־ממשלה טוב יותר, חזק יותר, גבוה יותר. כל מועמד מתייצב בגלוי לפני הציבור והעם הוא שיכריע מי דומה

יותר לקרטר — רבין או פרס או ידין או וייצמן או שרון.

וזה עוד כלום — עוד תיראו שאחרי הבחירות תחולק ישראל לאזורים או לפלכים או לסטייטס, ב־ירושלים תשב הממשלה הפדרלית ובראשה ראש־ממשלה עם סמכויות של נשיא, או להיפך, ואז באמת יהיה אמריקה.

בתאטרון מעלים כבר עתה מחזות אמריקאים ש־תורגמו לעברית או שנכתבו חיישר בעברית. צוות סופ־רים שוקד על כתיבתו של „מילכוד 22". תעשית ה־קולנוע מפיקה עשרות סרטים אמריקאים דוברי עברית.

לכל בנק קיבינימאט ואקסקיוטיב מנג'ר וסיילסמן.

ויש לנו אפילו את המערב הפרוע שלנו — קאובויס לבנים, שבירכת האל על ראשם, מתנחלים במערב ה־שומרון, מגרשים את האינדיאנים המקומיים וזוכים לתהילת עולם. לא יקח הרבה זמן וכל האינדיאנים המקומיים יתגוררו בשמורות והכל יהיה בסדר, כמו באמריקה.

כל אלו ועוד הם ההבטחות שבהן מנסים לקנות את הישארותכם ב־ישראל.

אך האמנם? — האמנם יתגשם החלום? האמנם יתקיימו ההבטחות? האמנם יתמ־מש החזון?

האמנם תהיה פה אמריקה?

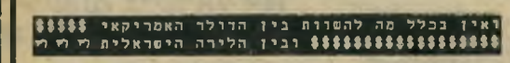
עכשיו אפשר היה להביא אלף שלושים ושמונה סיבות, שש מאות וחמש עשרה ניתוחים קלים ועשרים ואחת ניתוחים מעמיקים מדוע לא יכולה להיות פה אמריקה.

אבל מה זה משנה?

אפשר היה גם להסביר בפשטנות שפשוט קשה לעשות אמריקה בתקציב של ביאליסטוק.

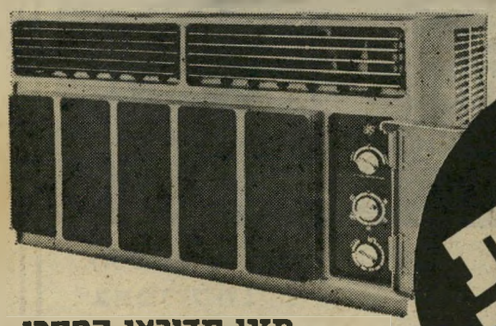
אבל מה זה משנה?

אפשר היה גם להביא דוגמאות מהחיים, כמו אותה תוכנית טלוויזיה אמריקאית, הקרויה כאן „תשע ב־ריבוע". נכון, יש לנו בדיוק אותה תוכנית, אבל בכמה הבדלים — באמריקה היא בצבעים (להבדיל משחור־

דאין בכלל מה להשוות בין הדולר האמריקאי $$$$$
$$$$

כדאי תדיראן

מהפכה בשיטות השיווק של מוצרי חשמל ביתיים

מזגן תדיראן החסכן
החל מ- 310 ל"י
לחודש

תכנית חדשה ובלעדית

החל מ-
325 ל"י
לחודש

חברת תדיראן מפעילה לראשונה בישראל את תכניתה החדשה

כדאי לך תדיראן
זהי שיטת שכירות - מכירה, מו באמריקה, שיתרונותיה בולטים הם:
אתה בוחר לך אחד, או יותר, מן המוצרים המעולים של תדיראן
אתה מקבל מיד את המוצר לביתך-
כדאי לך תדיראן
אתה זכאי לרכוש את המוצר לצמיתות בתום 24 חודשי השימוש בו-
כדאי לך תדיראן
אתה מוגן מפני כל התיקרות ומפני כל העלאה במס ערך-מוסף, מכל העלאה במיסוי אחר או פיחות-
כדאי לך תדיראן
אתה נהנה משרות ומאחריות במשך שנתיים (על חשבון תדיראן) -
כדאי לך תדיראן

יקרי התכנית:
תה מפקיד פיקדון, עד שליש מחיר המוצר, ומשלם דמי שכירות חודשיים. בתום 2 חודשים - המוצר שלך!

תה רשאי להחזיר את המכשיר לקבל את הפיקדון בחזרה
שים נא לב במקרה כזה אתה מקבל גם נוספת בגובה של 50%* אחרי שנתיים)
מעט טלוויזיה ותנור)

מיוחד לזוגות צעירים

רכישה של מכשירי חשמל ביתיים הופכת לאחרונה לבעיה קשה במיוחד עבור זוגות צעירים. חברת "תדיראן" החליטה להקל על זוגות צעירים ברכישת "מקרר ההצלחה - תדיראן 400", מכונת כביסה "סימנס", תנור אפיה ובישול - "תדיראן" 77, או מזגן או מקלט הטלוויזיה המשוכלל ביותר מתוצרת גרמניה המערבית. לכל המוצרים הללו מובטחים השרות והאחריות היעילים והמהירים ביותר בארץ. אין לשכוח, שמוצר טוב הוא טוב באמת אם מאחורין פירמה גדולה וחזקה כדוגמת "תדיראן". זאת עליך לדעת כשקנית מכשיר של "תדיראן" קנית מכשיר שתיהנה ממנו "על באמת"...

בתכנית
כדאי לך תדיראן
האספקה מיידית והשרות מיידי ותמידי!

החל מ-
220 ל"י
לחודש

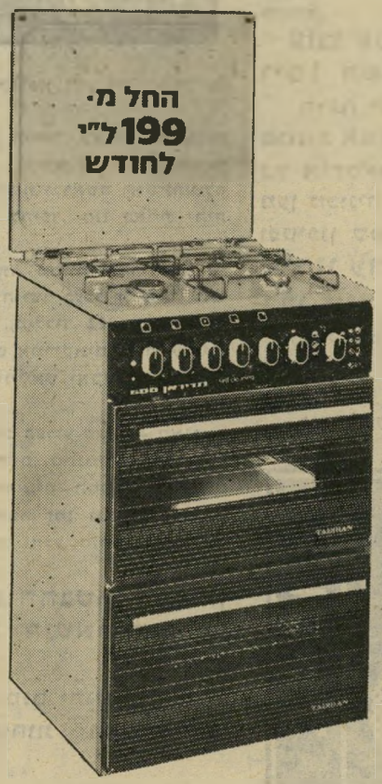
המקפיא המשוכלל

החל מ-
380 ל"י
לחודש

תדיראן 400 - מקרר ההצלחה

סימנס - מכונת הכביסה מתוצרת הקונצרן הגרמני הענק SIEMENS - סימנס. כי סימנס - תדיראן זה מושלם.

החל מ-
199 ל"י
לחודש

החל מ-
275 ל"י
לחודש

כדאי לך רק על פי תכנית "כדאי תדיראן"
תכנית שרק מעצמה תעשייתית בהיקף בינלאומי כתדיראן יכולה להציע לך!
כדאי לך לפנות עוד היום אל אחד מבתי המסחר המורשים מטעם תדיראן!

סניפי תדיראן: תל-אביב: קרליבך 27 טל. 285151 ירושלים: שמאי 9 טל. 234867 חיפה: ככר מאירהוף 5, טל. 3-53113 באר-שבע: החלוץ 128, טל. 36565

✶ למשקיעים זרים ניתנו באקשישים אדירים בצורת הקלות־מס על כסף שהם לא השקיעו

✶ למיפלגת העבודה הועברו מיליונים עבור קומיסיונים שלא היו ולא נבראו

✶ ושר־האוצר פינחס ספיר מימן עסקות אלה מכספי האוצר בעזרת הכנסת, שהניחה לרמות את עצמה

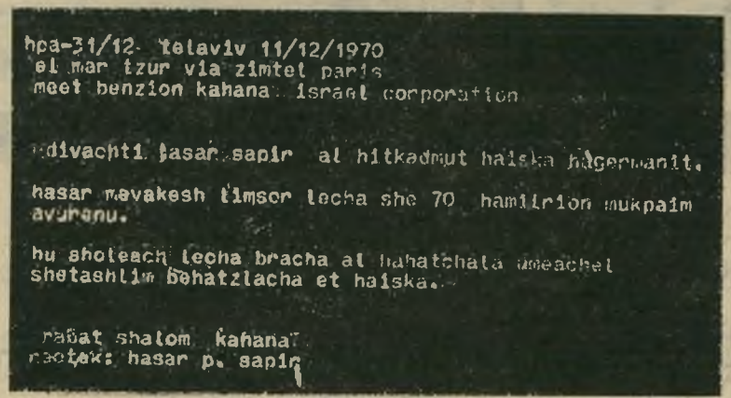
ה שאלה היחידה שנשארה עדיין פתוחה, לאחר הדין־וחשבון של מבקר המדינה בפרשת החברה לישראל, היא: מה היה מקור הכספים שהשקיעה הקבוצה הגרמנית בחברה.

מבקר־המדינה טוען כי הגופים הישראלים, שהילוו את הכספים לקבוצה הגרמנית לצורך השקעתם בחברה לישראל, טענו כי מקורם של הכספים בחו"ל ולא בישראל. גם בית־המישפט העליון, בפסק־דינו בעירעורו של מיכאל צור על הרש־עתו, קבע כי לא הוכח שמקור הכספים היה בישראל.

שאלה זו של מקור הכספים לא נחקרה מעולם על־ידי המשטרה או גורם אחר כלשהו, אם־כי עורך־הדין ארנולד שפאר, בחקירה שערך עבור מבקר־המדינה, הגיע למסקנה חד־משמעית כי מקורות הכספים היו בישראל. מסקנה זו לא פורסמה על־ידי מבקר־המדינה, המעלים גם את חומר־החקירה של עורך־הדין שפאר. למבקר־המדינה הוסבר, כי פירסום החומר יכול לגרום לשואה בקנה־מידה ענקי.

ראשית, אם יוכח שמקור הכספים הוא בישראל, הרי כל ההטבות שניתנו לחברה לישראל היו בלתי־חוקיות, ויש לחסל את החברה ולגבות את כל ההטבות חזרה. שנית, יש להעמיד לדין את כל אלה מ־ראשיה שידעו מה מקור הכסף, ובירור כי הבנקאים שאירגנו את העיסקה הסיבובית ידעו גם הם מהו מקורו, והם שותפים בקנוניה להונאת מדינת ישראל וגרמניה המערבית גם־יחד. המדובר באישים בכי־רים העומדים בראש מערכת הכלכלה ב־ארץ, ונקל להבין מה יכולה להיות התו־צאה של סידרת מישפטים שתיערך להם.

להלן מתפרסמת לראשונה החו־כמה הניצחת, כי מקור הכספים היה באוצר של מדינת־ישראל וכי הם ניתנו על־ידי שר האוצר פינחס ספיר לבנקים ישראלים, שהעבירום באמצעות חברות ואדוצות וזוכי סמכורגיות לקבוצה הגרמנית, תוך גביית עמלה של 2.1 מיליון דולר, שהועברה חזרה בדרכים עקלקלות לצורך מימון מיפלגת העבודה. (אירגון העמלות והעברתן למיפ־לגת העבודה תוארו ברשימה ה־ראשונה, שנתפרסמה בשבוע ש־עבר.)

הסיבוב הראשון

ה „חברה לישראל" הוקמה באוגוסט 1968, ובמאי 1969 אישרה הכנסת הצעת חוק מיוחד שנקרא חוק־החברה־לישראל, אשר העניק לחברה פטור מלא מכל מס ל־30 שנה בתנאי שתגייס, תוך שלוש שנים, הון מניות נפרע של 30 מיליון דולר ושלפחות 80% ממנו יבואו ממקורות שמחוץ למדינה*. שלוש השנים עמדו להסתיים ביוני 1972.

באמצע שנת 1970 הגיע גיוס הכסף למבוי סתום. החברה גייסה רק 16 מיליון דולר, ולא יכלה להשקיעם כי לא היה ביטחון שתוכל לגייס את ההון המינימלי. מיכאל צור מונה כמנכ"ל החברה כדי להצילה ולגייס את הכסף.

צור נפגש עם דויד גולן, מי שהיה מנכ"ל הבנק לסחר חוץ, שקישרו עם קבו־צה יהודית־גרמנית שהציעה לגייס את ההון הדרוש, תוך ניצול הקלות בחוקי מס־ההכנסה הגרמניים. החוק הגרמני איפ־שר, למי שמשקיע בתנאי הון מניות ו־הלוואות שמקורו שלא בארץ שבה מש־קיעים, החזרי־מס שאיפשרו השקעה של יותר ממחצית הסכום על חשבון מס־ה־הכנסה הגרמני.

באוגוסט 1970 נחתם הסכם בין החברה לישראל לקבוצה הגרמנית, שלפיו היא תשקיע 15 מיליון דולר בהון־המניות, וכן תתן הלוואה של 34 מיליון דולר. החברה לישראל לא היתה זקוקה כלל להלוואות, אולם הן היו הסוכריה שהפכו את ההש־קעה במניות כדאית מבחינת הקלות מס־ההכנסה בגרמניה. ללא ההלוואות לא היה כדאי לגרמנים להשקיע במניות.

תחילה היתה הכוונה לגייס את ההלוו־אות בגרמניה מבנקים, אולם הללו היתנו את מתן הכסף בערבות של ממשלת גר־מניה נגד סיכונים פוליטיים. החל משא־ומתן ממושך עם ממשלת מערב־גרמניה, שבסיומו היא סירבה לתת את הערבות. הודעת הסירוב ניתנה זמן קצר לפני תום דצמבר 1970, המועד האחרון, לפי החוק הגרמני, שבו צריך היה לבצע את השלב הראשון של ההלוואה כדי שתזכה בהקלות־המס.

מיכאל צור ובעלי־המניות עמדו לפני אפשרות של חיסול החברה והעיסקה כו־לה. היה עליו לגייס הלוואות עבור הקבו־צה הגרמנית בכל מחיר. הוא התקשר עם ידידו הטוב ד"ר טיבור רוזנבוים.

נעשה הסדר שלפיו הפקידה „ה־חברה לישראל" 8 מיליון דולר אצל רוזנבוים, שהילווה אותם לקבוצה הגרמנית, שהילוותה אותם חזרה ל„חברה לישראל". זו היתה העי־קה הסיבובית הראשונה, שנעשתה בחיפזון כדי לעמוד בלוח־הזמנים.

במהלך שנת 1971 שקד מיכאל צור על פיתרון יסודי של ההלוואות, כדי לגייס את יתרת ההלוואות הדרושה וכדי לעשות הסדרים שלא ייחשפו לפני שילטונות מערב־גרמניה. מפני השילטונות הישראליים לא חשש צור. על הדרך שבה מבוצעות ההלוואות דיווח לחברי מוצעת־המנהלים בצורה גלויה, המופיעה אף ב־פרוטוקולים רישמיים.

הלוואה עצמית

ה הלוואה של רוזנבוים, שמקורה היה הפקדה של החברה לישראל, הוחלפה בהלוואה של חברת־בת של בנק לאומי בשם לוכסאינווסט, בסך 8 מיליון דולר, מיום 16.12.71.

6 מיליון דולר באו מהפקדה של „החברה לישראל" בחברת „צים", שהיתה בבעלות „החברה לישר־אל". „צים" הילוותה את הכסף ל„לוכסאינווסט". 2 מיליון דולר נוספים היו הפקדה ישירה של „החברה לישראל" ב„לוכסאינ־ווסט", שהעבירה את הכסף לבנק של רוזנבוים, שהילווה חזרה ל־„חברה לישראל" דרך הקבוצה ה־גרמנית.

עד כאן הלוואות קבוצת בל"ל. הלוואה סיבובית גדולה אחרת באה באמצעות חב־רה בשם קומטרפין, הרשומה בוואדוץ, שהעבירה 5.5 מיליון דולר כחלקה ב־סיבובים.

מקור מרכזית הכסף הוא העמלות שגבו צור והקבוצה הגרמנית, ו־הילוו אותן חזרה ל„חברה לישר־אל".

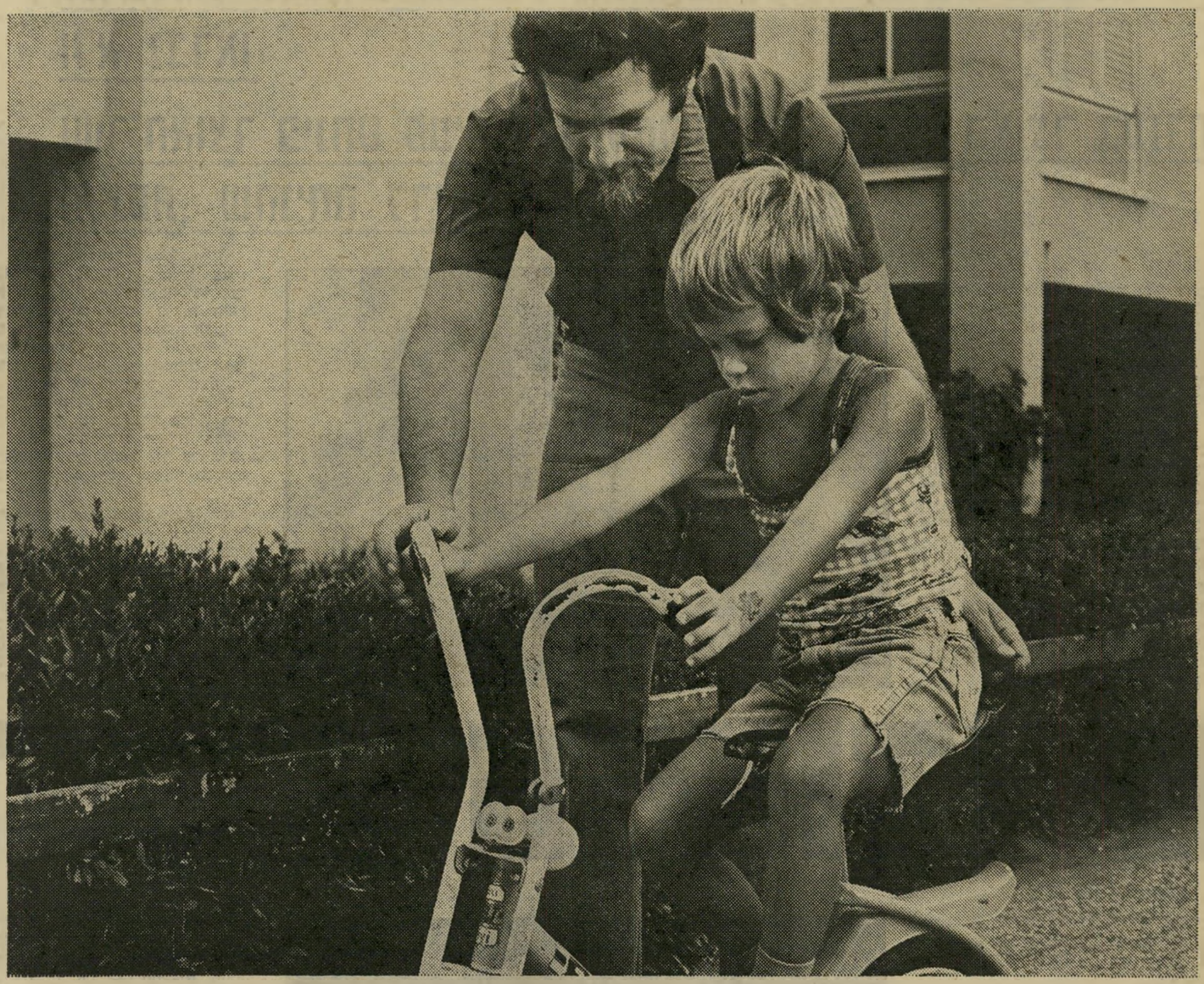
קבוצה שלישית של הלוואות, בסך 20.5 מיליון דולר באה מחברה בשם אוסלוט הרשומה בוואדוץ והשייכת לקבו־צת בנק הפועלים. הלוואות אלה ניתנו לפי הסכמים שנעשו מ־27.12.71 ועד 21.7.72. כיצד גוייסו סכומים אלה?

(המשך בעמוד 36)

ההוכחה לקנוניה הכלכלית הגדולה בחולדות המדינה

* אחד משלושה החי"כים שהצביעו נגד החוק היה אורי אבנרי.

אתם עומדים לצידו תמיד.

האם תוכלו תמיד לעמוד בכך?

ילדכם מאושר ואינו יודע דאגה. יש מי שדואג לו. אתם ההורים מספקים לו היום את כל צרכיו. ומחר?

מחר ילדכם יגדל ואתו יגדלו צרכיו. החל בילקוט ביה"ס וכלה בלימודים באוניברסיטה וברכישת דירה. לאורך כל הדרך יהיה ילדכם זקוק לעזרתכם. לאורך כל הדרך בנק הפועלים עומד לצידכם. עם מגוון תכניות חסכון המלוות את ילדכם ומאפשרות לו להגשים את התכניות שלו.

"דן חסכן"– תכנית החסכון לילדים המעניקה לילדכם, בנוסף למתנות ופרסים רבים גם הרגלי חסכון טובים.

"חסכון לתיכון"– התכנית באמצעותה תוכלו לממן את לימודי התיכון של ילדכם בלא שהדבר יכביד עליכם.

"חסן לחייל"– תכנית החסכון הבלעדית של בנק הפועלים אשר מאפשרת לחייל שלכם להשתחרר מהצבא בבטחון.

"חסן להשכלה גבוהה"– הדרך הקלה בה יוכל ילדכם לממן את לימודיו באוניברסיטה או בטכניון.

"מטמון לדירה"– תכנית החסכון אשר תאפשר לילדכם להקים בית משלו.

כבר עכשיו כשילדכם עדיין בתחילת הדרך והכל עוד לפניו, אתם יודעים שיש גם מישהו שיעמוד מאחוריו. לאורך כל הדרך. בבנק הפועלים.

• בתאום עם הרשות המקומית.

בנק הפועלים בע"מ

לנו אכפת.

בחירות 77

השבוע הופיע המיסמך שינחה את מערכת־הבחירות של רשימת העולם הזה לכנסת התשיעית: תוכנית בת 204 סעיפים, שהוכנה על־ידי אורי אבנרי בחודשים האחרונים.

בהקדמתו מסביר אבנרי את טיבו של המיסמך:

אין זה מצע־בחירות, במובן המקובל של מושג זה בישראל.

המצע המיפלגתי המקובל הוא אוסף של מליצות ומישאלות־לב, שחובר על־ידי מומחים ליחסי־ציבור כדי לרכוש את לב הבוחר התמים. הוא נשכח למחרת יום־הבחירות. אין הוא מחייב איש. זהו שטר בלי כיסוי, שאינו ניתן לגבייה בשום מישרד של הוצאה־לפועל.

מיסמך זה מכיל תוכנית מפורטת לשינוי פני המדינה. הוא מורכב כולו מהצעות מעשיות. כימעט כל סעיף מסעיפיו יכול — ובצדק — לשמש נושא להצעת־חוק של סיעתנו בכנסת הבאה. כל ההצעות יחד מצטרפות לתמונה כוללת — תמונתה של ישראל אחרת.

אין מיסמך זה פרי המאמצים המתוחכמים של תועמלנים מיקצועיים, שנשכרו על־ידי מיפלגה כדי לרכוש את לב הבוחר. חיברתי תוכנית זו, תוך התייעצות עם עמיתי, פעילי תנועת העולם הזה, אך על אחריותי האישית. תוך כדי חיבורה התעלמתי לגמרי משאלות כגון „האם זה ימצא חן בעיני הבוחר?" איני בא לסבר את האוזן, אלא לעורר את המחשבה.

רוב ההצעות הכלולות בתוכנית זו לא נולדו היום. העלינו אותן ונאבקנו למענן בכנסת השישית והשביעית. רבות מהן היו כלולות בנאומים, בהצעות לסדר־היום ובהצעות־החוק הפרטיות של סיעתנו בכנסת ובוועד הפועל של ההסתדרות. אחרות הועלו מעל דפי „העולם הזה", במרוצת מאבקו הרצוף והממושך. שאר ההצעות הן פרי הניסיון להתמודד עם האתגרים החדשים העומדים לפני המדינה והחברה הישראלית.

איננו מבטיחים דבר שלא קיימנו אותו בעבר. איננו משנים את הכיוון למו שבשבת־רוח. איננו מקימים סופרמארקט חדש, וגם לא בוטיק אופנתי.

זוהי פנייה אל האזרח הרציני, הרוצה שיתייחסו אליו כאל אדם אחראי, מבוגר ובעל מחשבה עצמאית. האזרח שאינו רוצה ללכת בתלם. האזרח המוכן לשחות נגד הזרם.

ממנו אנחנו מבקשים את האמון והכוח הדרושים כדי להמשיך במאבק בכנסת התשיעית.

■ ■ ■

בגיליונות הבאים יפיעו במדור זה קטעים מן התוכנית. להלן הפרק הדן בענייני מימשל ומישטר:

א. מישטר חדש

1. חוקה כתובה

תוגשם הפרדה גמורה של שלוש הרשויות במדינה, במיסגרת חוקה כתובה ומשוריינת, שתבטיח את זכויות האדם ואת תקינות המישטר.

2. שני בתי־פרלמנט

הרשות המחוקקת תהיה מורכבת משני בתי־פרלמנט: הכנסת ומועצת־המדינה.

3. בחירות יחסיות ובחירות מוקדמות

הכנסת תמשיך להיבחר בבחירות כלליות, ארציות ויחסיות, כדי שכל הזרמים חצי־בוריים והרעיוניים ימצאו בה ייצוג הולם. חוק באדר־עופר יבוטל. תינתן לבוחר האפשרות להשפיע על ההרכב האישי של הסיעות בכנסת, על־ידי בחירות מוקדמות במיפלגות.

4. סמכויות הכנסת

הכנסת תהיה אחראית על החקיקה, המיסוי ותקציב המדינה, ותפעיל פיקוח יעיל על פעולות הרשות המבצעת.

5. מועצת המדינה

מועצת־המדינה תהיה גוף ממלכתי מייעץ עליון. היא תהיה מופקדת על ביקורת החקיקה, ותהיה מוסמכת למנוע חקיקה חפוזה על־ידי החזרת הצעות־חוק לכנסת

לדיון מחודש. היא תהיה מורכבת מן האישים הבולטים ביותר במיקצועות השונים, בתוקף מעמדם האישי או בתוקף תפקידיהם, ותבטיח שיקול ענייני־מיקצועי, בדרג גבוה של מומחיות, נוסף על השיקול הפוליטי של הכנסת.

6. בחירות כלליות לראשות־הממשלה

בראש הרשות המבצעת יעמוד ראש־ממשלה, שייבחר בבחירות אישיות, ארציות, כלליות וישירות. הבחירות לראשות־הממשלה תיערכנה במחצית תקופת־הכהונה של הכנסת, והוא יכהן במשך ארבע שנים. לא זכה אף מועמד אחד במחצית מקולות הבוחרים, ייערך תוך שבוע סיבוב שני, שבו יעמדו לבחירה שני המועמדים שזכו בקולות הרבים ביותר בסיבוב הראשון. לא יוכל אדם להיבחר פעם שלישית לתפקיד ראש־הממשלה.

7. הרכבת הממשלה

ראש־הממשלה יהיה חופשי להרכיב את ממשלתו, למנות שרים ולפטרם. הממשלה לא תהיה כפופה להצבעות־אמון של הכנסת. מינויין של כל שר, המתמנה על־ידי ראש־הממשלה, יהיה טעון אישור של ועדת־הכנסת המוסמכת לאותו נושא. הוועדה תחליט אחרי חקירה מקפת של כישורי המועמד. תבוצע רפורמה כללית של מיבנה המישרדים הממשלתיים, ללא התחשבות באינטרסים מיפלגתיים. יבוטלו מישרדים מייותרים, כגון מישרד־המישטרה, מישרד־הדתות, מישרד־התקשורת, מישרד־הסעד, ועוד. תפקידים הקשורים זה בזה, או הקרובים זה לזה, יקובצו תחת גג מישרדי אחד, כדי למנוע כפילויות, לחסל ביזבוז ולקצץ בביורוקרטיה. יוקמו מישרדים חדשים הדרושים לתיפקוד יעיל של הממשלה, כגון מישרד לרווחה חברתית, מישרד ליחסי ישראל—ערב, מישרד לענייני נוער וספורט, ומישרד למדע וטכנולוגיה.

8. בית־מישפט לענייני חוקה

בית־המישפט העליון יהיה מופקד על ביצוע החוקה, ויהיה מוסמך לבטל חוקים, החלטות ותקנות של הכנסת ושל הממשלה, אם ימצא שהם נוגדים את החוקה. עד שתתקבל חוקה, ישמשו עקרונות מגילת־העצמאות כחוקה זמנית ובית־המישפט יהיה מוסמך לבטל מעשי חקיקה ושילטון הנוגדים עקרונות אלה.

9. חיבור החוקה

הכנסת תמנה תוך חצי שנה מועצת־חוקה, בת 61 חברים, ותטיל עליה לחבר תוך שנה טיוטה של חוקה שלימה. הטיוטה תובא לאישור במישאל־עם כללי וארצי, ותיכנס לתוקפה עם אישורה. לא אושרה הטיוטה במישאל־עם, תמונה מועצת־חוקה חדשה ויחזור התהליך.

10. נשיא המדינה

נשיא המדינה יעמוד מעל לשלוש הרשויות. הוא ייבחר בישיבה משותפת של הכנסת ומועצת־המדינה, ותפקידו יהיה ייצוגי, כסמל האחדות של המדינה.

11. פיקוח על המיפלגות

יוחק חוק־מיפלגות שיעניק את חופש המאבק המדיני לכל מיפלגה, יבטיח בה את הדמוקרטיה הפנימית ויאסור על המיפלגות לעסוק בפעילות כלכלית, לקיים שרותים סוציאליים, אגודות ספורט ומיפעלים אחרים שאינם קשורים בהתמודדות מדינית ורעיונית.

77' - תוכנית לישראל אחרת

קרא את התוכנית. חשוב עליה. אם היא נראית לך, דאג שגם ידידיך, מכריך, חבריך לעבודה או ליחידה, יקראו אותה ויתווכחו עליה.

אתה יכול לקבל כל מיספר של עותקים הדרוש לך. פנה לת.ד. 136, תל־אביב, או למטה־הבחירות, טלפון 86 33 24 (03) — ונשלח לך את החוברות.

במדינה

העם

האדם השלישי בז'נבה

איש אש"ף גרם ליפגישה בין רבין ונשיא חוף־השנהב

„תרגיל בחירות!" פסקו מרבית העיתונאים, כאשר שמעו לראשונה על טיסתו המפתיעה של ראש־הממשלה לז'נבה, כדי להיפגש שם עם נשיא חוף־השנהב, פליכס הופואה־בואני.

הקאריקטוריסט של הארץ, זאב (פרקש), אף צייר את רבין בצורת טיל, הטס לקראת הנשיא הכושי. את הטיל כינה שביט 3 — על־שם הטיל שביט 2, ששוגר בנוכחות דויד בן־גוריון ושימעון פרס ערב הבחירות לכנסת החמישית.

יצחק רבין הכחיש, כמובן, נימרצות את הידיעה. לדבריו נועדה השיחה כולה ל־חילופי־דברים על יחסי ישראל־אפריקה.

אולם שתי הגירסות גם־יחד לא היו נכונות. הפגישה נומה על־ידי הנשיא ה־אפריקאי, והיתה לה מטרה יחידה: להביא לראש ממשלת־ישראל שדר מטעם יאסר ערפאת.

איש ש"ף. לפי הגירסה הרבנית, שו־חחו שני המדינאים על יחסי ישראל־אפ־ריקה. רק במיקרה צצו בשיחה שני שמות: זה של מנהיג אש"ף, הד"ר עיסאם סאר־טאווי, וזה של מוסד ישראלי, המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. לפי תיאורו של רבין, לא ברור איך עלו שמות אלה, ובאיזה הקשר. יכול היה להתקבל הרושם כאילו נזכר הופואה־בואני בשמות האמורים באקראי.

אולם הקשר לא היה מיקרי כלל. כי המנהיג הפלסטיני והגוף הישראלי, הם שהביאו לפגישת שני ראשי־השילטון.

סאר־טאווי, מנתח־לב פלסטיני שרכש לו שם בארצות־הברית, והנמנה עתה עם מקורבין של ערפאת, קיים בשבועות האחרונים פעולה דיפלומטית קדחתנית בארצות־הברית ובאירופה. תחילה ביקר באמריקה, בלוויית המומחה הפלסטיני סב־רי ג'רייס, חניך האוניברסיטה העיברית (ראה עמוד 30), והכין שם את הקמת מישרד אש"ף. לאחר־מכן נפגש, יחד עם ח"כ לובה אליאב, עם נשיא סנגאל, המשורר לאופולד סנגור. משם המשיך לווינה, נפ־גש שם עם הקאנצלר האוסטרי, ברונו קרייסקי.

לכולם הביא אותה הבשורה: נכונותו המידות אירגנו את פגישת־הצמרת, בין השאר בביתה של תמר גולן, כתבת מעריב שהתגוררה בבירת חוף־השנהב והפועלת כבר מזמן למען הפגשת שני האישים.

בפגישה זו העלה הופואה־בואני את דבר פגישותיו עם סאר־טאווי ועם אליאב, הזכיר לחיוב את המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, ביקש לשמוע מפי רבין את דעתו על שיתוף אש"ף בוועידת־ז'נבה. הוא הסתמך על השדר של ערפאת, שהביא לו סאר־טאווי, וביקש תשובה.

ערב הפגישה חזר סאר־טאווי לז'נבה. הוא שהה בעיר השוויצית במשך כל שעות הפגישה, נשאר בה גם אחרי שרבין טס בחזרה. אין ספק שהנשיא האפריקא־די דיווח לו על התוצאות.

שני חיקרי המישוואה. אין פירושו של דבר שרבין מסר מידע בלתי־נכון כאשר טען כי טס במטרה לשפר את יחסי ישראל־אפריקה.

זאת היתה מטרתו — והיא היתה שונה מזו של נשיא חוף־השנהב. אלא ששני היעדים קשורים זה בזה.

נשיאי חוף־השנהב וסנגאל הם שני רא־שי המחנה הפרו־מערבי ביבשת השחורה. אך גם הם נאלצו לנתק את יחסיהם עם ישראל, בעיקבות ועידת המדינות האפרי־קאיות שבה הוחלט על ההינתקות מישראל כמחאה על יחסה לבעייה הפלסטינית.

חידוש היחסים בין ישראל ומדינות־אפריקה ייתכן רק אם תחול תזוזה כלשהי ביחסה של ישראל לאש"ף — וזאת היתה הצעתו של הופואה־בואני. יצחק רבין הת־ייחס רק לחלקה הראשון של המישוואה — ואילו בעל־שיחו השחור שם את הדגש דווקא על חלקה השני.

בתי־סוהר

האסירים עדיין רעבים

למרות הפירסומים הרישמיים נמשכת זה יותר מחודשיים, כאופן חלקי, שביתת־הרעב של אסירים ביטחוניים בבתי־כלא בארץ

ב־11 בדצמבר 1976 ניתן האות. בשעה חמש וחצי בבוקר עברו סוהרי כלא אשקלון כדרכם בין תאי האסירים, והחלו מארגנים את חלוקת ארוחת־הבוקר לתאים. הפעולה היתה שיגרתית, והתנהלה בסדר מופתי ותחת ציות מלא מצד האסירים שהתייצבו ליד מיטותיהם, כמדי בוקר. אולם בזקר ה־11 בדצמבר הביא עימו שיגרה חדשה בכלא גדל־המידות, המשמש מאז 1969 כ־כלא למחבלים שפוטים.

האסירים סירבו, כאיש אחד, לאכול את ארוחת־הבוקר שהוגשה להם בתאיהם. ימים אחדים קודם־לכן הציגו תביעות אחדות, ש־הועברו לשילטונות הכלא. ומשם דווח עליהן מייד לשירות נציבות בתי־הסוהר בירושלים. האסירים הביטחוניים דרשו — כנראה, בין השאר, על־פי הוראות שהועברו אליהם מחוץ לכלא — שיכירו בהם כב־

(המשך בעמוד 29)

הנשיא הופואה־בואני וראש־הממשלה רבין

מי זה סאר־טאווי?

של אש"ף להשתתף בוועידת־השלום בז'־נבה, כדי למצוא פיתרון לסיכסוך.

שדר בהיר. בדרך מווינה לפאריס עבר סאר־טאווי בז'נבה, נפגש שם עם נשיא חוף־השנהב. כמה ימים לפני־כן נפגש הו־פואה־בואני עם לובה אליאב בפאריס.

על תוכן השיחה ניתן ללמוד מן ההמשך. עוד באותו יום שלח הנשיא האפריקאי שדר בהול ליצחק רבין, ביקש להיפגש עימו באופן דחוף. רבין שלח ללא דיחוי את עוזרו, אלי מיזרחי לפאריס. שליחי המנהיג האפריקאי והפקיד הישראלי גדל־

(המשך בעמוד 29)

מסוק הגדוד נחת אי־שם, ליד מיפקדת יחידה צבאית ברמת־הגולן. מתוך המסוק הגיחו שר־הביטחון שמעון פרס ואנשי פמלייתו.

אנשי היחידה הצבאית היו נרגשים מאד. לא בכל יום זוכה יחידת צה"ל לביקור של שר־הביטחון. לא היה זה ביקור־פתע מיק־רי, אלא ביקור שתוכנן מראש וכל אנשי היחידה הגדולה התכוננו לקראתו ימים רבים.

אזור המגורים של היחידה צוחצח ונוקה בהקפדה. מחסני היחידה אורגנו מחדש. כלי הנשק צוחצחו והוברקו יותר מתמיד, כמו החיילים עצמם. גם מפקדי היחידה הכינו את עצמם לביקורו של השר, הם הכינו הרצאות, מלוות מפות ודיאגרמות, כדי ש־ייקל לשר להבין את הסבריהם המיק־צועיים.

ואז באה האכזבה הכללית. השר עבר ביעף על פני מגורי החיילים, חייך בכל פעם כשהצלם שגילווה אליו כיוון את מהזילזול הציני בכבודם ובכבוד הצבא.

זוהי רק דוגמה אחת לדרך בה מנצל שמעון פרס את צה"ל למטרותיו הפולי־טיות האישיות. יש דוגמאות נוספות רבות, שלא כולן ניתנות לפירסום. אין לתמוה על כך.

★ חיילות חובה בשירות תעמולה

מ אז נכנס שמעון פרס למישרד־הבי־טחון כשר, הוא הכין את עצמו לקראת הרגע הזה. לעיתים נדמה כי הוא בנה מחדש את מישרד־הביטחון כדי שיהיה בידו מכשיר רב־עוצמה כזה בתקופה הגורלית בה ייצא להתמודדות על כס ראש־הממשלה.

כך, למשל, הוא הכניס את נאמניו מ־רפ"י לשעבר לתפקידים ומישרות במישר־דר־הביטחון. במקרים מסויימים חולקו ל־

כל אנשי דבין

עדשת המצלמה. הוא נפגש עם מיפקדת היחידה והאזין בקוצר רוח לדברים ולהר־צאה שגישאה בפניו.

אחד מעוזריו של פרס ניגש אל המפקד המרצה ולחש לו: „תקצר, תקצר, אין זמן!" כך הסתיים הביקור באותו חטף בו החל. שמעון פרס ופמלייתו טיפסו אל המסוק והמריאו.

הם לא חזרו לתל־אביב. יום סיורים ארוך ציפה עדיין לשמעון פרס. אלא שהוא לא היה קשור כלל בצה"ל. את ביקורו הקצר ביחידה הצבאית ברמת־הגולן ניצל פרס כדי לערוך סיור בחירות ותעמולה ביישובי הגליל. אלא שהסיור נעשה במסוק צבאי של צה"ל, שהדלק שלו נכלל בתקציב־הביטחון.

לא היתה זו הפעם הראשונה והיחידה בה ניצל פרס את צה"ל לצרכי מערכת הבחירות הפרטית שלו נגד ראש־הממשלה יצחק רבין. בהתאם לתוכנית שנקבעה מראש בקפדנות, אין לאחרונה כמעט יום בו לא עורך פרס סיור משולב בצה"ל, באירוע ביטחוני כלשהו ולצורך מערכת הבחירות הפרטית שלו. מסוקים של חיל־האוויר מטיסים אותו. לכאורה אין בכך כל פסול, שכן תחילת הסיור קשורה לתפ־קידו כשר־הביטחון. אלא שסיורים אלה אינם אלא תירוץ, שנועד לנצל את צה"ל. כל מעייניו של פרס כיום מרוכזים בנושא בלעדי אחד: ההתמודדות הפרטית שלו עם רבין על מועמדות מיפלגת העבודה לרא־שות־הממשלה.

כמה מפקדים בכירים בצה"ל, שהבחינו בכך שהם משמשים רק אמתלה לפרס ל־צרכי הפירסומת האישית שלו וסיורי ה־בחירות של פמלייתו, כבר הביעו התמר־מרות על כך, נעלבו עד עומק נשמתם אנשים תוארים, שלא הסתתר מאחריהם שום תוכן, כמו תפקיד היועץ המדיני, ש־הוענק לאשר („ארתור") בן־נתן.

שורה שלמה של אנשים המועסקים ב־מישרד־הביטחון, כמו משה נצר, נפתלי לביא, ארתור בן־נתן ואחרים, אינם עוס־קים כלל בענייני המישרד. כל תפקידם הוא לנהל את מערכת הבחירות של פרס. הם עושים זאת על חשבון תקציב־הבי־טחון.

בכמה מיקרים אין הם מקבלים אפילו את המשכורת הממשלתית המקובלת, אלא מועסקים על־פי חוזים מייוחדים המב־טיחים להם משכורות הגדולות פי שלוש או ארבע מהמשכורות הממשלתיות המקו־בלות של אנשים בתפקיד מקביל להם בשירות הממשלתי.

על כך ניתן לטעון כי גם שרים אח־רים, כולל ראש־הממשלה, משתמשים ב־תקופת הבחירות בעובדי לישכותיהם ומישרדיהם כדי לקדם את ענייניהם ה־אישיים והמיפלגתיים. ההבדל הוא רק אחד: אצל פרס הוחדרו אנשים למישרד־הביטחון ונקבעו להם תפקידים מדומים אך ורק לצורך ומטרה זאת.

עוד יותר מזאת. בכל מישרד ממשלתי אחר כמעט בלתי אפשרי להגדיל את תקן העובדים. כל בקשה לקבלת עובד נוסף, ויהיה זה זוטר ביותר, חייבת לקבל אי־שור של ועדה בינמישרדית בראשותו של שר־האוצר. הוועדה מקפידה מאד על קבלת עובדים חדשים, מאשרת בקשות רק אחרי ויכוחים ארוכים.

מישרד־הביטחון פטור מהגבלה זו. שכן, מישרד־הביטחון יכול להוציא הו־ראה לצה"ל לספק לו מיספר בלתי מוג־בל של חיילות לעבודות פקידות במיש־

שותפים אכן ופרס
למה לרבין מותר?

פרס מפר את כללי המישחק

רד, וזאת ללא צורך לקבל אישור מאי־זו שהיא ועדה. ואומנם, חיילות רבות מועסקות במישרד־הביטחון כפקידות.

מאחר שמישרד־הביטחון מגוייס כיום כולו למילחמת הבחירות של שמעון פרס בראש־הממשלה, משתמע מכך שבעקיפין מנצלים פרס ואנשיו את צה"ל, תוך העסקת חיילות בשירות־חובה, למאבק פנים מיפלגתי.

אי אפשר לעקוב אחרי עבודתה של כל פקידה־חיילת במישרד־הביטחון כדי לדעת באיזו מידה היא מועסקת במילי־חמת התעמולה של פרס. אולם ידועים מיקרים בהם השתמשו בחיילות למטרות שליחות ואיתור אנשים, כדי להעביר אליהם חומר ממישרד־הביטחון. החיילות שעשו שליחויות אלה לא ידעו כי בתוך המעטפות שהן נושאות לא נמצא חומר ביטחוני חסוי, אלא חומר הקשור למע־רכת התעמולה האדירה שמנהל המטה לבחירת שמעון פרס לראש־ממשלה.

★ חזרה לשמעון פירסומת

לפני שבוע ערך שר־הביטחון שמ־עון פרס סיור במיתקני־ההתראה ה־אמריקאיים באיזור החייץ בסיני. כמו חצי תריסר אירועים אחרים ביום, בהם נוטל עתה פרס חלק, כדי להציף את אמצעי־התיקשורת בתמונות וידיעות אודותיו, נוצל גם אירוע זה לפירסומת אישית על־פי כללי הסיגנון של שמעון־פירסומת.

פרס לא הזמין להיתלוות אליו לביקור זה את הכתבים הצבאיים. הוא בחר קבו־צה מצומצמת לכיסוי האירוע בטלוויזיה ובעיתונות. כך למשל, הוזמן לסיור ה־כתב הצבאי של מעריב, יעקב ארז. לעו־מת זאת לא הוזמן הכתב הצבאי של ידיעות אחרונות, איתן הבר.

אנשיו של פרס הדביקו לאיתן הבר, למרות כל הכחשותיו, תווית של „איש רבין". משום כך העדיפו להזמין לסיור איש יוניייטד־פרס אחר בידיעות אחרונות. היה זה אילן כפיר, כיום כתב ידיעות אחרונות בלונדון.

כפיר הושאל על־ידי עיתונו למשך כשנה לעבוד במישרד הדוברות של פרס. כשחזר לעיתונו המשיך להיות שם איש אמונו של פרס. כך, למשל, פורסמה ה־שבוע תמונה שצולמה בעת ביקורו האח־רון של פרס בלונדון. פרס נראה בתמונה יושב על ספסל בפארק וקורא עיתון כ־שמארבעה עברים מסוככים עליו ארבעה „אנשי־ביטחון". אחד משומרי־הראש של פרס לא היה אלא כתב ידיעות אחרונות בלונדון, האמור לדווח לעיתונו דיווחים אובייקטיביים, בין השאר גם על פרס.

אנשי פרס ניצלו את שהותו של כפיר בחופשה בארץ, הזמינו אותו לכסות את הסיור של פרס במיתקני ההתראה האמ־ריקאים בצורה „אובייקטיבית". כדי שלא ייוודע לקוראים כי דוברו לשעבר של פרס הוא שכתב את הכתבה, הסתפק הפעם כפיר בחתימה אנונימית.

אפיזודה זו היא רק דוגמא אחת מיני אלפים שיש בה כדי להצביע כיצד פועל כיום המכבש הגדול המכונה „המטה לבחי־רת שמעון פרס". זוהי מכונה משופשפת ומשומנת היטב, שיש לה שלוחות רבות השפעה בכל אמצעי־התיקשורת. מעולם לא התגלתה יוניייטד־פרס — סוכני פרס בעי־תונות הישראלית — בשיא עוצמתה וחש־פעתה כמו בשבועות האחרונים, כאשר הופעלה המכונה במלוא הקיטור.

אין כמעט יום בו לא מתפרסמת תמונה של פרס בעיתון. אין חולף יום בו הוא אינו מופיע בטלוויזיה. אין אירוע פומבי שיחמיץ. לא רק זאת. המכבש המופעל על העיתונים דואג לפירסום כתבות ורשימות אוהדות על פרס במטרה ליצור את הרו־שם שהרוב לבחירתו בוועידת מיפלגת העבודה כבר מובטח. התגחה היא שהמהסכים נוטים תמיד ללכת עם הרוב, וכך יוכל פרס לזכות גם בקולותיהם, אם רק יצליח ליצור את הרושם שהמינוי כבר מונח בכיסו.

לאיזו רמה של לחצים יורדים אנשי פרס, כדי לנסות ליצור משקל נגד מול המכבש העצום שמפעיל פרס.

לפני כשבועיים נקרא יורם פרי, נציג מיפלגת העבודה במערב־אירופה ו־נציג המיפלגה באינטרנציונל הסוציא־ליסטי, לחזור לישראל בתוך יום אחד. פרי בן ה־33, נשוי ואב לתינוקת בת שיבעה חודשים, נקרא על־ידי ראש־הממ־שלה יצחק רבין, כדי לעמוד בראש מטה־ההסברה שלו לקראת ההתמודדות הקרובה על תפקיד ראש־הממשלה.

פרי לא היה פנים חדשות לגבי רבין. בהתמודדות הקודמת בינו לבין שמעון פרס הוא נימנה עם הקבוצה הקטנה שכללה את דוב צמיר ועוזי בר־עם, אשר עזרה לרבין. בר־עם עבר עתה למחנה פרס.

פרי, צבר דור חמישי בירושלים, הוא בוגר בית־הספר התיכון שליד האוניברסי־טה העיברית. בשלוחה התל־אביבית של האוניברסיטה העיברית סיים בהצטיינות את למוד הב.איי. שלו במדעי־המדינה וסוציולוגיה. את תואר האמ.איי עשה ב־אוניברסיטה העיברית בירושלים, שוב ב־הצטיינות, כשעבודת־הגמר שהגיש היתה בנושא: „הליכי הגיבוש של עילית חבר־תית חדשה בישראל של קציני צבא־הקבע."

כיום הוא שוקד על לימודי הדוקטורט שלו בלונדון, בסוציולוגיה פוליטית.

אשתו ובתו נשארו עתה בלונדון, והוא מתגורר בעת שהותו בתל־אביב במלון הקאונטרי קלאב, ואילו בשהותו בירושלים הוא מתאכסן במלון מוריה. אולי משום כך פשטו שמועות כאילו מטהו של רבין שוכן במוריה בעל חמשת הכוכבים. פרי מכחיש זאת מכל־וכל, ואומר: „התחלנו בפעילות לקראת ההתמודדות בשבועות האחרונים, ומשום כך עדיין לא הספקנו לארגן מטה. למעשה מתגוררים במלון מוריה כמה אנשים עובדי לישכת ראש־הממשלה שהם תל־אביביים, כמו יועץ־ראש־הממשלה לענייני־עיתונות דן פתיר, ומנכ"ל מישרד ראש־הממשלה עמוס עירן. כעת גם אני מתגורר שם, ולכן פשטו שמו־עות כאילו שכרנו מישרדים במקום. ל־שמועות אלה אין כל יסוד."

למעשה החלו אנשי רבין בהתארג־נות באיחור. בעוד שפרס עסק בכך מאז כניסתו למשרד־הביטחון. היה זה אולי מפני שרבין לא האמין עד הרגע האחרון ששמעון פרס אכן יגיש את מועמדותו, וגם בגלל שהוא לא חשב שה־התמודדות תגלוש לרמה של שכר־מכר על קולות. הוא חשב שהיא תהיה על בסיס של התמודדות אידיאולוגית. אלא שהמאבק גלש לפסים של הבטחות וישיקולים אינ־טרסנטיים מאד של אנשים כמו אסתר הר־ליץ, שלפתע הודיעה מעל־גבי העיתונות שנטל חופשה מעבודתו כדי להתמסר ל־פעילות למען פרס. לידם עובדים הסופר מיכאל („מיקי") בר־זוהר ו„היועץ המדי־ני" ארתור בן־נתן. פנים חדשות בצוות הם של דודו הלוי, סופר טיים בישראל ושל ח"כ מיכה חריש.

בעזרת צוות ענק של עוזרים, חורשים אלה את כל הארץ, מנהלים מערכת־תע־מולה לבחירתו של פרס, שאינה נקייה תמיד מהפחדות, לחצים, והבטחות. אחת ההלצות האחרונות שפשטו בחוגי המיפ־לגה מספרת, כי אם אומנם ייבחר שמעון פרס לראש־ממשלה וייאלץ לקיים את כל הבטחותיו לשרות, תכלול ממשלתו לפחות 128 שרים, כחציין הן נשים.

המשימה האחרונה שהטילו על עצמם כל אנשי פרס היא: להפגיש אותו אישית עם כל אחד מכשלושת אלפים צירי ועידת מיפלגת העבודה, בתקופה הקצרה שנותרה עוד עד לכינוס הוועידה. הם משוכנעים כי המפקפקים והמהססים לא יוכלו לעמוד בפ־ני „הקסם האישי" של פרס ותוך פגישה אישית עימו ישתכנעו כי הוא האיש המת־אים לראשות־הממשלה.

אולם השימוש הציני שעושה שמעון פרס בצה"ל, תוך הפרת כל כללי ההת־מודדות המקובלים, מעורר ספק אם האיש אומנם הישתנה. מאחרי התדמית השקולה והמפוכחת שהוא מנסה ליצור לעצמו ב־שנים האחרונות, מסתתר עדיין אותו רב־נכלים פוליטי, שאפתן חסר מעצורים, ש־שום מיכשול לא יעמוד בדרכו להשגת מטרתו.

מול המטה המאומן והמנוסה של כל אנשי פרס, ניצב מטה של תומכי רבין, שאורגן בחופזה בתקופה האחרונה בילבד

כל אנשי פרס

ניתן ללמוד מהשיפור הבא. לא מכבר פירסם אחד העיתונים תמונה בעמודו ה־ראשון בה נראה יצחק רבין. בעמוד פנימי פורסמה תמונה בה הופיע שמעון פרס. אנשי פרס טילפנו אל עורך העיתון, מחו באוזניו על „ההפלייה", תבעו כי יישמר איזון עדין בין שני המועמדים.

★ רב־נכלים עם „קסם אישי"

אנשי פרס מכחישים את הטענה כי הם מאורגנים במטה הפועל למענו. אולם המטה קיים ופועל במלוא הקיטור, כשהמטרה מקדשת את כל האמצעים.

ארבעה שועלי־תעמולה ותיקים ניצבים בראש המטה. אלה הם דוברו הצמוד של שר־הביטחון, נפתלי לביא, ודובר התע־שייה־האווירית אלקנה גלי, איש רפ"י ותיק,

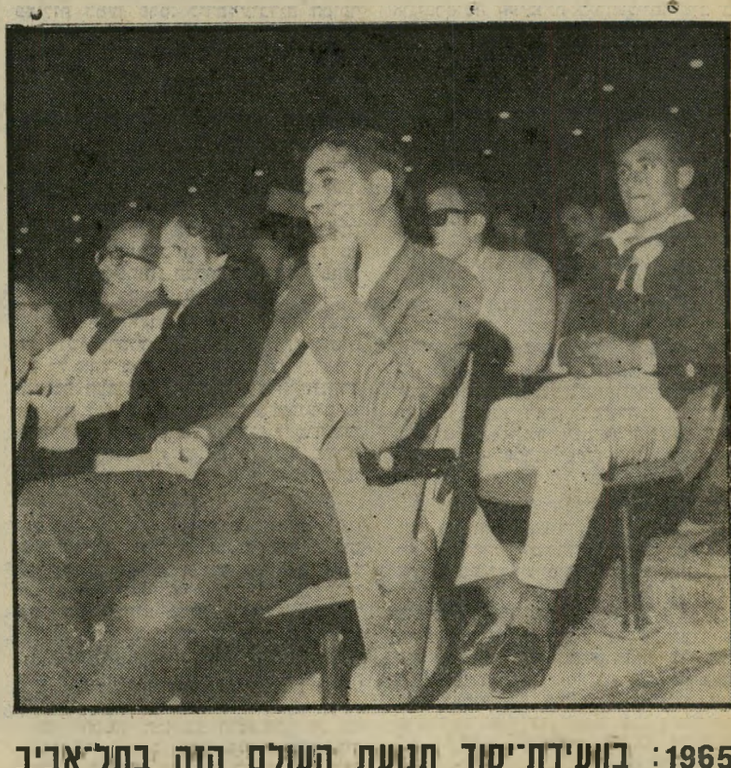
היום שבו מת ראשד חוסיין

1964: ראשד חוסיין בחתונה של קרובים בכפר מוסמוס

1965: עם עברון ואבנרי בהפגנה נגד הפקעת אדמות

1965: בוועידת־יסוד תנועת העולם הזה בתל־אביב

מאת

אורי אבנרי

ה **וא מת** השבוע בניו־יורק, כאשר הציתה הסיגריה שלו את מיזרן מיטתו. הוא נחנק לפני שהספיק להגיע אל הדלת, ומת בדרך לבית־החולים. קרוב לוודאי שהיה שתוי באותה עת.

אלה הן העובדות היבשות.

אך ראשד חוסיין לא מת השבוע. ולא העשן הוא שחנק אותו.

אחי ראשד מת לפני הרבה זמן.

הנשים יללו

ל **פני שנים רבות** סיפר לי על קורות אותו יום. התיאור נחרט בזיכרוני. כשאני עוצם עתה את עיני, אני רואה את התמונה לפני, כמו ביום שבו עמד ראשד מולי, צעיר גבוה ויצנום, וסיפר לי את הדברים בקולו הרך.

עוד בבית־הספר התיכון בנצרת נודע ראשד כמשורר. שיריו התפרסמו בביטאונים ערביים קטנים. גם לשילטונות, שידעו כל פרט על כל ערבי בישראל, היה ידוע כי הצעיר מכפר מוסמוס, אחיינו של המוכתר, כותב שירים.

באחד הימים, באמצע שנות ה־50, הוזמן ראשד אל מישרד המושל הצבאי. „שמעתי שאתה כותב שירים יפים," אמר המושל בטון אבהי. „בעוד כמה שבועות חל יום־העצמאות של מדינת־ישראל. אני אערוך קבלת־פנים לנכבדים הערביים במשולש. אני רוצה שתכתוב שיר יפה לכבוד מדינת־ישראל, ושתקרא אותו במסיבה."

ראשד חוסיין היה אדם רגיש — איזי האדם הרגיש ביותר שפגשתי בימי חיי. הוא נעקב עד לעימקי נישמתו. „איני כותב שירים לפי הזמנה!" השיב בגאווה זועמת.

המושל לא הרפה. „תראה, אתה בחור צעיר ממישפחה טובה. עזור לנו, ולא תתחרט. זה יהיה כדאי לך, ומישפחתך תצא נשכרת." ובסיגנון קצת יותר מאיים: „אחרי הכל, כולנו אוהבים את המדינה, לא כן? אתה בוודאי תרצה להביע את אהבתך!"

„אני מתנגד לממשלה ולכל מה שהיא עושה!" התרתח ראשד הצעיר. „הממשלה גזלה את אדמות כפרנו! הממשלה מונעת ממני לנוע בארץ שלי בלי רישיון־תנועה! עצם קיומו של המימשל הצבאי מסמל את דיכוי המיעוט הערבי בישראל! ואתה רוצה שאני אכתוב שיר למען המימשל הצבאי? אתה חושב שאני זונה?"

המושל עבר לפסים אחרים. הוא איים על ראשד שאם יסרב למלא את הפקודה, כל מישפחתו תסבול. הוא לא היה צריך לפרט. באותם הימים, ימי־הזוהר של „המימשל הצבאי", פאר יצירתו של מישטר דויד בן־גוריון, היה כל ערבי תלוי, לשבט ולחסד, ברצונו הטוב של המושל, אף בעניינים הקטנים ביותר. מישפחה ערבית, שהמושל רצה להעניש, לא קיבלה רשות לקנות טרקטור, בתה לא נתקבלה לסמינר־למורות, הבן לא קיבל עבודה, הבנק לא נתן לה הלוואה, רישיונות־התנועה שלה נשללו. במיקרים קיצוניים נאסרו הבנים ונשלחו למעצר־מינהלי, ללא משפט וחקירה, כחשודים בפעילות חתרנית.

אחת הנשים, „אתה רצחת את המישפחה! קולנו אבודים!"

הסתבר כי המושל שלח שליח אל ביתו של ראשד חוסיין, הודיע לאבי־המישפחה כי ראשד נתגלה כשונא המדינה, וכי המישפחה כולה תצטרך לשאת בעונש שהוא, המושל, יצטרך להטיל עליה, כדי להרתיע מישפחות אחרות שבניהן בוגדים.

בעוד הנשים מכפילות את זעקותיהן, לקחו הגברים את ראשד הצידה, והחלו מדברים על ליבו. האם הוא יודע מה הוא עושה? האם ברור לו שהוא מוריד אל קיברו את דודו, שהקריב למענו כה הרבה, שגידל אותו כבנו־חביבו, שנתן לו בית אחרי שמישפחתו עברה, בפרוץ מילחמת 1948, מחיפה אל כפר־מולדתה?

האם כך יגמול לו ראשד? האם אינו מבין כי המישפחה תיהרס, שהמושל הצבאי ירושש אותה ויביאנה אל סף־רעב תוך כמה שבועות, שכל בני־המישפחה יאבדו את פרנסתם ואת מישרותיהם, שיהיו כלואים בכפר מבלי יכולת להרוויח פת־לחם אף בכפר השכן?

ראשד חוסיין נקרע בין נאמנותו למישפחה, לתרבות המעניקה סמכות עליונה לזקן־המישפחה, לבין נאמנותו לעצמו, לאידיאלים שלו, למצפונו. לבסוף הוא נכנע. בידיים רועדות רשם כמה מילים של שיר, שהובאו מייד אל המושל הצבאי.

באותו יום מת ראשד חוסיין. הוא נשאר בחיים עוד עשרים שנה — אבל ביבו נשא דיכאון שחור משחור, דיכאון שחנק אותו כחכלי תלייה המתהדק אט־אט.

זעקת האדמה

כ **פר מוסמוס:** הכפר האחרון בכביש למגידו, כמה עשרות בתים משני עברי הדרך. כשהכרתי את ראשד, היה זה כפר קטן מאד, דל מאד. הגיפ שלי עלה אך בקושי במעלה המידרון, בדרך־לא־דרך, על פני טרשים וסלעים, אל הבית שבו גר ראשד.

היה זה בית מרווח, היפה ביותר בכפר, כי ראשד היה שייך לאריסטוקרטיה הכפרית. דודו יכול היה להרשות לעצמו לשלוח את הצעיר לבית־הספר התיכון בנצרת כמשורר. שיריו התפרסמו בביטאונים ערביים קטנים. גם לשילטונות, שידעו כל פרט על כל ערבי בישראל, היה ידוע כי הצעיר מכפר מוסמוס, אחיינו של המוכתר, כותב שירים.

באחד הימים, באמצע שנות ה־50, הוזמן ראשד אל מישרד המושל הצבאי. „שמעתי שאתה כותב שירים יפים," אמר המושל בטון אבהי. „בעוד כמה שבועות חל יום־העצמאות של מדינת־ישראל. אני אערוך קבלת־פנים לנכבדים הערביים במשולש. אני רוצה שתכתוב שיר יפה לכבוד מדינת־ישראל, ושתקרא אותו במסיבה."

ראשד חוסיין היה אדם רגיש — איזי האדם הרגיש ביותר שפגשתי בימי חיי. הוא נעקב עד לעימקי נישמתו. „איני כותב שירים לפי הזמנה!" השיב בגאווה זועמת.

המושל לא הרפה. „תראה, אתה בחור צעיר ממישפחה טובה. עזור לנו, ולא תתחרט. זה יהיה כדאי לך, ומישפחתך תצא נשכרת." ובסיגנון קצת יותר מאיים: „אחרי הכל, כולנו אוהבים את המדינה, לא כן? אתה בוודאי תרצה להביע את אהבתך!"

„אני מתנגד לממשלה ולכל מה שהיא עושה!" התרתח ראשד הצעיר. „הממשלה גזלה את אדמות כפרנו! הממשלה מונעת ממני לנוע בארץ שלי בלי רישיון־תנועה! עצם קיומו של המימשל הצבאי מסמל את דיכוי המיעוט הערבי בישראל! ואתה רוצה שאני אכתוב שיר למען המימשל הצבאי? אתה חושב שאני זונה?"

המושל עבר לפסים אחרים. הוא איים על ראשד שאם יסרב למלא את הפקודה, כל מישפחתו תסבול. הוא לא היה צריך לפרט. באותם הימים, ימי־הזוהר של „המימשל הצבאי", פאר יצירתו של מישטר דויד בן־גוריון, היה כל ערבי תלוי, לשבט ולחסד, ברצונו הטוב של המושל, אף בעניינים הקטנים ביותר. מישפחה ערבית, שהמושל רצה להעניש, לא קיבלה רשות לקנות טרקטור, בתה לא נתקבלה לסמינר־למורות, הבן לא קיבל עבודה, הבנק לא נתן לה הלוואה, רישיונות־התנועה שלה נשללו. במיקרים קיצוניים נאסרו הבנים ונשלחו למעצר־מינהלי, ללא משפט וחקירה, כחשודים בפעילות חתרנית.

אולם ראשד עמד במריו. המום ונרעש הסתובב ברחובות. הוא ידע שהמיט אסון על דודו, המוכתר, שהיטיב עימו כל חייו, ואולי גם על כל כפרו. אבל הוא היה איש גא, אידיאליסט, משורר שהתחנך על ביר־כי השירה הלאומית הערבית, הסוגדת לכבוד ולגבורה.

לבסוף, אחרי שעות רבות, הגיע לביתו, בכפר הקטן והעני שעל כביש חדרה—עפולה.

כאשר התקרב לבית, שמע מרחוק זעקות נוראות. הוא החיש את צעדיו, באימה גוברת. כשעמד בדלת, נתגלה לעיניו מחזה מחריד.

נשות המישפחה רבצו על הארץ, קרעו את בגדיהן ופלטו זעקות מקפיאות־דם. הגברים ישבו בצד, דוממים ואבלים.

„מי מת?" זעק ראשד.

„אתה הרגת אותנו!" השיבה אחת הנשים, „אתה רצחת את המישפחה! קולנו אבודים!"

הסתבר כי המושל שלח שליח אל ביתו של ראשד חוסיין, הודיע לאבי־המישפחה כי ראשד נתגלה כשונא המדינה, וכי המישפחה כולה תצטרך לשאת בעונש שהוא, המושל, יצטרך להטיל עליה, כדי להרתיע מישפחות אחרות שבניהן בוגדים.

בעוד הנשים מכפילות את זעקותיהן, לקחו הגברים את ראשד הצידה, והחלו מדברים על ליבו. האם הוא יודע מה הוא עושה? האם ברור לו שהוא מוריד אל קיברו את דודו, שהקריב למענו כה הרבה, שגידל אותו כבנו־חביבו, שנתן לו בית אחרי שמישפחתו עברה, בפרוץ מילחמת 1948, מחיפה אל כפר־מולדתה?

האם כך יגמול לו ראשד? האם אינו מבין כי המישפחה תיהרס, שהמושל הצבאי ירושש אותה ויביאנה אל סף־רעב תוך כמה שבועות, שכל בני־המישפחה יאבדו את פרנסתם ואת מישרותיהם, שיהיו כלואים בכפר מבלי יכולת להרוויח פת־לחם אף בכפר השכן?

ראשד חוסיין נקרע בין נאמנותו למישפחה, לתרבות המעניקה סמכות עליונה לזקן־המישפחה, לבין נאמנותו לעצמו, לאידיאלים שלו, למצפונו. לבסוף הוא נכנע. בידיים רועדות רשם כמה מילים של שיר, שהובאו מייד אל המושל הצבאי.

באותו יום מת ראשד חוסיין. הוא נשאר בחיים עוד עשרים שנה — אבל ביבו נשא דיכאון שחור משחור, דיכאון שחנק אותו כחכלי תלייה המתהדק אט־אט.

זעקת האדמה

כ **פר מוסמוס:** הכפר האחרון בכביש למגידו, כמה עשרות בתים משני עברי הדרך. כשהכרתי את ראשד, היה זה כפר קטן מאד, דל מאד. הגיפ שלי עלה אך בקושי במעלה המידרון, בדרך־לא־דרך, על פני טרשים וסלעים, אל הבית שבו גר ראשד.

היה זה בית מרווח, היפה ביותר בכפר, כי ראשד היה שייך לאריסטוקרטיה הכפרית. דודו יכול היה להרשות לעצמו לשלוח את הצעיר לבית־הספר התיכון בנצרת

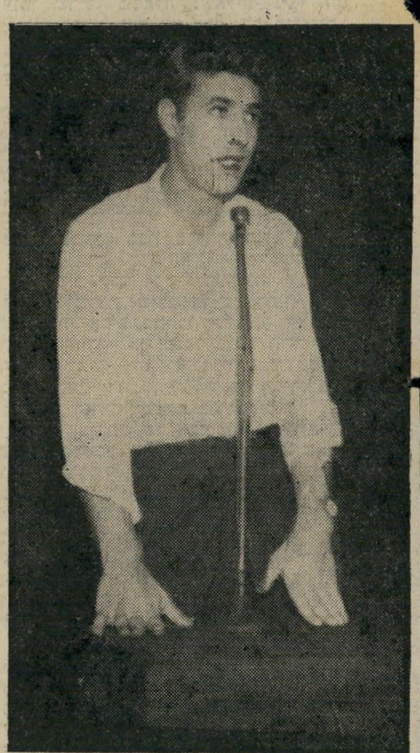

רת, שם גר בחדר שכור, כשהוא סגור ומסוגר רוב שעות היום וכותב שירים. לאחר־מכן קיבל עבודה כמורה בכפר שכן, שאליו הלך מדי בוקר כמה קילומטרים ברגל. בימים ההם (וגם כיום, פחות או יותר) היה זה העיסוק האפשרי היחידי לצעיר ערבי משכיל בישראל. עיסוק ש־היה כולו תלוי בחסדי המושל הצבאי, החשד הקל ביותר בקומוניזם או בלאומ־נות די היה בו כדי להביא לפיטורין מיי־דיים.

כפר מוסמוס היה דוגמה למצבם של ערביי ישראל בימים ההם. רוב אדמותיו, וביכללן כל אדמותיו הטובות, נגזלו ממנו, באמצעות חוקי־האדמה המתוחכמים של דויד בן־גוריון, שנועדו לקחת מן הער־בים את האדמות ולהעבירן לקיבוצים ול־מושבים יהודיים.

האדמות הטובות של כפר מוסמוס היו בעמק־יזרעאל, בשטח שנכבש עוד בראי־שית המילחמה על־ידי צה"ל. אולם מוס־מוס עצמה לא נכבשה מעולם. היא הו־עברה לישראל על־פי הסכם שביתת־הנשק עם המלך עבדאללה. משמע, ביום הקובע היה הכפר עצמו בשטח הערבי, ואילו אדמותיו הטובות היו בשטח היהודי. על־פי חוק, הופקעו כל האדמות האלה. נותרו למוסמוס רק אדמותיו הגרועות יותר, בוואדי ערה. הכפר הפך עני.

ראשד גדל, כאשר בליבו זעקת האדמה. לא מיקרה הוא שהתנועה הערבית האמי־

תית הראשונה שקמה בישראל נקראה אל־ארד („האדמה").

הכמיהה לאדמה בחיק עומקו של כל צעיר ערבי, בן גילו של ראשד חוסיין, יחד עם העיכבון ה־צורב שהיה כרוך בצורך לקבל רישיון־תנועה כדי לנוע בארץ ש־כה נודד, הפחד היומיומי מפני פי־טורין מן העבודה היחידה שיכול היה לקבל, המורא מפני המושל ה־צבאי, ההרגשה הכללית שאין ל־ערבי חלק בישראל.

אולם ראשד חוסיין לא היה שונא־יהו־דים. להיפך, הוא למד עברית והיטיב לדעתה מיהודים רבים הממלאים תפקי־דים בכירים בישראל. הוא תירגם את שי־רי ביאליק לערבית, ואת שיריו שלו־עצמו לעברית. הוא יכול לנצח אותי בנקל בכל ויכוח על אחד־העם ותורתו. בעודו עומד בשתי רגליו על קרקע כפרו ותרבותו הל־אומית, השתוקק לחברה יהודית, התווכח בלא־הרף עם חברים יהודיים, התאהב ב־נערה יהודיה — ובסופו של דבר נקרע בין שתי חברות, בין שתי אהבות, כשהערבים שוב אינם מתייחסים אליו כאל ערבי שלם, ואילו היהודים רואים בו נטע זר בקירבם. **מן הדיכמה הזאת לא השתחרר מעולם.**

לזרועות האוייב

ה כריתו לפני 18 שנים, בראשית 1958.

באותם הימים נעשה ניסיון ראשון לייסד בישראל במה תרבותית ערבית עצמאית, שלא תהיה כפופה לשום מיפלגה, אף לא למיפלגה הקומוניסטית. הדבר עורר מייד חשד בלב המימשל הצבאי.

בינואר 1958 התכנס כנס של משכילים בקולנוע אמפייר בנצרת. כל הנואמים נז־הרו מלדבר גלויות, אך הרמזים היו רבים. היו אלה ימי־הזהר של גמאל עבד־אל־נאצר, שהפך אליל־ההמונים בכל רחבי העולם הערבי. גם בכנס הנצרתי נאמרו דברים סתומים, שיכלו להתפרש כהבעת תמיכה בגיבור הלאומי הערבי, שהתעמר־לה הבן־גוריונית קראה לו בשם „הרודן המצרי".

מייד מלאה העיתונות הישראלית המוד־רכת בדברי־התקפה מכוונים על הכנס הלאומני המסוכן. גם מק"י נמנעה מלהגן עליו. המימשל הצבאי פעל במהירות וב־תקיפות, שלל את רשיונות־התנועה של המשתתפים, איים בפיטורי המורים שלקחו בו חלק. היוזמה נחנקה מייד. העולם הזה היה הגורם היחידי במדינה שהגן עליו ומחה נגד פעולת המימשל הצבאי (העולם הזה 1061).

כתב העולם הזה שסיקר את הכנס סיפר לי על תופעה מייוחדת־במינה שנתגלתה בו: צעיר כפרי אלמוני, חובש כפייה, שקרא בו שיר שהצית את הלבבות. „כדאי להתעניין בבחור הזה," אמר הכתב, „זהו משורר אמיתי — המשורר הראשון שנולד בקרב ערביי ישראל."

שאלתי לשמו. הכתב הסתכל ב־רשימותיו. „קוראים לו ראשד חו־סיין!" אמר.

ביקשתי להיפגש עימו. כעבור כמה ימים ראיתיו לראשונה. בעיקבות הפגישה כתב־תי את הרשימה הראשונה שהופיעה על ראשד חוסיין בעיתונות הישראלית.

היא נשאה את הכותרת: „בן אסיה אנו־כי!" כשאני קורא עתה את הדברים, בגיליון הישן של העולם הזה (1066), אני נדהם מן הקטע האחרון של המאמר:

„(שני שירים של ראשד חוסיין) יחד מסמלים את התהייה העמוקה שבלב הדור הערבי הצעיר בישראל, החי ללא שרשים במציאות כלשהי, בין הבטחות ישראליות וגזרות המימשל הצבאי, בין שידורי קול ערב ושידורי ישראל.

„רבים מבני גילו של ראשד בחרו ב־פיתרון קל, עברו את הגבול לירדן ול־מצריים. אחרים, כמו ראשד, סירבו לנטוש את אדמת אבותיהם, ועודם מקווים להש־תלב בחיי ישראל. אולם הם יוכלו לעשות זאת רק כערבים, בעלי גאווה לאומית.

„לרוע המזל, אין ממשלת ישראל יודעת מה לעשות בדור ערבי חדש זה, שגאוותו הלאומית מתגבשת והולכת יותר מאשר ב־כל ארץ ערבית. השילטון אינו מבין אותו, חושד בו ואף חושש מפניו. תחת שיהפוך

1965: ראשד מתרגם ד'ברי עד במישפט ציבורי על הפקעת אדמות, באולם „מוגרבי"

צעירים כמו ראשד חוסיין לשותפים ב־מדינה, הוא עושה הכל כדי לדחפם בהד־רגה לזרועות האוייב."

ניבאתי, ולא ידעתי את אשר אני מנבא.

חינוקת נטושה

שׁ ני השירים שהזכרתי באותה כתבה סימלו את כל דרכו של ראשד.

הראשון, שהצית את הלבבות בכנס נצ־רת, היה שיר לאומני:

„מן אסיא אנא! (מאסיה אנוכי!) / ארץ הדם והתיקווה. / ארץ הגיבורים, המורדים בפיסקי־דין ההיסמוריה! / ארץ החופש, כור מחצבתם של „מרוריסטים"! / מולדת המורדים בשילטון יבאלוהיו. / בן אסיה אנוכי, בן אפר האש, בן להבות האהבה...

„עודני זוכר את היום, בו הושטתי את ידי לעולם: / „אדם אנוכי, קומו וברכו־ני!" / צוחקים היו. „בן־הטירוף!" — כך ביזנוני. / „עבד בן־עבד, שתוק!" / ...היום הם עומדים כתור לנשק את ידי..."

היה זה שיר־הלל לעולם השלישי ול־מנהיגותו של ג'וואהרלאל נהרו היהודי, בעל־בריתו של גמאל עבד־אל־נאצר. וי־דוי לאומני נרגש, שביטא את הגאווה הערבית המחודשת, אחרי מפלת המדינות הקולוניאליות במיבצע־סיני.

השיר השני, שהופיע בצד הראשון, היה בעל אופי שונה לחלוטין. ראשד הק־דישו לרופא יהודי, חד"ר בכר, בעיקבות סיפור שקרא בהעולם הזה (1062) על ה־ילדה סיניה.

סיניה היתה תינוקת בדואית נטושה, שנאספה על־ידי חיילים ישראליים במיד־בר סיני, בעת מיבצע־קדש. רופא יהודי טיפל בה ואימץ אותה*. כתב ראשד:

„סיניה! אינך תינוקת יחידה! / את כמל לרבים, מוכי־כאב! / את המיזרה, המאמין והכופר, / סיניו מגואלות כדם. / סיניה — אילו הסכים המוות / לקבל אי־תי ככופר — אני מסכים!

„...היי לפיד שואת־המילחמה! היי צמח שרכש את לב האהבה! / מי את? באיזה שביל / מחפש אביך את התיקווה? / אותך! את אימך! את חלומו / שברח ממנו בשדה! / אולי היית לו תינוק יחי־די / אולי הוא מת ללא מענה. / ייתכן שעודנו משופט / מחפש תשובה לשאלה?

„...אם ישאלוך: „מי אמך?" / עני כשימחה: / „אמי האהבה שבלבבות / ומישפחתי דרי־האוהלים..."

* לאחר־מכן החליטו השילטונות ל־העבירה לידי מישפחה ערבית ישראלית עשירה, כדי שתגדל בין בני־עמה.

היה זה הימנון לשנום, והוא הוקדש לאיש יהודי.

יותר מכל אדם שהכרתי, יכול היה ראשד חוסיין להוות גשר חי בין הלאומיות הערבית לבין המציאות של ישראל. אולם בישראל של 1958, כמו בישראל של 1976, לא היה הדבר אפשרי.

הוא היה אז בן 22. ערבים רבים אח־רים, שהתקוממו נגד המציאות בישראל, הצטרפו למק"י, המיפלגה הקומוניסטית שקדמה לרק"ח. ראשד מאס בקומוניסטים. „אסור להאמין להם," אמר. „הקומוניסט אינו דומה לשום אדם אחר. הוא רובוט. הוא חושב לפי קו שאחרים משרטטים עבורו." הוא הירשה לי לצטט פסוק זה בשמו.

כאשר נולדה קבוצה פוליטית ערבית לאומנית, פרו־נאצרית, התקרב אליה. הי־תה זו קבוצת אל־ארד. ראשיה הזמינו אותי פעמים רבות, כדי להיוועץ בי על כיוונה של הקבוצה. בהתייעצויות אלה פגשתי לא פעם את ראשד הצעיר, שהכל כיבדוהו בשל כישרונו השירי, אף שלא היה ביסודו איש פוליטי. הוא תמך בכל לב בעצה שנתתי למארחי: להכריז בפה־מלא על הכרתם במדינת־ישראל, ולק־רוא לברית בין התנועה הלאומית הערבית ובין ישראל של מחר, שתהיה פרו־אסיא־תית ומוכנה להשתלב בעולם השלישי.

עוד לפני שהוכרע הדבר ירד על הקבו־צה מלוא כוח־המחץ של השילטון. עיתונה נאסר, רשימתה לכנסת הוצאה אל מחוץ לחוק, כמה מחבריה נשלחו למעצר או למאסר, אחרים השתתקו, אחד ממנהיגיה, חבוב אל־קהווג'י, נאסר, גורש והפך איש המודיעין הסורי בדמשק, האיש שהדריך את אודי אדיב. אחד, בן דודו של ראשד, סטודנט למישפטים בשם סברי ג'ריס, סיים את לימודיו באוניברסיטה העברית, נאסר, כתב ספר על ערביי ישראל, נטש את הארץ, הצטרף לאש"ף, הפך המומחה מס' 1 של יאסר עראפאת לענייני ישראל, נתמנה באחרונה כראש מישרד אש"ף ב־וושינגטון.

ראשד נשאר בישראל והתנדנד בין העולמות.

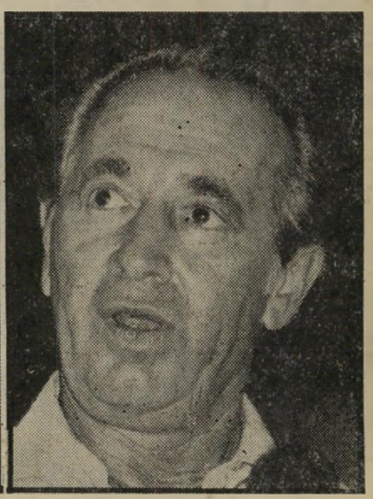
בספטמבר 1961 קרה מיקרה שזיעזע את היישוב הערבי בישראל, וגרם ל־מהומות החמורות ביותר שאירעו בו עד ליום־האדמה מלפני שנה.

שלושה צעירים ערביים ניסו לחצות את הגבול לרצועת־עזה. הם נורו למוות ב־נסיבות תשוודות. הגופות הוחזרו למיש־פחות בארונות חתומים. המישפחות פתחו את הארונות, ונחרדו ממה שראו. הגופות היו במצב גורא — ייתכן שמחמת היריות, ייתכן שמחמת עינויים. קהל האבלים הש־

(המשך בעמוד 30)

למרות ההכחשות וניסיונות ההשתוש - התבזו שרים בסרט

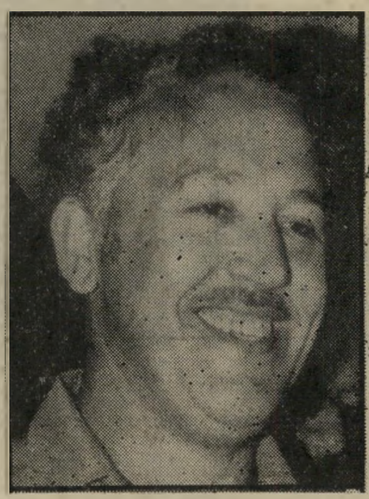
שמעון פרס סופרסטאר

שחקן פרס
בעיקבות אידי אמין

שחקן בראון
החייל האמיתי היחידי

שחקן יעקובי
להציל את הכבוד

מדינה כזאת בזה ולעגה לשר־התחבורה גד יעקובי, אחרי ששודרה תוכנית הטלוויזיה בה התגלה כי יעקובי הסכים לשחק את עצמו בסרטו של מנחם גולן על מיבצע יהונתן.

יעקובי נפגע עד עומק נשמתו מהתגובה הנלעגת. הוא שלח מיד הודעה למפיקי הסרט בה ביקש להוציא את הקטעים בה הוא משחק את תפקיד הגיבור, גד יעקובי. בתוכנית הרדיו מיקרופון פתוח התנצל השר והסביר: „נכון שצילמו אותי, אבל לא ידעתי בדיוק במה המדובר... כשהתברר לי שצולמתי לסרט מסחרי דאגתי שיוציאו את הקטע מהסרט."

כשנשאל באותה תוכנית איך הוצא הקטע החשוב שלו מהסרט, השיב גד תוך קריצה שובבה: „קצת בהסכמה... קצת בלחץ, אבל הם הוציאו."

כאשר יוקרן סרטו של מנחם גולן בשבועות הקרובים על מסכי ישראל, יסתבר לצופים כי לשר בישראל אין כל השפעה. למרות כל תחנוניו והפצרותיו, סרבו מפיקי הסרט להוציא את הקטע בו משחק יעקובי את עצמו. כאשר יופנו אליו חיצי הביקורת יוכל יעקובי להתגונן ולהיתמם כי לא ידע, כי הוליכו אותו שולל או כי הקטע שלו היה כל כך חשוב, שבלעדיו, לא ניתן להבין בכלל את מהות הפשיטה על אנטבה.

מה שברור הוא שגד יעקובי אולי מת־בייש, אבל יצר הפירסום והמישחק שלו חזק יותר מהבישה. כמו שאמר אחד מ־עוזריו הקרובים: „עד שלא נסדר לו חדר באולפני הרצליה, הוא לא יירגע!"

יעקובי יימצא בחברה טובה. הוא יופיע לצידם של שני שרי ממשלה נוספים, שגם אצלם יצר הפירסום העצמי חזק מכל רגש בושה או כבוד עצמי. האחד מהם הוא שר־החוץ יגאל אלון, המופיע בתפקיד מישני קצר. והשני הוא, כמובן, שר־הביטחון שמעון פרס המתמודד עם צ'ארלס ברונסון וברט לאנקסטר על תפקיד הסופרסטאר של אנטבה.

לפני שלושה שבועות פירסם העולם הזה את סיפור צילומי הביזיון של פרס עבור סרטו של גולן. אנשי פרס נרעשו מאוד. לא מהופעתו של פרס בסרט חלילה, אלא מהדיווח על צורת הצילום. דוברו של שר־הביטחון, נפתלי לביא, מיהר להכחיש את הדברים שפורסמו.

כל מי שיחזה בסרט המוגמר יגיע למסקנה המיידית כי דובר שר־הביטחון עשה ניסיון להטעות, אם לנקוט בלשון המעטה. צילומיו של פרס בסרט מדברים בעד עצמם. כשם שאמר אחד המפיקים: „מאז אידי אמין לא היטיב מנהיג פוליטי לשחק את עצמו כמו פרס."

הבדיקה הנוספת בפרשת הביזיון העלתה את אשמתו הבאות.

אנשיו של פרס חזו בהקרנת הסרט הכמעט־מוגמר של מנחם גולן. הופעתו של יעקובי בסרט לא הרשימה ולא הדאיגה אותם. לעומת זאת הם נבהלו מהקטע בו נראה יגאל אלון בסרט, כשהוא מודד על מפה בעזרת סרגל את המרחק מ"א ל־אנטבה. הציבור עלול לחשוב אולי שאלון הוא שר־הביטחון. בו במקום תבעו ל־הכליל גם את פרס בסרט, כדי שהעולם כולו ידע מי הממונה על ביטחון ישראל.

וכך מצא שמעון פרס זמן להתפנות מ־בעיות הביטחון של ישראל, כדי לקבל יום צילום בסרט של גולן. הוא לא צולם, כפי שניסה דוברו ליצור את הרושם, רק כשהוא נכנס למשרדו. הוא שיחק כשחקן הוליוודי מקצועי בקטעים נוספים בלשכתו.

מי שצורף ברגע האחרון לצילומים, שלא לפי התוכנית, לא היה נפתלי לביא, כפי שפורסם בטעות. היה זה מזכירו הצבאי של שר־הביטחון, תת־אלוף אריה בראון, שתאוות הפירסום שלו אינה נופלת מזו של הבוס שלו.

בסרטו של גולן מופיעים מאות חיילים. אבל החייל האמיתי היחיד בכל הסרט הוא תת־אלוף בראון, שבפירסומת לסרט יאוזכר ודאי כ„גנראל האוטנטי בראון." דבר השעשוע למשוך את צופי הקולנוע האמריקאים, למשל. בראון היה כל כך להוט להצטלם בסרט המסחרי, עד שהיה מוכן לנסוע לביתו, לשלוף מהארון את מדי הקייץ שלו וללבוש אותם בעיצומו של הסרט, כהוראת הבמאי, כדי שהופעתו תראה אוטנטית יותר. אנשי פרס לא הסתפקו בהפיכתו של שרם לשחקן קולנוע. הם ניסו גם לסלף את ההיסטוריה. פקידים בכירים שחזו ב־גירסות השונות של הסרט בעת העבודה, הבחינו בשינויים מוזרים שנעשו בו. כך, למשל, מופיע בסרט השחקן עודד תאומי בתפקיד דן פתיר, דובר ראש־הממשלה. פתאום הסתבר כי הגירסה הראשונית בה הוא אומר שהחלטת הממשלה להכנס למשא־ומתן עם המחבלים התקבלה פה אחד, שונתה. בגירסה השניה ניתן להבין כי היה מי שהסתייג ממנה ולא הצביע.

בנקודה אחרת שונה התמליל בצורה כזאת, שניתן יהיה לצופים הנבערים להבין שפרס לא היה מרוצה מתוכנית הפשיטה הראשונה וכמומחה־צבאי נודע ובעל שם נתן פקודה להכין תוכניות חדשות. מובן שסילופי ההיסטוריה האלה תוקנו לבסוף כתוצאה מלחצים נגדיים שהופעלו על גולן. למרות הכל יוכלו הצופים בקרוב לראות את שמעון פרס בסרט חושב, מודאג, מתכנן ומחליט. הוא משחק את תפקיד שר־הביטחון האמיץ, נחוש ההחלטה והחכם. הצופים יוכלו רק להצטער שאין לישראל שר־ביטחון כזה כמו בסרט.

שניים שלא הסכימו לשחק את עצמם בסרט, למרות ההפצרות והלחצים של מנחם גולן, ראויים להערכה על שעמדו בפני הפיתוי. הין אלה ראש־הממשלה יצחק רבין והרמטכ"ל מרדכי („מוטה") גור.

גור דחה עשרות פניות שהופנו אליו בנושא זה. „אני לא מצטלם לסרט!" פסק החלטית ולא ניתן היה לשנות את החלטתו. לרבין ארב גולן פעמים רבות בלישכתו, ניסה לשכנעו להסכים להצטלם עבור סרטו, בין השאר תוך הטענה ש„פרס הצטלם כבר," זה לא עזר. רבין סרב לרדת לרמתו של פרס. גולן נאלץ לשלב אותו בסרטו תוך שימוש בצילומים תעודתיים שצולמו בעת נאומו של רבין בכנסת.

סרבני־צילום גור ורבין
המפיק ארב במיסדרון

פרס מפר

(המשך מעמוד 21)

שהיא עוברה לצידו של פרס, מבלי שאיש טרח לציין שגם בפעם הקודמת היא היתה לצידו והצביעה עבורו.

„בכלל, צריך להבין בין המצב בי־שטח לבין המצב בחתום הלוחמה ה־פסיכולוגית שמנהלים אנשי פרס." אומר פרי: „דב בן־מאיר הודיע שהוא מצטרף אל פרס וזכה בשלושה טורים בעיתונים. הרי גם בהתמודדות הקודמת הוא היה לי־צידו. מדוע אנשי פרס מובהקים כמו חבר מועצת עיריית תל־אביב נחום רז, שהיה רפ"יסט מושבע, או מרדכי סורקיס ואברהם וולפנזון, חבר מועצת פועלי־חיפה, שהיו כולם אנשי פרס ועברו לצידנו, אינם זו־כים בשלושה טורים כאלה?"

שלושה דימויים לפרס

דיברי פרי מנסה פרס ליצור שלושה דימויים בעיני הבוחרים: האחד — שהוא יונה, ולצורך זה חשובה לו הצ־טרפותם של אבא אבן וח"כ אברהם זיל־ברברג; השני — שהוא בעצם איש מפא"י ההיסטורית ולא איש רפ"י, והשלישי — שהוא איש הצעירים, ומשום כך חשובה לו הצטרפותם של חברי־הכנסת מיכה חריש ויוסי שריד. כשאלה נשאלים כיצד הם יכולים לפעול יחד עם פרס, הם משיבים: „מה יש? לרבין מותר היה להיות עם פרס בממשלה אחת, ולנו אסור?"

אומר פרי: „פרס מנסה ליצור רושם שהוא נכס אלקטורלי. הוא אומר: ‚גם אם אתה חושב שרבין טוב יותר, פרס יביא למיפלגה יותר קולות.' זה אינו נכון. פרס אומנם פופולארי בקרב הציבור, אבל לא בציבור תומכי המערך. הוא פופולארי בקרב ציבור בוחרי הליכוד, ואילו בקרב בוחרי המערך רבין הוא הפופולארי."

כאשר הגיע יורם פרי ארצה, גילה כי דוב צמיר החל כבר בעבודה. למעשה אין כלל מישרדים למטהו של רבין. צמיר יושב בתל־אביב, במרכז המיפלגה, לא הר־חק מן החדר שבו מנהל מיכה חריש את המאבק למען פרס, ואילו יורם פרי יושב בחדרו של דן פתיר, יועצו של רבין, בלישכת ראש־הממשלה בירושלים.

עיקר עבודתם של צמיר ופרי, העומדים בראש המאבק למען רבין, נעשה באמ־צעות הטלפון. הם כימעט שאינם מש־תמשים בחומר כתוב. עוזרים לידם, בין השאר, חברת־הכנסת אורה נמיר, הפעילה בעיקר בין החברות בקבוצת נעמ"ת וה־מקדישה שעות ארוכות לשיחות ולשיכ־נוע; נציג ראש־הממשלה בצפון, צבי אל־דרוטי, וראש־עיריית צפת נחמיאס, פעי־לים בצפון הארץ.

פעילים אחרים למען רבין הם אלי מוי־אל, סגן שר־התיקשורת הפעיל בקרב בני עדות המיזרח; חברת־הכנסת נוזהת קצב, שאף היא פועלת במיסגרת שיכנוע בקרב העדות; שר־החקלאות אהרון אוזן פעיל בקרב חברי המושבים, ואילו בקיבוצים פעילים מאד מזכיר איחוד־הקבוצות־וה־קיבוצים מוסה חריש, ומזכיר הקיבוץ־המאוחד יעקב צור.

עיקר פעולתם של אישים אלה מת־בטא בשיחות עם אנשים. עליהם מו־טל לאתר מי תומך ברבין ומי לא. לטע־נת אחדים מן הפעילים, העבודה הפעם קשה במייוחד. חלק גדול מחברי המיפלגה מנסה להסתיר את דעתו האמיתית, או אינו אומר אמת, חלק אחר אומר שתי אמי־תות. המומחה הגדול ביותר בנושא, מי שהיה איש של בן־גוריון ושימש, למעשה, כאיש־הקשר בינו לבין המיפלגה, שרגא נצר, טען כי 80% מהחברים שכבר הו־דיעו במי יבחרו — משקרים, למעשה.

אולם המאבק על הכיסא, ככל שהוא נראה כלפי חוץ, כמאבק הוגן, חורג לעי־תים מכללי־המישחק ההוגנים. צבי ארצי, יו"ר ועד עובדי הוועד־הפועל, טילפן ל־יורם פרי ואמר לו: „אנשי פרס חוטפים אותנו." כאשר נשאל על־ידי פרי מדוע, השיב: „ישבתי במיזנון הוועד־הפועל ו־מחיתי על עמדת מפ"ם ועל מיסמך גלילי. למחרת מצאתי את שמי בעיתון, כתומך בפרס. גם קלמן ביאלר, מזכיר מועצת פועלי רחובות, מצא את שמו ברשימת המשתתפים בפגישת תומכי רבין שהת־קיימה בביתו של אבא אבן. לדבריו, מעולם לא היה שם והוא איש רבין מובהק.

אומר פרי: „ההבדל בין שיטת־העבודה של פרס לבין זו של רבין הוא בכך שפרס מבטיח הרבה הבטחות, ואילו רבין הוא עיקבי. פרס מדבר על עצמו ואילו רבין, שהוא בייישן, מדבר יותר על הקו המדיני ועל תוכניותיו לעתיד."

איך הפכה אחריות מוסרית לטבח הנורא ביותר שבוצע בתולדות המדינה - ל„חקר׳ת במיבצע קדש" - בביוגראפיה של אל"מ ישכר („איסקה") שדמי

ה תנועה הדמוקרטית לשינוי טרם הגיעה לשילטון, אבל היא כבר החלה תורמת לשינויים מרחיקי־לכת — בעיקר בהיסטוריה של מדינת־ישראל ובביוגראפיות של כמה מן ה„מנהיגים" המצטרפים לשורותיה. שכן, בין אלה יש כמה הנושאים על גבם קופה של שרצים, שלתנועה דמוקרטית הדוגלת בשינוי יהיה קשה מאד להתפאר ולהתברך בהם.

אחד מאלה הוא אלוף־מישנה (מיל.) ישכר („איסקה") שדמי. בשבוע שעבר הוא היה אחת הדמויות המרכזיות בקבוצתו של מנכ"ל כור מאיר עמית, שפרשה ממיפלגת העבודה והצטרפה לד"ש. העיתונים הזכירו אותו בנשימה אחת עם מפקדים בכירים אחרים בצה"ל, ודור שלם שאינו מכיר את עברו של איסקה שדמי, ודאי התרשם מן העובדה שעוד גנרל אחד מצטרף למיפלגת הגנרלים.

אבל בכל־זאת קיימת בעייה. היא מתעוררת כאשר יש צורך להציג את מנהיגי ד"ש החדשים לפני הציבור, כפי שטרח לעשות הצהרון מעריב בגליון ערב־שבת האחרון שלו. תחת הספסדונים גדעון צור כתב אחד מעורכי מעריב, משה ז'ק, מאמר־ניתוח ארוך על התופעה של המנכ"לים והמנכ"לים המתייצבים בתור כדי להסתפח לתנועתו של ידין, כינה את התופעה „מהפכת המנכ"לים".

ז'ק־צור הציג לפני הציבור את אלה המתיימרים לשאת ברמה את דגל השינוי והתמורה במדינה. בין השאר היה צריך להציג גם את איסקה שדמי.

ללא בושה, וללא נקיפות־מצפון, הציג אלוף־מישנה חנן שדמי, מי שהיה ראש בית־הדין־לעיעורים של צה"ל וראש המוסד־לביקורת של מפא"י.

בצה"ל היה שדמי ידוע כבעל סיגנון־דיבור בוטה וחריף. באזכרה שנערכה לא מכבר לחללי כפר־קאסם, סיפר הפרופסור אריה זקס, שהיה חניך בקורס קצינים עליו פקד שדמי, על מעשה שאירע בקורס. אחד החניכים נהרג בתאונה. שדמי אסף את החניכים ואמר להם: „אני שמח שהוא נהרג. זה ישמש לכם לקח לשמור על חייכם!"

זה היה גם סיגנון־הדיבור שלו כלפי רב־סרן שמואל מלינקי ביום שבו נפתח מיבצע־קדש.

בישיבת־התידרון, ערב המיבצע, ביקש מלינקי לדעת מה יהיה גורלם של הכפריים בכפרי המשולש, שיחזרו לכפריהם מבלי שיידעו כי בכפריהם הוטל עוצר פיתאומי. „אללה ירחמו!" סבע אז איסקה את הסיסמה, הטבועה מאז כאות־קין על מצחו. „בלי סנטימנטים," אמר.

שלושת שופטי בית־המישפט הצבאי קבעו, לאחר־מכן, פה־אחד: הטלת העוצר על כפרי המשולש היתה בלתי־חוקית. שדמי לא היה רשאי כלל להטיל עוצר.

מייד אחרי פירסום פסק־הדין במישפט כפר־קאסם, התעוררה תביעה ציבורית רחבה ותקיפה להעמיד לדין גם את אלוף־מישנה איסקה שדמי, על חלקו ואחריותו לגבי טבח כפר־קאסם. אין סילוף גס יותר מאשר לטעון כי „המגנון איילץ את הצבא להעמידו לדין."

כי בשעתו כתב למרחב, יומון הקיבוץ־המאוחד, שאיסקה שדמי נימנה עם חבריו: „אין לנו ספק כי הוא (איסקה) עצמו יתבע את העמדתו לדין ללא כל התחמקות!"

מישפטו של שדמי נפתח בסוף ינואר 1959. שופט בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, נתן קנת, גוייס לצורך זה לצה"ל, ישב בדרגת אלוף־מישנה כאב־בית־הדין. לידו שימשו כשופטים אלופי־המישנה אהרון דורון, אז מפקד־הנח"ל, ויעקב פרי.

מתחילת המישפט שפע איסקה שדמי חיוכים רחבים לרוב. לא היתה זו הפעם הראשונה שבה חייך במהלך הטרגדיה. בעת מישפט אנשי מישמר־הגבול, עלו על דוכן העדים אבות שראו במו־עיניהם כיצד נרצחים ילדיהם; נערות שהסתתרו מתחת לגל גוויות שעה שהשוטרים ירו בגוססים המוטלים על הארץ, גברים שנשארו נכים לכל ימי חייהם. כאשר עלה איסקה שדמי על דוכן־העדים הוא צחק במלוא פה, צחוק של ביטחון־עצמי, הכניס לביית־המישפט נימה צורמת מאד.

היו לאיסקה, כפי שהסתבר, סיבות טובות מאד לצחוק. בית־המישפט זיכה אותו מאשמת אחריות ישרה לרצח, אולם הרשיעו בעבירה טכנית של „חריגה מסמכות", הטיל עליו את הקנס המגוחך של גרוש (עשר פרוטות) אחד.

בית־המישפט לא יכול היה להתעלם מעובדת־יסוד אחת: שהרצח בוצע על־ידי אנשים שהיו כפופים לסמכותו הפיקודית, כאיזור שהיה שייך לאיזור־הפיקוד שלו, תוך ביצוע פקודת־עוצר שתחילתה היתה בחריגת־מסמכות מצד שדמי.

משום כך, גם כאשר זיכה בית־המישפט את שדמי מאחריות פלילית לרצח, לא היה פירוש הדבר זיכויו מבחינה מוסרית. אבל איסקה שדמי צחק מאוזן עד אוזן. הוא הניף מול הצלמים שעטו עליו מטבע של גרוש אחד, שבית־המישפט הטיל עליו לשלם כקנס. היתה זו לא רק פגיעה מזעזעת ברגש ובטעם הטוב. היתה זו גם הוכחה לאטימותו של האיש ולחוסר־יכולת שלו לחוש ולהבין את הטרגדיה המחרידה של פרשת כפר־קאסם.

למחרת מתן פסק־הדין תבע היומון הארץ, במאמר ראשי: „אם ימשיך אל"מ שדמי בשירותו הצבאי, יתקבל הרושם שלקצין גבוה מותר לנהוג בחוסר־אחריות לגבי חיי־אדם. אם, למזלו, לא יגרום חוסר־אחריות זה לקורבנות ממש, יהיה הקנס שיוטל עליו 10 פרוטות, והוא אף יזכה בהמלצה נלהבת להמשכת שירותו. יצירת תקדים כזה אינה משרתת את האינטרסים של צה"ל. על השילטונות הצבאיים להסיק מסקנה חמורה יותר מחיובו של אל"מ שדמי משהסיק בית־המישפט... רצוי ששירותו בצה"ל יופסק."

שני קצוות לתנועה אחת

ש ירותו של שדמי בצה"ל לא הופסק. הוא גם לא נודה על־ידי קיבוצו, ולא היה קורבן של „רתיעת הסביבה מפגיעי" כפי שהוא מנסה להציג זאת עתה. להיפך. בישיבת מרכז מיפלגת אחדות־העבודה שהתקיימה בתל־אביב ביום 19 בפברואר 1959, כלומר כחודש לאחר מתן פסק־הדין, הוצע לשדמי תפקיד חשוב ביותר: מזכיר הסיעה. הוא נבחר ברוב קולות.

מטהרים את השרץ

על דוכן העדים

אלוף־מישנה ישכר („איסקה") שדמי מעיד במישפט נאשמי טבח כפר־קאסם.

מעריב את שדמי במילים הבאות: „הוא היה חבר קיבוץ ומפקד מוכשר בצה"ל, אך נאלץ לצאת את הקיבוץ כאשר נוצרה סביבו מעין רתיעה של הסביבה, והוא הרגיש כאילו המנגנון אילץ את הצבא להעמידו לדין על תקרית שאירעה בימי מיבצע־קדש, שהוא חושב שאיננו אשם בה." חד־נחלק, וטהור ונקי.

ספק אם אי־פעם נעשה בעיתונות הישראלית ניסיון כה גס לשיכתוב ההיסטוריה, לשטיפת־מוחו של הציבור ולטיהורו של שרץ.

כי „התקרית שאירעה בימי מיבצע־קדש," אשר איסקה שדמי „חושב שאיננו אשם בה," לא היתה אלא מעשה־הזוועה הנורא ביותר שאירע בתולדות המדינה מיום הקמתה: טבח כפר־קאסם ערב מיבצע־קדש ב־1956, שבו נטבחו בדם קר 44 גברים, נשים וילדים, במבואות הכפר הערבי.

ישכר שדמי לא היה בין הנאשמים שהועמדו לדין כאחראים על ביצוע טבח כפר־קאסם.

הנאשמים במישפט הצבאי, שנפתח כשנה וחצי אחרי מיבצע־קדש, היו אנשי גדוד מישמר־הגבול. בפיקודו של רב־סרן שמואל מלינקי, שסופח ערב המיבצע ל־חטיבת צה"ל שמפקדה היה אלוף־מישנה ישכר שדמי.

היו אלה חיילי מישמר־הגבול שירו בזקנים, בנשים ובילדים שאיחרו לחזור לכפרם אחרי שהוטל עליו עוצר, ערב תחילת המילחמה. אבל כולם העידו במישפט שהם ביצעו מה שביצעו ברוח ההנחיות שהורדו אליהם ממיפקדת־החטיבה.

אחרי שבית־המישפט הצבאי גזר תקופות־מאסר ארוכות (שלא בוצעו בפועל) לשמונה מהנאשמים, ושלל מהם את דרגותיהם, הועתקה תשומת־הלב הכללית של אזרחי המדינה מן הנאשמים אל אלוף־מישנה שדמי.

כי בפסק־דינו כיוון בית־המישפט הצבאי, שבראשו ישב אז השופט בנימין הלוי (חברו של איסקה שדמי בתנועת ד"ש), את חיצי ביקורתו כלפי איסקה, קבע במפורש כי הוא האיש שחרג מסמכותו, הוציא את הפקודה הגורלית שגרמה במישרין לרצח.

צחוק גדול וקנס של גרוש

כ אשר ניתן פסק־הדין, באוקטובר 1958, לא נכח איסקה שדמי באולם בית־המישפט. כאשר השופטים מצאוהו שסם־למעשה ברצח־בכוונה־תחילה, לא יכול שדמי להתגונן. במיקרה — או שלא במיקרה — הוא עמד באותה עת בראש מישלחת־לימודים צבאית, שנשלחה על־ידי צה"ל ללמוד שיטות חדשות בהפעלת חיל־רגלים.

אולם איסקה שדמי הופיע כעד במישפט רצח כפר־קאסם. במשך חמישה ימים רצופים הוא עמד על דוכן העדים, ניסה לתלות את מלוא האשמה ברצח על צוואר של פקודי, להתחמק מכל אחריות. בפסק־הדין נאמר במפורש כי אלוף־מישנה איסקה שדמי שיקר בעדותו.

ישכר שדמי (55), היה חבר קיבוץ שדות־ים (קיסריה) של הקיבוץ־המאוחד, בנו של אלוף־מישנה חנן שדמי, מי שהיה ראש בית־הדין־לעיעורים של צה"ל וראש המוסד־לביקורת של מפא"י.

בצה"ל היה שדמי ידוע כבעל סיגנון־דיבור בוטה וחריף. באזכרה שנערכה לא מכבר לחללי כפר־קאסם, סיפר הפרופסור אריה זקס, שהיה חניך בקורס קצינים עליו פקד שדמי, על מעשה שאירע בקורס. אחד החניכים נהרג בתאונה. שדמי אסף את החניכים ואמר להם: „אני שמח שהוא נהרג. זה ישמש לכם לקח לשמור על חייכם!"

זה היה גם סיגנון־הדיבור שלו כלפי רב־סרן שמואל מלינקי ביום שבו נפתח מיבצע־קדש.

בישיבת־התידרון, ערב המיבצע, ביקש מלינקי לדעת מה יהיה גורלם של הכפריים בכפרי המשולש, שיחזרו לכפריהם מבלי שיידעו כי בכפריהם הוטל עוצר פיתאומי. „אללה ירחמו!" סבע אז איסקה את הסיסמה, הטבועה מאז כאות־קין על מצחו. „בלי סנטימנטים," אמר.

שלושת שופטי בית־המישפט הצבאי קבעו, לאחר־מכן, פה־אחד: הטלת העוצר על כפרי המשולש היתה בלתי־חוקית. שדמי לא היה רשאי כלל להטיל עוצר.

מייד אחרי פירסום פסק־הדין במישפט כפר־קאסם, התעוררה תביעה ציבורית רחבה ותקיפה להעמיד לדין גם את אלוף־מישנה איסקה שדמי, על חלקו ואחריותו לגבי טבח כפר־קאסם. אין סילוף גס יותר מאשר לטעון כי „המגנון איילץ את הצבא להעמידו לדין."

כי בשעתו כתב למרחב, יומון הקיבוץ־המאוחד, שאיסקה שדמי נימנה עם חבריו: „אין לנו ספק כי הוא (איסקה) עצמו יתבע את העמדתו לדין ללא כל התחמקות!"

מישפטו של שדמי נפתח בסוף ינואר 1959. שופט בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, נתן קנת, גוייס לצורך זה לצה"ל, ישב בדרגת אלוף־מישנה כאב־בית־הדין. לידו שימשו כשופטים אלופי־המישנה אהרון דורון, אז מפקד־הנח"ל, ויעקב פרי.

מתחילת המישפט שפע איסקה שדמי חיוכים רחבים לרוב. לא היתה זו הפעם הראשונה שבה חייך במהלך הטרגדיה. בעת מישפט אנשי מישמר־הגבול, עלו על דוכן העדים אבות שראו במו־עיניהם כיצד נרצחים ילדיהם; נערות שהסתתרו מתחת לגל גוויות שעה שהשוטרים ירו בגוססים המוטלים על הארץ, גברים שנשארו נכים לכל ימי חייהם. כאשר עלה איסקה שדמי על דוכן־העדים הוא צחק במלוא פה, צחוק של ביטחון־עצמי, הכניס לביית־המישפט נימה צורמת מאד.

היו לאיסקה, כפי שהסתבר, סיבות טובות מאד לצחוק. בית־המישפט זיכה אותו מאשמת אחריות ישרה לרצח, אולם הרשיעו בעבירה טכנית של „חריגה מסמכות", הטיל עליו את הקנס המגוחך של גרוש (עשר פרוטות) אחד.

בית־המישפט לא יכול היה להתעלם מעובדת־יסוד אחת: שהרצח בוצע על־ידי אנשים שהיו כפופים לסמכותו הפיקודית, כאיזור שהיה שייך לאיזור־הפיקוד שלו, תוך ביצוע פקודת־עוצר שתחילתה היתה בחריגת־מסמכות מצד שדמי.

המנהיג החדש

איסקה, הנושא עליו את אות־קין של הביטוי האומלל „אללה ירחמו!" נרתם עתה לפעילות פוליטית במיסגרת התנועה הדמוקרטית לשינוי מתעתד להיות אחד ממנהיגיה.

איסקה שדמי כפי שהוא נראה היום, אחרי שנפצע קשה בתאונת־מטוס אחרי מילחמת יום־הכיפורים.

העבודה הפסיק יצחק בן־אהרון את הדיונים, כאשר התקבלה ההודעה על פסק־הדין במישפטו של שדמי. הוא הודיע על כך לחברים, והם קיבלו את חיובו בקנס של גרוש אחד במחיאות־כף.

בערב נערכה לכבודו מסיבה בקיבוצו, שדות־ים. בין הנוכחים היה גם הרמטכ"ל דאז, רב־אלוף חיים לסקוב.

איסקה, שנפצע קשה בנפילת מטוס בתום מילחמת יום־הכיפורים, פוצה כיאות על־ידי אותו המימסד שהוא רוצה עתה לשנותו. הוא קיבל, בקבלנות, את התחזוקה במחנות צה"ל, הפך תוך זמן קצר אדם עשיר.

אף שמץ מכל אלה אינו מוזכר בביוגראפיה החדשה של המנהיג הפוליטי החדש, איסקה שדמי. טבח כפר־קאסם הפך „תקרית במיבצע־קדש" שאיסקה שדמי „חושב" שאינו אשם בה. שיחזורי ההיסטוריה באנציקלופדיה הסוביטית הם כי־אין־וכאסם לעומת טיהור הישרץ שנעשה עתה לאיסקה שדמי.

כאשר איש כזה מתאחד בחזית פוליטית אחת עם אלוף (מיל.) מאיר („ורו") זורע, האחראי מוסרית לאירועי יום־האדמה, אפשר בנקל להבין את הרקע המשותף של השניים.

קשה קצת יותר להבין מה מחפש באותה תנועה השופט במישפט טבח כפר־קאסם, בנימין הלוי, שבפסק־דינו הביע את דעתו, בעקיפין, לגבי אחריותו המוסרית של איסקה לטבח, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים.

הפוסטר המוצג המישפט

שבעיקבות פירסומו התעוררה מחלוקת מישפטית, ובו נראים ציפי לוין וידידה השווייצי, וולטר, חבוקים על רקע שקיעה בחוף שרתון בתל־אביב. לטענת ציפי, החזה, כפי שהוא מופיע על הפוסטר, זויף בידי יצרני הכרזה הפופולארית.

צילום זה הוכן כמוצג מישפטי, כדי להוכיח כי חזה הנערה ש־בפוסטר (מימין) אינו זה של ציפי לוין. בתמונה הצטלמה ציפי בתנוחה דומה לזו שבה הצטלמה עבור התמונה שהודפסה כפוסטר. לטענתה של ציפי ניתן לראות בבירור בתמונה זו שחזה אינו בולט ושופע.

הנערה הבזונדית התמיהה, בביקיני כחול זעיר, שעמדה על שפת הים בחוף שרתון בתל־אביב, משכה אליה את מבטי הכל. ברקע שקעה השמש אל תוך ים כחול רוגע, בשעת בין־ערביים של קיץ 1971. את הצעירה חיבק גבר גבוה, בעל תווי־פנים קשוחים, שהיה לבוש בבגדי־ים וזיר. סביב הזוג קיפץ צעיר בלונדי, שלא חדל לחקתק במצלמותיו. אפילו זאבי־החוף הוותיקים לא יכלו שלא להתפעל מבניי־הזוג הצעירים היפים, שניצבו במרכז מחזה־השקיעה המרהיב.

שנה לאחר־מכן פלטו מכונות־הדפוס של אחד מבתי־הדפוס הגדולים בצירוף שבשוויץ אלפי פוסטרים ציבעוניים, אשר בהם נראתה צעירה בפרופיל ללא החלק העליון של הביקיני שלה, כשהיא חבוקה בזרועות גבר תמיר על רקע שקיעה זהובה מעל ים כחול.

תוך חודשים ספורים הפך הפוסטר אחד השלאגרים הגדולים ביותר באירופה ובארצות־הברית. הוא קישט יותר ממיליון חדרי־שינה, סלונים וקירות מישרדים אכסלוסיביים בכל רחבי תבל. מכונות־הדפוס פלטו ללא־הרף עותקים נוספים, מבלי שיצליחו לעמוד בביקוש העצום. רבים החלו תוהים על זהותן של הדמויות המצולמות, שבפוסטר ניראו רק צלליותיהן. בעיקר עסקו החברות המפיצות בניסיון לברר את זהותה של הנערה, העירומה־למחצה.

הצעירה חשופת־החזה המצולמת בפוסטר, לא הופיעה לפני כשבוע בבית־המישפט־המחוזי בתל־אביב, שם היתה הגיבורה של פסק־דין שניתן כעבור יותר מארבע שנות דיונים. באולם־המישפטים הקטן פסק השופט המחוזי, מנחם בייסקי, כי התובעת לא תזכה בדמי הנזק שדרשה, 50,000 לירות, וכי עליה לשאת בהוצאות המישפט, יותר מישש אלפים לירות.

מיליונים בעולם רואים אותה עשרות פעמים ביום, בהתבוננם בפוסטר שבו היא מצולמת. רק מעטים יודעים כי אין זו אלא ציפי לוין הישראלית, דוגמנית, נערת־זוהר ובאחרונה אשת־עסקים מצליחה.

„בריז'יט בארדו הישראלית"

ה החל ביום קיץ חם בחודש יולי 1971. ציפי לוין נחשבה כבר אז, בהיותה בת 17 בלבד, כאחת הצעירות היפות של תל־אביב. אישור רישמי לכך קיבלה אחרי שנבחרה כסגנית מלכת־המים מטעם העולם הזה, בשנת 1969, בהיותה בת 15. גובהה, כ־1.78 מטר, ופניה הילדותיים המעוטרים שיער בלונדי גולש ועיניים גדולות, גרמו לכך שכל הצלמים הרבים שעטו עליה לצלמה, לצורכי כתבות בעיתון או צילומי־אופנה, יכנו אותה „בריז'יט בארדו הישראלית."

ואומנם, הצברית בג'ינס המשופשפים, בתו של קבלן־בידור תל־אביבי שיגעה רבים מבחורי העיר בעוברה יום־יום בדיזנגוף, בדרכה חזרה הביתה מתיכון עירוני י"א, שם למדה במגמה ההומניסטית. „באחד הטיולים האלה בדיזנגוף, ואני אוהבת לשוטט בדיזנגוף, פגשתי את וולטר, צעיר שווייצי שהתגורר בארץ," סיפרה השבוע ציפי (22), שהפכה בינתיים הגברת בן־פורת, עם נישואיה לשוקי. „היינו ידידים, והוא הכיר לי זוג חברים שלו משווייץ. יום אחד ירדנו לים, ואז גם הצטלמנו. אני בכלל לא ידעתי שהידיד, שהיה ארץ עם אשתו, הוא צלם. היתה לו מצלמה כמו שיש לכל התיירים שמגיעים לארץ ומנסים לצוד חתיכות בחוף שרתון, שיהיה להם מה להראות בבית."

חייה של ציפי לוין נמשכו כרגיל גם אחרי שוולטר וידידו עזבו את הארץ. „יום אחד," היא מספרת, „קיבלתי גלויה מוולטר, ובה הוא סיפר לי שהצילומים ההם, שהצטלמנו יחד על רקע השקיעה בשרתון, הפכו לצילומי פוסטרים. לא אכפת היה לי מה הולכים לעשות מהצילומים האלה. כבר אז הצטלמתי המון. הוספתי בתצוגות־אופנה, בסרט קצר עם אריק איינשטיין על השיר הימים העצובים, הארוכים, ובכלל אהבתי להצטלם ולראות את התמונות שלי מתפרסמות.

„עברו שנתיים. יום אחד באה אלי חברה מבית־הספר, ואמרה שהיא ראתה פוסטר שלי בעירום. נדהמתי! אף פעם בחיים שלי לא הצטלמתי וגם לא אצטלם בעירום. אצלי זה עיקרון!

„הלכתי לראות את הפוסטר, שהוצב בבית הנייר מסדה בפסאג' של הקאמרי, ונדהמתי עוד יותר. נזכרתי בצילום על שפת הים עם וולטר ובגלויה שלו, אבל ידעתי שהצטלמנו בבגדי־ים. והנה ראיתי שעשו בי זיוף, והדביקו עלי שדיים של אחרת."

באותה עת כבר היתה ציפי חברתו של יהושע (שוקי) בן־פורת (26), וכשסיפרה לו את הסיפור הוא מיהר אל בעליה של החנות, יחיאל בלט ודרש ממנו שיחדל להציג את הפוסטר. „אז גם גילינו שאם מחזיקים את הפוסטר מול האור, אפשר

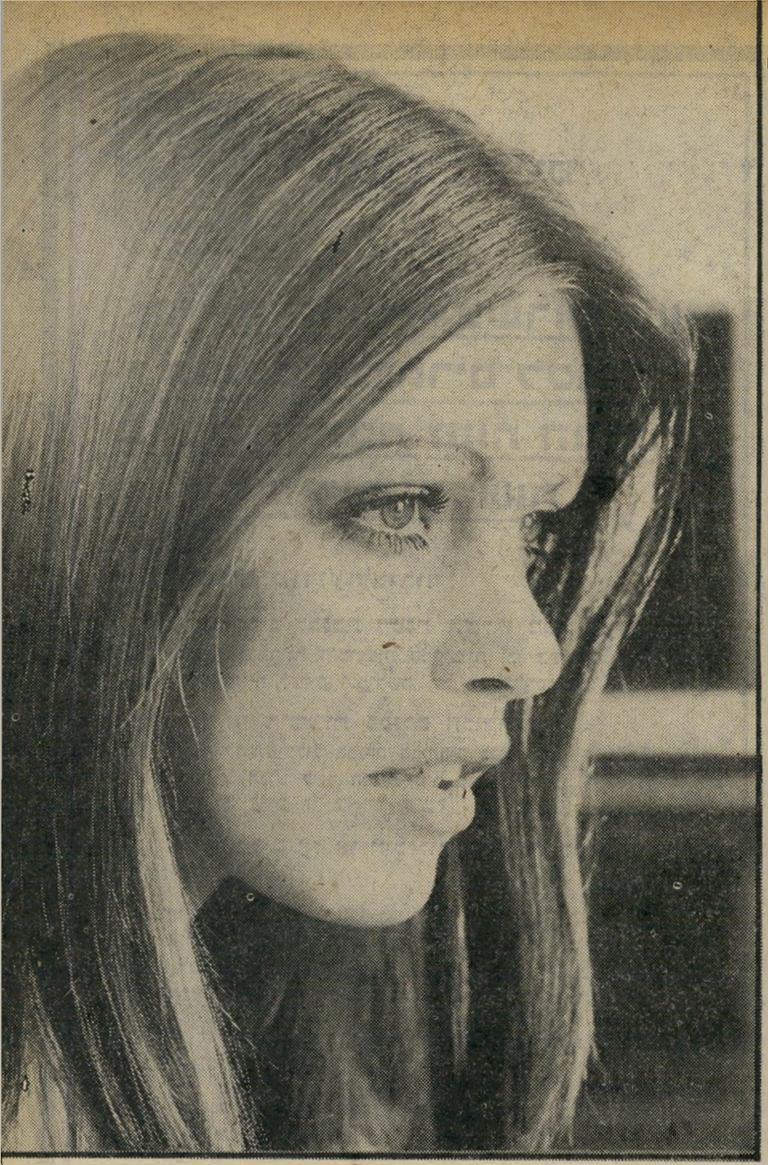

המישפחה

ציפי לוין חוזקת את בת השנה ניל (למעלה), ועם בעלה שוקי בן־פורת (משמאל), שליווה אותה בכל מאבקיה המישפטיים כנגד מפיצי הפוסטר.

המישפט־המחוזי בתל־אביב נגד המפיצים, כי יצרנית הפוסטר, חברת ויזארד את גריוס בציריך, מפיצה אותו בעולם כולו. „בכל העולם לא מכירים אותי ולא איכפת לי, אבל בתל־אביב? שכולם יחשבו שאני הצטלמתי בעירום?" מתרעמת ציפי, והיא מוסיפה שייתכן שתתבע גם את החברה השווייצית, שלא טרחה לשלם לה אף אגורה אחת תמורת הופעתה בפוסטר, שנמכר עד כה ביותר משני מיליוני עותקים.

ובעוד התביעה נכנסת לרשימת התביעות האזרחיות בבית־המישפט בתל־אביב, הוגשה בקשה להוצאת צו האוסר על הארי מילס ויחיאל בלט, בעלי החנויות בית הנייר ברחוב החשמל ומסדה ברחוב פרישמן בתל־אביב, להמשיך בהפצת הפוסטר. השופט שימחה לוונברג גילה בפעם נוספת כי ציפי לוין „היא נערה נאה מאד, בעלת גיזרה יפה ותווי־פנים יפים. יצרני הפוסטר עשו מעשה־זיוף בתצלום וזה, כנראה, במגמה שקופה להפוך את הפוסטר לתמונה מגרה, בלתי־תמימה." כתב השופט לוונברג בצו שהוציא, וקבע כי

ה האבוד

ציפי לוין

נערת הזוהר

הדוגמנית ובאחרונה אף אשת־העסקים, ציפי לוין (22), המתכוונת להגיע עד לבית־המישפט העליון כדי להוכיח שחזה זוייף. בתמונה למטה היא נראית בעת צילומי־אופנה בחוות־רכיבה ליד לונדון, שם שהתה שלוש שנים עם בעלה, שלמד עיצוב־פנים. לאחרונה מתכננת ציפי עסק חדש: הבאת נערות אופר מבריטניה לישראל כדי לפתור את מצוקת העוזרות בארץ.

הוא אוסר למכור, להפיץ או לפרסם את הפוסטר בכל צורה שהיא.

אך החברה השווייצית לא שמעה, כנראה, על הצו, והפוסטרים המשיכו לזרום לארץ. בלט ומילס אומנם חדלו להפיץ את הפוסטר, אולם חברה חיפאית קנתה את הזכויות מן החברה בשווייץ, ותוך חודשים אחדים נמכרו כמה אלפי עותקים בחיפה, בירושלים ואף בתל־אביב, בחנויות שונות למימכר פוסטרים.

ציפי הפכה המרכז הפיקנטי של תיכון עירוני י"א, אולם קיבלה את הכל ברוח טובה. בינתיים הספיקה לזכות בתפקיד קטן, אך בולט, בסרט כץ וקראסן, שבו הופיעה בביקיני קמצני. כמו־כן החליטה

(המשך בעמוד 28)

ראות בבירור שעל בגדיהם שלי שירטטו ציור של
דיים בציבעי־מים." היא אומרת. „זה לא החזה שלי!
פילו בגב אפשר לראות את רצועות בגדיהם שלי.
הרגיז אותי בצורה נוראית, מכיוון שפתאום התחילו
מיני צלמים לטלפן אלי, לבית הורי, ולשאול אם
מוכנה להצטלם עבורם בעירום. ואסור לשכוח
יתי או קטינה, תלמידת תיכון, וניסיתי לבנות
מי תדמית מסויימת, שהיא לא בדיוק התדמית
מופיעה בפוסטר הזה."

„מגמה שקופה"

ינתיים התברר לציפי ולשוקי, שפנה לעורך־הדין אוריאל גניהת אשר הגיש תביעה לבית־

משרד הפנים

הודעה בדבר אפשרות עיון בפנקס הבוחרים לכנסת ובדבר הרחבת זכות הבחירה, עררים ובקשות

משרד הפנים מודיע לציבור:

א. **פנקס הבוחרים לכנסת השנת תשל"ז מוצג לעיון הציבור** בכל משרדי העיריות והמועצות המקומיות וכן בעשרים ואחת לשכות מחוזיות ונפתיות לעליה ולמירשם, של משרד הפנים.

ב. **ערר על אי היכללות בפנקס הבוחרים**
מי שזכאי להיות כלול בפנקס הבוחרים לשנת תשל"ז, ולא נכלל בו, יהיה רשאי להגיש לשר הפנים ערר מנומק בכתב. **את הערר יש להגיש עד ליום ז' באדר תשל"ז (25.2.77).**

ג. **בקשות ועררים על אי היכללות בתוספת לפנקס הבוחרים לשנת תשל"ז.**

המשתייכים לקבוצות דלהלן ואשר ביום י' בטבת תשל"ז (31.12.76), היו אזרחים ישראליים והיו רשומים הם ומענם במירשם האוכלוסין כתושבים, יקבלו עד ליום כ"ב בשבט תשל"ז (10.2.77), הודעה מאת שר הפנים על הכללתם בתוספת לפנקס הבוחרים לשנת תשל"ז.

* מי שיום הולדתו ה־18 חל בין ט"ו באב תשל"ו (11.8.76), לבין כ"ט באייר תשל"ז (17.5.77).

* בגירים שנהיו אזרחים ישראליים בין א' בניסן תשל"ו (1.4.76) לבין י' בטבת תשל"ז (31.12.76).

המשתייכים לקבוצות האמורות אשר לא יקבלו הודעה כאמור, יהיו רשאים להגיש ערר לשר הפנים עד ליום ז' באדר תשל"ז (25.2.77).

מי שקיבל הודעה, אמור, אך פרט מפרטי ההודעה אינו תואם את פרטיו האישיים רשאי להגיש בקשה בכתב לשר הפנים, עד ליום ז' באדר תשל"ז (25.2.77), לתקן את אותו פרט הכלול בהודעה.

כמו־כן יוכלו הבוחרים שנתווספו לפנקס הבוחרים, בתוספת האמורה, לבקש משר הפנים עד ליום ז' באדר תשל"ז (25.2.77), להוציא את שמם מהתוספת של אזור קלפי שבה נכללו על פי ההודעה שיקבלו כאמור, ולכללם בתוספת של אזור קלפי שבתחום ישוב אחר בו הם תושבים בהתאם להודעה שמסרו לפי חוק מירשם האוכלוסין.

עררים ובקשות כנ"ל ניתן להגיש בלשכות המחוזיות והנפתיות לעליה ומירשם, על גבי טפסים מיוחדים המיועדים לשם כך.

על הפונים להביא עמהם את תעודות הזהות.

הלשכות לעליה ומירשם תהיינה פתוחות בכל יום בשבוע פרט לימי המנוחה הקבועים וימי ו' בשעות העבודה דלהלן:

8.30 — 12.30 — 16.00 — 18.00

ביום ששי ז' באדר תשל"ז (25.2.77) תהיינה הלשכות פתוחות לקבלת בקשות ועררים בלבד, בין השעות 8.30 — 12.00.

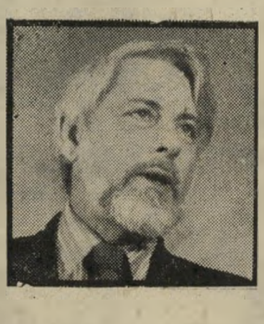
להלן רשימת המשרדים המחוזיים והנפתיים של משרד הפנים:

המקום המעון	המקום המעון
אילת — רחוב חטיבת הנגב	נצרת־עלית — קרית הממשלה
אשדוד — מרכז מסחרי א'	נתניה — רחוב רמז 14
אשקלון — מרכז נפתי	עכו — רחוב בן־עמי 9
באר־שבע — דרך הנשיאים	עפולה — רחוב הכנסת 4
חדרה — רחוב הנשיא וייצמן	פתח־תקוה — רחוב הס 20
חולון — רחוב ההסתדרות 84	צפת — בית הממשלה
חיפה — רחוב חסן שוקרי 11	רחובות — רחוב בנימין 24
טבריה — רחוב זאבי אלחדיף 23	רמלה — רחוב הרצל 74
ירושלים — רחוב שלומציון המלכה 1	רמת־גן — הרואה 10
ירושלים — רחוב אספהני 4	תל־אביב—יפו — רחוב אחד העם 9
נצרת — בנין הרוסים (מוסקוביה)	

המפקח הארצי על הבחירות

כנס פעילים ארצי

יתקיים ביום הרביעי, ה־9 בפברואר 1977, בשעה 20.00, בבית סוקולוב בתל־אביב. כנס מוזמנים כל הפעילים שהתפקדו במיפקד, וכן פעילי התנועה במערכות־הבחירות הקודמות. כל האוהדים המוכנים לעזור, ושלא מילאו עדיין את טפסי־המיפקד שצורפו ל„העולם הזה" או שפורסמו בעיתונות היומית, מתבקשים לעשות זאת באופן דחוף. גם חברי התנועה ואוהדיה, שהשתתפו במערכות הקודמות, מתבקשים לעשות זאת, כדי לאפשר עבודה יעילה של המטה. מי שרוצה לחיות פעיל, ואין לפניו טופס־מיפקד, מתבקש לשלוח ביוזמתו גלוייה ל־ מטה־הבחירות, ת.ד. 136, תל־ אביב. אנא, אל תדחה זאת! חזמן קצר, האמצעים מועטים ועזרתך דרושה!

בוא לפגוש את אורי אבנרי

בוא לדבר על כוס קפה!

אורי אבנרי יקיים ביום השבת הקרוב, ה־12 בפברואר, משעה 11.00 עד שעה 13.00 בצהריים, חוג פתוח בקפה־גלריה „סוף השי־ דרה", שדרות רוטשילד 140 תל־ אביב (ליד „היכל התרבות").

הוא ישיב לשאלות על הכוונות, הרעיונות והתוכניות של סיעתנו בכנסת הבאה.

אם אתה מעוניין להציג את השאלות המטרידות אותך, לברר, להקשיב — אתה מוזמן.

החזה האבוד

(המשך מעמוד 27)

להינשא לשוקי עם סיום לימודיה ולנסוע איתו ללונדון, שם התכוון ללמוד עיצוב־ פנים.

„הייתי צמודה לפוסטר 24 שעות ביום־ מה," נזכרת ציפי. „לכל אחד הייתי צריכה להסביר ולהראות שזה ציור, ולא החזה שלי." היא נסעה ללונדון, שם נתקלה פעמים רבות נוספות בפוסטר שבו היא מצולמת. ואילו בארץ התנהלו ביניתיים הדיונים בבית־המישפט־המחוזי על מי־ מנוחות.

„מה לה כי תלין?"

„ב לונדון," מספרת ציפי, „עבדתי זמן־מה בדוגמנות. הופעתי על שער הסאן הלונדוני, ובכלל הלך לי לא רע. לא הייתי צריכה לרוץ יותר מדי אחרי סוכני דוגמניות וצלמים, וקיבלתי המון ג'ובים. עד שהעדפתי לעשות ילד וישבתי בבית איזה שנה עד שהוא גדל. קראנו לו גיל, ובכלל לא ידענו שזה שם ישראלי. רק אחר־כך, כששוקי גמר את הלימודים והחלטנו לחזור לארץ, חיפש אבא שלי ומצא שגיל הוא שם בן התע"ך. זהו מין צמח קוצני שממנו עושים צבע כחול־כהה. אבא שלי פשוט התבייש קצת מפני החברים שלו, שיש לו נכד עם שם לא־ישראלי.

„אני שכחתי מן המישפט, אבל שוקי לא־כל־כך, כי הוא היה צריך לשלם ל־ עורך־הדין, שהשתתף בארץ בכל דיוני בית המשפט ולא נשבר, למרות שזה ארך כל כך הרבה שנים. אפילו כשביקרתי ב־ ארץ, פעמיים או יותר בשנה, שכחתי ללכת לעורך־הדין, אבל הייתי בטוחה ש־ יהיה בסדר, ושאת הפוסטר הזה לא יפיצו יותר בארץ."

והנה, לפני שבועיים, ניתן פסק־הדין, שהיכה את ציפי בהלם. השופט בייסקי נכנס, בפסק־דינו, לעובי הסוגייה „מהו פוסטר?" הוא קבע שלמתלוננת „אין על מה להלין," אלא על עצמה בלבד. „היא ידעה יפה," קבע השופט, „שהצילום אשר נעשה מול פני השמש כוונתו ומטרתו הברורה היא לקבל תצלום של צללית בלבד, כלומר שרק קווי הדמות המצולמת בולטים, ואילו הדמות עצמה מופיעה ב־ שחור או בכהה."

הוסיף השופט ושאל: „ומשידעה כי בתצלום תופיע רק צללית על כל האפק־ טים שלה, וכן הסכימה כי תצלום זה יש־ מש גם לפוסטר — מה לה כי תלין כעת, גם אם הצופה תוהה אם צילום־עירום זה ואם לאו?"

„אני מסכימה עם השופט במאה אחוז־ זים," מגיבה ציפי, „אבל אם בכל צילום שלי, או של כל דוגמנית בארץ, יצטרכו לחשוב אם יכולים לעשות מזה זיוף או לא, אז אף אחת לא תסכים להצטלם. אני טוענת שצריך לתת לאנשים לראות וליהנות. אבל לשנות ולהונות? זה כבר מוגזם."

„יהיה שמח בבית־המישפט"

מ אז שובם ארצה החליטו בני הזוג בן־ פורת לעבור לתחום העסקים. היום כבר לא איכפת לה ביותר מה היה בפוסטר, ומה ראו בו. היא שקועה ראשה וזרובה בעיסקי הגרביים הפיר־חוניים שלה, שהס־ פיקו לשגע את תל־אביב, ובגיל הקטן, שהוא כבר בן שנה. בקרוב היא עומדת לפתוח סוכנות להבאת מטפלות (אר־פר) מאנגליה, בשיתוף עם הסוכנות היהודית. את הראשונה באלה היא כבר מחזיקה בביתה. זוהי צעירה אנגליה יהודיה ש־ שמה פאמלה, המטפלת בגיל ומאפשרת לציפי להמשיך לחיות את חייה כקודם — כנערת־זוהר ישראלית בשעות הערב וה־ לילה, וכאשת־עסקים מצליחה בשעות ה־ יום. שוקי גם הוא נכנס לעסקים, בשות־ פות עם המיסעדן רפי שאולי.

למרות הכל, מתוך „עיקרון קדוש," כ־ דבריה, אין ציפי מתכוונת לוותר בעניין פוסטר־העירום. „ייתכן שאגיש תביעה נגד החברה השווייצית," היא אומרת. „בכל מיקרה אגיש עירעור. יהיה שמח בבית־ המישפט העליון," היא מבטיחה חגיגית.

במדינה

(המשך מעמוד 20)

שבויי־מילחמה. בנוסף, קבלו על כך ש־המזון המוגש להם דל מן המקובל בבתי־סוהר אחרים, על כך שהצפיפות בתאיהם בלתי־נסבלת (30 אסירים בתא של שיבעה מטרים מרובעים, לטענתם), ושהם כלואים בתאיהם יותר מ־22 שעות ביממה.

האסירים התאחדו! דרישות דומות הועברו כבר לא אחת בעבר מכלא אשקלון, אחד מבתי־הכלא התוסכים וה„קשים" ב־ארץ, כהגדרת מנהלו דויד דיסטלפלד. אולם מדיניות הממשלה היתה שלא להכיר ב־מחבלים הכלואים כבשבויי־מילחמה, תוך ניצול סעיף באמנת ז'נבה המשאיר מקום לספק בכל הנוגע להגדרתו של שבוי־מילחמה כאשר אין בנמצא גורם רישמי התובע הכרה כזו.

על שאר דרישותיהם של האסירים טענו אנשי נציבות שירות בתי־הסוהר, כי אלה הם „תנאים רגילים של אסיר." לטענתם, אין האסירים הביטחוניים מקופחים בהש־וואה לאסירים אחרים, ישראליים.

האסירים הביטחוניים בכלא אשקלון לא הסתפקו בתשובות אלה. כך החלה שביתת הרעב הארוכה ביותר בתולדות בתי־הסוהר בארץ. כל האסירים הביטחוניים, 372 במס־פר, ללא יוצא־מן־הכלל, המהווים מרבית אוכלוסיית הכלא, סירבו לגעת במזון ש־הוגש להם.

ההוראות הראשונות שהורדו מנציבות בתי־הסוהר בירושלים קבעו שיש לשמור את השביתה החמורה בסוד. אולם השמועה עברה מפה לאוזן, וכן הגיעו ידיעות כי אל השובתים באשקלון הצטרפו קבוצות רבות של אסירים ביטחוניים בבתי־כלא אחרים.

למה מסתירים אותם? כשגברה הסכנה כי אסירים יתעלפו, יאבדו את כוחתם או אפילו יגוועו מרעב ומחלשה, לא יכלה עוד הנציבות להעלים את דבר השביתה. צוותים רפואיים הגיעו לכלא אשקלון אחרי שהשביתה נכנסה לשבוע השני שלה. אנשי צוותים אלה החלו מזינים את שובתי־הרעב באמצעות צינוריות־זונדה, וככל שחלפו הימים רב מיספר האסירים שנזקקו להזנה נוזלית. סידרי המישמעת בכלא אשקלון רפו, וסוהרים רבים נאלצו לסייע לאנשי הצוותים הרפואיים לבצע את הטיפולים באסירים. בבתי־הכלא האחרים הצטרפו קבוצות חדשות של אסירים ביט־חוניים לשביתה מדי־יום, הן בלחץ חבריהם והן בעיקבות השמועה על השביתה.

במקביל, כחודש לאחר פרוץ השביתה, נפוצו שמועות בחוצות שכם, חברון ועזה על מותם של אחדים מהאסירים. ראש עיריית עזה, ראשד א־שאווה, אף פנה למימשל הצבאי בעיר וביקש לברר את השמועות על מותם של 10 אסירים לפחות.

השבועות גרמו, עד מהרה, תסיסה מסו־כנת ברחוב הערבי, בעיקר ברצועת עזה. בשבוע השני של חודש ינואר נערכה בעזה הפגנת־הזדהות גדולה עם האסירים השוב־תים, שבמהלכה צרו נשים, קרובות־מישפחה של אחדים מן האסירים השובתים, על בניין עיריית עזה.

מישפחות שהגיעו לאשקלון לבקר אצל קרוביהן הכלואים לא יכלו להיפגש איתם ולו גם לשיהה קצרה. הסברה של הנהלת הכלא: „האסירים אינם רוצים להיפגש עם בני־מישפחותיהם."

„אני בטוחה שהנהלת הכלא הסתירה מאיתנו אנשים שמתו באמת," טענה אמו של אחד האסירים הביטחוניים, שהפגינה וצעקה בחצר הכניסה בחזית הכלא, משלא התאפשר לה לראות את בנה, בביקורה לפני כשבועיים.

החשאיות נמשכת. בכלא עצמו היו אסירים שנשברו. אלה נלקחו במהירות על־ידי הסוהרים לאגפים נפרדים, שם בודדו מעל חבריהם שהמשיכו בשביתה. אולם גם מרביתם של אלה, לאחר ימי־מנוחה אחדים וארוחות כסידרן, חזרו לשבות והוחזרו לאגפים הרגילים. בכלא אשקלון, לדיברי המקורות, ממשיכים עתה בשביתה לפחות 100 אסירים ביטחוניים.

בבתי־הכלא האחרים היה דיכוי השביתה קל יותר, בעיקר מאחר שהיא לא הקיפה את כל אלה שאינם אסירים ביטחוניים. אולם גם בכלא בארי־שבע, שאליו הועברו כמאה אסירים מכלא אשקלון בשבועות האחרונים נמשכת השביתה, אם־כי בהיקף קטן יותר.

הפירסומים הרישמיים קבעו כי השביתה בכלא אשקלון נסתיימה אחרי 35 ימים של סירובם של מרבית האסירים הביטחוניים לאכול. אולם נראה כי היא נמשכת באותה חשאיות שבה החלה — גם בכלא אשקלון, שעקב העברות של אסירים ממנו נתמעטה אוכלוסייתו, וגם בין קבוצות של אסירים ביטחוניים בבתי־כלא אחרים בארץ.

השבוע עומדת להיערך מול בניין הכנסת בירושלים הפגנה, שאורגנה על־ידי ועד הסטודנטים הערבים באוניברסיטה העב־רית, כדי למחות על הנעשה בבתי־הכלא שבהם מוחזקים אסירים ביטחוניים.

מתארגנות גם פעולות אחרות שתכליתן לעורר את דעת־הקהל, בעיקר בחו"ל, למתרחש בבתי־הכלא לאסירים ביטחוניים בארץ. המילה האחרונה בפרשה זו עדיין לא נאמרה.

קורבן פדידה ובעלה*
הפיתרון היחידי —

פשעים

רומיאו ויוליה מאשדוד

צרורות מתת־מיקלע שמו קץ לחיי הנאהבים בקן האהבה — שבמצפה־רמון — מי רצח את מי?

צרור־הכדורים שנורה ממחסנית ה־עוזי, החריד את שלוות הליל המידב־רי. בעיירה הנידחת מיצפה־רמון רגי־לים לשמוע קולות־ירי, מאימוני צה"ל ב־איזור. איש מתושבי המקום לא ייחס חשיבות מיוחדת לצלילים המוכרים.

הצרור הגורלי הראשון וצרור־כדורים נוסף, שנורה כמה דקות מאוחר יותר, שמו קץ לסיפור־אהבה קצר וטראגי, שתחילתו באשדוד כרומן לוהט וסופה בשבוע שעבר, בנסיבות שעדיין רב בהן הסתום.

כדי להבין את אירועי אותו ליל־דמים במיצפה־רמון, יש לחזור ארבעה חודשים לאחור, ליום שבו החלו אלברט („בבר") אביטן ומרגרט פדידה (דהן) לצאת זה עם זה. עד אותה עת היה אלברט בן ה־25 ידידה הצמוד של לוסי, אחותה היפה בת ה־21, של מרגרט. השניים אהבו, ואף רקמו תוכניות משותפות לעתיד. אלא ש־תוכניות לחוד, ומציאות לחוד. לפני כ־ארבעה חודשים זנח אלברט את לוסי לטובת אחותה הצעירה. אז אף לא שיער עד כמה תהיה התפתחות זו גורלית לגביו.

אלברט עלה לישראל בשנת 1963, מ־צפון־אפריקה, והמישפחה בת תשע הנפ־שות (שלושה אחים וארבע אחיות) התייש־בה ברובע א' באשדוד. עם תום לימודיו בבית־הספר היסודי בעיר, החליט אלברט לצאת לעבודה. בין השאר עבד בעבודות־עפר בסיני, ואצל קבלן במיצפה־רמון. ל־צה"ל לא גוייס. בהיותו בן 19 נשא לאשה נערה פתח־תיקוואית בשם איווט (יוכבד) ולזוג, שהתגורר באשדוד, נולדה הבת לינדה. אלא שהנישואין לא עלו יפה, ולפני שלוש שנים התגרשו השניים. איווט שבה לגור בשכונת עמישב בפתח־תיקוה.

שלוחים של הבעל. גם מר־גרט נישאה בגיל צעיר. הנערה, ש־יופיה היה מפורסם בשכונתה — שכונת אשטרום באשדוד — ומחוצה לה, עלתה עם הוריה וחמשת אחיה ממרוקו בשנת 1966, בהיותה בת תשע. היא היתה נערה מפותחת מכפי גילה, וכבר בגיל 13 נאלצה אימה לכלוא אותה בבית על־מנת למנוע ממנה לצאת עם בחור מבוגר ממנה. אך המיקרה הגיע לידיעת המישטרה והאם, עליזה, נשפטה ונקנסה.

מרגרט המשיכה לצאת עם גברים, ול־

קורבן אביטן
— מוות בצוותא

הוריה כימעט שלא היתה שליטה על מעשיה. בגיל 16 התאהבה בצעיר מבני־מינה בשם דויד פדידה. כעבור זמן קצר נישאה לו, והשניים עברו להתגורר ב־מושבה. אך הנישואין לא עלו יפה, ובני הזוג הירבו לריב. כעבור שנה חזרה מרגרט אל בית הוריה באשדוד, אך ריש־מית לא התגרשה מעולם.

ואז אירעה ההיכרות עם אלברט, ש־הביאה בעיקבותיה אהבה לוהטת שלא ידעה גבולות. בשל התנגדות בני־מיש־פחתם, של שני הצדדים, לרומן נאלצו השניים לעזוב את אשדוד ולנדוד ברחבי הארץ.

בתחילה לא ידע אלברט שמרגרט עדיין נשואה באופן רישמי. הוא תיכנן לשאתה לאישה ויחד עימה חשב לעבור למיצפה־רמון ולפתוח דף חדש בחייה. אלא ש־המציאות לא היתה כה ורודה. בעלה של מרגרט, שהוא בעל עבר פלילי וידוע כבחור אלים, החל לוחץ עליה לעזוב את המאהב. על גט לא הסכים כלל לדבר.

באחרונה חיו אלברט ומרגרט בחיפה, ולפני שבוע הוכתה הצעירה מכות נמרצות ונזקקה לטיפול רפואי. אולם היא סירבה להתלונן במישטרה, ומקורביהם של בני־הזוג יודעים לספר, שהיה זה בעלה, או שליחיו, שהיכוה מתוך מטרה לשכנעה להיפרד מאלברט.

רומן בזי עתיד. אלברט החל מבין שהרומן חסר־עתיד, אך לא יכול לנתק עצמו מעל אהובתו יפת־התואר.

במיצפה־רמון התאכסנו השניים בבית מישפחת לוי, ידידיו של אלברט.

הנסיעה למיצפה־רמון המבודדת היתה, כנראה, ניסיון אחרון של השניים להימלט מאיומי הבעל הקנאי. ליתר ביטחון הצט־ייד אלברט בנשק חם, בתיקווה שבשעת צרה יוכל להגן על עצמו ועל אהובתו.

האידיליה כבר לא היתה כה מושלמת. כאשר הבין אלברט שהסתבך באהבה חס־רת־תכלית, החל מטיח האשמות במרגרט. המתיחות בין השניים גברה עד־כדי־כך שמארחיהם דרשו מהם לעזוב את ביתם. על רקע זה אירע הלילה הגורלי.

ביום החמישי שעבר יצאו בני מישפחת לוי מן הבית והותירו בו את אלברט ו־מרגרט לבדם. כעבור זמן קצר התפרץ אלברט לבית השכנים, כשהוא אחוז היס־טריה. השכנים ביררו מה קרה והזעיקו את המישטרה. אלברט עצמו חזר לדירה, התיישב ליד מרגרט המתבוססת בדמה ומירר בבכי. עוד לפני שהספיקו השוטרים להגיע לדירה החליט, כנראה, שחייו ללא אהובתו אינם חיים, נטל את העוזי ושם קץ לחייו.

כאשר פרצו השוטרים ואנשי המישמר־האזרחי לדירה ומצאו בה את אלברט כשהוא פצוע פיצעי־מוות, שוכב על ה־עוזי, מחבק את מרגרט המתה ומפרפר פירפורים אחרונים.

הידיעה היכתה את שתי המישפחות בהלם. „אמרנו לו שלא ייגרע אחריה, כי היא אשה נשואה," קוננה אחותו של אלברט. אביו, שהתאלמן זה לא מכבר, סירב לעכל את הבשורה.

בבית מישפחת דהן ישבה אחותה של מרגרט, לוסי, כשהיא מטושטשת מסמי־הארגעה שהוזרקו לה. היא היתה המומה לחלוטין.

„היא היתה חתיכה לא רגילה," מילמל בעל המיזנון הסמוך, „חבל שהלכה."

אסונות

מלכודת המוות

שלושה אחים פעוטים מצאו את מותם בדליקה כרפת. המישטרה טוענת: „תאונה" — האב השכול זועק: „הצתה!"

הכבאים פרצו את הדלת בכוח. לעיניהם נגלתה גוויית תינוקת חרוכה, שנחה ב־מיטת־ברזל קטנה. היתה זו זחידה בת השנתיים. עוד לא הספיקו להתאושש מתד־המתם, ומייד גילו בתוך העשן הסמיך גוויה נוספת, על ריצפת החדר הקטן. זה היה אחיה של התינוקת, מוסה בן ה־ארבע. גוויתו השרופה כימעט לחלוטין של הילד היתה מכוסה בסמרטוטים, צלחות־פלסטיק וכיכרות־לחם.

מימי ציגורות־הכיבוי התערבו בבוץ ו־באשפה, במלבושים השרופים ובצרכי־המזון הדלים שנמצאו בחדר. עוד הכבאים עוס־קים במלאכתם ואברהם כץ, בעל הרפת בפתח־תיקווה שבחדר הזעיר הסמוך לה פרצה הדליקה, הודיעם כי עליהם לחפש במקום גופה נוספת. במהרה נתגלתה גם גוויתו של עיסא בן השלוש, ילדם השלישי של זוג הבדואים עמאש עטאללה בן ה־23, העובד כפועל־בניין, ואשתו סביחה בת ה־22, העובדת בגידול פרחים.

אברהם כץ סיפר, כי ראה את הילדים בשעות הבוקר. האש פרצה בסביבות השעה 11 לפני־הצהריים, כשהוריהם של הפעוטים שהו מחוץ לבית, בעבודתם.

חיים יותר אנושיים. עמאש וסביחה עזבו את כפרם, ג'סר אל־זרקה, לפני שנים אחדות, כדי, לדבריהם, „למצוא חיים יותר אנושיים במקום אחר בארץ." כך הגיעו לפתח־תיקווה. סבם של הילדים שנשרפו ל־מוות עובד כשוטר מישמר־הגבול בעיר ומתגורר בבית ישן בעיבוריה, ובעל הרפת, אברהם כץ, הירשה לזוג הצעיר להשתמש בחדר הסמוך לה למגוריהם יחד עם ילדיהם. לא היה בהישג ידם למצוא מקום־מגורים הולם יותר, והם הסתפקו בכך.

„אני עדיין חייב סכום של 5000 לירות בערך לבית־החולים תל־השומר," סיפר האב השכול, „עבור הטיפול הרפואי ש־נתנו לבת שלנו, שמתה בקיץ שעבר מ־דלקת־ריאות." עתה שכלו ההורים הצעירים גם את שלושת ילדיהם הנותרים.

חוקרי־המישטרה טוענים כי סיבת ה־שריפה היתה, כנראה, התפוצצות פרימוס שנמצא בחדר. „נראה שאחד הילדים שיחק בפרימוס, ואז הוא התפוצץ," אמר חוקר בכיר במרחב המרכז של המישטרה.

אך בפיו של עמאש עטאללה גירסה שונה. „בפרימוס לא היה בכלל דלק כבר כמה ימים," הוא אומר. „חוץ מזה, קופסת־על ארון, בגובה 1.70 מ'. בחדר לא היה כיסא שעליו יכלו הילדים לעלות כדי להגיע אל הגפרורים." לטענתו, אחרי הדליקה גילה בחדר חבילת־קש שלא נמצאה בו קודם־לכן.

מי נעל אותם? „אני חושד שמישהו הצית את החדר שלנו, עם הילדים בתוכו," הוא ממלמל בכאב. „היה לי סיכסוך עם מישהו, אבל לא התלוננתי עליו במישטרה." המישטרה גם לא התחשבה, כנראה, בטענתו שהחדר היה נעול כשהילדים בפנים. „בדרך־כלל הם היו יוצאים מהבית, לשחק ב־שדה," הוא אומר. „מי נעל אותם שם?"

---

* בחתונתם.

(המשך מעמוד 23)

תולל מזעם, העולם הזה (1255) ביקש למנות ועדת־חקירה ריישמית לקביעת האמת ולהרגעת הרוחות. הבקשה נדחתה, כמובן, מישטר בן־גוריון־דיין־פרס עמד אז בשיאו.

פרות ותנים

משה דיין, שר־החקלאות, ליגלג על זעם ההמונים ושאל: „האם על שר־הביטחון להורות לכוחות־הביטחון לפתוח להבה באש רק על פרות ותנים העוברים את הגבול? צביעות היא מצד מי שמציע לי הנחיה במישמרות־לילה על גבול רצועת עזה תקנות־שמירה של מיקשת־אביטיחים."

ראשד חוסיין השיב על כך כדרכו, ב־מיכתב גלוי מעל עמודי העולם הזה (1257), תחת הכותרת: „אנחנו לא אבטיחים, מר דיין!"

פתח ראשד:

„את מיכתבי לא אפתח ב'שלום', מר דיין. כי בכפרי אין שלום.

„בכפרי יש מימשל צבאי, הפקעת קרקעות, גזילת אדמות הווקף (ההקדש המוסלמי) והרכה קוויזלינגים. מכין אלה, מר דיין, תוכל לבחור לך פתיחה למיכתבי זה, במקום המילה 'שלום'."

בסיגנונו העברי המבריק, שרק כותבים ישראליים מעטים יכלו להתחרות בו, פנה ראשד אל הרמטכ"ל־לשעבר, שהטביע את חותמו הציני על המדינה:

„אולם, אדוני, כמו בכל הקרמדיות, ישנם תמיד שחקני־מישנה, המשלימים את עבודת השחקנים הגדולים. גם במיקרה זה לא חסרו שחקנים כאלה. הם הופיעו בצורת כתבי־עיתונים שונים. במשך שבוע שלם התנפלו על האזרחים הערביים, וקרעו אותם לגזרים. הם הסיחו את דעת־הקהל מרקע הדמומות. הם לא הזכירו את התנהגותם הרשלנית של השיטיטונות. הם דאגו, במאמריהם, ליצור אצל קוראיהם רק רושם אחד ויחיד: 'הערבים מתמרדים, הערבים מסוכנים.' עד שקראתי אותם מאמרים, לא ידעתי שישנם בארץ אוכלי־בשר ערבים...

„המצב השתנה, מר דיין. וכשם שאפור לי לנסוע בלי רשיון, אפור לי עתה גם לשתוק. הסיבה: מאמר מפויים שהופיע לפני שבועיים בעיתון 'הארץ'. במאמר זה חולק זכר המתים, והם הושמו ללעג. נדף ממנו ריח של הסתה ושל זילזול בערכו של האדם.

„מאמר זה לא נכתב על־ידי אדם הכתבלבים. הוא חובר על־ידי אדם שאינו זקוק למחמאה של ה'שב, כדי להגיע ליעדו: אדם בעל השפעה בממשלה ועל חלק ניכר מהציבור. והלא כותב מאמר זה לא היה אחר מאשר אתה, מר משה דיין.

„ידוע לי, אמנם, שכבודו היה מעורב בפרשה שזעזעה את הארץ, אך לא חשבתי לרגע ששר בממשלת ישראל אינו יכול לחתך רומס מעל ברמת־הכתיבה של כתבלבים אומללים, על־ידי התחרות בהם במסע הסתה נגד חלק מאזרחי הארץ...

„...האמת, מר דיין, היא שיכול אחד מהבורחים סיפור משלו על מיקרי אפיזה, דיכוי או עלבון. לי ישבים בכפרים יש מימשל צבאי, הפקעת אדמות. ליישבים בערים יש פירחח המקיל את מוחמד. שני הצועק: 'לך לנאצר!' ושלישי שר לו בזמן העבודה: 'ערבי שחור / עם ראש של חמור'. ואילו לחלק אחר של הבורחים יש סיבות אישיות, המתמזגות עם ההרגשה הכללית של אפליה, דיכוי ועבדנות.

„הציער הערבי אינו — לאפתעתך אודי — עקבניית מאניפיקי. לציער זה יש גאווה — דבר שבטח יצחיק אותך, אדוני השר — ויש לו נידמה לי, עצבים...

„בכך זאת, מר דיין, יש במאמרך גם דברים משמחים. כי הוא מעיד על השתקעות משמחת במישרדך החקלאות, עד כדי כך שאדוני מתחיל לערבב בין אבטיחים וכניר־

* שר־החקלאות משה דיין היה אחראי אז לשערוריה כלכלית, כאשר נחל כישלון מוחץ במיבצעו לגדל בארץ עגבניות מסוג מאניפייקר.

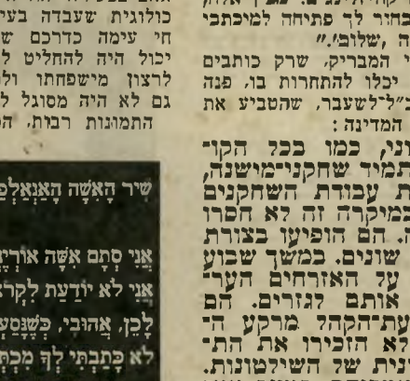
אדם. רק פגם אחד מוריד מערך השימחה, אדוני, והופך אותה לי מרגדיה. במקום להעניק — בתור שר־החקלאות — את ערך האבטיחים לערכם של בני־אדם, עושה אדוני טעות קטנה, ומוריד את ערכם של בני־אדם לערכם של אבטיחים..."

לא לכנסת

אני זוכר את ראשד כפי שראיתיו באותן שנים. פעמיים בשבוע היה בא אלי הביתה, כדי ללמד אותי ערבית. ה־שעור לא ארך מעולם יותר מעשר דקות, בכל פעם היינו מסתבכים במחלוקת פולי־טית ומתחילים להתווכח בלהט — בעברית.

תוך כדי כך סיפר לי על אהבותיו. מישפחתו תיכננה להשיאו לקרובת־מישפ־חה, אך הוא סירב מפני שהיתה חסרת־השכלה, ולא היה לו דבר משותף עימה. הוא התאהב במורה ערבייה בכפר אחר, אך אהבה זו היתה בלתי־אפשרית, ביגלל הצורך בתשלום־מוהר וצרות אחרות. ה־רומן היה כרוך בסכנת נפשות. הוא התאהב בצעירה יהודיה מארצות־הברית, פסי־כולוגית שעבדה בעיריית תל־אביב, והחל חי עימה כדרכם של היהודים. הוא לא יכול היה להחליט לשאתה לאשה, בניגוד לרצון מישפחתו ולמסורת הערבית, אך גם לא היה מסוגל לנטוש אותה.

התמונות רבות. הפסיפס עגום.

תמונה א': מסיבה של חברי־המער־כת בתל־אביב. ראשד בא עם חברתו הי־הודית, רוקד, שותה, משוחח. בחור מש־לנו, מקסים, איש־שיחה נעים, חביבן של הבנות. לפתע הוא רואה שמישהו אחר רוקד עם חברתו. הוא מזנק ממקומו כ־נשוך־נחש, מפיל כיסאות, פותח בקטטה.

תמונה ב': מועדון צוותא בתל־אביב. הוזמנתי לוויכוח על הבעייה הערבית. חלק מן הקהל מתנגד ומתלהט. מישהו אומר שלעולם לא ייתכן שלום בין ישראל וה־ערבים. ראשד יושב בקהל. בקול שקט הוא אומר: „הגרמנים הרגו שישה מיליון יהו־דים, ואתם עשיתם שלום עימם. הערבים לא הרגו שישה מיליון יהודים, האם מ־שום כך לא ייתכן עימם שלום?"

תמונה ג': ראשד חוסיין וסברי ג'ריס מלווים אותי הביתה. אנחנו מתווכחים. סברי משמיע דיעות קיצוניות, מתלהב, טוען שעל ערביי ישראל להקריב את עצ־מם למען המהפכה הערבית. אני כופר בתוקף במחשבה זו, אומר שרק בשלום עם ישראל יש תקומה לעם הפלסטיני. ראשד מנסה לפשר, תומך בגישתי. אנחנו עומ־דים כך עד השעות הקטנות של הלילה, ברחוב בן־יהודה, שני ערבים ויהודי.

איש מאתנו לא יכול היה להע־לות על הדעת כי סברי ג'רים יהיה ביום מן הימים אחד מראשי מחנה־השלום בצמרת אש"ף בכבירות, כי עוד שראשד יאמין לעצמו את גי־שתו הקיצונית.

בקיץ 1965 החלטתי להקים את רשי־מת העולם הזה — כוח חדש לבחירות לכנסת השישית. הצעתי לראשד את ה־מקום השני ברשימה. הוא סירב.

לשווא ניסיתי להלהיבו לרעיון. הנה ניתנת לו הזדמנות גדולה: להיות החבר הערבי הראשון בי־כנסת שאינו זנב של המימשל ה־צבאי ולא קומוניסט הרוקד לפי חלילה של מוסקבה, אלא נציג גא ועצמאי של הציבור הערבי בי־שראל.

אך ראשד היה שבור. חברתו חזרה לאמריקה. הוא לא האמין עוד שיש לער־בי עתיד כלשהו במדינת־ישראל. הוא החליט להגר לארצות־הברית, אך הציע לי מתנת־פרידה: להישאר כמה חו־דשים נוספים בישראל, כדי להשתתף ב־הסברה למען רשימת העולם הזה ברחוב הערבי — מבלי להיות מועמד שלה, מבלי לקבל שכר כלשהו.

וכך, במשך כמה חודשים, פעל ראשד למען הרשימה, בהתנדבות, ללא תמורה כלשהי, לצידו של ערבי צעיר אחר, אף הוא בן־כפר — אחמד מסראווה. ערבנו את היישוב הערבי לאורכו ולרוחבו ב־„שיירות שלום", כשאחמד וראשד נואמים ברמקולים מתוך ג'יפ פתוח, בכיכרו המר־כזיות של הכפרים. בבחירות הצביעו כ־אלפיים ערבים למען הרשימה. ייתכן שהם סיפקו את הקולות האחרונים שהיו דרושים כדי לעבור את אחוז־החסימה.

לא פעם שאלתי את עצמי מה היה קורה לראשד, אילו הופיע כמועמד שני ברשי־מה. אין ספק שהיה מביא עימו את אלף הקולות הנוספים, שהיו דרושים לנו אז כדי להשיג את המנדאט השני, בימים ההם שקדמו לחוק באדר־עופר.

האם היה ראשד מוצא את ייעו־דו כחיים? האם היה הופך הדובר האותנטי של ערביי ישראל — דו־בר ערבי־לאומי, בעל גאווה עצ־מית, הדוגל בשלום עם ישראל?

דירה בניו־ג'רסי

וא עבר לארצות־הברית. מפעם־בפעם הייתי מקבל ממנו דרישות־שלום. שמעתי שנשא לאשה את חברתו היהודיה, שאינו מאושר בנכר, שהוא מר־ווית את לחמו כמתרגם מעיברית לערבית עבור מישרד הליגה הערבית.

ב־1970 הוזמנתי למסע־הרצאות בקאמ־פוסים של ארצות־הברית. עברתי את הא־רץ מהארוארד עד פרינסטון, מג'ון הופ־קינס עד ייל, ולבסוף הגיע הזמן להרצות באוניברסיטת ניו־יורק, במנהאטן.

כאשר הגעתי למקום לא האמנתי למראה עיני. כשליש מן האולם היה תפוס על־ידי אנשי הליגה להגנה יהודית, צעירים לובשי־מדים, תוקפניים, שוחרי־לטרף, ש־הזכירו לא מעט את אנשי פלוגות־הסער מימים עברו. כשליש היה תפוס על־ידי סטודנטים ערביים, שניראו תוקפניים לא פחות. שאר באי־המקום היו שמאלנים מ־כל הסוגים, ותיקי מילחמות־החופש והפגנות נגד מילחמת ויאט־נאם.

ראשד חוסיין (1964)
מתי נחנק

על הכל שלטו השוטרים, חמושים ומ־כנים־לקרב, כשאקדחיהם נחים בנרתיקים פתוחים, והמכשירים לדיכוי־מהומות מו־כנים בצד. הם ערכו חיפוש על גופו של כל נכנס. קצין־מישטרה עמד באמצע האו־לם, ודיבר בלי־הרף במכשיר אלחוט, ב־קול רם שהיה כמוסיקת־רקע להרצאה. כאשר נכנסה נערה שנשאה בידה חבילה, זינקו לעברה שלושה שוטרים, חטפו מידה את החבילה במהירות־הבזק ורצו החוצה כדי לבדוק את תוכנה.

המתיחות עמדה באולם כענן של עשן, כ־מעט שאפשר היה לראותה בעין.

חשתי כאילו אני נמצא בכנית־משוגעים. ואז נתקל מכטי בראשד. הוא ישב כשורה הראשונה, כש־הוא מחייך את חיוכו המבויש.

כבר ידעתי שהוא עובד למען אש"ף, והוא לא היה בטוח איך אתייחס אליו.

שמחתי לראותו. בים זה של טירוף נוכרי, ניראה לי כחלק מן הבית. אם היינו לפחות מטורפים בצורה משלנו. אולי היינו אויבים, אך היינו גם ידידים, מבינים איש לנפש רעהו. ניפנפתי לו לשלום, והתחלתי לדבר.

בתום האסיפה ניגש אלי ראשד, שאל אם אני מוכן לשוחח עימו. הלכנו לאכול חומוס במיסעדה ערבית. שתינו עראק, הפלגנו על גלי הנוסטאלגיה, סיפרתי לו על המתרחש בכנסת, פירטתי את תוכניתי להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה. ראשד שאל אם אני מוכן להיפגש בביתו עם כמה פלסטינים. הסכמתי בשימחה.

ראשד התגורר אז בגדה המערבית של הנהר האדסון, בניו־ג'רזי. היינו צריכים לבוא אליו בשעה שמונה בערב, אחרי הרצאה באוניברסיטת פרינסטון. כרגיל, תיעינו בדרך, והגענו אחרי השעה עשר. כשנכנסתי לדירה הקטנה, שבה גר ראשד עם אשתו, נעצרתי על הסף.

חדר־האורחים היה מלא צעירים, ו־כמותו הפרוזדור. המעבר לשירותים, חדר־המיטות, המיטבח. היו במקום כחמישים צעירים פלסטיניים מכל הסוגים — מיש־ראל, מירדן, מן השטחים המוחזקים, מ־כוויית ומסעודיה, ממחנות־הפליטים בלב־נון ומסוריה, וכאלה שגדלו בארצות־הברית. המיגוון הטראגי של הפזורה הפלסטינית, שהחלה להידמות כל־כך לפזורה היהודית, הזדקר לעיני באופן חזותי, בדמותם של צעירים אלה.

התווכחנו. שעה, שעתיים, שלוש שעות, חמש שעות. זה לא היה ויכוח קר, הגיוני, רציונאלי. היתה זאת סערה של רגשות, שהציפו אותנו גלים־גלים — נאומי־אישום חוצבי־להבות, דיברי־קיטרוג נגדיים, חי־לופי־דברים מרים על צדק ועל אי־צדק.

היה ברור לי, בתום הסערה, כי תביעה אחת גוברת בקב הפלסטיני על כל תביעה אחרת, גם על ה־תביעה לפיתרון, לחירות ולמדינה: התביעה שישראל תודה בכך ש־נעשה עוול היסטורי לעם הפלסטי־ני. כמה מיליים, מזה אל זה, חשי־בות יותר מכל תוכנית.

תחושת־העוול כמוה כרעל. היא מכר־סמת בלב, צורבת כחומצה. אולי לרא־שונה חשתי אז במוקד הריגשי של ה־בעייה, וגם במוקד של הטרגדיה ששמה ראשד חוסיין.

נפרדתי ממנו על מיפתן דירתו, בשעות הקטנות של הלילה, בפרבר בניו־ג'רזי. לא ידעתי שזוהי הפרי־דה האחרונה.

סיגריה בוערת

שמעתי ממנו מדי פעם. הידיעות הפכו עצובות יתר ויותר.

ראשד התגרש מאשתו. הוא התמכר ל־אלכוהול. גורלו הדביר אותו.

הוא ניסה את מזלו בביירות. יש שם שני מוסדות פלסטיניים רציניים, בעלי יוקרה עולמית, לחקר בעיות ישראל. על אחד מהם מופקד ידידנו המשותף מימי הוויכוחים בתל־אביב, סברי ג'ריס. ראשד ניסה להתקבל, אך לא הצליח. הוא עבר לדמשק, הציע להקים שם מוסד שלישי. הוא נתקל בסירוב. ייתכן שהתמכרותו ל־אלכוהול היתה גלוייה מדי. ייתכן שה־משורר, שמעולם לא הצטרף לשום מיפ־לגה או ארגון, היה בלתי־תלוי מדי ל־טעמם של המוסדות הממוסדים של התנ־נועה הפלסטינית.

הוא חזר לניו־יורק, קיבל מישרה זו־טרת במישלחת של אש"ף באו"ם. לפני שנה נתקל בו אמנון זיכרוני, שהיה ב־סיור בארצות־הברית. ראשד הזמין אותו לדירתו, באמצע מנהאטן. דירה עלובה בקומת־הקרקע, שבה גר בחברת מוסיקא־ערבי צעיר.

ראשד היה מר־נפש. הוא הפך קיצוני מאד, החל כופר בזכות קיומה של ישראל, דוגל באוטופיה של חזית־הסירוב. אבל הוא הסכים להופיע עם אמנון בערבי־ויכוח שאירגן אירגון יהודי, היה חביב כרגיל, שטוף בעגועים לארץ.

את געגועיו הטביע באלכוהול, תוך כדי עישון אינסופי של סי־גריות בשרשרת.

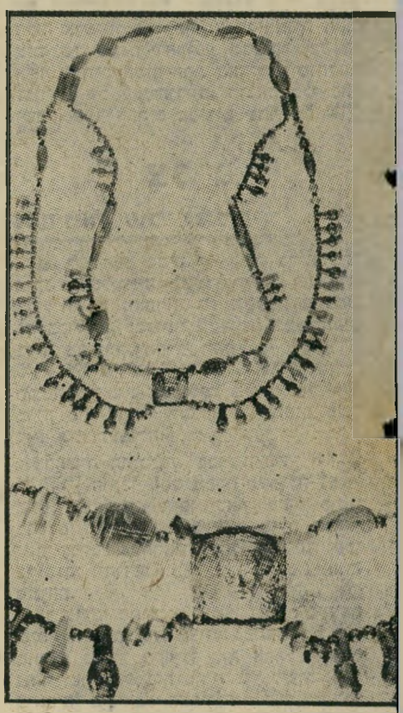
האלכוהול הנחית עליו את מכת־המוות. איני יודע איך בדיוק מצא את מותו. אך בעיניי־רוחי אני רואה את התמונה: ר־אשד שרוע על מיטתו, שיכור, מעשן ב־עצבנות, נרדם. הסיגריה נשמטת מידו. האש אוחזת בכלי־המיטה. ראשד מתעורר, מאוחר מדי. הוא מנסה להגיע אל הדלת, נחנק בעשן. הכבאים פורצים פנימה, מ־סים להחיותו בהנשמה מלאכותית. כעבור כמה דקות חדל הלב מלכת.

כך מת גופו של ראשד חוסיין, הצעיר ממוסמוס, המשורר העברי הראשון שקם במדינת ישראל, צעיר עדיין־נפש, שלא ידע לשנוא.

ליבו מת עשרים שנה לפניכן.

טדי קולק אחראי לעיסקה שנתנה למשה דיין כספים ושירותים בניגוד לחוק – והוא עצמו מחזיק בתכשיטים מאתר־העתיקות שדיין שדד בשטחים המוחזקים

תכשיטים קורצים מדיר אל־בלח

תכשיטי קולק

חלק מן התכשיטים שנמצאו בדיר־אל־בלח והגיעו לאוספו הפרטי של טדי קולק (למעלה). הד״ר טרודה דותן, במאמרה בחוברת קדמוניות מביעה את תודתה לשר־הביטחון משה דיין ולטדי קולק, על שהעמידו לרשותה את העתיקות והתכשיטים שנשדדו מבית־הקברות.

ב שנת 1968 נודע לד״ר טרודה דותן, מן המכון הארכיאולוגי של האוניברסיטה העברית בירושלים, על מימצאים עשירים שנתגלו באיזור דיר־אל־בלח שברצועת עזה. ביקור חטוף במקום גילה לה כי המדובר בבית־קברות פלישתי קדום, בסיגנון מצרי, המכיל אוצרות־עתק. היא ניסתה לקבל רישיון משילטונות צה״ל לחפירה מדעית מסודרת, אולם בקשתה נדחתה בנימוק שקיימת מתיחות צבאית במקום. מאז פנתה כמה וכמה פעמים בבקשה לאפשר לארכיאולוגים להציל את המקום, אולם רק במארס 1972 ניתנה לה, הרשות לחפור שם. החפירות נמשכו בצורה מסודרת וברבת־היקף עד יוני 1973 והן היו, למעשה, חפירות־הצלה.

כך גם קראה טרודה דותן למאמר הראשון שפירסמה על מימצאיה באתר: „חפירות הצלה בדיר־אל־בלח". החפירות שביצעה היו, למעשה, לעג־לרש, ונועדו רק כדי לאסוף אישורים מדעיים למה שהיה מצוי במקום. ה״ה מצוי, כי בעת ששילטונות צה״ל מנעו מטרידה דותן ומן הארכיאולוגים של מדינת ישראל לחפור את העתיקות ולהעבירן למוזיאון, שם יהפכו לרכוש העם, באותה עת עצמה ניצח שר־הביטחון משה דיין ביד רמה על שוד העתיקות מן המקום, תוך הרס האתר שהיה, כפי הנראה, אחד הריכוזים העשירים ביותר של מימצאים מצריים שנותרו בעולם כולו.

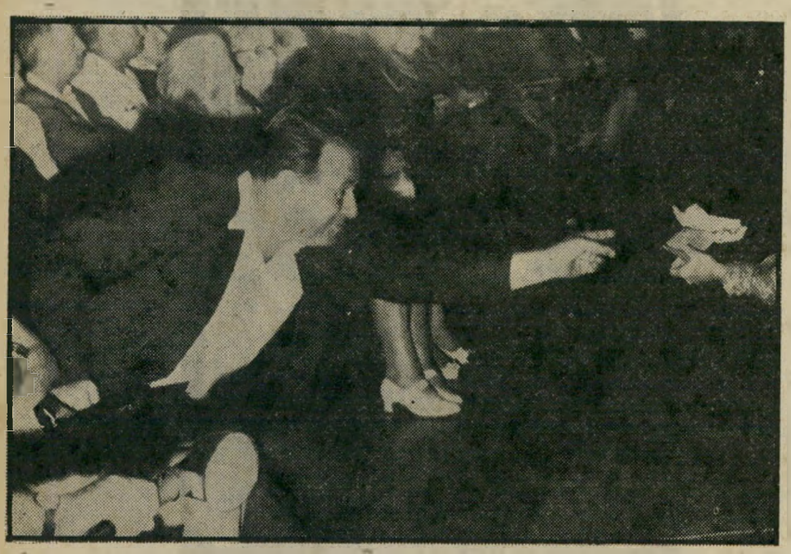
אתר זה עולה ביופיו על כל מה שנתגלה בקבר תות־אנח־אמון, שבו גאה מצריים ושאותו היא מציגה ברחבי העולם כפיסגת התרבות המצרית הקדומה. בדיר אל־בלח קיים אוסף הקברים וכלי־האמנות והתכשיטים היפה ביותר, אולי, הקיים בעולם. אוסף זה נגנב משם בניצוחו של משה דיין, שהואיל ברוב טובו להעמיד חלקים ממנו לבדיקה מדעית של הד״ר דותן.

שוד־העתיקות של דיר אל־בלח הוא אחת השערוריות החמורות שאירעו אי־פעם בישראל. זהו מיקרה שבו שר־הביטחון מנע ממישלחת מדעית להוציא מימצאים, גנב אותם בעצמו ומכרם לשוק הפרטי. זהו מיקרה שבו מסר שר־הביטחון חלק ניכר מן הגניבה לתיקון אמנותי ומדעי של עובדי מוזיאון ישראל. זהו מיקרה שבו המוזיאון קנה מן השר חלק מגניבותיו, בניגוד לחוק־העתיקות האוסר על קנייה ומכירה שלא באמצעות סוחר מוסמך — ואילו השר אינו כזה. זהו מיקרה שבו יושב־ראש מועצת־המנהלים של מוזיאון ישראל, טדי קולק, גם הוא אספן־עתיקות ידוע ומפורסם, המחזיק ברשותו חלק ניכר מכלי־הזהב של דיר אל־בלח שמקורם בגניבותיו של משה דיין. אותו טדי קולק הוא גם שהורה למוזיאון לתקן, על חשבון המדינה, את מלקוחו של משה דיין.

במיקרה של דיר אל־בלח יש לו בצורה מרוכזת. חובתה של המדינה היא לשים יד על כל מה שנגנב. את הגניבה אין בעייה להוכיח.

חנויות ואוספים פרטים

מ חקריה של טרודה דותן, שפורסמו בקדמוניות ובביטאון החברה לחקירות ארץ־ישראל קובעים, כי בבית־הקברות של דיר אל־בלח נמצאו 50 אנתרופואידים. כל אחד מהם הכיל אוסף גדול של כלי־חרס, פסלים ותכשיטים רבים מכסף ומזהב. המישלחת של דותן, שהגיעה למקום אחרי שצה״ל איפשר למשה דיין לשדוד את

טדי קולק

ראש עיריית ירושלים, אשר גם לו מודה הארכיאולוגית ד״ר טרודה דותן על שעזר לה, בעת פירסום מאמרה, עם חלק מהתכשיטים שפורסמו במאמר ואשר מהווים חלק מאוספו הפרטי שהוא בעל ערך ומפורסם בעולם.

שילטונות אפשרות להוכיח את הגניבה והשוד. שכן, למרות שמנהל אגף־העתיקות במישרד־החינוך־והתרבות, אבר־הם איתן, טוען כי אין לו הוכחה למקורן של הגניבות המצויות ברשות משה דיין, שעיקרן 50 אנתרופואידים (ארונות־קברו־רו מצריים). הרי מסתבר כי הד״ר טרודה דותן, בבדיקות מדעיות של מימצאי דיין, קבעה כי מקורם בדיר אל־בלח, וכך קבעה גם בדיקה נויטרונית בכור אטומי, שאין להטיל בה כל ספק. אותו איתן היה, אגב, עובד מוזיאון ישראל כאשר תוקנו שם האנתרופואידים של דיין, והוא יודע היטב מה מקורם.

מימצאי דיר אל־בלח הם, אולי, אוסף־העתיקות החשוב והיפה ביותר שהתגלה האתר, הצליחה לשים יד רק על אנתרופואיד שלם אחד. כל השאר נגנבו על ידי דיין. 13 אנתרופואידים שנגב נמסרו על־ידו לתיקון במוזיאון ישראל.

עובדי המוזיאון עמלו משך המש שנים תמימות על תיקון האנתרופואידים שלו, שניתנו כתשלום למוזיאון תמורת תיקון כמה אנתרופואידים אחרים (לדיברי טדי קולק, הטוען כי מותר למוזיאון לעסוק בעבודות־תיקון לפרטיים אחרי שכילה לעסוק בתיקונים עבור עצמו ועבור מוזיאונים אחרים).

אומרת טרודה דותן, במאמריה הרבים, על אוסף התכשיטים שהיה במקום: „החפצים שנמצאו הם מן האוסף העשיר ביותר שהתגלה אי־פעם בישראל... קשה למסור סיכום מושלם, מאחר שהם התפזרו במוזיאונים, חנויות ואוספים פרטיים."

במחקריה שפורסמו מודה הד״ר דותן למשה דיין, וכן לטדי קולק, על שהעמידו לרשותה את מימצאיהם ואוספיהם מדיר אל־בלח. אוספו של דיין היה מצוי זמן רב במוזיאון ישראל, במחלקת־הרפאות. הוא

(המשך בעמוד 32)

Israel Exploration Journal

VOLUME 23 NUMBER 3 1973

Anthropoid Clay Coffins from a Late Bronze Age Cemetery near Deir el-Balah

(PRELIMINARY REPORT II)

TRUDE DOTHAN

Hebrew University, Jerusalem

המאמר המדעי

תצלום קטע ממאמרה של ד״ר טרודה דותן, שפורסם בביטאון רב־היוקרה ישראל אקספלוריישן זיורנאל. המאמר מוקדש לאנתרופואידים מתקופת הברונזה המאוחרת מבית־הקברות שליד דיר־אל־בלח (למעלה). בפתח המאמר, בפיסקה של הערות, מביעה המחברת את תודתה למשה דיין על עזרתו בהמצאת המימצאים שנחקרו, ובעזרה שהגיש לכל מה שקשור בפירסום זה. גם מר קולק היה לעזר בקשר לכמה תכשיטים שפורסמו (למטה).

2 The author wishes to express her utmost gratitude to Mr. M. Dayan for his unfailing assistance in tracing this material and for his help in everything connected with its publication. Mr. Th. Kollek has also been greatly helpful regarding the pieces of jewellery published herewith. The scarabs attributable to Deir el-Balaḥ will be published by Prof. R. Giveon of Tel Aviv Univer-

תכשיטים בדיר אל־בלח

(המשך מעמוד 31)

היה היחידי שהיתה לו גישה ישירה ומיידית לאתר, והוא היה השודד הראשון והעיקרי. דיין הוא המקור לכל מימצאי דיר אל־בלח הנמצאים כיום בחנויות או באוספים פרטיים, בין אם מכר אותם ובין אם החליפם — כמינהגו — בעתיקות אחרות.

הסכם מוזר ביותר

ה תיקים הפנימיים של המוזיאון מגלים, כי תיקון האנתרופואידים נעשה באורח מוזר ביותר. בתחילת שנת 1971 הביא דיין למוזיאון ערימה של שיבריר־ארונות. אנשי המוזיאון החלו בשיבוץ ובתיקון מה שהביא. כעבור כשנה התברר כי ניתן יהיה להרכיב מן השברים 13 אנתרופואידים שלמים. נחתם עם דיין הסכם, שלפיו יקנה ממנו המוזיאון 9 אנתרופואידים במחיר של כ־5000 לירות האחד. שניים יקבל דיין ויתן, תמורת תיקונם, שניים נוספים למוזיאון.

הסכם זה מוזר ביותר. ראשית, דיין אינו סוחר מוסמך, אסור לו למכור עתיקות ואסור למוזיאון לקנות ממנו. זוהי עבירה על פקודת־העתיקות, ומפליא שאגף־העתיקות הממשלתי, שידע על הסכם זה, לא פעל למניעתו.

שנית, דיין מסר למוזיאון ערימה של שברים. אנשי המוזיאון השקיעו חמש שנות עבודה בתיקונם. עבודה זו נאמדת בעשרות אלפי לירות לכל אנתרופואיד, אך נוסף עליה עוד שילמו לדיין 5000 לירות תמורת השברים שנתן.

אם לזכור כי לפי החוק רשאי היה אגף־העתיקות להפקיע מידי דיין את כל האנתרופואידים, הרי הסכם־מכר זה, שעשה טדי קולק עם משה דיין בשנת 1971, תמוה ביותר ומהווה גם עבירה על החוק.

מניין הגיעו לידי טדי קולק תכשיטים מדיר אל־בלח? האם הם לא ניתנו לו על־ידי דיין, עת הורה לתקן עבורו את האנתרופואידים? קולק מכחיש זאת בכל תוקף. לדבריו, תיקון האנתרופואידים נעשה כמקובל עבור פרטיים, ודיין שילם עבור התיקון, או שמסר חלק מהאנתרופואידים למוזיאון. קולק אינו זוכר היטב. „המוזיאון תיקן כבר גם עתיקות מאוספו הפרטי של קולק עצמו," אומר יושב־ראש המוזיאון. את התכשיטים קנה קולק בשוק בירושלים, במחיר מלא, וכל מה שמצוי אצלו באוסף עומד לרשות המוזיאון. קולק חוזר ומצהיר כי קנה את התכשיטים מדיר אל־בלח בשוק החופשי במחיר מלא, בשנים 1968 ו־1969, ובשום אופן לא קנה או קיבל אותם ממשה דיין. כן הוא מצהיר כי מעולם לא קנה עתיקות מדיין.

אוסף־העתיקות של טדי קולק ידוע ומפורסם בעולם כולו. יש אומרים כי ערכו גדול מזה של עתיקות המוזיאון שקולק הוא יושב־הראש שלו. כאשר נערכה, באמצע שנת 1968, באמריקה, תערוכה של עתיקות ישראל בחסות ראש־הממשלה דאז לוי אשכול ושגריר ישראל באמריקה יצחק רבין, היו עתיקות מאוספו הפרטי של קולק בין המוצגים שבאו ברובם ממוזיאונים. ברשימת מוסרי המוצגים לתערוכה מיוצגת ישראל קודם־כל על־ידי מוזיאון ישראל, ומייד לאחר־מכן על־ידי יושב־הראש של המוזיאון, טדי קולק.

האם ייפרדו מאוספיהם?

כ? עתיקה המצויה כיום באוסף פרטי ואשר מקורה בישראל, היא בלתי־חוקית. הבעייה של אגף העתיקות היא רק להוכיח זאת, אולם בהיותה בלתי־חוקית אין ספק, כיוון שאישי צמרת המדינה, ממשה דיין ועד בכירי עובדי מוזיאון ישראל ואגף־העתיקות, כולל טדי קולק עצמו, הם בעלי אוספי־עתיקות גדולים, הם דאגו כי חוק־העתיקות החדש שהוגש לכנסת יכשיר את גניבות העבר. זאת עושה הצעת־החוק באמצעות סעיף הקובע כי תחולת החוק היא רק מתאריך חקיקתו.

על ועדת־החינוך, בראשות אברהם כץ, לשנות את ההצעה ולקבוע כי כל עתיקה שבעליה לא יוכיח כי רכש אותה כחוק, תימסר למוזיאון ישראל. בדרך זו ייאלצו טדי קולק, רעו משה דיין וכל שאר שודדי העתיקות, להיפרד מאוספיהם ולהעבירם לבעלות בעליהם החוקיים, מדינת ישראל.

שידור

צל"ש

מגרשים ומגורשים

● **לגיל סדן** על תוכנית רגישה ומאוזנת על גירוש המישפחות הערביות מן העיר העתיקה בירושלים, במיסגרת יומן האירועים השבוע. סדן הפגיש את המגורש עם המגרש, נמנע בקפדנות מכל הבעת דיעה אישית, אף במרומז. הלאומנות הקנאית של מתנחלי־הרובע, ובעיקר של האשה הדתית המתייחסת באדישות מוחלטת לגורלם של לא־יהודיים, הובאה בלי כחל ושרק, בצד דברים סבירים יותר של **טדי קוזיק**.

צל"ג

השיטות של גבלס

● לכל מי שהיה לו קשר כלשהו לתוכנית־הטלוויזיה השערוריתית, ששודרה בליל־השבת האחרון, על השפעת התעמולה בקולנוע, ובעיקר לשלושת המשתתפים בדיון מפוברק, שקרני ואוילי — **ישעיהו ניר, חיים שקד ומשה ארד**, שהשתמשו בשיטות הפסולות ביותר של תעמולה כדי לבקר ולהגיב על שיטות פסולות של תעמולה.

בראשית התוכנית, שבוימה בידי **אריה אורנד**, הוקרן קטע מסרט־תעמולה נאצי, היהודי הניצחי, שבו באה לידי ביטוי מושלם השיטה של שר־התעמולה הנאצי יוזף גבלס: להראות בזה אחר זה עכברושים ויהודים, כדי ליצור אסוציאציה ביניהם.

אך עורכי התוכנית אימצו גם הם לעצמם שיטה נאצית זו, בצורה כמעט קאריקטורית, כאשר הקרינו בזה אחר זה סרט נאצי וסרט־תעמולה סורי, כדי ליצור אסוציאציה ביניהם. הסתייגותו של ישעיהו ניר כי „יש להבדיל אלף אלפי הבדלות בין הנאצים לערבים," לא היה בה כדי לחפות על הקשר האסוציאטיבי שכבר נוצר אצל הצופה.

שקר תעמולתי. הסרט הסורי שהוצג בתוכנית כסרט באפטיסטי, הראה את חורבן העיר קונייטרה. שלושת ה„מתווכחים" קבעו כדבר מובן־מאליו כי קונייטרה נהרסה בקרבות מלחמת ששת־הימים ויום־הכיפורים. האמת היא, למרבה הצער, שבעניין זה צודקת דווקא התעמולה הסורית. קונייטרה נהרסה באופן מתוכנן ושיטתי, על־פי פקודה פושעת ומטופשת של משה דיין, ערב החזרתה לידי הסורים. חלק גדול מבנייניה עוד עמד על תילו בתום מילחמת יום־הכיפורים, כפי שיודעים היטב אלפי ישראלים.

תחת להודות בעובדה מצערת זו ולגנות קטעים אחרים של הסרט הסורי (חילול קברים ושילדי־מתים), הסתבכו המתווכחים בשקר תעמולתי גס, שהפריך את כל שאר טענותיהם.

המתווכחים גילו גם בורות וחוסר־ידע בנושא שעליו התווכחו, כאשר טענו כי האשה הנוצריה שרואיינה בסרט הסורי, נבחרה במיוחד כדי להשפיע על הצופים. הושמעו הערות גזעניות, כגון הציון כי האשה „אינה מסוג הנשים (הערביות) שאנו מכירים," מפני שהיא דוברת אנגלית יפה ונראית מטופחת. המתווכחים פשוט לא ידעו שזו היתה האשה היחידה ש־המשיכה להתגורר בקונייטרה בכל שנות הכיבוש הישראלי, לא היתה אשה אחרת, ומשום כך לא היה כל מיבחר בידי יוצרי סרט־התעמולה הסורי.

נימה גזענית ניתן היה לגלות גם בהערה שהושמעה על כך שרופאים ערבים „מרכיבים כספות־גומי כדי ליצור דימוי של מדען ערבי," יצור שלדעת שלושת המומחים אינו קיים, כנראה.

שקרנות אופיינית. גם לגבי הסרט הסורי על פרשת כפר־קאסם, הסתבכו המתדיינים בשקרנות האופיינית לתועמלנים מיקצועיים מן הסוג הגרוע ביותר. למרבה הצער, נאמן הסרט הערבי בדייקנות קפדנית לעובדות, עד כדי ציטוט מדוייק מן החומר שהובא במישפט ואיזכור עונשי־המאסר המדוייקים (והמגוחכים) שהוטלו על אלה שהורשעו בטבח.

מהימנות הסרט אושרה, עליידי בנימין הלוי, שכיהן כאב בית־הדין הצבאי שדן את הרוצחים. הלוי התבקש על־ידי שגרירות ישראל בפאריס למצוא פירכה או סילוף בסרט־התעמולה הסורי, ולא הצליח.

שוב עטו שלושת המתווכחים על מציאה

נקודת מכירה של
השולם הזה
באיטליה
החל מהגליון שמופיע ב־15.2.77

תהיה ב:
WAISMAN OZER
Via Ravena 4
BOLOGNA
Tel. 45 12 80
BOLOGNA

שגראתה להם כתעמולת־כזב ערבית. הם התייחסו לקטע בסרט, שבו הוצג כיצד נמכרות בתל־אביב בובות של ערבי תלוי, שהקונה יכול להשתעשע בהן ולתלות את הערבי שלו במו־ידיו. גם לקטע זה התייחסו כאל המצאה דימיונית ומרושעת. הם פשוט לא ידעו את העובדות הבאות:

בחודש מאי 1964 סערה המדינה כולה, כאשר פורסמו בעיתונות הישראלית ידיעות על אודות צעצוע „הערבי התלוי" המופץ בין ערביי ישראל. בידיעות שפורסמו נאמר, כי אל שוק־הצעצועים הוחדר צעצוע־זוועה בצורת בובה של ערבי חובש כאפיה, שחבל כרוך לצווארו ומפרקתו רצוצה. בעורף משיכה קלה בחבל, נאמר באותן ידיעות, יכול כל ילד לתלות ערבי ולשבור את מפרקתו בשיטת עשה־זאת־בעצמך.

עלכון לצופה. הסערה הגיעה אז עד לוועדת־החינוך־והתרבות של הכנסת, שם עורר אותה ח"כ משה קול. יועץ־ראש־הממשלה לענייני־ערבים באותה תקופה, רחבעם עמיר, אף שלח מיכתב למטה מישטרת ישראל, תבע לאסור את מכירת צעצועי־הזוועה.

רק במאוחר הסתבר שהיתה זו מהומה־על־לא־מאומה. הבובה מעולם לא נמכרה בשוק הצעצועים. היא היתה בסך הכל קישוט־קיר קטן בדמות בובת־ענ, של שייך ערבי.

מאחר שהקישוט נועד לתלייה על הקיר, הוא הותקן כך שראשו של השייך ניצב מעל לגופו עשוי־הענ, בצורת צלב. המשך הראש נועד לתלייה על הקיר באמצעות חוט דק. במשך שלוש שנים נמכרה ה־בובה מבלי שאיש יבחין במשתו חריג בה. ואז גילתה עיתונאית שגונה את האפשרות לשבור, כביכול, את מפרקת הבובה, ופתחה במסע ציבורי נגד מכירת „צעצועי־זוועה" לילדים. פירסום זה איפשר לצבא שלם של עסקנים בעלי מצפון רע, שמעולם לא נחלצו לעזרת המיעוט הערבי, לפתוח ב־מסע תעמולתי שנועד להרגיע את מצפונם.

אפשר היה לצפות משלושה פרופסורים שיכינו שעורי־בית, ולא יביעו דיעות ב־קשר לעובדות שאין להם מושג עליהן.

גיבוי חריף מגיע גם לראשי הטלוויזיה, לא רק בשל העובדה שהביאו לתוכנית חשובה מעין זו כסילים מנופחים ומרוצים־מעצמם, אלא גם על החוצפה להמשיך במסורת של „לא־יכוחים", כשלושה „מומחים", המתווכחים כביכול ביניהם, אינם מהווים אלא מקהלה־מדברת החוזרת על הקו הרישמי — גם זו שיטה שעליה היה אמון הד"ר יוזף גבלס.

מאל"ף ועד ת"ו היתה תוכנית זו עלבון לאינטליגנציה של הצופה הישראלי, התי־אימה לרמה של סירטי־התעמולה הער־ביים שהוצגו בתוכנית.

שילטון הבורות

● **למחיקת התרגום** של הטלוויזיה, המפגינה מדי שבוע את בורותה בשפה

מנהז חדשות שיזון

— איזון —

האנגלית, בעיקר בתרגומי חדשות. כך, בסרט על התעמולה בקולנוע (ראה לעיל), סבר המתרגם, משום־מה, כי to dissemi-nate hate פירושה: לפזר את השינאה (צ"ל: להפיץ שינאה). באותו שידור דובר על אנשים שהם teetering on the edge והמתרגם סבר, בתמימותו, כי הכוונה היא ל„פוסחים על שתי הסעיפים" (צ"ל: מת־נדנדים על הקצה, מהססים בשניה האח־רונה לפני קפיצתם.)

מאחרי המסך

בחידות בחדשות

מהדורה ממוצעת של מבט לחדשות נפ־תחת בימים אלה בכתבה על המתרחש לקראת הבחירות הפנימיות במיפלגת ה־עבודה, חולפת על־פני היסוסיו של חבר כנסת זה או אחר איזו מיפלגה לעזוב ולאיזו להצטרף כחבר טרי, ונחתמת בהצ־טרפותו של פלג נוסף מהפנתים השחורים לתנועת ד"ש.

כתב פוליטי רביב

— בלוע־הארי

זמן שבו אסור בתכלית להראות את פניהם או להשמיע את קולותיהם של מועמדים לכנסת על המסך הקטן, או מעל גלי ה־אתר, מלבד בשידורי־הבחירות. חוק נוסף, שפרשנותו מורכבת יותר, הוא זה האוסר לשדר כל ידיעה שיש בה אלמנט תעמו־לתי כלשהו בתקופה של מאה וחמישים ימים לפני הבחירות.

הפרת החוק כרוכה, כמובן, בהעמדה־לדין של האחראים לדבר, על־פי המלצתה של ועדת־הבחירות המרכזית. ברשות־השידור פורש החוק בדרך דיפלומטית; בהנחה שהרשות אינה משדרת תעמולה מעולם. אין חוק זה משנה דבר.

מיגבלה נוספת המעיקה על עבודת מחלקת־החדשות בתקופה זו היא הסתירה בין חוקי הבחירות הללו וחוק רשות־השידור שאינו מוגבל לזמנים, ואשר ב־סעיף מיספר ארבעה שלו נאמר, כי הרשות תבטיח שבשידוריה ייתנו מקום לביטוי מתאים של השקפות ודיעות שונות הרווי־חות בציבור, וישודר מידע מהימן.

הגיבורים הראשיים. עימותים מסוג זה עם ועדת־הבחירות המרכזית הפכו כבר לחם־חוקה של מחלקת־החדשות. המחלקה מקבלת מידע מגורמים שונים, דן שילון או מישהו מאנשי ה„דסק" המדיני מחליט כי אלה הן חדשות העשויות לעניין את הציבור, ומחליט לשדרן. אולם כאן מסת־בר, כי הגבול בין חדשות לבין מה שנראה כתעמולה הוא, בימים אלה, דק מן הרגיל וקל מאד למעוד עליו.

הוויכוחיות הרבה הנדרשת בצעידה על חבל כה דק מושגת באמצעות הקפדה על אי־מעורבות ואי־התחייבות כלפי גורם כלשהו, כשהקו המנחה הוא היצמדות אל ההתרחשויות עצמן והימנעות מהערכות ומספקולציות.

הגיבודים הראשיים במערכה זו, מלבד מנהל מחלקת־החדשות דן שילון ועורכי מבט ויומן השבוע — **חיים יבין** ו**רם עברון**, הם אנשי ה„דסק" המדיני. הדסק, המורכב בדרך־כלל מ**יעקב אחימאיר** הניצב בראשו ומשמש גם ככתב הממשלתי, **דן רביב**, הכתב לענייני מיפלגות ו־**אלימלך רם** הכתב הפרלמנטרי, תוגבר עתה על־ידי **ניסים מישעל**, העוזר ב־עיקר לדן רביב בתל־אביב ול**עמירם ניר** בירושלים.

הכתב שנמצא בימים אלה בלוע הארי ממש הוא דן רביב. בקצב־עבודה של שש־עשרה שעות ביממה מנסה רביב להדביק את קצב עבודתם של הפוליטיקאים, וגם לשמור על רגישות עליונה; לברור ל־שידור את המידע החשוב והמעניין מתוך־ים הפרטים הזורם אליו, ולהקפיד שלא ידבק בו חלילה ריחה של התעמולה.

הגושפנקה הרישמית. במיקרים רבים משמש דן הממושקף זירת־מאבק בין העסקנים. חלק ניכר מן המידע הזורם אליו בכמויות עצומות מגיע מאנשים המנסים להיבנות על־ידי גרימת נזק לעמיתיהם בזירה הפוליטית. לעיתים דומה מצבו של דן לזה של תרנגולת המתבשלת בסיר־לחץ. כדי לשמור על אמינות ומהימנות ולדעת מהי רמת החשיבות שיש לייחס לפריט־מידע זה או אחר, אם לשדרו או כיצד להגישו, מקדיש דן את מרבית זמנו לקיום קשרים אינטנסיביים עם אישים פוליטיים שונים. אף פיסת־מידע אינה מגיעה ל־שידור לפני שנבדקה.

מישקלם של שידורי־החדשות בטלוויזיה הישראלית גדול מאד. נוסף על היותה ספק החדשות העיקרי, קיימת בארץ רגישות גבוהה לכל מלה הבוקעת ממקלט הטלוויי־זיה, והופעה על המסך כמוה כגושפנקה ממלכתית, הכרה ואישור לקיומו הפוליטי של האדם המופיע.

המאבק על זכות ההופעה הוא, על־כן, חריף מאד, כשכל אחד מן הנוגעים לזירת הבחירות מנסה להשיג, בכל דרך אפשרית, אישור זה למעמדו.

במחלקת־החדשות משתדלים שלא לקפח איש. חלוקה מדוייקת של זמני־שידור בין אישים ומיפלגות אינה קיימת אומנם, אך המחלקה מגוהלת היום בחופש ופתיחות פחותים מאלה שהיו נהוגים בה לפני ש־פרצה קדחת הבחירות.

קמיע למזל

אין מזל למשתתפות תוכנית־הטלוויזיה שירי זיכרון, שתוקרן ביום־העצמאות ה־קרוב. בצוות המקורי של התוכנית הש־תתפו **אריק לביא, גידי גוב, אילנה רובינא, יהודית רביץ ומיקי קם.** אלא שמיקי נסעה לאמריקה, ותחתיה נב־חרה להופיע הזמרת **אסתר שמיר.** ב־שבוע שעבר נפצעה אסתר שמיר בתאונת־דרכים בשער־הגיא, כאשר מכוניתה התי־נגשה בארבע מכוניות אחרות, והיא מרו־תקת עתה למיטתה. את אסתר תחליף **שושנית אהרן** ומפיקת התוכנית, **דליה גוטמן**, כבר קנתה לשלומית קמיע למזל, ואמרה לה: „אני מקווה שזה ישמור עלייך, ושנוכל לצלם את התוכנית בשבוע הבא בלי שום חילופים."

בעיטת־הפתיחה

בעיטת־הפתיחה עמדה להיבעט בשעה שלוש בדיוק. השחקנים הסתובבו בעצבנות על מישטח־הדשא הירוק, הכדור התגלגל מיותם, הצלמים עמדו נכונים מאחרי מצלמות מכוונות. אף נציגי המשפחות השכולות המתינו בסבלנות. אך המנכ"ל לא הגיע.

הדבר קרה ביום השלישי שעבר, עת נערך בירושלים מישחק־הכדורגל המסורתי לזכר חללי רשות־השידור, שבו מתחרים מדי־שנה שחקני נבחרת הטלוויזיה למול שחקני נבחרת הרדיו. מנכ"ל רשות־השידור, **יצחק לויבני**, שעמד לבעוט השנה את בעיטת־הפתיחה, ואף דאג ל־הבטיח לרגע היסטורי זה כיסוי עיתונאי וצילומי הולם, לא חרג גם הפעם מהנוהג שהפך כבר כימעט סמל מיסחרי אצלו — הוא איחר.

לאחר ציפייה ממושכת הוחלט שמנהל־הרדיו, **חגי פינסקר**, יזכה בכבוד ש־יועד למנכ"ל, ויבעט את בעיטת־הפתיחה. לויבני, מצידו, הגיע — בדיוק בזמן ל־הענקת גביע־הניצחון לשחקני נבחרת ה־טלוויזיה.

נכס לאומי

„הפעם לא יהיה זה מאבק אלא שעשו־עון," אמר **חנוך חסון**, ראש מחלקת־הבידור בטלוויזיה, בחזרה הראשונה על פסטיבל הזמר והפיזמון שנערכה לפני ימים אחדים בתל־אביב.

זוהי, לדיברי חסון, גם הסיבה להעברתו של הפסטיבל ממעמדו כאירוע המרכזי של חגיגות יום־העצמאות, לקרנבל הפורים.

פסטיבל־הזמר הפך, במשך שנות קיומו חלק בלתי־נפרד מן המציאות הישראלית. רשות־השידור, שניסתה לבטלו לפני כ־שנתיים, נאלצה לבסוף להיכנע לדרישת הציבור ולחדש את המסורת.

לפסטיבל־הזמר מסורת ארוכה של גילוי ודחיפה־לפיסגה של זמרים צעירים ובלתי־ידועים. **אסתר עופרים**, למשל, הגיעה לפסטיבל בהיותה ילדה בת 17, ושרה שם לראשונה את שירו של **שלמה אבני** „שאני איתך במחול". גם **אילנית**, ה־נציגה הלאומית הכימעט־קבועה לאירו־ויזיון, החלה את הקריירה שלה ב„שיר ב־ארבעה בתים" של נחום היימן, שאותו שרה בפסטיבל הזמר. עוד בין מתגלי ה־פסטיבל **שלמה ארצי, יגאל בשן** ו־כמובן, התגלית של הפסטיבל האחרון ש־התקיים לפני שנתיים — **נתנאלה.**

גם השנה מבטיחים מארגני הפסטיבל גלריה נכבדה של פנים חדשות, של זמרים בראשית דרכם. יופיעו בו הזמרת **יהודה רביץ** בת ה־22, שהיא בוגרת להקת־השיריון; **אילנה אבוטל** שנתגלתה ב־תוכנית תשואות ראשונות; **חדווה כהן**, הסולנית החיננית של להקת־השיריון ו־שלישיית־ההווי של חיל־האוויר, המופיעה בהצלחה עם הזמרת **דפנה.**

במת הפסטיבל תאוכלס, בצד הזמרים החדשים, אף בזמרים ותיקים ומוכרים כמו **רני גרוזן, דודו זכאי, נאווה ברוכין**, להקת האחים והאחיות **ואלי גורנשטיין.**

כובע „הערבי התלוי" וכובות אחרות לתלייה על הקיר

הפרופסורים לא הכינו שעורי־בית

(המשך מעמוד 11)

מייד אחרי מאמרו של אלוף טמיר, מו־
באים באותה חוברת מערכות דיברי תא"ל
יעקב אבן, בפרידתו מאוגדתו, בנושא
„המנהיגות הקרבית". בסיכומים נאמר:
„דיברי ימי המלחמות מלמדים, כי יותר
מגודל הצבאות, רב מעוצמת כלי־הנשק...
הכריע את גורל הקרב כושר־מנהיגותם
של מפקדים. אותם שידעו לאמן גייסות
בתבונה, אלה שתיכננו את מהלכיהם ב־
הוכמה... הם שנחלו ניצחון."

אין צורך בציטוטים נוספים, את דיברי
האלוף טמיר יתא"ל אבן מצאתי בחוברת
המיקרית הראשונה, שאליה הושטתי ידי
כמותם בדיוק נמצא בכל מה שאמר כל
אחד, מתא"ח ומבן־גוריון והלאה. „הדג־
שת" האיכותיות בחשבה נכס־צאן־ברזל,
שכל מיבחן נוסף רק הוסיף לה טעמים
וחיזוקים חדשים.

אופן הכמותי של צה"ל

לא כך אהה, קצת קשה להבין,
כיצד אפשר שלפתע יקום ראש מה"ד
ובאחת יהסוך על פיו את כיוון ההתקדמות
המסורתי של בניין הכוח בצה"ל — ויובן
כי אפילו אין כוונתו אלא רק ל„שינוי
דגש" מן האיכות אל הכמות, הרי זהו
מהפך קיצוני.

**שינויים כאלה, שהם באמת בי־
נשנו, אי־אפשר להניחם שכך יתי־
חולל, או שבאופן זה יוודע לנו.
לא רק אלוף רותם, אלא אפילו
הרמטכ"ל בעצמו, קטן מלקבל
בעצמו החלטה ששאלת נכונותה,
או אפילו רק מידת ואופן יישומה,
תשפיע באורה מיידי, מבריע ו־
שאינו בר־השבה, על סיומה של כל
מיבחמה אפשרית, בנצחוננו או כי
מפיזה צבאית מוחלטת לנו.**

אינני יכול למצוא, או להעלות בדעתי
— מחוץ למיקרה של צורך בהכרעה לפתוח
במילחמה או לא; או לפתח נשק גרעיני
אם לאו, ועניינים דומים מסוג זה —
החלטה, שהיא כה מרכזית ומכרעת לביט־
חוננו, כמו „העברת הדגש" בצה"ל מ־
איכותיות לכמותיות. אין הדעת סובלת,
שהכרעה כזו תיפול בתוך ועל־ידי צה"ל,
או אף מישרד־הביטחון. הממשלה, הכנסת
והציבור הרחב — אלה הם הפורומים אשר
בם צריכה השאלה להתלבן ולהיות מוכ־
רעת. הרי לעומתה בטלים־בשישים, כהבל
קטנוני וחולף, שאלות שביתת עובדי־
הרכבת או (אפילו) פרשת ידלין.

עתה, אחרי שבירנו כי השינוי שעליו
בישר אלוף רותם איננו לחיוב, אלא כולו
רק לשלילה, צריך שנבדוק באופן ספציפי
יותר, במה המדובר.

**כי הנזק הממשי בדברי ראש
מה"ד איננו טמון רק בתוכנם, אלא
עוד יותר בעצם השמעתם וככך
שהם מקנים גישפנקה רישמית של
חיוב ל„יקוויי־יסוד כפיסיים ומסור־
תיים בצה"ל, מחייבים את התפש־
טותם המואצת וגורמים לאומדן
הסיכוי לתקנם או לחסלם.**

בניגוד גמור ובוטה לדימויו של צה"ל,
בחוץ וגם בעיני עצמו, היה צבאנו, כבר
מלידתו, „כמותי" יותר מאשר „איכותי".
הדבר בלט — ובולט — באופן מיוחד,
בגישתו האופיינית של צה"ל, לפתרון בע־
יות, בשאלות ובתחומים אשר כל צבא
(או גוף אחר) הנוטה ל„איכותיות" של
אמת, מציע וגם בוחר להן דרכי־פיתרון
איכותיות, כמו שיפור נוהלים, מיבנה או
אירגון; הקניית הכשרה טובה יותר ל־
פונקציונרים הנוגעים או העלאת רמת ה־
מעורבות והמוטיבציה שלהם; שינוי ועיד־
כון דוקטרינרי או של קריטריונים בבחי־
רת אנשים, שיבוצם וקידומם וכו'. ב־
מיקרים ובמצבים כאלה, נטה צה"ל תמיד
— וכיום אולי יותר מאשר בעבר —
לפתור את הבעייה באמצעות תוספות כמו־
תיות: הקצאת תקנים נוספים של כוח־
אדם ואמצעים — ובדרך־כלל, תוך העל־
אה בדרגות; בריאת מיפקדות, „מחלקות"
ו„מדורים" חדשים — גם תוך יצירת
הקבלות וכפילויות (וכפילויות־על־כפילו־
יות), ועם שהיצורים החדשים הללו מת־
חילים במהרה גם הם לבלוע „תיגבור"
ולתפוח.

ניטול, לדוגמא, את „מחלקת ההדרכה"
שבמטכ"ל. אין הדבר ברור, מהו בכלל
הגוף הקרוי מה"ד, מהו ייעודו, לשם מה
הוא נחוץ ועל מה עומד בראשו קצין
בדרגת אלוף. שהרי בנקל ניתן להבחין
בכך, שבצה"ל מצויים גופים פונקציונליים
מקבילים וחופפים למה"ד. או שמא תאמר
(וזו דעתי), כי אם נחוץ קיום מה"ד, מש־
מע כי הם מיותרים. כפילות ספציפית
זו נוצרה כמו שיכוב ארכיאולוגי בתל
עתיק: צה"ל יצר פונקציה מסויימת; כע־
בור זמן, התעוררו בעיות וצרכים חדשים,
שאותה פונקציה יכלה לפתור, או למלא,
אבל בתנאי שתעבור תהליך של שינוי
ועידכון איכותיים. שינוי זה לא נעשה,
אלא הוקמה פונקציה חדשה לגמרי, לענין
הבעיות החדישות הספציפיים החדשים,
אך על הישנה לא ויתרו; וכעבור פרק
זמן נוסף, שב התהליך ונשנה — ונולדה
פונקציה מקבילה שלישית. כתוצאה:

**קיימים כיום בצה"ל המון גופים
של „תורה והדרכה". הם יוצרים
ג'ונגל, שבוודע המון אנשים ואמ־
צעים, אבד מפיק מעט מאד תוצרת
טובה, או תוצרת בכלל: אלוף
רותם עצמו גילה בחודש שעבר,
כי „התורה שבכתב" של צה"ל
מדאה „בקויים וחורים רבים, ו־
במקרה הטוב, אינה מעודכנת ו־
מותאמת לקצב השינויים."**

לא אסתכן מדי בקביעה, שלו היה מערך
„ההדרכה" (כולל יצירת התורות) בצה"ל
בנוי, מאורגן ופועל על בסיס איכותי ולא
כמותי, יכול היה להפיק תוצרת רבה יותר,
בסיב ובמגוון עדיפים בהרבה, וכל זה —
בתמורה להשקעת הרבה יותר מחשבה,

„כבר מיזמתו היה צה"ל ‚כמותי' יותר מאשר ‚איכותי'"
בורות אפשריות בכל הרמות

שהיו גרועים, או גרועים בהרבה, מאלה
שבם פעל צה"ל או שאותם הוא ראה,
ורואה, כמינימום להבטחת ניצחון.

נבהיר עוד יותר את הנקודה: יחסי־
הכוחות הכוללים ששררו בחזית הדרום
ביום־הכיפורים, ב־6, 7, ו־8 באוקטובר —
ובוודאי לאחר־מכן — היו צריכים לאפשר
לצד המגן, אילו היה, למשל, הצבא הגר־
מני של מילחמת־העולם השנייה ולא צה"ל,
להכות שוק על ירך, במהירות וללא כל
קושי מייוחד, למרות שהופתע, את
הפלישה המצרית, תוך קיום השליטה ה־
מלאה בקו הישן. בכך שלב ושלב של
המילחמה הספיקו יחסי־הכוחות שבם לחם
צה"ל, די והותר, להשגת הצלחה מלאה
במיגננה, או להבסת האויב במיתקפה. ה־
מניעה האחת והיחידה היתה תמיד איכות
ניהול הלחימה (או, איכות המצ־
ביאות).

**איכות־המצביאות היתה האל־
מנט המכריע — שחרץ לישנון או
הצחה — מפני שהמשמעות ה־
נכונה ובת־החשיבות של מושג
„האיכות", לגבי כל צבא או גוף
צבאי, היא איכות הגוף המדובר
בכללו, בשלמות אורגנית — או**

אבל רק חלק קטן (מאד, לדעתי) מסך־כל
המשאבים שהוקצו לו והמבוזבזים כעת בו.

צימצום האיכות בפרט

יוון שבמה"ד עיסקנו, נוח להמשיך
בעומד בראשו.

הביוגרפיה של אלוף רותם מלמדת, כי
ביום־הכיפורים שימש סגן־מפקד־אוגדה.
אם יטול אלוף רותם את המיפקדה שבה
שירת — ואת גוף־השליטה „הפרטי" שלו,
כסגן־מפקד וישווה אותם לכל מיפקדה
מקבילה בכל צבא בעולם בטוחני כי ימצא
מייד (לאחר ניכוי התיפקודים ובעלי־
התפקידים שמצויים במיפקדות הזרות ולא
אצלנו, וכן להיפך) כי **הגופים ה־
צה"ליים גדולים בשיעור ניכר מ־
שיוערכם הזרים; וגם לא יתק־
שה להבחין, כי המיפקדות בצה"ל
הן המנופחות שבעולם, שעה —
ובגלל! — שאיכות עבודתן („עבו־
דת־המטה") היא הירודה והמפגרת
שבכולן (וראה „עבודת־המטה"
של הרמטכ"ל ופיקוד־הדרום, כפי
שהשתקפה ביום־הכיפורים).**

במה שנוגע לגופים הלוחמים וליחסי־
הכוחות בשדה־הקרב, אין בכלל מקום ל־
השוות את מושגיו של צה"ל — בעיקר
במיקרים שבהם פעל היריב כ„אוייב סביר"
— לאלה של הצבאות וגופי־הצבא, שיצרו
וגם יישמו איכותיות מיקצועית אמיתית
ועליה ביססו את בניין עוצמתם ואת
הפעלתה. הצבאות הללו — במייוחד בולט
הצבא הגרמני של מילחמת־העולם השנייה,
בכל שלביה ובכל החזיתות — היו נכונים
להיכנס ללחימה, בהגנה כמו בהתקפה (בכל
הרמות), ביחסי־כוחות כמותיים לרעתם,

כ„מכונת־מילחמה" — אחת. וכי שלמות כוללת זו, מרכיב האיכות הבודד הראשוני והחשוב ביותר הוא טיב הפיקוד, בכל הרמות — ובעיקר, ברמה שהיא הגבוהה ביותר, הגבי כי גוף צבאי נתון.

בצה"ל אין אמיתה זו מוכרת, או מובנת.
מושג ה„איכות" נתפס כולו כמצטמצם
לרמתם האישית של לובשי־המדים כ־
פרטים, תוך התעלמות מכך שאיכות
„פרטית" זו יכולה לבוא לידי ביטוי ו־
השפעה רק בכפיפות לאיכות הגבוהה ו־
המכוונת של המיסגרת — כלומר, לאיכותם
של הפיקוד בכלל ושל הפיקוד הגבוה
(המצביאות) בפרט.

יתר על כן, איכות הפרט המצויים ל־
צה"ל היא „אזרחית" במקורה, ולגבי צה"ל
הריהי נתון קבוע, שאיננו בשליטתו או
באחריותו. לא־כן איכות הפיקוד והמצבי־
אות, זוהי איכות צבאית־מיקצועית ייחו־
דית, שצה"ל איננו רק ממונה ואחראי לה,
אלא רק בתוכו יכולה היא להתהוות.

כיוון שהפיקוד בצה"ל, ובעיקר הפיקוד
הגבוה, אינו מוכן להבחין בליקויי עצמו
או באי־מספיקותו — ואולי גם איננו מסו־
גל מחמת רמתו המיקצועית־האינטלקטו־
אלית הירודה, אף להבחין בם — הוא
מצמצם את ה„איכותיות" לטיב רמתם ה־
אישית של מגוייסיו, ורק בתחום זה הוא
מבקש (או מסוגל) לעמוד, או לדבר, על
שיפור או הדעה ב„איכות הצבא".

השעונתו זו של הפיקוד הצבאי ה־
גבוה על איכותם האישית, „האזר־
חית", של המשרתים בצה"ל — כולל ה־
מפקדים הגבוהים עצמם — במקום על
איכותם הצבאית־המיקצועית, יש לה על
מה לסמוך: החברה והתרבות הישראליים
יוצרים לוחמים־בכוח מעולים.

„לא בכדי," כותב אלוף ישראל טל,
„הלך והתפתח אצל הנוער שלנו, בכורח
הנסיבות ההיסטוריות, דפוס־התנהגות לאור־
מי של אנשי מילחמה." איכות „אזרחית"
זו הקנתה לצה"ל עדיפות יחסית כה גדו־
לה, עד שהיתה שקולה לא רק כלפי ה־
כמויות הגדולות יותר של האויב, אלא
גם איזנה את נחיתותם הצבאית־המיקצו־
עית היחסית של צה"ל, כמיסגרת, ושל
הפיקוד הגבוה שלו.

אחרת אסור - ואי אפשר

כשיו יכולים אנו להבין את דיברי
אלוף רותם בפרופורציה הנכונה. ראי־
שית, אמירתו כי „בצה"ל הגיעו למסקנה"
— ומשתמע, הגיעו עכשיו — „כי יש
לשים כיום את הדגש על הכמויות," אין
בה כל חידוש מהותי, אלא רק אישור
למצב־העניינים שכבר שורר בו מקידמת־
דנא. שנית, צה"ל איננו חושב, או איננו
מבחין, בכל סרובלמטיקה איכותית בפיקוד,
ובעיקר בפיקוד הגבוה.

**בוודאי שאין צה"ל סבור — וי־
דעתי, איננו מסוגל להבין — כי
בעיתו איננה הכמויות שלרשותו
וגם לא טיב כוח־האדם הבא לשו־
רותיו כמו איכותו המיקצועית;
כלומר, איכות הפיקוד. שרישית,
צה"ל — לפחות צה"ל הרישמי, או
„צה"ל שהגיע למסקנה" — איננו
סבור, גם לאחר יום־הכיפורים
(ואולי במיוחד לאחר אותה
מילחמה) שנתגלעו בו ליקויים
יסודיים בכלל, ואיכותיים בפרט.**

אלא, מה שהיה ויש הוא, בעיקרו, בסדר
גמור, ונחוץ רק עוד יותר — מאותו דבר.

דבריו של ראש מה"ד, בהמשך שיחתו
עם הכתבים, על „העלאת איכות הלוחמים", אינם סותרים ואסור שיבלבלו. אין
מדובר שם אלא על שיפור איכוויותיו ה־
טכנו־טאקטיות של החייל או המפקד, ו־
זוהי איכות שנכון ומתאים לראותה כ־
כמותית במהותה, כמו תכונותיו הטכנו־
טאקטיות של כל אמצעי־לחימה.

אבל ההבנה אינה מפחיתה מן החומרה
ומן הסיכונים ואיום התוצאות. האלוף
טמיר, וכל האחרים עד עתה (כלומר, עד
מה ששמענו מאלוף רותם), אומנם טעו
גם הם בהבנת משמעותה הנכונה של
האיכות הצבאית; ובזמן שהטיפו לאיכו־
תיות, חיו בצה"ל „כמותי" מובהק, ובוודאי
גם תרמו וגרמו את חלקם בכיוון זה.

**אבל שעה שבידיהם ובמעשיהם
שגו, הרי לפחות הבינו וגם קיבלו,
שמבחינה עקרונית ותורתית חייב
צה"ל לחיות מושתת על האיכו־
תיות, ואחרת אסור לה וגם אי־
אפשר. התפיסה הבסיסית היתה
נכונה וגם רצויה, אף כאשר ה־
מעשים חטאו לה וסתרו אותה.**

ודאי שמצב־עניינים זה היה גרוע ושלי־
לי ביותר. אבל לפחות כל עוד נתקיים
הניגוד בין המעשים השוגים ותפיסת־
היסוד הנכונה נשקף סיכוי שיום אחד
יבחינו בסתירה — וגם יחליטו לייישבה
בכיוון הנכון.

דבריו של האלוף רותם ביטלו את ה־
סתירה וחיסלו את הניגוד: **צה"ל שבו
יהיה מעתה לא רק „כמותי" ל־
מעשה, אלא גם בעל תפיסת־יסוד
„כמותית" לחלוטין.**

בצבאנו, המשולל אינטלקטואליות וגם
מקצועיות — ובוודאי את צירופם — חס־
רים, בהכרח, הבלמים והאיזונים הפני־
מיים, המאיטים את קצב ומהדי התפש־
טותן של שגיאות ויוצרים נוגדנים להן.
במייוחד כאשר מדובר בדרך, שהיא לא
רק „חדשה" ו„מקורית", אלא גם הנוחה,
הקלה והפשוטה ביותר. כך צפוי כי בשורת
דבריו של ראש מה"ד אכן תיושם פשוטה
כמשמעה: יבינו אותם כמקנים רשות,
ואפילו חובה, לפתוח בייצור „ערימות",
והאיכות לא תשובה; ובמלים אחרות,
להתחיל בתהליך מואץ של „תת־ערבי־
זציה" בצה"ל — ושל צה"ל.

**ראוי לאיוושת מסוכנת זו שתע־
כור מן העוגם ותיעקר תיכף מ־
שורשיה וכליל. גם הגיע הזמן, ש־
הרשויות הנוגעות, וכפרטן אמצעי־
התיקשורת, יקדישו תשומת־לב
מעט יותר מעמיקה לצה"ל ולמה
שמשמיעים הוזבריו. עיניי להבין
ולקבל כי שגיאות, בורות ושטויות
חמורות אפשריות אצל ממדאי־תפ־
קידים בכל הרמות ובכל המנגנו־
נים — ובצה"ל, לא פחות מבמישו־
רד־האוצר. לפחות כאן, תמצא הב־
נה זו ביטוי קבוע, וגם נוקב ככל
הנחוץ.**

אתה והלירה

לירה ישראלית אחת תשכ"ז

הלוי חובע ציורים מכונסי רובינסון

בימים אלה יחל בית־המישפט בז'נבה לדון בתביעה של **מאיר הלוי**, לשעבר בעל חברת־הספנות שהתמוטטה „סומר־פין". התביעה היא נגד כונסי־הנכסים של מישפחת **ויליאם רובינסון** המנוח, והיא נועדה לחייב את הכונסים להחזיר להלוי 11 ציורים יקרים שהלוי ישלם תמורתם כ־800 אלף פרנקים שווייצים. שווי הציורים כיום הוא לפחות פי־שלושה.

תובע הלוי
רכישה —

בפברואר 1968, אחרי התמוטטות „סומרפין", היה הלוי זקוק לכסף. נחתם הסכם בינו לבין רובינסון, שלפיו מכר הלוי לרובינסון את הציורים תמורת 473 אלף פרנקים שווייצים. להלוי שמורה הזכות במשך שמונה חודשים לקנות חזרה את הציורים במחיר ששילם, בתוספת ריבית של 7% לשנה וכן תוספת סך של 65 אלף פרנקים. אם לא יממש את האופציה, כך קובע ההסכם, יהפכו הציורים רכושו הבילעדי של רובינסון.

בנקאי שוהם
— או הלוואה

אחרי מותו של רובינסון הגיש הלוי את התביעה, בטענו כי רובינסון הבטיח לו בעל־פה, בכל פעם, את הארכת האופציה. לחיזוק דבריו צירף תצהיר של מנכ"ל „בנק כללי", **דויד שוהם**, המאשר כי לבקשת הלוי פנה בשנת 1975 אל רובינסון וביקש את מימוש האופציה, מאחר שמצבו הכלכלי של הלוי שופר. לדיברי שוהם ענה רובינסון כי הוא שמח על השיפור, והוא מציע כי הלוי יתקשר אליו לז'נבה. התצהיר אומר, משום־מה, כי הכסף שקיבל הלוי היה הלוואה, בעוד ההסכם קבע כי היתה זו מכירה, לא הלוואה.

מאחרי התביעה מסתתרת פרשה מסובכת ביותר. עורך־הדין של מאיר הלוי, **מקס מוזר**, שהגיש את התביעה, היה חבר הנהלת הבנק של רובינסון שהתמוטט, והפסיד 1.5 מיליון פרנקים בהתמוטטות. נראה כי באמצעות התביעה יקווה הפסדיו של מוזר. התמונות הן, כיום, רכושה היחידי של אלמנתו של ויליאם רובינסון.

הבורסה

מה קרה ב„עץ־לבוד"?

זה יותר משנה לא היה מה לדווח על מניה זו, שירדה בגלל מילחמת יום־הכיפורים מרמה של 17 דולר המניה ל־2 דולר המניה. לפתע, בעשרה הימים האחרונים, עלו שערי המניה ל־3 דולר, אחרי שגורם אלמוני קנה יותר מ־60 אלף מניות בבורסה של ניו־יורק, והוא ממשיך לקנות כל העת. אותו גורם יוכל לשים יד על כ־300 אלף מניות בבורסה הניו־יורקית, מתוך מעל 1.5 מיליון מניות שהונפקו על־ידי החברה בשעתו.

מדוע התעורר עניין מחודש במניות החברה? נראה כי ההסבר נמצא בחברה־בת של „עץ־לבוד", „תעשיות לייזר", שפיתחו מכשיר לניתוחי עצבים ומוח, שזכה בחודשים האחרונים בפירסום כלל־עולמי בעיקבות הצלחה מסחררת בניתוחים בבריטניה ואיטליה.

בימים אלה מסיימת החברה משא־ומתן מתקדם על חתימת חוזה עם חברה בריטית גדולה, שתיטול על עצמה את שיווק המכשירים בבריטניה, וכן עומד להסתיים משא־ומתן מקביל עם חברות אמריקאיות. מכשיר הלייזר האמור הוא יחידי במינו ואין לו מתחרים. עתה, משהביאה אותו החברה לשלב של ייצור תעשייתי, צפויה עליה בשערי המניות שלה. כיוון שחלק מן המניות מוחזק בידי ישראלים, כדאי שלא יתפתו לעלייה האחרונה בשערים כדי למכרן, וימתינו לעליות נוספות.

פופס תובע מקופ"ח קניית המלון בשארם

מנכ"ל החברה־לפיתוח־מיפעלי־תיירות, **שימחה פופס**, הודיע להנהלת קופת־חולים כי אם לא תרכוש את המלון בשארם־אל־שייך, שאותו חברה ממקימיו, קבוצת **אמנון ברנס**, הוא ימסור את המלון לכונסי־הנכסים.

מנכ"ל קופת־חולים לשעבר, **אשר ידלין**, חכר את המלון מקבוצת ברנס שהקימה אותו, ומסרו מייד בחכירת־מישנה ל„סוללי־בונה". קופת־חולים לא קיבלה, בשעתו, את אישורו של פופס לחכירה, כך שפופס יכול לבטלה בכל עת. אחרי שחכרה את המלון מקבוצת ברנס השקיעה בשיפוצים 770 אלף לירות. עתה היא משתמשת בדמי־החכירה של „סוללי־בונה" כדי להחזיר את הוצאות השיפוץ. כיוון שמקימי המלון חייבים 2.8 מיליון לירות לחברה של פופס, הוא דרש מקופת־חולים כי תיקח על עצמה את המלון ואת החובות, או שהוא ימסור את המלון לכונסי הנכסים ויגבה את דמי־החכירה מ„סוללי־בונה" לעצמו.

לאן הולכות ערבויות המדינה?

הדין־וחשבון של החשב הכללי לסוף מארס 1976 מגלה, כי יתרת הערבויות של המדינה הגיעה לשורה ארוכה של מוסדות פרטיים ומפלגתיים. קופת־חולים לעובדים־לאומיים קיבלה 27.8 מיליון לירות; קופת־החולים הכללית — 3.8 מיליון לירות; האוניברסיטה העיברית — 1.3 מיליון לירות; אוניברסיטת תל־אביב — 6 מיליון לירות; אוניברסיטת בר־אילן — 1.2 מיליון לירות; אוניברסיטת חיפה — 10 מיליון לירות; אוניברסיטת בן־גוריון — 16 מיליון לירות; אירגון־אמהות־עובדות — 2.5 מיליון לירות; מלון „הצפון" בקריית שמונה — 6.1 מיליון לירות; קרן הלוואות לסטודנטים — 28.6 מיליון לירות; קרן פרץ נפתלי — 93.5 מיליון לירות.

בוסתן יניץ באמריקה

בעל הוצאת־ספרים, **מרדכי בוסתן**, מעתיק את פעילותו לארצות־הברית, שם יעסוק בהדפסת והפצת ספרים ישראליים. בוסתן מנהל עתה משא־ומתן עם מועדים לניהול הוצאת־הספרים שלו בארץ, והוא־עצמו יישב בניו־יורק ויתמסר לחברה החדשה שיקים.

כלל סגרה את סי־בי־אל

קונצרן „כלל" החליט לסגור את מיפעל סי־בי־אל באשדוד, בגלל ירידת ההזמנות ממישרד־הביטחון. מחזור העבודות ירד בשל כך מ־10.5 מיליון ל"י ל־5.5 מיליון. המיפעל היה שייך בשני־שלישיו ל„כלל", והיתר לשלושה מהנדסים שייסדו אותו. המיפעל התמחה ביציקות פיברגלס וייצר בין השאר בריכות־שחייה ביתיות. שלושה מהנדסים מחפשים עתה גורם שישקיע יחד עימם שני מיליון לירות בפתיחת המיפעל מחדש, ללא „כלל".

ירקוני מכר מחצית מלון „עציון"

ישעיהו ירקוני מכר את מחצית מלון „עציון" באילת, **לאלי לב** מבאר־שבע. מחצית המלון נמכרה לפי הערכת שווי המלא, ב־7.5 מיליון לירות. המלון הוקם על־ידי קבוצת ירקוני, עת ביצעו באילת עבודות גדולות. הקבוצה רוצה עתה למכור גם את המחצית השנייה.

„גיברה" נפתח מחדש

הנהלת „סוללי־בונה" פתחה מחדש את מיפעל „גיברה", שאותו סגרה לפני חודשים אחדים. המיפעל נפתח אולם אינו מייצר, והחברה רוצה להחזיקו לא־מופעל, תוך המשכת תשלום המשכורות, כדי להתחמק מפסקי הבורר ההסתדרותי שפסק פיצויים לעובדים בגלל סגירת המיפעל.

כמנהל המיפעל נקבע **יעקב מינץ**, לשעבר מנהל־מוסך, החסר כל ניסיון בהפעלת המיפעל החדש.

המלון של טלמון מואשם בהעלמת הכנסות

מלון „נאות־מידבר" בבאר־שבע ומנהלו, **זאב גוטמן**, הואשם על־ידי פרקליטות מחוז באר־שבע בהעלמת הכנסות של שני מיליון לירות, וכן בהעלמת מס־קניה בשיעור של 380 אלף לירות.

אחד מבעלי־המניות של המלון הוא סמנכ"ל מינהל־מקרקעי־ישראל, **מיכה טלמון**, האיש המיוועד על־ידי שר־החקלאות **אהרון אוזן** לתפקיד מנהל המינהל. טלמון אירגן בשעתו, עם גוטמן, את הקבוצה של מפא"י בבאר־שבע שרכשה את המלון מכונס־הנכסים. הקבוצה היא בעלת מלון נוסף בדרום הארץ, וכן שורה של חברות הניזונות מעבודות ל־לא־מיכרזים בהשפעה מיפלגתית.

מילחמת ביליון הדולר של רפפורט

איל־הספנות הישראלי־שווייצי **ברוך רפפורט** מנהל עתה מאבק נגד חברת־הנפט הלאומית של אינדונזיה, „פטרה מינה", על סכום של יותר מביליון דולר. המאבק מתחולל בבתי־המישפט של שלוש יבשות, וכל עוד לא יסתיים נתון מצבה הכלכלי של אינדונזיה בסכנה, שכן הבנקים הגדולים מסרבים לממן את המדינה לפני שיהיה ברור כמה תצטרך לשלם לרפפורט.

רפפורט היה רב־סרן בצה"ל, עבר לשווייץ בשנות הששים, היה פעיל באספקת מזון ושירותים לאוניות. הוא נכנס בישראל לשותפויות עם השק"ם במיפעל למזון מוקפא, והחל לפעול באינדונזיה בשנת 1966, כאשר הוקמה חברת־הנפט הלאומית „פטרה מינה", וכמנהלה נקבע גנרל **אבנו סוטוהו**.

רפפורט רשם חברה בגרמניה בשם „ג'נראל מאריטיים אנטרפרייז", סיפק מיכליות לחברת הנפט. הוא וסוטוהו הפכו גם שותפים בעסקים. הוא הקים בז'נבה בנק בשם „אינטר־מריטיים", ובשנת 1967 נכנס סוטוהו להנהלת הבנק. הוא חתם הסכמים על החכרת 15 מיכליות ענק ל„פטרה מינה", ולדיברי האינדונזים עשה זאת תוך קנוניה שבאמצעותה קיבלה החברה מחירי החכרה מופרזים ביותר. על סמך חוזים אלה הזמין את המיכליות במספנות גדולות והפך לבעליהן. בשנת 1974 החל פוקד מיתון את אינדונזיה, בעיקבות המיתון העולמי, וריווחי „פטרה מינה" ירדו. לחברה לא היו האמצעים לשלם לרפפורט עבור 15 המיכליות הגדולות ושאר החוזים שעשו עימו.

בינואר 1975 קיבל רפפורט מן החברה 1600 שטרות שנועדו לתשלום בניו־יורק, על הסכומים שהיו חייבים לו תמורת החוזים ארבע חודשים לאחר־מכן קיבל סוטוהו מרפפורט הלוואת אישית ללא ריבית, ותשלומי־החזר של 2.5 מיליון דולר. רפפורט טען כי הסכום היה השקעה בבנק שהקים סוטוהו, בשם „פסיפיק בנק".

לפני שנתיים נעצר סוטוהו, והמנהל החדש של „פטרה מינה" סירב לפרוע לרפפורט את התחייבויות. רפפורט החל בהליכים משפטיים, שבהם זכה עד כה. הוא תובע מאינדונזיה ביליון דולר, או החזר המיכליות ועוד 260 מיליון דולר. האינדונזים מסרבים לכל הצעת־הפשרה שלו. בינתיים הוגשו נגד רפפורט תביעות מצד מספנות שלהן הוא חייב תשלומים, אבל אין צורך לדאוג לו. השטרות שקיבל נמכרו כבר מזמן לבנק השווייצי הענק יו־בי־אס והוא, אישית, מחזיק בסכומי־כסף גדולים. באחד הבנקים יש לו סכום מזומן של 65 מיליון דולרים, על כל צרה.

ביליונר רפפורט
עיסקי־נפט

הברון והשודדים

(המשך מעמוד 17)

הגיוס נעשה מכמה מקורות. כך, למשל, שילמה החברה לישראל 2.5 מיליון דולר למיפעלים הפטרוכימיים עבור תשלום מיקדמה על חשבון רכישת מניות. סכום זה הועבר ממיפעלים אלה, שהיו בבעלות החברה לישראל, אל בנק הפועלים בלונדון, שהפקיד באוסלוט כנגד הפקדותיה לקבוצה הגרמנית. סכום אחר, של 9 מיליון דולר, הפקידה החברה לישראל ישירות בבנק הפועלים בלונדון, שהשתמש בו כביטחון לחברת אוסלוט על הלוואותיה לקבוצה הגרמנית.

חיק ניכר מן הכסף שגויים כבר יכול בחו"ל בא מן "החברה לישראל" עצמה, שעשתה כן סיכומים לצרכי עקיפת חוקי גרמניה וישראל. אולם חלק ניכר מן הכסף שגויים כהלוואות על־ידי הקבוצה הגרמנית, לפחות 20 מתוך 35 מיליון דולר, באו ישירות מאוצר מדינת ישראל, בידיעת שר־האוצר פינחס ספיר, שנתן את ידו להוצאת המדינה שהוא היה מופקד עליה כספיה.

ספיר רימה את המדינה

דו"ח של מבקר־המדינה מיספר 25 (לשנת 1975) מספר בעמוד 80 על בנק גדול, הוא בנק הפועלים, שקיבל מאוצר המדינה אשראי עד 20 מיליון דולר משנת 1971 ועד שנת 1984 (השנה שבה היתה צריכה להסתיים העיסקה הגרמנית, מבחינת מס־ההכנסה שם). הבנק לא פירט את הנימוקים לאשראי שקיבל.

אולם ההוכחה המכרעת לכואב של הכספים מאוצר מדינת ישראל מופיעה במיכתב המתפרסם בזה לראשונה. זהו מיכתב ששיגר מזכיר "החברה לישראל", בן־ציון בהנא, אל מיכאל צור באמצעות "צים" בפאריס.

המיכתב הוא מה־11.12.70, ערב חתימת הסכמי הסיבוב הראשונים עם סיבור רוזנבוים. צור רצה לוודא, לפני עשותו את העיסקה הסיבובית עם רוזנבוים, כי יהיה לו כיסוי לסיבוב זה ולשאר הסכומים שאותם יצטרך לגייס בהלוואות מדומות. הוא פנה אם־כן, לשר־האוצר פינחס ספיר, ביקשו שיממן את הסיבובים שיעשה בעתיד.

המיכתב מדווח, בזו הלשון: "דיווחתי לשר ספיר על התקדמות העיסקה הגרמנית. השר מבקש למסור לך ש־70 המיליון מיקפאים עבורנו. הוא שילח לך ברכה על ההתחלה ומאחל שתשלים בהצלחה את העיסקה. שבת שלום, כהנא. העתק לשר פ. ספיר."

הסכום הנקוב במיכתב, 70 מיליון לירות, הוא, לפי השער של אז, 20 מיליון דולר.

המיכתב מוכיח כי השר ספיר לא רק ידע על העיסקה הסיבובית, אלא גם הבטיח לממנה מאוצר המדינה. מיכתב זה די בו לפתיחת חקירה רישמית לחשיפת הקנוניה הגדולה ביותר שהיתה אי־פעם במדינת ישראל.

קנוניה זו עיקרה חקיקת חוק בכנסת למתן הטבות למשקיעים זרים. הכסף, שבא כביכול מן המשקיעים, מקורו באוצר של מדינת ישראל. אילו גייסו אותו המשקיעים באירופה, בהלוואות רגילות, היו צריכים לשלם יותר ריבית בסך 2.1 מיליון דולר. כסף זה ניתן כי שוחד אישי לצור ולאחרים, ובעיקר למימון מיפלגת העבודה.

זוהי תמצית עיסקת החברה לישראל. מכאן עולה שכל גיוס ההון הוא פיקציה, שיש לבטל את חוק החברה לישראל, ולגבות את הכספים שלא ניגבו ממנה בגלל ההקלות במיסוי. יש להחזיר את הכספים לאוצר המדינה, ולגבות ממיפלגת העבודה כ־2 מיליון דולר שקיבלה תודות לעיסקות החברה לישראל.

כל העסקות הללו ויתר הכסף היו ידועים יפה לראשי "החברה לישראל", וביניהם יושב־ראש מועצת־המנהלים שיחה, הברון אדמונד דה־רוטשילד. יש לחקור שנית את מיכאל צור, את הברון, ולמי צוא במיסמכי החברה את ההוכחות הנוספות לאשמו ליעיל.

יגאל לביב

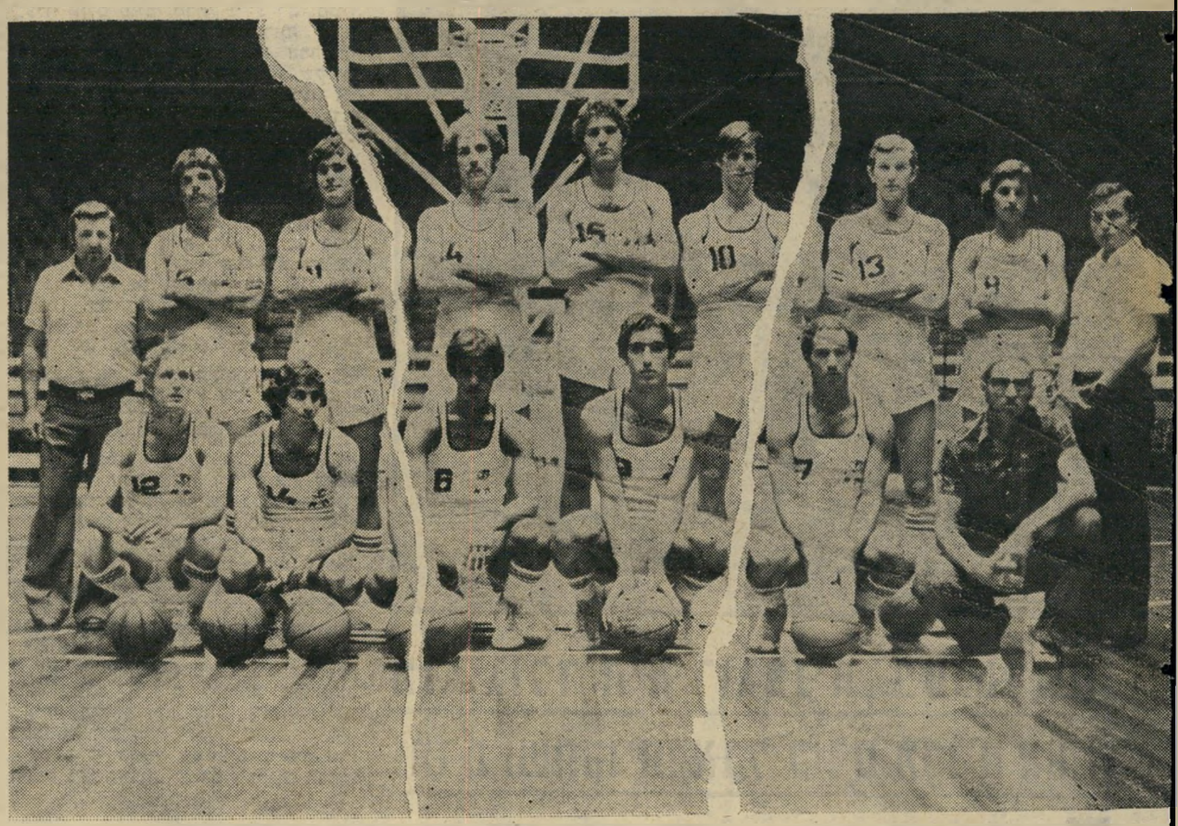

נצלי את מה שהטבע מעניק לך
קרם הפפאיה
נורמה - קרם
מוצר איכות של ד"ר רוז בילבול המבוסס על צמח הפפאיה הגורם:
- קילוף בלתי נראה (invisible peeling)
- ניקוי פנים טבעי
- נורמליזציה (איזון) של העור
- מחיש הטיפול בקטמים ובפצעונים
- מתאים לכל סוגי העור

להשיג בבתי־המרקחת ובפרמוריות מובחרות, וכן בכל־בו שלום.
מפיצים: "פירסל" בע"מ, רח' הירקון 152 ת"א, טל. 229472 — 223777.

בעיקבות כישלונותיה והידרדרותה עומדת קבוצת הכדורסל של הפועל תל־אביב לפני המשבר החמור בתולדותיה

הפועל נפולת

ע שרים וארבע שעות לפני שיצאה קבוצת הפועל ת"א בדרכה לסאראייבו שביוגוסלביה, שם נוצחה ביום השלישי האחרון, כבר לא היתה זו אותה קבוצה שהיתה בפתיחת העונה. המשבר שאליו נקלעה הקבוצה ימים מיספר לפני־כן נתן את אותותיו. התל־אביבים התייצבו להת־מודות מול כדורסלני בוסנה סאראייבו, כשסיכויים אפסיים.

את הרגשתם של הכדורסלנים ביטא הי־טב אביגדור מוסקוביץ, הקיבוצניק של הק־בוצה: „באתי להפועל תל־אביב עם הרבה תיקוות. שוחקתי עם שני אמריקאים (וקס־מן והורוביץ) שחשבו את עצמם לכוכבים דק ביגלל שהם אמריקאים. באתי מקיבוץ גיבעת־ברנר כדי לחפש אתגרים, אבל לפעמים נשבר לי לשחק בהפועל תל־אביב ולא רק לי, אלא גם לאחרים. אם תהיה לי הצעה טובה יותר (ממכבי תל־אביב), אני מוכן לעזוב את הקבוצה." דבריו של מוסקוביץ משקפים היטב את

קארי יוז, הענק (2.17) הגיע ל־הופיע בגביע אירופה. לזכותו ייאמר, ש־במידה רבה תודות לו העפילה הקבוצה לשלב רבע־הגמר. יוז הביע באחרונה רצון להתגייר ולקבל אזרחות ישראלית.

מצבה של הקבוצה התל־אביבית העונה. 400 אלף לירות בקירוב השקיעה העונה הפועל תל־אביב רק באחזקתם של שלושה מכדורסלניה: לארי הורוביץ, בא־רי לייבוביץ והענק קארי יוז.

נראה שבהפועל תל־אביב לא השתנה דבר. כבר עתה נחרץ גורלה ברבע־הגמר בגביע קוראץ', אחרי שלושה הפסדים צורבים. גם מאזנה בליגה עגום למדי.

באר'י לייבוביץ, היה מעוניין מזה שנים להופיע במכבי תל־אביב. שכרו בהפועל תל־אביב מגיע לסכום של 120 אלף לערך. אך ביכולתו המופלאה לא היה די כדי לאושש את קבוצתו מן המשבר הפוקד אותה בשנים האחרונות.

היא מזדנבת אחרי הפועל גבת־יגור, מכבי תל־אביב והפועל רמת־גן.

מה, באמת, קורה לקבוצה, שבשורותיה מופיעים כדורסלנים־כוכבים כמו בארי לייבוביץ, אביגדור מוסקוביץ, לארי הו־רוביץ (בתחילת העונה), פינחס חוזז ו־קארי יוז, שהובא לישראל במיוחד כדי להופיע במיסגרת גביע־אירופה?

זה שנים משלמת הקבוצה את מחיר הזנחת הנוער. בשנה שעברה פרץ מרד

לארי הורוביץ, אחת התיקוות ה־גדולות של הפועל תל־אביב. לפי החוזה בינו לבין הפועל תל־אביב היה אמור השחקן לקבל סכום־כסף העולה על 150 אלף לירות. הפציעה ש־אירעו לו קיצרה את הרומן בינו לקבוצה.

גלוי בין הצעירים לבין האמריקאים והי־מאמן. אין זה פלא שהאמריקניזציה הבל־תי־מבוקרת נותנת היום את אותותיה.

האמריקאים הכזיבו

ב ראשית העונה צירפה הקבוצה לשורותיה שני אמריקאים שעלו לה הון־עתק. בין הקבוצה ללארי הורוביץ נח־תם חוזה, שלפיו יקבל הכדורסלן יותר מ־150 אלף לירות לעונה. הורוביץ פתח את העונה בצורה כושלת. בהמשך, כש־השתפר, נפצע, ועתה סיימה עימו הקבוצה את הרומן, במטרה לחסוך כספים לעונה הבאה.

הענק קארי יוז (2.17 מ') הובא לישראל כדי להבטיח שהקבוצה תעבור את שלב שמינית־הגמר, בגביע קוראץ. עבור הו־

המאמן שמואל יעקובסון, נראה כאן כשהוא נתמך על קביים. יעקובסון, המאמן העונה את הפועל תל־אביב לראשונה, עומד לאמנה גם בשנה הבאה. את האשמה למפולת הוא תולה באי־מציאת שחקני־ציר הדרושים לקבוצה.

פעתו בשלב זה, נגד קבוצת לה־מאן ה־צרפתית, שילמה הקבוצה סכום של קרוב ל־50 אלף לירות. כשניצחה הקבוצה את לה־מאן, וכתוצאה מכך העפילה לשלב רבע־הגמר, הוכפלה משכורתו. תיאורטית, אם הפועל תל־אביב לא היתה מעפילה לשלב רבע־הגמר, קארי יוז היה נמצא היום בארצות־הברית, כשהקבוצה מפסידה 50 אלף לירות.

עם פתיחת העונה קיבלה הקבוצה את אחד ממאמני־הכדורסל הטובים בישראל, שמואל יעקובסון. זה, המדדה עתה על קביים כתוצאה מתאונה שאירעה לו, מחווה את דעתו על מצבה העגום של ה־קבוצה: „הבעייה שלנו היא שחקני־ציר. יש לנו קארי יוז, אך הוא אינו רשאי להופיע במישחקי־הליגה. כדי להצליח, אנחנו נזקקים לכדורסלן ענק בעל שיעור־קומה.

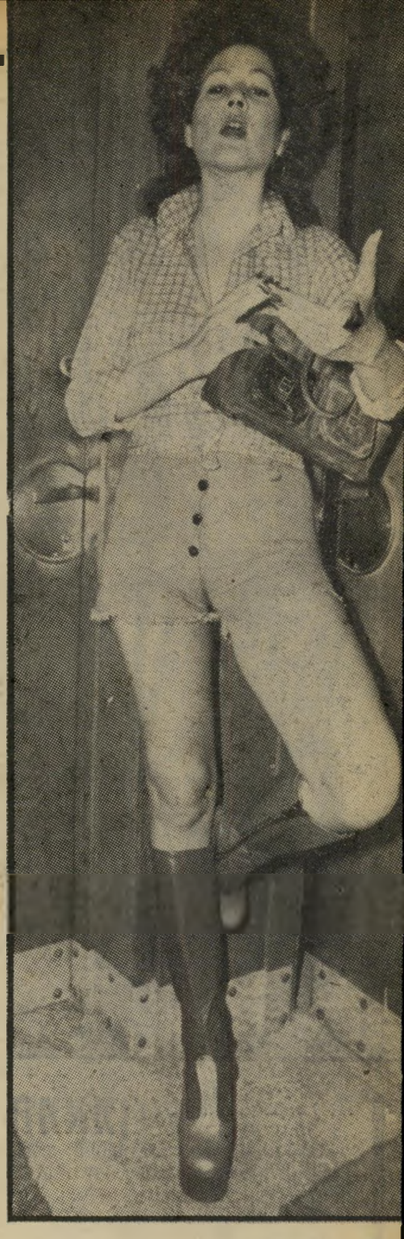
„יש לנו אומנם את סטיב וקסמן (העומד לצאת את הארץ), אך הוא לא עמד בדרי־שות. מה שמפליא אותי, זה איך הביאו את וקסמן להפועל תל־אביב. על־פי איזה קריטריונים הביאו אותו לפני שנתיים. היום הוא בן 22. הוא הגיע בגיל די צעיר. לא היה לו בכלל ניסיון, כי היה שחקן־כדורסל באחת הישיבות בארצות־הברית. ביניתיים החליט מי שהחליט, שיש לשח־ררו. אחת הסיבות המנחות היתה שחבל פשוט על הכסף, למרות שהוא לא נחשב ככדורסלן יקר."

קבוצת־הכדורסל של הפועל תל־אביב בלעה כמה „לוקשים" רציניים בייבוא כדורסלנים מארצות־הברית. בעשר הש־נים האחרונות היא כימעט שלא הצליחה לייבא ולו כדורסלן אחד שיצדיק את ה־תיקוות שתלו בו (בארי לייבוביץ הגיע להפועל תל־אביב רק בדרך־מיקרה).

בדרך־כלל, כתום שנה־שנתיים היו ה־כדורסלנים האמריקאים של הפועל תל־אביב עוזבים הארץ. לעיתים קרובות למדי נפלה הקבוצה בפח, לאחר שקנתה חתול בשק. די להזכיר, בהקשר זה, את הכדור־סלנים ספייט, ווסט וקופס, שרק חלבו את כספי האגודה ודחקו את רגלי הצעירים.

(המשך בעמוד 42)

מלי גולד היא דוגמנית, פסנתרנית, זמרת ושחקנית, אבל כולם מכנים אותה

הזונה של הקולנוע הישראלי

סוסעץ גיבורו של יורם קניוק הולך לחפש את בית־החולים שבו נולד, ומוצא שם זונה בדמותה של מלי גולד, המשחקת בקביעות דמות זו.

פרפרים בראש יש למלי כשהיא מציירת אנשים דמויי פרפרים (למעלה), ופרפרים בעלי אישיות משלהם.

א פשר לאהוב אותה, אפשר לתעב אותה, אפשר ללעוג לה ואפשר ל־העריץ אותה, אך אי־אפשר להתעלם מ־מלי גולד. שכן הג׳ינג׳ית התמירה היא מאותן בנות־מזל הנראות תמיד בכל מקום, ובכל מקום רואים אותן.

שערה האדום־כדם של מלי פרוע בדרך־כלל, תילבושותיה נועזות ויוצאות־דופן, ואיפורה הכבד מכסה תווי־פנים עדינים ועיניים אינטליגנטיות. היא אינה מרבה בדיבור, וחושבת היטב לפני שהיא מנסחת משפט. יש לה צחוק מקסים, אבל היא ממעטת לצחוק או לחייך.

הופעתה החיצונית מטעה בהחלט. מלי נראית ומתלבשת כבחורה פרועה שאינה עושה חשבון לאף אחד, אך בשיחה ב־ארבע־עיניים מסתבר, כי מאחרי הדמות החריגה מסתתרת צעירה רגישה ומשכילה, בעלת עולם פנימי מרתק יידע רב ומגוון.

מלי, בניגוד לבחורות אחרות, יכולה להרשות לעצמה את הופעתה המהממת. אחרי הכל, היא שחקנית־קולנוע שקודם־לכן היתה דוגמנית. אלא שהיא אינה נר־אית ומתנהגת כך רק בגלל שתי עובדות מישניות אלה. למעשה, מלי עצמה אינה מודעת כלל לעובדה שהיא מתלבשת באופן שונה מכל האחרות או נראית מייוחדת מאד ומתנהגת באופן בלתי־מקובל. כש־שואלים אותה על תילבושתה ועל הופעתה החיצונית ואורח חייה, היא מרימה גבות בתמיהה ופולטת: „אף פעם לא חשבתי על זה. במה אני יוצאת־דופן? אני מת־לבשת ומתנהגת הכי נוח שיכול להיות בשבילי.״

מלי בת ה־25 נולדה בתל־אביב, לאב ממוצא ויניאי שהוא היסטוריון ופילוסוף במיקצועו, ולאם ממוצא צ׳כי שהיתה עק־רת־בית מאז־ומתמיד.

את חוק־לימודיה עשתה בבית־הספר ה־תיכון האמנותי רננים, ולאחר־מכן בתלמה ילין. מלי היפה אינה זוכרת את עצמה כילדה יוצאת־דופן, להיפך. ככל ילדה טר־בה למדה גם היא לפרוט על הפסנתר, אלא שהיא לקחה את העניין ברצינות, ולמדה משך 13 שנים רצופות אצל מורים ידועים, בהם מנהל האקדמיה למוסיקה אריה ורד, ואצל המורה הידוע צבי קרן, שאצלו הש־תלמה גם בג׳ז ובאימפרוביזציה. לאלה ה־מכירים אותה שלא מקרוב, מהווה עובדה זו הפתעה, והפתעה נוספת מצפה להם כשהם נכנסים לדירתה הבוהמית, שאותה היא חולקת עם חברה, השחקן־במאי אשר צרפתי.

את כתלי הדירה מקשטים ציורים מד־הימים מעשה־ידיה, שמהם נשקפים אנשים בדמות פרפרים ופרפרים בדמות אנשים, רובם בעלי עיניים עצובות.

למלי גולד לא איכפת שאין מכירים את עולמה זה. ההיפך הוא הנכון. היא אינה ששה לגלותו לזרים, וכימעט שאינה מס־פרת עליו.

הבמאי ראה — ונדלק

כ שפיימה את לימודיה התיכוניים, שירתה בצבא, ואחר־כך החלה מש־תתפת בהקלטות בליווי־אמנים ובערבי־ג׳ז, באותה תקופה היתה חברתו של השח־קן אריה מוסקונה. יום אחד הלכה איתו אל הסוכנת שלו, רודיקה אלקלעי, הסו־כנת ראתה אותה ומייד סידרה לה עבודה כדוגמנית. מאז עסקה בדוגמנות ארבע שנים רצופות.

מספרת מלי: „כשהתחלתי לעבוד כדוג־מנית היתה לי מידה 34. זו מידה של ילדים ומשום כך עבדתי בצילומי־פירסומת ולא בצילומי־אופנה. עבדתי הרבה כדוג־מנית של בית־ספר לצילום. את עבודתי זו אהבתי במייוחד. הייתי כולי לשירותם של התלמידים, שצילמו אותי מכל זוויות אפ־שריות. שם למדתי להשתחרר באופן מוח־לט מפחד המצלמות. תמיד הציעו לי ל־הצטלם בעירום אך לא הסכמתי. זה היה הורג את הורי, וזה לא היה שווה לי.״

כיום חדלה מלי מעבודתה כדוגמנית, והיא מגדירה את עצמה כשחקנית־קולנוע. הפעם הראשונה שבה הופיעה בסרט היתה כשבאה לבקר את ידידה, מוסקוגה, על בימת־הצילומים של קזבלן. הבמאי מנחם גולן ראה אותה, ונדלק. היא שיחקה ב־תפקיד קטנטן, והתאהבה במדיום.

מאז עשתה מלי מיספר תפקידים ב־סרטים, אולם תמיד אותה דמות עצמה: הזונה.

את תקופת ה„זונות״ שלה החלה כש־הופיעה בסרט תיעודי שצילם אסי דיין, והיא מספרת: „כשהזמינו אותי להשתתף בסרט של אסי, באה אתי עוד שחקנית. הבחורה היתה בדילמה. זה היה סרט דו־קומנטרי, ואילו היא היתה שחקנית. לב־סוף סירבה להשתתף ואני זכיתי בתפקיד שלה, שהיה גדול פי־כמה מן המקורי שלי. האמת היא שגם לי עברה המחשבה בראש, שאולי אני עושה שגיאה. אחר־כך העברתי אותה. חשבתי שאם אני מעונ־יינת בכיוון הקולנוע, אני אשחק את הזונה הכי טוב שאני יכולה. הייתי צריכה לאלתר ויכוח עם שוטר, צילמו רק אותי ווהו.״

מייד לאחר־מכן עבדה מלי תקופה מסו־יימת כמלצרית בחצר של בני אמדורסקי, שם פגשה בצעיר בשם עמוס גוטמן שגם הוא עבד כמלצר. עמוס סיפר לה כי כתב תסריט ובו יש לו תפקיד מצויין בשבילה. מלי שאלה אותו איזה מין תפקיד, והוא אמר לה: „זונה.״ שם הסרט היה מקום בטוח, ואורכו 40 דקות. לדיבריה היתה זו הפעם הראשונה שנדרשה לשחק ממש. היא מספרת: „התסריט מספר על בחור עם בעיות התבגרות, שמתאהב בזונה ה־נראית לו שונה מזונות אחרות. המון אנ־שים ראו את הסרט, ובעיקבותיו קיבלתי שני תפקידים נוספים בקולנוע. אמרו לי שאני טובה מאד בסרט הזה, ושאני טיפוס קולנועי. סוכנת־השחקנים לביאה הון, ש־אצלה הייתי רשומה שנתיים, אמרה לי: „אני לא יכולה לסדר לטיפוס כמוך סתם תפקיד. בשבילך צריך לכתוב תסריט.״ האמת היא שבשביל תפקיד אני מוכנה להשתגות, להפוך לאחרת, לצבוע שיער, להשמין, להסתפר, אבל בינתיים אני מבי־נה שרוצים אותי כמו שאני.״

ואכן, בימים אלה מצטלמת מלי ל־שני סרטים, ושוב — בתפקיד של זו־נה. בסרט בוא נפוצץ מילין היא מג־למת זונה שתמורת 500 לירות עליה להעסיק את האשמאי הזקן, איתו מגלם

רפאל קלצ'קין. בסרט סוסעץ משחקת מלי זונה שגיבור הסרט, עמינדב סוסעץ, פוגש בה כשהוא בא לראות את בית־החולים שבו נולד ומסתבר לו כי המקום הפך בנק ומשמש למקום עמידתה הקבוע של מלי הזונה. בעוד שבועות אחדים היא עומדת להשתתף בסירטו של הבמאי דני וולמן האשה הפרוצה, ושוב — בתפקיד של זונה.

התחלה בתור זונה

לא, זה לא מתסכל אותה שהיא מבוקשת לתפקידי זונות בילבד. אחרי הכל, היא נמצאת רק בתחילתה של הקאריירה שלה. בקרוב היא עומדת להשתתף בסרט נוסף של עמוס גוטמן, הפעם בתפקיד שונה לחלוטין. והיא משוכנעת שאחרי שבמאי־הקולנוע יראוה בסרטים שבהם היא משתתפת, הם ישתכנעו כי היא טובה למדי לא רק לתפקידי זונות אלא גם לתפקידים אחרים.

אך הקולנוע אינו התחום היחידי המעניין את מלי גולד. בימים אלה היא עומדת לבקר באולפן ההקלטות ולהקליט שיר בשם "Want to bop", של חברה־לשעבר שלמה גרוניך ובעיבוד חדש של אלדד שרים. על כך היא מספרת: „בחורף הייתי בלונדון, הכרתי שם אנשים שעושים מוסיקה ובהם כמה מוסיקאים נודעים. ניגנו וישרנו. עבדתי על השיר של שלמה גרוניך, והם נורא אהבו מה שאני עושה. אחד מהם כתב לי טכסט אנגלי לשיר והלך עם ההקלטה למישרדי־הפקה. אבל עד שזז משהו, עזבתי את לונדון.

„בארץ עיבד לי את השיר אלדד שרים. בשלב ראשון אני מוציאה תקליט־דמו לרדיו. שמוליק צ'יזיק רוצה שאני אקליט על הצד השני של התקליט את רוצי שמוליק, באנגלית, וכנראה גם נעשה זאת. המטרה הסופית שלי היא להופיע בגינה ובשירה. קיימת תוכנית להקים להקה של גיטארה־בס, גיטארה אקוסטית, פסנתר ו־תופים, שישתתפו בה מוסיקאים ידועים מאד. אנחנו מתחילים לעבוד על התוכנית תוך חודש, אבל אני מאמינה באמונות

(המשך בעמוד 40)

פאם־פאטאל

מלי גולד בת ה־25 אוהבת „למכור" את עצמה כפאם־פאטאל. היא לובשת בדרך־כלל בגדים כהים, והצבע ה־אהוב עליה הוא השחור. היא מאפרת את עיניה באיפור כבד ומסתרק באופן משונה. טוענת כי אינה מודעת לכך שהיא יוצאת־דופן, ואומרת: „אני עושה מה שנוח לי."

התמימה והפראית

כך מגדירה את עצמה מלי גולד הטוענת, ובצדק, כי רוב האנשים אינם מכירים אותה, ומייחסים לה כל מיני תכונות רק בגלל הופעתה החיצונית. מלי הירבתה להצטלם עבור סטודיו לצילום, שם רכשה את ביטחונה ולמדה להשתחרר מאימת המצלמות.

בוא נפוצץ מיליון

בעזרתה של זונה שמחירה 500 לירות לערב מלמדת מלי, בסרט הנושא שם זה, בהשתתפות יהודה ברקן וראובן בר־יותם. בסרט שוכר ברקן את שירותיה של מלי כדי להעסיק את רפאל קלצ'קין הקשיש. מלי שיחקה את הזונה, לדבריה, „הכי טוב שהיא יכולה."

התפקיד הראשון

של מלי גולד בקולנוע היה בסרט קזבלן, שם גילמה את ידידתו של חברה־לשעבר במציאות, השחקן אריה מוסקונה (איתה בתמונה). מלי באה לבקר אצל מוסקונה על בימת־הצילומים, נשאה חן בעיני הבמאי מנחם גולן, וקיבלה את התפקיד. מאז נדבקה בחיידק הקולנוע.

לך בעיקבות הטלוויזיה

פולדרק

הסידרה עליה כולם מדברים

ביום חמישי בבוקר

★ ★ ★

עכשיו אפשר יהיה לדבר על

פולדרק

מאת: ויוסטון גרהם

גם בשאר ימי השבוע

הופיעו שני הספרים הראשונים

- ספר 1 — עמ' 1-176 ; המחיר —.16 ל"י (כולל מ.ע.מ.)
- ספר 2 עמ' 177-308 ; המחיר —.16 ל"י (כולל מ.ע.מ.)

במשך החודש הקרוב יופיעו שאר ספרי הסידרה בתרגום עברי.

הפצה: „גד"

רח' צ'לנוב 13 ת"א, טלפונים: 823701—820129

הזונה של הקולנוע

(המשך מעמוד 39)

תפלות, ועד שהתוכנית לא תתבצע באופן ממשי אני לא רוצה לדבר עליה."

אמונה תפלה אחת שבה אין מלי גולד מאמינה היא שחתול שחור מביא מזל רע. שכן, בדירתם של מלי ואשר צרפתי מולכת בכיפה חתולה שחורה יפהפייה הקרויה פטצ'ולי. החתולה אינה עושה חשבון לאף אחד פרט לאשר, המרעים עליה בקולו וטוען: „בשביל זה אני כאן, בשביל לחנך את החתולה הזאת!" מה שאינו נכון, כמובן, שכן אשר, המתגורר בדירתה של מלי מזה ארבעה חודשים, עומד להישאר בה ככל הנראה עוד זמן רב. השניים החליטו להינשא. יהיו אלה נישואיו השניים של אשר, והראשונים של מלי.

גם סיפור־אהבתם של השחקן יוצא־הדופן ושל מלי גולד הוא סיפור מיוחד־במינו. אשר מפציר במלי שתגלה אותו, ואילו היא מהססת ואומרת: „אנשים לא יבינו." לבסוף היא ניאותה לספר: „הייתי רואה את אשר לעיתים קרובות, ברחוב, אבל לא יצרתי סיטואציה שבה גם הוא יראה אותי. יום אחד פגשתי ברחוב בחור שסיפר לי שהוא גר איתו בדירה אחת. לא חשבתי פעמיים, וביקשתי את מיספר־הטלפון. צילצלתי, ואשר ענה. אמרתי לו שהוא לא מכיר אותי אבל כדאי לו להכיר, והזמנתי אותו לבוא לדירתי. הוא בא, ומאז אנחנו יחד." אשר מודה כי זוהי הפעם הראשונה בחייו שבה חיזרה אחריו בחורה בצורה בולטת כל־כך, ולדבריו הוא אהב זאת.

השניים מתעתדים להשתתף יחדיו בשני הסרטים סוסנע והאשה הפרוצה. באחרון עומד אשר לגלם את התפקיד הראשי, לצידה של גילה אלמגור. יחד עם זאת הוא עסוק כרגע בחזרות על מחזה בשם הספר, בבימויו של מוטי סנדק. לצורך הצגת המחזה הקים אשר את התיאטרון האחר.

כששואלים אותו אם אשתו לעתיד תהיה שחקנית בתיאטרון שלו, משיבה מלי תחתיו: „תיאטרון זה בעייה. זה לא בראש שלי. רק לעיתים החוקות אני רואה הצגה שמכניסה אותי לעניין. בזמנו הוצע לי על־ידי השחקן־במאי ניקו ניתאי לשחק תפקיד ראשי בהצגתו הכחולה. אחרי שקראתי את המחזה הסכמתי. עשינו חזרות, אבל שבועיים לפני הבכורה נפטר אבי, ויצאתי מזה. אני לא יודעת אם אני מעוניינת להיכנס אליו.

„מה שבראש שלי זה סרטים, מוסיקה ושירה, ואני חושבת שאת שלושת הדברים האלה אני עושה על־הכיפאק, אפילו שמכניס אותי „הזונה של הקולנוע". זה הכל שטויות. אני יודעת שכעבור כמה סרטים אצא מזה, ואעשה תפקידים אחרים."

קולנוע

סרטים

פגישה מחוץ למיסגרת

הקולנוע הצרפתי מצא לעצמו, באחרונה, מקור־השראה אופנתי חדש, בספריו של מפקח־המישטרה בדימוס רוז'ה בורדיש, שבהם הוא מספר על מעלליו במשך עשרות השנים שבהן שירת את החוק הצרפתי. סיפורו של שוטר, סרט שהפיק אלן דלון, ובו הופיע יחד עם ז'אן־לואי טרינטיניאן, היה מבוסס על סיפרו האוטוביוגרפי הראשון של בורדיש. ואילו סיפור אחר משלו, רנה המקל הפך גם הוא לסרט, שבו מופיעים בתפקידים הראשיים מישל פיקולי, ז'ראר דפארדייה, והגברת המהוללת מעימנואל, סילביה קריסטל.

רנה המקל — או בשמו האמיתי, רנה בורדייה — פורץ־נוצץ שזכה בכינויו זה בשל מקל־ההליכה שבו התקשט והיה חלון של נשות פאריס לפני המילחמה. מעמיד פני משוגע כשהוא נלכד על־ידי מישטרת הכיבוש, ומאושפז במוסד. שם הוא פוגש במפקח־מישטרה בשם מארשאן, המעמיד אף הוא פני מטורף כדי להינצל מציפורני עמיתיו הגרמניים. שלהם הסביר בצורה קצת יותר מדי מפורשת מה הוא חושב עליהם.

מישל פיקולי וז'ראר דפארדייה
משוגעים בתחפושת

ידידים ושותפים. שני היריבים בעבר הופכים ידידים ושותפים. הם אפילו חולקים ביניהם צמד־תאומות, עד שמגיעה למקום העלמה קריסטל, בורגנית קטנה, חביבה ומפוכחת, ההופכת הצלע השלישית במשולש. הפורץ והמפקח נמלטים מבית־המשוגעים. הראשון מנצל את חוסי השיחרור כדי לספסר בסחורות האמריקאיות, השני משתעמם עד שיתאפשר לו לחזור לשירות סדיר במישטרה, ואילו הגברת קריסטל פותחת בקאריירה משעשעת ב...בית־פגישות. חודשי השיחרור הראשונים חולפים, רנה שב לשגע את המישטרה במיבצעיו הווירטואוזיים. מארשאן מוצא עצמו שוב נאלץ לצוד פושעים, כולל שותפו־לבריחה מבית־המשוגעים, ואילו קריסטל מתקשה להחליט במי משניהם היא מאוהבת באמת...

הסיפור הזה, שהיה במקורו סיפור אמיתי עבר, למען האמת, שיפוצים ותיקונים רבים בדרך לקולנוע, פשוט משום שהבמאי פרנסיס ז'רו, ומי שכתב יחד עמו את התסריט, ז'אק רופיו (שהוא במאי בזכות עצמו) התעניינו פחות בעובדות היבשות, ויותר במשמעות שיש לעובדות אלה בתוך הסרט. המשמעות שחיפשו ז'רו ורופיו, היא הפגישה בין חוק לפשע

מחוץ למיסגרת העימות המקובלת ביניהם, ומערכת היחסים האישיים המוזרה שיכולה להתהוות בין שוטר לגנב, שהם אולי דו־מים יותר משהם שונים.

ואומנם, התפקידים נכתבו תוך מחשבה על השחקנים שגילמו אותם, ולא על הדמו־יות ששימשו להם השראה. ז'ראר דפאר־דייה, שהוא יורשו החוקי והמקובל היום של ז'אן־פול בלמונדו על הבד הצרפתי, מגלם את הפורץ הנוצץ; ומישל פיקולי, שחקן בעל בגרות ההעזה בלתי־רגילים, מגלם את מפקח־המישטרה אשר תוך כדי בריחה מן המוסד הסגור מתחפש לאשה, ומציג רגליים ארוכות להנאת חלק נכבד מן הצופים. „זה סתם שוטר רגיל," מס־ביר הבמאי ז'ירו, „שניצב יום אחד לפני מצב אנארכי, שעקרונית צריך היה להת־נגד לו ומעשית הוא שותף פעיל ליצירתו. עובדה זו פוקחת את עיניו אל מציאות שאינה כתובה בשום עלון־מישטרה."

משולשים פורקי עול. ז'ירו הוא מעריץ ותיק של פיקולי, והוא השתמש בו בסרט הראשון שעשה, המשולש השט־נ'. קומדיה שחורה מאד על פרקליט ושתי פילגשיו שרוצחים ומבתרים את הגופה לחלקיה, כדי לטמון אותה בגינה ולהסתיר את עיקבותיה מן המישטרה. הסרט זכה בביקורות חיוביות בזמנו בפאריס, הוא הוצג על־ידי איגוד מבקרי־הקולנוע ה־צרפתיים בפסטיבל קאן, וייצג את צרפת בסן־פרנציסקו.

ההומור של רנה המקל מאקאברי פחות, אבל נראה שהאנארכיה מתוארת בו ב־אהדה גדולה לא פחות מאשר בסרט ה־

מישל פיקולי
בלש במדים

קודם. ז'ירו יכול כבר, משום כך, לראות עצמו כבעל חותמת קולנועית: אבי המשו־לישים פורקי העול. ומאחר שאינו אלא בן 33 בילבד, יכול התואר להיחשב לו ככבוד.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב: סרט אילם, להיות או לא להיות, דמי־כיס, ינקי דודל דנדי, קן הקו־קיה, כל אנשי הנשיא, זוגות נשואים.
ירושלים: מארש הניצחון, צ'יינה טאון.
חיפה: כל אנשי הנשיא, זוגות נשו־אים.

תל־אביב

★★★★ **סרט אילם** (דקל, ארצות־הברית) — מל ברוקס מתנגר אומנם מ־דיאלוגים, אבל סיפורו על אולפן־סרטים שניצל בזכות הפקת סרט אילם אקטואלי ביותר, מצחיק מאד וישעשע לא פחות מ־אוכפים לוהטים ופרנקנשטיין הצעיר.

★★★ **ינקי דודל דנדי** (פריז, אר־צות־הברית) — הביוגרפיה של ג'ורג' מ. קוהאן, קיסר־הבידור של ברודווי בתחילת המאה, נהנית מעיצוב נמרץ ומבריק של ג'יימס קאגני בתפקיד הראשי, מבימוי מהוקצע של מייקל קורטיז ומצרור פיז־מונים שליחם לא נס עדיין. הסרט הופק ב־1941.

תן לו בשיניים

איש המאראתון (אלנבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — בתסריט הזה (שנכתב לפי ספר של התס־ריטאי עצמו, ויליאם גולדמן), אפשר למצוא הכל: נאצים נלחמים ביהודים 30 שנה אחרי השואה; פער בין שני אחים, שהראשון שייך לדור שגדל במילחמת־העולם השנייה והשני, לזה של תקופת מק־קארתי; שירות חשאי המזלזל במצפון; יהודי חלש המתאמץ להוכיח עמידה במיבחנים פיסיים; אפסיות התרבות והידע מול נשק שלוף, ועוד ועוד.

זו, כמובן, מנה גדושה מדי לסרט מיסחרי אחד, ומשום כך העדיף הטריומוויראט האחראי לאיש המאראתון (המפיק רוברט אוונס, הבמאי ג'ון שלזינג'ר והתסריטאי גולדמן), רק לדגדג את כל המרכיבים הללו, תוך היצמדות לשלד של עלילת־מתח מורטת־עצבים: רופא־שיניים נאצי שעינה יהודים בשואה (מי שרוצה, רשאי לחשוב שמדובר בד"ר מנגלה) נאלץ לבוא לניו־יורק כדי להוציא מכספת בבנק את היהלומים שהופקדו שם בסוף המילחמה. אולם ראשית חוכמה עליו לענות עד־מוות סטודנט יהודי, אחיו של סוכן חשאי, העשוי לדעת אם הגישה לבנק בטוחה או לאו. ו־בהיותו רופא־שיניים, מפתח הנאצי שיטת־עינויים מקורית: הוא קודח חורים בשיניים בריאות, ומי שיכול לעמוד בכך ולומר שאינו יודע דבר, סימן שהוא דובר אמת.

התוצאה מסוגלת בהחלט לטפס על עצבי הצופים (בעיקר אלה שאינם נהנים מביקור אצל רופא־שיניים), מה־

אוליביה והופמן — נאצי מחטט בשיניים

גם שמיבנה העלילה, כפי שהוא מוגש בסרט, מתבסס יותר על האימה של כל רגע ורגע מאשר על התוצאה שאימה זו יכולה להניב ברגע הבא. אי־הסבירות של הסיפור, שבו רצון התסריטאי הוא המניע היחידי לתנועות הדמויות, נחשפת כאן עוד יותר מאשר בסיפור המקורי, דווקא משום שהיומרות מיטשטשת לחלוטין ברקע.

הלורד חוזר למערב

הקרב על דרום דאקוטה (אופיר, תל־אביב, ארצות־הברית) — שובו של איש ושמו סוס, גיבור סרט של אליוט סילברשטיין מלפני כמה שנים, מהווה הזדמנות נוספת לעמוד על הניסיון שנעשה, בעזרת דמות זו, לנתח את היחסים בין מה שאפשר לכנות „העולם ה־מתורבת" לבין „העולם השלישי", המייוצג במיקרה זה על־ידי האינדיאנים של דרום־דאקוטה.

האיש־ושמו־סוס הוא, למעשה, לורד אנגלי שנפל בשבי האינדיאנים בסרט הקודם, ואחרי ייסורים ותלאות רבים נתקבל ביניהם כאחד מהם. בינתיים הוא שב לאנגליה, ובסרט זה הוא יוצא לבקר שוב את בני עמו המאמץ. כאן הוא מגלה שציידים לבנים, בשיתוף־פעולה עם אינדיאנים בוגדניים, התעללו בבני־שיבטו וגירשו אותם להרים. הלורד האנגלי מתקומם נגד העוולה, רוצה לתקן אותה מייד, אולם האינדיאנים אינם מוכנים להיחלץ עימו למאמץ, או אפילו לנקוף אצבע, עד שילמד מחדש לדבר בשפתם, לקבל את מינהגיהם ולהישמע למסורותיהם. רק אז יוצאים הגברים, הנשים והטף, ובהדרכתו של הלורד מחזירים לעצמם את שנגזל מהם.

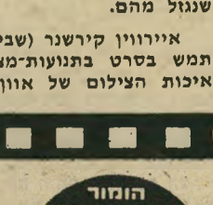
איירווין קירשנר (שביים את הפשיטה על אמטבה), מש־תמש בסרט בתנועות־מצלמה אופקיות ארוכות מאד, ו־איכות הצילום של אוון (מגרש השדים) רויזמן מפליאה

ריצ'ארד הריס — מדריך אינדיאנים

ביצירת אווירה, בעיקר בחלקו הראשון של הסרט. ריצ'ארד האריס מפיח בלורד האגלי אותה התנופה כמו בסרט הראשון, אולם האירופיות של רבים מן הפרצופים הצבועים באדום, וההסתפקות בחזרות על פולחני הסרט הקודם ובעימותים שיטחיים בלבד של התרבויות, הופכים חלק נכבד מן הסרט יומרני, יותר מאשר מעניין.

היצאנית הצנועה

פיתויים (פאר, תל־אביב אי־טליה) — איוולת מן הסוג הזה לא היתה הולמת את סופיה לורן ומרצ'לו מסטרואיאני אפילו בימים שהיו טירונים ו־הופיעו בקומדיות איטלקיות סוג ב', שכימעט שלא יצאו את גבולות איטליה. לא כל שכן היום, כשלכל אחד מהם יש כבר שם, דימוי קולנועי, ואם ירצו בכך או לאו, יש להם גם התחייבות מסויימת כלפי הקהל שקונה כר־טיסים כדי לראותם על המסך.

זו היא אומנם קומדיה שאיבדה כל דמות וצלם קול־נועי. סופיה היא יצאנית הסוחרת בחדווה בקסמיה על מידרכות רומא, ומאסטרויאני הוא גנגסטר שנוטל אותה, למרות רצונה, תחת חסותו, ומעניק לה תואר של פילגש רישמית. על־מנת להיפטר ממנו מסבכת אותו סופיה ב־מעשה־רצח — או, לפחות, מנסה לעשות זאת.

כל מה שצריך היה כאן להיות עליז הופך, תחת ידו הכבדה של הבמאי ג'ורג'ו קאסיטני, מסורבל ומגוחך. מסטרויאני משתדל להיראות כחקיין של „בעל הצלקת" בהעוויות גסות כל־כך, עד שלמתבונן לא נותר לחוש, למר־אהו, אלא תערובת של חמלה ומבוכה. אשר לסופיה, היא ללא־ספק אשה מרשימה ביותר, אולם משחקי־התעתועים שלה עם כישוי טפח וגילוי טפחיים, הופכים את היצאנית שהיא מגלמת בלתי־סבירה, בלתי־אמינה וצבועה, ממש

לורן ומסטרויאני — הפרוצה והגנגסטר

כאילו חיתה מיליונרית מתעקשת לשחק תפקיד של משרתת בחצנת חובבים.

וזה, בסופו של דבר, מה שקרה גם בסרט זה. כי אם קארלו פונטי הוא מפיק הסרט, הרי סופיה היא הגברת. ואם היא הגברת, מותר לה לשחק את עצמה. אבל במה חטא הקהל?

(המשך מעמוד 37)

המיקרה של סטיב וקסמן, למשל, מעורר מיספר שאלות נוקבות: מי הביא את הכדורסלן האמריקאי לישראל? מי נשלח לראותו משחק, אם בכלל?

זה שהיה אחראי להבאתו של וקסמן לישראל לפני שנה וחצי היה מזכיר הפועל תל־אביב לשעבר, אדוארד סגל. בתשובה לשאלה מי בוחר ושולח את הכדורסלנים להפועל תל־אביב, השיב סגל: „יש לנו בארצות־הברית ידידים, ידידים שלי, בעלי ידע בכדורסל. כשיש צורך בכדורסלן־חיזוק, אנחנו מטלפנים לארצות־הברית ומבקשים לאתר אחד כזה לפי דרישתנו."

הבעייה: דור הצעירים

שוכתו של אדוארד סגל אומרת הכל. תחת להסתמך על ידידים, שנכשלו בעשר השנים האחרונות בהבאת עשרות כדורסלנים להפועל תל־אביב, היה צורך לשלוח את מאמן־הקבוצה או איש־מיקצוע אחר, כדי שזה יעקוב מקרוב אחר הכדורסלן, ויעשה לו את המיבחן עוד בארצות־הברית. שיטה זו נוקטת מכבי תל־אביב. כימעט מדי־שנה טסים המאמן רלף קליין והמנהל שמואל מחרובסקי לאמריקה, כדי לאתר לעצמם כדורסלנים.

יתר על כן: יהושע כצמן, האיש החזק של האגודה, הסכים בתחילת העונה, שהקבוצה תקבל אשראי גירעוני בסכום של שלושת־רבעי מיליון לירות בקירוב. מילבד הכספים המוזרמים אליה מהכנסותיה. משנוכח, לפני שבועיים (בעיקבות ההפסד לגיבעת־ברנר/נען) שהסכום הגדול שהופרש לקבוצה לא הועיל לה, הוא העלה רעיון שיכול היה לחסל את מחלקת הכדורסל סופית: לעשות ניסיון לאחד את הפועל תל־אביב, והפועל רמת־גן.

הצעה זו נבעה משתי סיבות: האחת, הבחינה הכספית; השנייה, לאיים סוף־סוף על עליונותה המוחלטת של מכבי תל־אביב.

ראשי הפועל הגיעו, כנראה, למסקנה שאין ביכולתם להחזיק קבוצת־כדורסל בכוחות־עצמם. כצמן ניסה להציל את מאות אלפי הלירות שהוצאו, בחלקן, לריק, והוא היה זה שאישר את הוצאות־הכספים האסטרונומיות. רק אנטי־גאון פיננסי מסוגל להעלות בדעתו שבעזרת איחוד ניתן לבנות קבוצה מאוחדת וריווחית, ששנה קודם־לכן הגיע גירעונה לסכום של 700 אלף לירות.

בראשית העונה דיברו בהפועל תל־אביב על עונה מוצלחת יותר בהשוואה לשנים עברו. מחזיק תיק הפועל במועצת פועלי תל־אביב, יהושע כצמן שוכנע, לאחר ויכוחים רבים, שהקבוצה זקוקה לגיבוי כספי מלא. כצמן, הדוגל ב„הידוק־החגורה," השתכנע לבסוף.

האמצעים שהועמדו לרשות הכדורסלנים לא נפלו מאלה שניתנו לכדורסלני מכבי תל־אביב: אימונים בידי־אליהו; מחנות־אימונים; ארוחות משותפות, כסף הם מקבלים במועד, ולגיבחרת הנהלה חדשה. ההחלטה הבלתי־מוצהרת שהנחתה את הנהלת הקבוצה היתה, שהגיעה העת לערער סוף סוף את ההגמוניה המוחלטת של מכבי תל־אביב בכדורסל הישראלי. המציאות העמידה את הפועל תל־אביב במקומה. אברהם פלדה, מנהלה של הקבוצה, מודה בכישלון.

„אני מודה שההנהלה נכשלה," אומר פלדה. „האמת היא שהיינו צריכים לתכנן את מישחקיה של הקבוצה לקראת בניית קבוצה לטווח של שלוש־ארבע שנים. מה שכפו על המאמן והשחקנים הוא לנסות להסתער על הכתר. זוהי הטעות. היינו צריכים לתת צ'אנס גדול יותר לצעירים."

הצעירים בהפועל תל־אביב הם אחת מבעיותיה הכאובות. הבולטים מביניהם הם פינחס חוזז ודני ברכה. כדורסלן כמו גור בן־דויד אינו מסוגל למצות את יכולותיו הגבוהה עקב שיריונו הצבאי. שחקנים אחרים כמו שמואל אבישר ומרק טורנשיין (33) אינם מסוגלים לתרום לקבוצה מה שהיא מחפשת. זמנם כבר עבר. בהפועל תל־אביב אין יודעים מהי „לחימה" ראויה־לשמה. אי־האיכפתיות על המיגרש היא אחד ממאפייני הקבוצה בשנים האחרונות.

מדוע אין הפועל תל־אביב הולכת בעיקבות מכבי תל־אביב?

הסיבה פשוטה מאד. בהפועל תל־אביב רוצים לחסוך כסף. הנזק שנגרם עקב כך כפול ומכופל. הקורבן הוא דור הצעירים. לא בכדי פרץ בעונה שעברה מרד של צעירי הקבוצה. דני ברכה, כדורסלן הניבחרת, נשמע ממורמר עד היום: „אם היו נותנים לי שיחרור, הייתי הולך היום. הייתי אפילו מוכן לפדות את עצמי, לשלם כסף עבור שיחרורי."

המצב כיום בהפועל תל־אביב מדאיג. מי שפוסק בעניינים המכריעים כמו, למשל, כמה כסף יש להפריש עבור כדורסלן אמריקאי זה או אחר, הם האנשים שהוצבו על־ידי מועצת הפועלים מאיגודים מיקצועיים, מבלי שהיתה להם כל גישה לספורט ולחינוך גופני.

לבארי לייבוביץ, כוכבה של הקבוצה, יש מה להוסיף בהקשר זה: „צריכים לחתוך דברים. בהפועל תל־אביב צריכים להחליט (הכוונה לעסקנים של מועצת־הפועלים) מה אנחנו הולכים לעשות בעונה. אם זה לבנות קבוצה, אז כעת אנחנו לא במשבר. אם רוצים אליפות ולהיות בצמרת, זה כבר משהו אחר. כללית, אני חושב שצריכים ללמוד ממכבי תל־אביב."

כשמדברים על הצלחת הקבוצה או נסיגתה אין ספק שבארי לייבוביץ הוא מוקד הוויכוח. כך, למשל, כאשר נחלה הקבוצה את ההפסד הסנסציוני לגיבעת־ברנר/נען לפני שבועות אחדים, בארי לייבוביץ טרם התאושש ממחלה.

רבים באים למישחקי הפועל תל־אביב רק כדי לראות אותו. בקבוצה ומחוצה לה, סולחים לו לעיתים קרובות על הפרות־מישמעת שונות. לא פעם נדמה שהוא־הוא המאמן והקבוצה גם־יחד. לא־מכבר פרץ סיכסוך בינו לבין המאמן יעקובסון. ליחששו שבארי יגסה להדיח את מאמנו, אך יעקובסון מכחיש את השמועות.

בארי לייבוביץ הוא הפועל תל־אביב, והפועל תל־אביב היא בארי לייבוביץ. האם זה טוב ובריא לקבוצה?

אומר המאמן יעקובסון: „אני לא אגלה את אמריקה אם אגיד שבארי הוא כדורסלן־גאון. אבל הוא לא כל הפועל תל־אביב. ברור שיש לו תפקיד מכריע בקבוצה. אני זוכר כשברודי היה בשיאו, גם הוא היה כדורסלן שהקבוצה היתה תלויה בו בצורה מכרעת."

אומר אביגדור מוסקוביץ: „בארי אומנם סוליסט, אך הוא לא־כל־כך אנוכי, כפי שהוא נחשב בעיני רבים. אני חושב שאנחנו משלימים זה את זה. הבעייה של הפועל תל־אביב איננה שחקני־החוץ. הבעייה היא שחקני־ציר. למען האמת, אין לנו אף אחד כזה."

לייבוביץ ממשיך לשגע

אביגדור מוסקוביץ, הממשיך להתגורר בקיבוצו גבעת ברנר ומשמש שם כעובד־מיטבח, יש מה להוסיף בנושא האמריקאים: „כפי שאני התרשמתי בקבוצה, הרי האמריקאים וקסמן והוריביץ, היו חבורה נפרדת בקבוצה. אי־אפשר היה לחוש באינטגרציה בתוך הקבוצה. כאילו הם מנותקים ממנה. הם לא התייחסו בכלל לישראלים. אני, אישית, לא הרגשתי קשר ביני לבינם. הוריביץ טען כל הזמן שלא נותנים לו מספיק כדורים. הוא פשוט ניסה לתרץ את כישלונו. וקסמן, לעומתו, חלם כל הזמן על טיול לאירופה. הוא התנהג כאילו הוא עושה טובה שהוא משחק בהפועל תל־אביב."

בקבוצה כבר מדברים על העונה הבאה, אם כי סיכוייה במירוץ לכתר האליפות טרם אפסו. „מבחינה חברתית," אומר מוסקוביץ, „דווקא מאז שהאמריקאים עזבו את הקבוצה אפשר להרגיש את האווירה החברתית. כעת כימעט שאין מחיצות."

המאמן שמואל יעקובסון נושא את עיניו לעונה הבאה, כשבכיסו מונח חוזה־עבודה לשנתיים נוספות. בהפועל תל־אביב מבטיחים שאביגדור מוסקוביץ ימשיך להופיע בקבוצה, ועוד מתברר, שקארי יוז הביע את רצונו להתגייר ולהופיע בליגה כשחקן מן השורה.

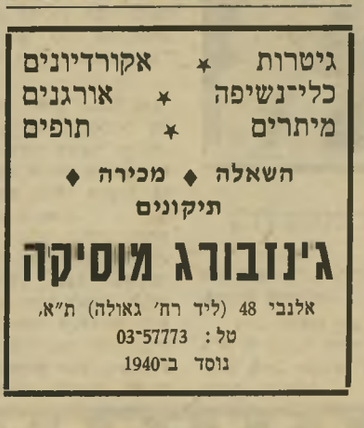
בארי לייבוביץ אינו מתלהב מן ההבטחות של „עונה חדשה." „חיזוק" ועוד אחרות שלא עמדו במיבחן המציאות בעבר. העסק שאליו הוא נכנס כשותף מרחיק אותו במידת־מה מדאגותיה ה„עונתיות" של הקבוצה.

בארי הוא בן 32 היום. המצב האומלל שאליו נקלעה הפועל תל־אביב אינו מפריע לו להמשיך לכדרר, ולהציג סיגנון משגע. האליל בעל פני הגימנזיסט ממשיך להותיר את מאכלסי היציעים פעורי פה.

„העולם הזה" 745
תאריך: 7.2.52

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שיצא־לאור לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבה יוצאת־דופן בעיתונות העברית, הכתבה עסקה בחקירת הרצח הראשון שבוצע באילת. בחקירה הואשם רוכרט הרסון ברצח אהובתו, מגי לפרי. צוות בית־משפט־השלום התל־אביבי, בראשותו של השופט אליעזר מלחי * הוסם לאילת, וערך במקום את החקירה המישפטית הראשונה בתולדות אילת, שצולמה ותוארה בשבועון.

מפאת התפשטותו של מאבק העם הטוניסי למען שיחרורו מצרפת, בהנהגת הביב בורגיבה, אז מנהיג האיגודים־המקצועיים בטוניס — וכיום נשיאה, הביא גליון „העולם הזה" לפני 25 שנים שתי כתבות שעסקו בטוניס: האחת כתבת־תחקיר והשנייה, כדיקת יכולת הקליטה בארץ של יהדות טוניס, תוך איזכור מאמר מערכת ב„האריץ" שפיקפק בכושרה של מדינת־ישראל לקלוט „יהודים אלה **.

בשער הגיליון: תמר רספורט, מנערות־הזוהר של תל־אביב בראשית שנות ה־50'.**

השופט אליעזר מלחי בחקירה המישפטית הראשונה בתולדות אילת
לפני השעורייה

קלוד יבי.

...העיתון הוא כלב־השמירה של הציבור. אין הוא מלאך מן השמים, הצודק תמיד, ואין הוא גם תמיד סמל המוסר. אולם עצם קיומו מגביל את השילטון הגבלה חמורה. במקום שקיימת עיתונות חופשית לא ייעשו בפרהסיה מעשים של שחיתות והפקרות, לא תעשה הממשלה מעשים רבים שהיתה עושה אותם אילו היתה בטוחה שלא יגיעו לאוזני ההמונים.

בארץ היתה העיתונות מוגבלת מאז, כי כימעט כולה היתה שייכת למפלגות, עובדה המבטלת כימעט לחלוטין את המצפון שלה. בכל־זאת עלה בידי הציבור להקים ולקיים בחיים קומץ של עיתונים בלתי־תלויים (חלקית או החלטית).

בזמן האחרון השמיעו שר־הביטחון ושר־המיסחר־והתעשייה *** בפומבי כמה הערות על העיתונות, שהיו מעוררות בכל מדינה אחרת שעורייה שהיתה קוברת את הממשלה תחתיה. לא היו אלה הלצות סתמיות — שר־הביטחון הוא שליט הצנזורה, ואילו שר־המיסחר־והתעשייה ממונה על ייבוא הנייר וחלוקתו.

איש מאיתנו אינו אוהב צנזורה, ולא תמיד צודקת הצנזורה בהחלטותיה. בכל־זאת אין הצנזורה מסכנת כיום את חופש־העיתונות. אין בה גם צורך. כי בארץ שבה חלוי קיום העיתון בהקצבת־נייר ממשלתית, קיימים אמצעים יעילים יותר לסתום את פיו.

במשך החודש האחרון צומצמה אספקת הנייר לעיתונים היומיים במידה שכימעט חיסלה את תפקידם הציבורי הביקורתי, ואילו השבועונים לא קיבלו נייר כלל. אם הופיעו בכלל, היה זה תודות לסידורים מסובכים שאינם יכולים להימשך לימים רבים. איני רוצה לחלק כאן האשמות — ייתכן שהשר הנוכחי ופקידיו, שהם חדשים בתפקידם זה, אינם אשמים, וכי קודמיהם גידלו את הבוסר המקהה עתה את שיניו. אולם העובדה בעינה עומדת: מאימת עתה על כולנו סכנת־כלייה גמורה, סכנה שלא היתה עוד כחריפותה מאז קום המדינה.

מצב אפל זה הושחר השבוע עוד יותר כשקם שר־המיסחר־והתעשייה בכנסת ו־אמר, בתשובה לשאילתה של ח"כ אופוזיצ־יוני, כי הממשלה עומדת למנוע גם בעתיד הבאת נייר בצורה שאינה עולה דוויזים * למדינה, כלומר בדרך של ייבוא ללא תשלום. דברים אלה נאמרו, כאילו, כתגובה על פרסומה של פיפרות „פורנוגרפית". מסקנתם ברורה: האפשרות האחרונה של אי־תלות בקבלת נייר, ולו גם במחיר מופרז, תחוסל.

נוח לעשות דבר זה בחסות מילחמת־קודש נגד פורנוגרפיה. עד כה לא חשש איש כי הפורנוגרפיה, דווקא, מאיימת על עתיד המדינה. אולם ברגע שמישהו, ויהיה זה שר־השרים בכבודו ובעצמו, יקבל על עצמו להחליט מה רצוי לפרסם ומה לא, מה מוסרי ומה לא, מה מועיל ומה מזיק — ברגע זה הגיע סופו של חופש־העיתונות, וסופה של הדמוקראטיה במדינה זו...

ייתכן מאד כי מהומות־הדמים בחיפה ** ובירושלים *** לא היו מתחוללות, לולא ירד ערך החוק בעיני הנוער. ייתכן שההמון המוסת לא היה מטיל מצור על הכנסת, לולא ירד ערך הכנסת בעיניו אחרי כפיית־המצפון של חבריה. חופש־הביטוי החוקי יכול להטריד ולהרגיז — אולם תוצאות סתימתו עלולות להיות מטרידות ומרגיזות עוד יותר.

* שעמד במחצית שנות ה־60' במרכז שעורייה מישפטית, ונאלץ להתפטר ממערכת המישפט.

** טענת הארץ היתה כי אין ביכולתה הכלכלית של המדינה לכלכל יהודים נוספים, ויהודי אמריקה לא ישלמו עבור קליטתם של יהודים שיפקירו את רכושם בטוניס.

*** דויד בן־גוריון ודוב יוסף.

דוב יוסף, שר־המיסחר־והתעשייה
כצנזור על העיתונות ✶ להיכן נעלם
מרדכי אורן בביקורו במיזרח אירופה?

מומחים, שהחל מתארגן לפני כשנה כאחת משלחות אגף המדע. המדור הינו עדיין הצנוע וקטן־ההוצאות שבמדורי מישרד ראש־הממשלה, ומסתפק בשלושה מישרדים בקונסוליות בניו־יורק, לונדון ופאריס.

במשך חצי השנה האחרונה הצליח המדור לקשור קשרים ראשונים עם 348 אנשי־מדע ומומחים שהבטיחו לבוא לעזרת המדינה (תמורת תנאי חיים ושיכון הוגנים, שאותם מוודא המדור).

השבוע חגג המדור יובל קטן, בהגיע ארצה המומחה ה־125, שנכנס מייד לתפקידו במישרד־התחבורה.

תעלומות

אורה של הלצה

כשנפרד מרדכי אורן, איש קיבוץ השומר־הצעיר מיזרע, אשר יצא לקונגרס האיגודים־המיקצועיים (הפדרו־קומוניסטיים) בברלין המיזרחית, בירכוהו כמה מידידיו בקינאת־מה. לא לכל אזרח ישראלי ניתנת ההזדמנות לחדור אל מאחרי מסך־הברזל, לראות שנית את ארץ־הולדתו, ולבחון באופן בלתי־אמצעי את התקדמות המיפעל הסוציאליסטי בארצות הדמוקראטיה העמית. השבוע הפכה קינאה זו דאגה חמורה.

עיקבותיו של מרדכי אורן נעלמו. אחדים מבני־מיפלגתו התנחמו בתיקווה שאולי שכח אורן לשלוח הודעה ארצה.

הדבר שהפך את התעלומה ממיקרה רגיל לידיעה־רבתי, היה נעוץ בעובדה שאורן שייך למרכז מיפלגה המעריצה את בריית־המועצות ואת ארצות הדמוקראטיה ה־עממית, מבלי ליהנות מהערצה מקבילה מצידן. אוייבי מפ"ם רגילים להרגיז את מנהיגי המיפלגה, ובעיקר את משה סנה *, דובר האגף הפרו־סובייטי הקיצוני, בני־חושים קודרים ביחס למה שעלול לקרות להם במיקרה שהסובייטים יגיעו לארץ, ויאת בהסתמכם על מה שקרה למנהיגים שמאליים אחרים שהתחרו במנהיגים קומוניסטיים רישמיים. גורלו של מרדכי אורן **, יהיה כאשר יהיה, מאיר הלצה זו באור בלתי־הומוריסטי בהחלט.

אנשים

אדוף יגאל אדון * זכה בשיא נוסף: הוא בעל מכונית־הנוסעים היחידה בברי־טניה הגדולה הנושאת מיספר ישראלי. מקורה של מכונית האלוף־הסטודנט: מתנת צה"ל למי שהיה מפקד־הפלמ"ח. אחרי שהמחסור בספרי־לימוד גבר והלך, נמצא מושיע לשני פרופסורים מהאוניברסיטה העיברית בירושלים: **דויד בן־גוריון**, שעל סמך התערבותו האישית נהג מישרד־האוצר כיוצא־מן־הכלל, והקציב מטבע־זר לרכישת סיפרי היסטוריה וכימיה שהיו דרושים לשני הפרופסורים.

* אותה שנה פירסם סנה ספר שבו גינה את הציונות ופרש ממפ"ם, ואחר־כך הצטרף למק"י.

** אורן בילה קרוב לשלוש שנים בכלא הצ'כי, ומישפטו היה קשור בהדחת הצמרת היהודית של המיפלגה הקומוניסטית שם, ובהוצאתה להורג.

*** באותה תקופה טרם הוצמדה ה־חופשת (מיל.) לשמות אלופי צה"ל ה־משוחררים.

מנגנון

פקיד מרושיין

מנהל מחלקת־האופנה שליד מישרד־המיסחר־והתעשייה, לוין, עזב את תפקידו, ופתח לו עסק פרטי. לפי השמועות היתה סיבת התפטרותו נעוצה בחילוקי־דיעות בינו לבין השר הממונה עליו, דוב יוסף, על רקע אופן ניהול המחלקה.

אולם ליודעי־דבר נראה היה שהיחסים לא היו חריפים כל־כך למרות הכל. ההי־כחה: לוין עזב את המחלקה כשבידיו רישיון לפתיחת חנות למוצרי־הלבשה ****, רישיון לרכישת בדים וגם רישיון לאשראי לנקודות־הלבשה.

המומחה ה־125

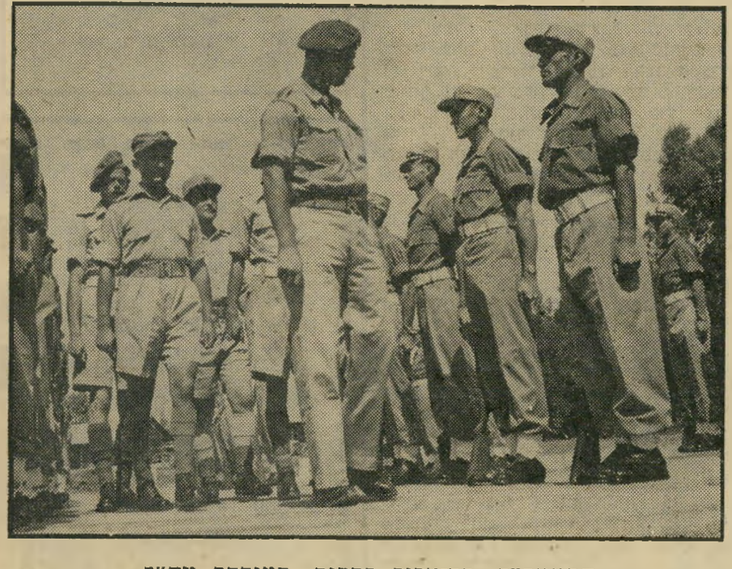
עם שוך קרבות מילחמת־השיחרור פשט רב־אלוף יעקב דורי את מדי הרמטכ"ל, ומונה כראש אגף המדע במישרד ראש־הממשלה. זמן קצר לאחר־מכן הגיע למס־

* מטבע זר.

** מרד הימאים.

*** הפגנות נגד קבלת השילומים.

**** כל פעולה שנעשתה במזון ובביגוד, נעשתה בעזרת רישיונות ממשלתיים, ופינקסי־נקודות שחולקו לתושבי המדינה.

הרמטכ"ל, רב־אלוף יפקוב, במיסדר צה"ל
לפני המיל.

במדינה

תביעות

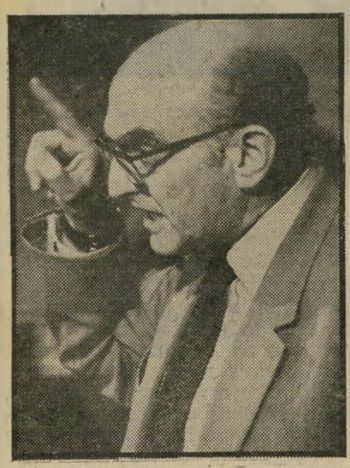
על מה רגז האוזנר

„לא התנגדתי למיבצע אנטבה," טוען השר גידעון האוזנר, וזורש לחתוך קטע זה מן הסרט

פסטיבל סירטי אנטבה עדיין חוגג. בעוד סירטיהן של החברות המפיקות פוקס וה־אחים וורנר כבר מוקרנים על מסכי־הכסף ברחבי העולם, סירטו הישראלי של מנחם גולן עדיין מצפה בסבלנות לתורו.

שני הסרטים הראשונים על הלהיט של צה"ל לא הצליחו לסחוף את הקהל מעל רגליו. הם גם לא הוציאו את הביקורות מגידרן. ניתן לומר עליהם שהתקבלו בשיווין־נפש, ככל סרט־פעולה אחר.

אולם דומה כי אדם אחד, לפחות, בישראל, אינו מתייחס אל אחד הסרטים הללו באדישות. השר־בלי־תיק גידעון האוזנר החליט שהוא לא יעבור על הסרט הפשיטה על אנטבה, בהשתתפות צ'ארלס ברונסון ובהפקת חברת פוקס, לסדר־היום.

שר האוזנר
„לא היה ולא נברא"

מייד אחרי שחזה בהקרנת הסרט שלח האוזנר מיכתב אל מפיץ הסרט בישראל, מיכאל שווילי, ובו מחה על הצורה שבה הוצגה דמותו בסרט. כתב האוזנר במיכתבו אל שווילי: „בסרט הנ"ל שאתה מפיץ בארץ, כלולות תמונות המתיימרות לתאר את ישיבת הממשלה שבה הוחלט על הפ־עולה באנטבה. באותן תמונות הוצג כאילו אני התנגדתי למיבצע. וכאילו התפתח כב־יכול ויכוח ביני לבין ראש־הממשלה בעניין זה, כאשר הוא תומך במיבצע ואני מוצג כמתנגד לו, או מסתייג ממנו.

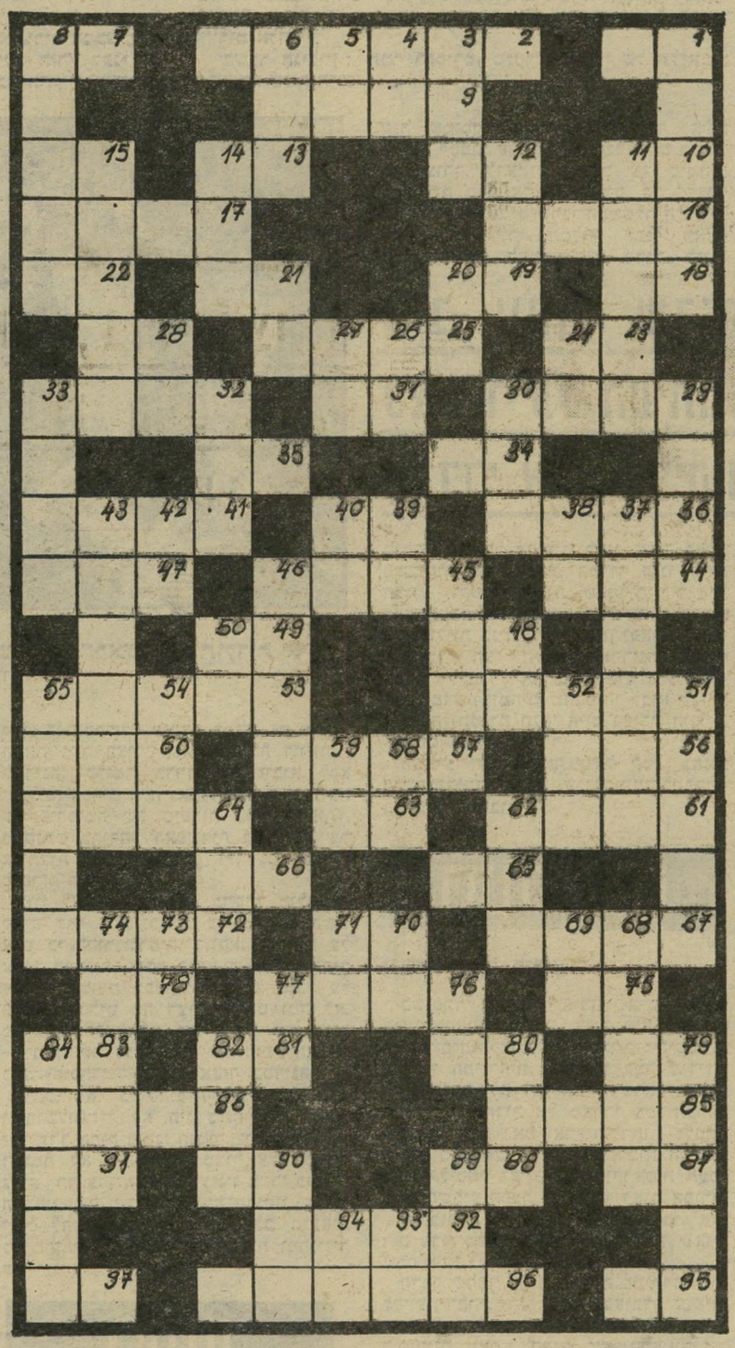
„דברים אלה הם כוזבים לחלוטין. לא זו בילבד שלא התנגדתי למיבצע, ולא הס־תייגתי משום פרט שבו, אלא להיפך — תמכתי בו בממשלה בלב שלם. מה שהוצג לגבי לא היה ולא נברא."

השלכות חמורות. עוד טוען האוזנר במיכתבו, כי הצגה כוזבת זו של עמדתו יש לה בעיניו השלכות חמורות ביותר. הוא דורש במפגיע משווילי להשמיט מייד את הקטע האמור מן הסרט המוצג בארץ. שאם־לאכן, הוא מאיים, ינקוט באמצעים נוספים כלפי יצרני הסרט, מפיקיו, מציגיו ומפיציו.

האוזנר לא הסתפק במיכתב ששלח לש־ווילי. הוא שלח עותק שלו גם למפיקי הסרט בארצות־הברית ולמפיציו. כן טרח השר לברר באילו בתי־קולנוע מוצג הס־רט בארץ, ושלח עותקים ממיכתבו לשישה בתי־קולנוע ברחבי הארץ, אשר מקרינים את הסרט באולמותיהם.

המפיץ מיכאל שווילי מסרב להתייחס למיכתבו של השר. הוא אומר: „אני רק המפיץ. אני כמו חנות־מכולת. אני מוכר לחם. לא אופה אותו. שלחתי לשר האוזנר מיברק, והצעתי לו שיפנה אל מפיק הסרט בארצות־הברית."

תשבץ העולם הזה 2058

מאוזן:

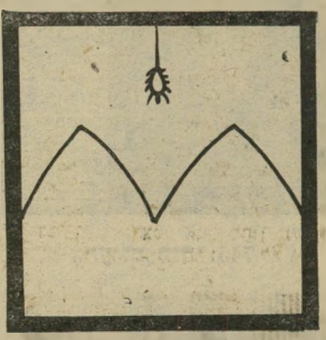
1. עבר; 2. כינוי לשטן; 7. זז; 9. ערוץ צר; 10. שופט; 12. עוף־טרף; 13. רוצה לומר (ר"ת); 15. הדרך הקצרה ביותר בין שתי נקודות; 16. עיר מפורסמת באירופה; 17. תמורה; 18. גרו יאיר (ר"ת); 19. סוד כמוס; 21. גוף; 22. במקום הזה; 23. קידומת צרפתית; 25. מסלול; 28. מילת־שאלת לזיהוי; 29. חששן; 31. נישא; 32. עליזות; 34. זמן; 35. כיוון ש־; 36. יחזיר; 39. רשע; 41. אח; 44. סיום; 45. מהיר־כפיים; 47. רפואה; 48. תוך; 49. לשד העצמות; 51. טירוף זמני, בעגה המקובלת; 53. מן השופטים; 56. ואקום; 57. חבל תעשייתי בגרמניה; 60. נילווה אל העיקר; 61. גא־לוס; 63. ברח; 64. ההימורים בספורט; 65. רמת־גן (ר"ת); 66. מתגורר; 67. חופשי; 70. שן הפיל; 72. יגון; 75. קריאת־צער; 76. תמונה; 78. הסר נע־ליך! 79. אדון; 80. נהר באיטליה; 81. בית הציפור; 83. מטבע יפאני; 85. בירה אסיאתית; 86. החכם מכל אדם; 87. ידית; 88. גוף שלישי רבים; 90. שן־המפתח; 91. קריאה; 92. מועט; 95. דא, בעברית; 96. „אל יבנה ....."; 97. מסולם הצלילים.

מאונך:

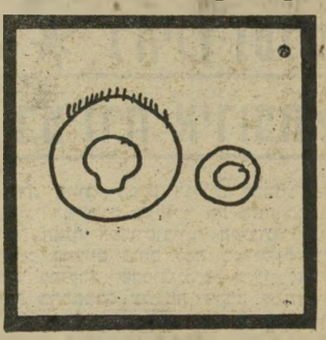
1. עיר בלבנון; 3. קישוט בבגד; 4. רקב; 5. מספיק! 6. מידת־שטח; 8. מושב בצפון; 11. מין הגירה; 12. צאצא; 14. מישחק־ילדים פופולרי; 15. סכין־קצבים; 20. מין; 21. אחורי הגוף; 24. קריאה; 26. מסייר; 27. מיקווה־מים ענק; 28. מסולם הצלילים; 29. פינת המשולש; 30. כפן; 32. חומת־מגן; 33. ידיעה; 37. מיפעל־קיץ מחנאי של השומר־הצעיר; 38. קיצור שמה של בירת ישראל; 39. נוכרי; 40. קידומת שפירושה של; 42. קוסם; 43. עמק לרגלי הר־הזיתים בירו־שלים; 45. גוגה; 46. ציפור־שיר; 48. נעלם; 50. קול הצחוק; 51. בירת וויילס; 52. שמחירו רב; 54. אני אוסר! 55. טפיל מוצץ־דם; 58. קידומת הולנדית; 59. שקט; 62. הלא; 64. ציפור־שיר קט־נה; 68. נורה קטנה; 69. אות־הגיצחון; 70. שנשמה באפו; 71. תאריך חגיגי ב־חודש שבט; 73. נור; 74. עצירה; 76. הוראה מפורשת; 77. בילבד; 79. תואר־אצולה אירופי; 80. גאל; 82. לילה; 84. מרכז־קהילתי בארץ; 89. אופי; 90. ריחם; 93. מונח מלמעלה; 94. גוי בלי ראש.

קשקשת 2058

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת.ד. 136, תל־אביב.

קשקשת 2056

● כפתור ופרח.
אבי בריח, רח' אונקלוס 11, שיכון בבלי, תל־אביב

● מכסיקאי ובנו שנדרסו על־ידי מכבש.
דדי תבין, רח' גזר 6, תל־אביב

● הסיר של טלי ליד האסלה של אבא ואמא.
ברוך קוגן, רח' אדם הכהן 22, תל־אביב

● מבקר־אמנות עומד נפעם מול יצירת המאה.
דרור גד, קיבוץ החותרים

● הביצה או התרנגולת (מבט מ־אחור).
דוב טיבי, מישכנות 228, רכסים

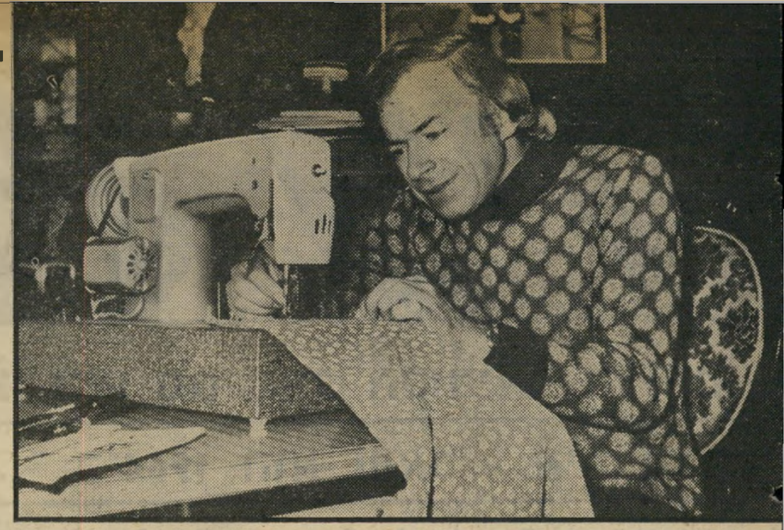
מבחר גדול של תמונות ופלקטים של גדולי הציור חמודרני וחקלאסי — חדבקת מקצועית של פלקטים ו־ תמונות.

„לוטוס", ת"א, רח' אלנבי 101
(מול בית־הכנסת הגדול)

אנו מחפשים בתים חמים עבור חתלתולינו החמודים אגודת צער בעלי חיים

רחוב פלמח 30, יפו, טל. 827621.

הקהל מכיר אותו כשחקן, בדרן ומצחיקן אבל בשעות־הפנאי שלו, תחביבו הוא התפירה והכנת הגרדרובה המישפחתית

בודו התפרן

עוד כשהיה ילד קטן, בעיירה קטנה ברומניה, נהג יעקב בודו להת־רוצץ בין רגליהן של התופרות הגויות במתפרתה של אמו, ולספוג מעט אווירה דמתפרה. אז עדיין לא ידע כי יבוא יום, ואת מה שספג בבית בין החוט והמחט, יהפוך לתחביב שיחסוך לו לא רק ממון אלא גם הרבה עצבים, וישיבא לו נחת־רוח ושקט נפשי.

כי יענקל'ה בודו, אחד השחקנים הידו־עים והמצחיקים ביותר במדינה הוא גם תפרן מעולה, המחדש מדי חודש את הגרדרובה המשפחתית במלאי של מיכנסי־ג'ינס, חולצות, שמלות, חצאיות וכלי־מיטה. אולם מומחיותו המיוחדת של בודו הם, ללא־ספק, הטלאים המעניינים שבהם הוא מעטר את מיכנסי־הג'ינס של ילדיו. טלאים בצורת לבבות, בצורת חיות, כאלה המכריזים על אהבה, שלום ופרחים. כל אלה, מעשה־ידיו של בודו להתפאר, מת־נוססים על אחוריהם של שלושת ילדיו, זאביק בן ה־20, מירי בת ה־12 ודני בן ה־7.

גם אשתו הנאה, אסתר, אינה מקופחת. בארון־הבגדים שלה תופסים מקום כבוד שני מעילים, וכן מיספר רב של חצאיות ושמלות כצו הזעקה האחרונה של האופנה.

מיספר יענקל'ה בודו: „זה בא לי מה־בית. לאמא שלי היה בית־מלאכה לתפי־רה ברומניה, ושם ספגתי את האהבה לתפירה. תמיד היתה לי נטייה לחוט ומחט. אם צריך היה לתפור כפתור, הייתי מייד תופס איזה חוט ולא עושה מזה עניין כמו הרבה גברים שאני מכיר. בלהקה הצבאית תיכננתי את התילבושות, אבל אף פעם לא חשבתי שזה משהו יוצא־דופן. את ההזדמנות לגלות את כישרוני כחייט קיבלתי בסרט נס בעיירה, שם שיחקתי תפקיד של חייט. הושיבו אותי ליד מכונת־תפירה, התחלתי לשחק איתה וראיתי ש־הולך לי. אחר־כך נסעתי לחו"ל והבאתי לילדים במתנה תיאטרון־בובות עם תילבו־שת אחת. רציתי להעלות הצגה, והתחלתי לתפור תלבושות לבובות. ואז חשבתי, למה שלא אקנה מכונת־תפירה? המכונה כיסתה, אגב, את קנייתה כבר מזמן.

„מצאתי את עצמי יושב ליד המכונה בכל פעם שהייתי מתוח, עצבני או מדוכא. מכונת־התפירה היא המדיטציה שלי, כשאני יושב לידה אני שוכח מכל העולם. מרגיש רגוע, חופשי, מאושר. אני מכיר שחקנים שמתפללים לאלוהים, שמשתתפים בחוגים למדיטציה. אני מאושר שאני יכול, בעזרת מכונת־התפירה שלי, להשיג גם את השקט הנפשי שלי וגם לחסוך כסף ולעשות משהו פרודוקטיבי."

במשך השנים היה תחביב התפירה של יעקב בודו בחזקת סוד מישפחתי. אסתר, אשתו, התביישה בתחביבו של בעלה, שנראה לה נשי. היא השביעה את הילדים, ואת הבעל התפרן עצמו, שלא יגלו לאיש שאבא תופר את בגדיהם. ובעצמה מעולם לא סיפרה כי בעלה הוא זה התופר לה את בגדיה המהתיבים. בודו מעולם לא ניגש לקיוסק כדי לקנות את ירחוני־האופנה בעצמו. „זה לא נעים," הוא אומר. בנו, דני, מזדרז לצטט אותו מתוך תשדיר־השירות בטלוויזיה, ואומר: „זה לא נורא."

ג'ינס מטולאים

הם מומחיותו המיוחדת של יעקב בודו השחקן, שהתגלה גם כתפרן מעולה. בודו מטליא את אחורי הג'ינס של ילדיו זאביק, מירי ודני. הוא טוען כי התפירה היא המדיטציה שלו. בימים אלה הוא מופיע בהצגה „ישראלי באמריקה". למעלה: יעקב בודו ליד מכונת התפירה.

החייל זאביק, בנו הבכור של יענקל'ה בודו, מביא ל־אביו את מדיו לתיקון. הוא גאה בכיש־רונו התפרני של אביו ונהנה ממנו.

האשה אסתר, במעיל משובץ בגווני אדום ולבן. למ־רות שמלתחתה של אסתר מורכבת רובה ממעשה־ידי בעלה, התביישה בכישרונו.

בן־הזקונים דני זוכה במנת ה־פינוק הגדולה מכו־לס. בודו אוהב לתפור לדני מיכנסיים וחול־צות, להטליא את בגדיו ואף לפנקו בכובעים.

הרעייה אסתר או הבת, מירי, המכריזה על עצמה כי היא המעריצה מספר אחת של הזמר אריאל זילבר, הן שעושות עבורו את הרכישות המיקצועיות.

את עיסוקו במישחק החל בודו כתחביב, אל הצמרת הגיע בכוחות עצמו והיום הוא אומר: „בשבילי, להופיע בהיכל־התרבות או בחדר־אוכל של מיפעל בין הפולקע לסלט־המיונז זה היינו־הך. אני אוהב להופיע, אני אוהב את הקהל שלי. הקהל מרגיש זאת, וגומל לי כגמולי. אחרי מלחמת יום־הכיפורים חלה ירידה גדולה במידת הפופולאריות של הצגות מיסחריות. הת־מסרתי לחאלטורות, הלכתי עם הזרם.

„כשהציעו לי לעשות את התשדיר לא נעים לא נורא לטלוויזיה, אמרתי: 'מוטב שיראו אותי בתפקיד קטנצ'יק, מאשר שישכחו אותי בכלל.' צילמנו שש אפיזודות תוך יומיים, וזה הפך נכס־צאן־ברזל בהומור הישראלי. אפילו ראש־הממשלה יצחק רבין ציטט אותי. זה הולך כמו פינג־פונג. מישהו אומר 'לא נעים', ישר עונים לו: 'לא נורא'.

„בכלל, אני אומר: 'עליית על הגל, סע ברכבת־האכספרס הזו הנקראת פופו־לאריות. אבל מדי־פעם עלה גם על המאסף, רד בתחנות, בדוק את העניינים. אבל ראשית לכל אסור להזניח את הצד הפופולארי. בכלל, האמנות היא פשע לשחקן. שחקן צריך רק לבדר. החינוך יבוא כבר מעצמו."

עמשל עיר

ב־1951 הוא כתב: „...שילוב גורלנו כאן עם גורל הקוריאני הלוחם.

הסיני המשוחרר, הכושי הנדכא...“ ב־1964 הוא שאל: „איך קרה

שנכתבים כל־כך הרבה דברים שהם תרגילי־כישרון בלבד...“ ובמחצית

שנות ה־70' הוא עוטף עצמו במעטה של תרבות סינתטית מזוייפת

הרוח הרעה של אהרון מגד

א. מיכאל קולהאס של ארץ־הקודש

סמוך למחצית המאה השש־עשרה חי על גדות נהר האוויל איש סוחר בסוסים ושמו מיכאל קולהאס, ובנו של מורה היה, והוא מן הכשרים שבדורו ומן המקולקלים שבו כאחד. קודם שהגיע לשנות־חייו השלושים היית יכול לחשוב את האדם הנפלא הזה כדוגמה של אזרח טוב. בכפר אחד, שעד היום הזה עוד נקרא שמו עליו, היה לו משק, שבו היה מתפרנס במנוחה ממשלח־ידו; את הילדים שילדה לו אשתו הצעירה חינך ביראת־אלוהים ובריחות לחריצות ולמידות ישרות; לא נמצא איש בין שכניו, שלא היה נהנה מנדבת־ידו או מיושר־ליבו; כללו של דבר, העולם היו מוכירים את שמו לברכה, אילמלא הפריז על מידה טובה אחת וקילקל כה. כי רגש הצדק שבו עשה אותו גולן ורוצח *...

זה מישפט־הפתיחה של מיכאל קולהאס סיפרו של הסופר הגרמני היינריך פון־קלייסט, המספר על מאבקו של אדם שנעשתה לו עוולה והיוצא להילחם על תיקונה. מיכאל קולהאס משמש עד היום כתרגיל־לימוד־סיפרות ראשוני במעלה, לכל סופר מתחיל, מטעמים של סיגנון תימסורתי מאופק, בניית ניגודים, והימנעות מהרחבת היריעה הסיפרותית.

מבחינה סיפרותית ניתן לתמצת את סיפרו החדש של אהרון מגד ** במילים: **סמוך לשנות השמנים חי בפרברי תל־אביב איש כוורן ושמו היינץ הירש ובנו של פרופסור היה, והוא מן הכשרים שבדורו ומן המקולקלים שבו כאחד. קודם שהגיע לשנת־חייו החמישים היית יכול לחשוב את האדם הנפלא הזה כדוגמה של אזרח טוב, המשלם מיסים כמועדם, ער שיום אחד גויים בנו לצבא, וכעבור זמן נורק הימנו בקלון, ורגש הצדק שבו קילקל בו את מידותיו הטובות ועירער את שיגרתו, ואת יחסו להבראה האיספת אותו.**

תיסמונת אהרון מגד היא תופעה מקובלת בכל הספרויות והתרבויות. נמצוא בה תכונות של עסקנות תרבותית ומגע ישיר עם המתרחש בסיפרויות אחרות, והכושר להתאים עצמו מבחינה סיגנונית ואידיאית לכל תקופה שבה הוא חי, ולכל שילטון שתחתיו הוא מחבר את ספריו.

בהיינץ ובנו והרוח הרעה מגיע אהרון מגד לדרגה עליונה של המונטאז' הסיפרותי שעליו אמונות ידיו. הטכניקה פשוטה מאד. נוטלים את סיפורו של מיכאל קולהאס, מעבירים אותו הסבה למציאות של שנות ה־70 במדינת ישראל, מצרפים כמה דמויות שיוצרות קונפליקט על רקע השואה, מאלצים את אשת־הגיבור לנטוש אותו למען גרמני, ומעוותים את בנו לדרגת מונגולואיד, המצטט קטעים מתוך התנ"ך וכיתבי פילוסופים. נוסף על כך נעזרים בכמה מילונים, ביניהם מילון האקדמיה לענייני חקלאות, לסיפרות ההשכלה ולתרבות המערב (הכוונה היא ללכסיקון לגיבים ולמסבעות־לשון). ממיינים את המילים ומערבלים אותן למירקחת מילולית.

היינץ ובנו והרוח הרעה הינו אוסף של חיכוכים ריגשיים וחקריות נפשיות של המחבר, העסוק בחדבקה של חווייה מזוייפת של תחושות האב. היינץ, לחברה הסובבת אותו, ולמעשה גיוס בנו לצבא והוצאתו ממנו בקלון, עד־כדי־כך שלעיתים, במהלך קריאת הספר, עלול להיווצר הרושם בעיני הקוראים כי הדפים מוליכים לתוכו של פוחלץ סיפרותי המעשן סיגריות בפומית ארוכה, ומעלה עניני־עשן ריחניים של התהדרות־שווא. בולט גם כי מגד נושא בציקלונו התרבותי הנקוב הרדים של תיסכול וקינאה ביהדות מרכז־אירופה שהגיעה ארצה בשנות ה־30' (גרמניה, אוסטריה וצ'כוסלובקיה) לפלסטיגה, וממעמקי נבכיו אין הוא יכול לסלוח לעצמו את נחיתות מיטען־התרבות שלו לעומתם. להרגעים, במהלך הספר, נדמה כי מגד מציג את בעיית התרבות והמוסר שלהם כמו היו בדיחה קלוקלת של יוצאי מיזרח־אירופה על ה„יקים“.

מיותר לעסוק במיסגרת זו במעשים במהלך העלילה ותיאורי־הנוף, שהינם סיפרותיים ומאולצים, כמו המיקרה שבו מכניס היינץ את בנו — אחרי פיטוריו מן הצבא — לעבוד אצל מישפחת הילדסהיימר במושב, תמורת מזון ודמי־כיס, כפי שהיה נהוג במחוזות גרמניים שונים לפני כארבע־מאות שנה. ומוטב להתעלם מן התיאורים שבהם הופך הבן חיקוי רדוד של לגי מעל עכברים ואנשים של ג'והן סטיינבק.

בדומה לרושם שנוצר במרבית ספריו הקודמים של אהרון מגד, שבהם ניתן למצוא עקיבות בולטים של הספרים שהסעירו את המחבר שעה שהשחיז את עטיו, הרי בספר זה ניכרת גם השפעה קשה ונוראית של ספר לא־נודע בשם האדם המיטלטל שאותו חיבר, בראשית שנות ה־40', חתן פרס נובל, סול בלו.

ב. בורות ומרציפן תרבותי

מן הבחינה הלשונית, היינץ ובנו והרוח הרעה עומס ביטויים חלולים, הנראים כלקוחים מתוך מוסכמות השירה העיברית החקיינית שקנתה לה אחיזה בשנים האחרונות. הכוונה לביטויים כמו: **„מוכבו ראשו כנחיל של צרעות (50)...“** בדומה לספר קודם פרי־עטו, החיים הקצרים *, שם הוא מנסה להוכיח את האנטי־אינטלקטואליזם הקליל שלו, את קתדרת תיסכוליו התרבותיים, הרי היינץ ובנו והרוח הרעה נועד לשמש במה לבקיאותו של אהרון מגד בנעשה בתרבות, ובעיקר בשורשיה של התרבות הגרמנית.

אהרון מגד

מגד מרצף את סיפרו בקלישאות של תרבות, שכל בוגר בית־ספר תיכון שמע עליהן בקורס־מוסיקה למתחילים, תוך הצגתם כתגלית אישית של המחבר וגיבורו היינץ. הוא גם אינו חוסך מן הקורא את תחושות התיסכול הפרוביניציאלי שלו, ומביא בעד לעמודים הסדורים בסדר דליל את בשורות המתרחש ב„ארצות־התרבות“, כפי שעושה מאהבה הגרמני לאשתו של היינץ, המספר על „סיפרי גיתה גראס והיינריך כל (58)...“ סופרים, שגם אסקימוס שהיה מגיע לארץ־הקודש היה יכול לספר עליהם לישראלי.

מתוך ניבכי תיסכוליו של המחבר ניתן לאבחן את יחסו הפנימי האמיתי לעולי גרמניה. מגד מציגם כנתונים בעיצומו של תהליך ניוון: הסב היה מדען דגול, הסבתא פסנתרנית, האב יורד במורד סולם החיים והופך כוורן פשוט בהליכותיו, בעל מעטה־תרבות סינתטי מזוייף, שאינו משתייך למקום ולתרבות, ואילו הנכד הוא כבר מפגר בשיכלו. תהליך זה מומלץ לעיונו של חוקר נפש הסיפרות העיברית.

דמויות „ייקיות“ סינתטיות ואטומות אלה, שאותן מתאר אהרון מגד, יש להעריך ליד גלריית הדמויות ה„ייקיות“, כפי שהיא מצוייה בחלק ניכר מיצירותיו של ש"י עגנון, גלריה החודרת למעמקי התשתית התרבותית שלהם, או אפילו לתיאורי ה„ייקים“ המצויים בלא מעט שיר, לא מכאן של יהודה עמיחי, שבגיחתו הזאת מן השירה לסיפרות הציג את יכולתם של מגד ודומיו כגרגירי־חיטה סיפרותיים שלעולם לא יפרחו.

נוסף על ציפויי המרציפן התרבותי שבהם עוטף מגד את סיפרותו, מדהימה למדי היא בורותו. למרות ששימש משך שנים רבות כשליח ממשלתי, ניספח רישמי ושגריר־נודד של התרבות הישראלית על במות בינלאומיות רבות, מצאתי בהיינץ ובנו והרוח הרעה את הפיסקה הבאה, המעידה על טיח תרבותי שהוא רק טיח: „...והמליץ לפניו על ספריו של סופר גרמני חדש, אינגבורג באכמן... (111). אלא שאליבא דמגד, אינגבורג באכמן אינו סופר אלא משוררת (ראה: אנתולוגיה מודרנית). גם אם יטען מגד שניסה במתכוון להטעות את המבקרים, או לשטות בהם על בוריותם, באותה מידה שטולסטוי מחזיק במילחמה ושלום גברת אחת בהרון הנמשך 21 חודשים, הרי יש להדגיש כי מגד אינו טולסטוי, ובורותו היא בורות לשמה.

כך נמשכת ומתנהלת לה הסכריניות המילולית הזאת לאורך 147 עמודים, וניתן למצוא בה תמונות של גיבור סיפרותי ישראלי בשנות ה־70', השר עם אהובתו — הצעירה ממנו ב־15 שנים — דואט של בראהמס על אובדן־הנעורים, דבר שניתן להמשילו לתיאור סיפרותי של סופר גרמני המציג זוג מוותיקי „שועלי־המידבר“ של רומל השרים בליל־ירח, כשהם הלומי־בירה, את „אנחנו שגינו מאותו הכפר“.

צדקה הוצאת־הספרים, שציינה על העטיפה האחורית של הספר את הכתובת: **„פרשה רכת־השלכות, שיש לה צדדים קומיים וטרגיים כאחד...“** סתמה ולא פירשה. כי הצדדים הקומיים והטרגיים של ספר זה דגים בעומק המוסרי־סיפרותי שאליו עשוי להידרדר סופר שמזה חיי דור הוא מנותק מן החיים, ואין לו מה לומר.

ג. התעמלות של שרירי־היכולת

בהיינץ ובנו והרוח הרעה נוצר הרושם, עם התפתחות העלילה, כי המחבר מתפתה להאמין לשקרים של עצמו, ומטיח מילמולים תוקפניים על ניוונה של החברה הישראלית והידלדלות התרבות בה, מפי גיבורו, תוך התעלמות מחלקו־שלו רב־המשמעות במחדל התרבות של החברה הישראלית, ועצם היותו משך תקופה כה ארוכה מנותני־הטון־הפוליטי בתרבות הישראלית. אהרון מגד מצליח בנקודה אחת בסיפרו — בנקודת ההיתממות וההתעלמות

---

* בתרגום מאיר חרטינר, בהוצאת ספרי תרשיש, תשי"ג.

** „היינץ ובנו והרוח הרעה“, הוצאת עם־עובד, תשל"ז.

* הוצאת הקיבוץ־המאוחד, תשל"ב.

מגימת הריאליזם הסוציאליסטי שהוא היה מנושאי דיגלה, ומן הביורוקרטיה שהוא אחד מגידוליה, והוא נעזר בדמותו של היינץ לשם התמודדות עם הביורוקרטיה שממנה ניזונה עוצמתו הסיפרותית משך יותר מ־20 שנים.

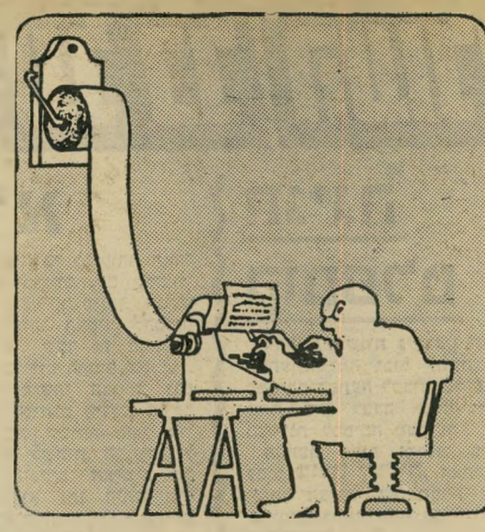
את תהליך שחיקתו האידיאית, והתאמתו לשינויים הטופוגרפיים בנוף התרבותי בארץ, ניתן ללמוד מתוך דברים שנשא מגד וקבע בתקופות שונות של חיי המדינה וחייו בקיבוצה, כאחד מבכירי עסקנות־התרבות שלה.

עוד ב־לא נדמו רעמי התותחים של מילחמת 48', כתב אהרון מגד בבשער (28.7.49), ביטאון מפ"ם באותה עת: „אין למיפלגה כשלנו זכות לצווח על אמנות, אילם חובתה לכוונה, כי ליצירה האמנותית יש ערך חברתי..." וכעבור שנתיים, פירסם בגיליון מס' 1 של משא הנחיות אידיאולוגיות כמשימותיה של הסיפרות העיברית:

„...יצירתנו לוקה ברזון ואין בה כדי לספק צרכיה ותביעותיה של תנועה גדולה האפורה כולה לבניין ולמאבק; אין היא גורם רב־משקל בקיומם הבניין והמאבק ואין היא בכחינת עלייה לחיים ולהווי; אין היא נחלת השכבות העממיות, הפועל, המתיישב, החייל, ומשום כך, ומשום הפגמים בתכניה ובצורותיה — טרם הפכה גורם חברתי...

„...נועד לסיפרות תפקיד חברתי — חייבים אנו בביקורת־העצמית הקולקטיבית, ששותפים לה יהיו אחים־לרעיון ואחים לחברה שמתוכה ומקרקעה ובשם ייעודיה אנו עושים כל מה שאנו עושים, ובכלל זה — גם יוצרים את יצירתנו האמנותית... התלהלהות של כתי־קפה או הזדמרות של פארקים (אם כפרוזה ואם בחרוז) כתקופה של כנייה ושל כיבוש — היא נקיטת עמדה לכנייה ולכיבוש. השתתרות על מנעמי־החיים ביומם של רעב, משמעה — בוז לרעבים. השקפה זו על האמנות נתגבשה גיבוש תיאורטי בהילכות הריאליזם והריאליזם הסוציאליסטי..." כל מטבעות־הלשון הללו נלקחו מתוך מילונו של ז'דאנוב, אבי הז'דאנוביזם.

וממשיך אהרון מגד: „את מיצוות הריאליזם הסוציא־

ליסטי — אם הן מקובלות עלינו — יש לתרגם לעיברית, כלומר, לשפת המציאות שבה ומתוכה ולמענה צומחת יצירתנו..." ואכן, יצירתו של מגד צומחת לה מתוך: „בהויתנו אנשי תנועה של שיחרור לאומי וחברתי, הננו חלק ממערכה אנושית גדולה המקיפה את העולם כולו להפיכת המישטר הקיים, להקמת חברה קומוניסטית. על כן שילוב גורלנו כאן עם גורל הקוריאני הלוחם, הסיני המשוחרר, הכושי הנדכא..."

מגד המחיש באותה עת את ייעודו הפוליטרוקי, ומנע במשא פירסום תגובות המגנות את מישפטי־פראג. במקביל לכך מנע פירסום שירים של עמיתי ואחרים, בטענה שהינם ניהיליסטיים ומשוללים אור חיובי כלשהו. ואילו היום ניזון מגד עצמו מהפרשות הניהיליזם של סופרים אחרים, שאותם דחה באותה עת.

ב־1964, בוועידת אגודת־הסופרים, נשא מגד דברים, שבהם כפר בשותפות הקוסמופוליטית של הסיפרות העיברית עם הקוריאנים, הסינים, הכושים וכל שאר הנדכאים, וניסה להגדיר בציטוט מטעם דויד פרישמן את בעיות הסופר בחברה הישראלית: „בפיטפוטי מילים ובמליצות נפוחות ובמילים זרות באים סופרינו אל קהל עדת ישראל ומטממים את ליבו ומביאים עתר ענן אל מחנו..." צחוק הגורל הוא שכעבור 13 שנים, בהיינץ ובנו והרוח הרעה, מביא מגד יותר „פיטפוטי מילים ומליצות נפוחות ומילים זרות..." מאשר סופר עיברי כלשהו במהלך עשר השנים האחרונות.

ובהמשך דבריו ב־1964 שואל מגד: „איך קרה שאין צעקה בסיפרות, צעקת כאב או צעקת חרדה או צעקת ייאוש, או צעקת מלחמה? או אסילו כאב חולה, שחפני, ספוג ליחה ודם, כמו בסיפורי גנסין ובשירי פוגל? איך קרה שנכתבים כל־כך הרבה דברים שהם תרגילי־כישרון בלבד — התעמלות — לעיתים מרהיבה מאד — של שיריי היכולת, הידע, הטכניקה, יצר־הראווה, כיפורים של מה לי נפקה ומה לי נפקה מינה..." וכדי לבחון את הפער בין ההגדרות לבין המציאות הסיפרותית של אהרון מגד, יש לצטט את אשר כתבה באותה תקופה הגברת דיקלה גולומב על סיפרו החי על המת, והישוותה את גיבורו: „למין גיבור של יורים („אכזודוס") או גרוע מזה" (אמות, אפריל 1965).

משך 20 שנים אימץ לעצמו מגד, כסופר, את שתי השלילות הגדולות שלו: הניהיליזם (הפרימיטיבי) ו„מילים זרות ומליצות נפוחות" שאותן הוא מערבל ב„שיריי יכולת, טכניקה, יצר־ראווה" ומלאה את הקורא העיברי בספריו, ומעיק על קופת המדינה במענקים שזו מרעיפה עליו כפי שהפריע מרעיף עצמות משומנות על כלבו.

זמן מושאל

אנתולוגיה מודרנית

מאת: אינגבורג באכמן

ימים קשים באים.
עכשיו בקריאה חוזרת מתעצם לו הזמן המושאל
ונראה באופק
ובקרוב יהא עליך להתיר את נעליך
ולנהוג במיצעד בחזרה את הכלבים.
מאחר שמעי הדג רוטטים ברוח.
הקיטניות בוהקות בנוגה רפה.
מבטך תוהה בערפל:
עכשיו בקריאה חוזרת מתעצם לו הזמן המושאל
ונראה באופק.

שם הרחק בחול טובעת לה יקירתך,
מניפה את שערך הזורם,
ואתה עוצר בעדה באמצע,
פוקד עליה לשתוק,
מוצא אותה כבת־תמותה
הנכונה לחלק את חייה
אחרי כל חיבוק.

אל תתבונן סביבך.
התר את נעליך.
השב את הכלבים.
השלך את הדג לים.
מרק את הקיטניה.

ימים קשים באים.

ניסח עיברי: ד.ע.

אינגבורג באכמן
ימים קשים

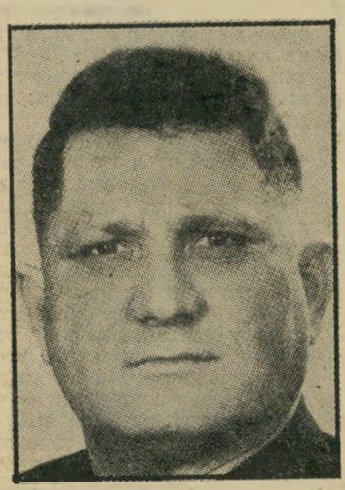
אינגבורג באכמן, נולדה ב־אוסטריה ב־1926. פירסמה כמה קבצי־שירה שהיקנו לה סמכות רבה. שירתה מורכבת בעיקר מ־אלמנטים של ליריות ואכזיסטנ־ציאליזם, השזורים בווידויים או־טוביוגרפיים. בשיריה נעזרת באכ־מן בחרוז חופשי ובחרוז מקובל, תוך טיפול מתמיד בנושאי ריקנות היקום, החיים ופחדי האדם. יצי־רתה מסתכמת בשירים, סיפורת, תסכיתים, ליברטו למוסיקה של הנס ורנר הנזה. עבודת הדוקטו־ראט שלה עסקה בהיידיגר. באכמן חייתה ברומא עד למותה ב־1973.

גלאיוס גרפומנוס

תולעי תרבות

מכל הקולטורוס שקולטר בשנת תש"ח, מצוי אחדוס, שמנמנוס, שנולד מטבע־בריאתו לשמש כתחתית לדיסאסטרוס הקולטוראלי של בני־דורו. גלאיוס גרפומנוס התרועע עם משוררים רבים, עד שהחל להזעיק שירה כחום היום ביותר למיקדשי הבטחון".

משך שנים רבות לא נחשב גלאיוס בין עדת מושכי־העט, וקירבתו האחת לשירה היתה בכך, שמשוררים רבים חמדו את עורו העבות שישמש קלף לקולמוסיהם. יום אחד גונבה לאוזנו השמועה כי וזיר העיר חיפה, אבוס חושוס, הקים היכלות־שיש למושכי־עט ולסופרי־סתם, שנועדו לרוממו ולפארו מעם. גלאיוס גרפומנוס הטיל לשון חרוצה וארוכה לעבר מרקוליס החיפאי, וזכה בהיכל־שיש מטעמו.

בנימין גלאי
שיר־ארס

אחירת השיש החיפאי הביאה אותו ב־לילות להזות הזיות פרועות על סדום־סיטי, והעלו בסימתו את הגרפומן שהס־תתר במעמקי גופו, עד שזה החל לסובב כרוח בדמו הפרוץ לכל חרוז, כדם קורב־נות־אדם הניצלים על זרועות המולך. כך סבא גלאיוס גרפומנוס וישורון ויבעט ב־עצמו, עד בא קבס המילים לגרונו. שום כוח באימפריה לא ניחן בכוח לעצור אותו מלחבר את המילים ולהעלותן על הקלף. והמילים פרחו כיונים באוויר, בלשון ש־גלאיוס גרפומנוס המציא לעצמו וקרא שמה בישראל: ארמטינית, ובעזרתה היה מורח על קפה הפוך נטול הל את שירי־הארס לבני־דורו, מבלי להמית איש מהם.

כך פיתם והתעצם והתגדל והתקדש בני־מינוס גלאיוס גרפומנוס, עד שגופו עבה ממימדי היכל־השיש החיפאי, ויעביר חלק מגאוותו לירושלים.

ימים נקפו, והתזות הלקלקת כיסו על הארס, ולימים התאבד שר־השיכונוס, והמתיק את גלולת מותו, וכתב בחרט־אש על עמודו הצהוב בית נוסף בשיר ההלל על בני־דורו, עד שצוהב הנייר הסמיק מן האופן שבו גייס גלאיוס גרפומנוס את פלוטארך, קאטו ואחרים, תוך שהוא נוהג כטריבונאל של עם.

אלא שקוראי פתשגניו של גלאיוס לא בלעו את הפיתיון בנקל, ואחד מהם אף טרח והגיב על דיברי המוכית, וכתב במעריב (9.1.77) את פתשגן התשובה הרצ"ב:

„בימים שבהם בודקת העיתונות בציציותיהם של פרנסי הציבור ומטיפה בשער לטוהר מידותיהם של קטנים וגדולים נראה מאמרו של ג. בנימין („שר ומוסר", מעריב של שבת 31.12.76), כחריגה מן הטעם הטוב.

„כל בר־דעת יודע שעולם כמנהגו נוהג והקרובים לשררה נהנים ממנה. אלא שמר גלאי מלמדנו שלא רק שכך הוא נוהג שבעולם אלא כך ראוי שייהג. אילולא נהגו כך שרים ושועי ארץ, כי אז כמיפלצות נחשבו. ולא עוד אלא בדידו של מר גלאי הווה עובדה: שבע שנים נתייגע למצוא לו דירה בירושלים עד שסייע בידו מר עופר, ובהרף־עין זכה גם בדירה וגם בהלוואה נוחה.

„דומה שבכל מיקרה יש פסול בהתערבותו האישית של שר לטובתו של אדם קרוב לו, אולם הדבר חמור שיבעתיים כשאותו אדם הוא עיתונאי, הגומל לו למחרת בדיברי סניגוריה מעל דפי העיתון. מה ראה מר גלאי להתפאר בכך?

דב סמט

---

* ב„שיר־ארס לבני־דורי" הנחשב כסנונית המבשרת את הגזענות בשירת דור תש"ח עוד בתקופה שבה זו נטחה לעבר הריאליזם־הסוציאליסטי נוטח סטאלין, כותב בנימין גלאי, בארמית בעלת ניב עיברי, בין השאר: „ברא נא לן, כת אבומי־הטין / מאה גווירות לנפש האחת — / קורבן־תמיד לכל תני השמיים: / לגזע — למולדת — ולך..."

רחל מרחלת על כל העולם

דיין אמר לא

אני לא מאמינה שיש בנמצא אישהו גבר ישראלי המסוגל לעמוד בפיתוי כל־כך מפתה כמו פצצת־המין האוסטרית, השחקנית **סיביל דאנינג**. אבל כשתשמעו אתם מי הגבר הישראלי שכן דחה אותה, ודאי לא תאמינו, כי כמו שכולנו מכירים את הגבר הזה, אז בחיים שלו הוא כבר לא עמד גם בפני פיתויים רציניים פחות מסיביל הסקסית.

האיש שאמר לה לא, אינו אלא **משה דיין**, ותהרגו אותי אם אני מבינה מה הן עוד מוצאות בו, ובמיוחד בחורות בקליבר של סיביל הבלונדית. אבל כמו שכבר אמרו לי מקורביו של חבר־הכנסת אספן־העתיקות והרמטכ"ל לשעבר, הרי מאז שמילאה סיביל את תפקיד החוטפת בסרט של **מנחם גוזן** על מבצע אנטבה, היא החלה ממש להפחיד את הגברים בארץ ובעולם.

סיביל הצהירה כבר מזמן שהיא אוהבת יהודים ומשתגעת על ישראל, אבל ראשון ראשון — ואחרון אחרון. כי מסתבר שהיהודי הראשון שלה הוא משה דיין, ואף אחד לא יזיז אותה ממנו.

היא כל־כך התאהבה בדיין, עד שיש כאלה המוכנים להעיד כי לביקורה האחרון בארץ לפני כשבועיים, עם קבוצת־הכדורגל הגרמנית באיירן מינכן, הגיעה במיוחד, כיוון שמישהו הבטיח להסדיר לה פגישה עם דיין, שעד אז הסתפקה רק ב„חלום עליו בלילות־החורף הקרים".

ומסתבר שאותו מישהו הבטיח, וגם קיים, אבל כמאמר הפיתגם חידוע, אפשר להביא את הסוס אל השוקת, אבל אי־אפשר להכריח אותו לשתות. הפנייה של סיביל הגיעה אל מזכירתו האישית של דיין, והתשובה שהוא נתן היתה חד־משמעית: „שחקניות־קולנוע זה לא התחום שלי." הייתם מאמינים?

הסבירה לי סיביל בלב שבור: „אני פשוט מתה לבלות איתו לילה שלם, ולא סתם פגישה כמו שהוא חשב." זה יכול היה להירשם לזכותו, בתור עוד ניצחון בקרב־מגע.

ומרוב שסיביל שרופה אחרי דיין, אז אפילו על הפוליטיקה הישראלית יש לה מה להגיד. „מובן שאני מעדיפה את פרס," אמרה לי בקולה הסכסי. „הרי הוא איש של דיין."

ואם פרס רוצה להיבחר בסיגנון־כרזות אמריקאי, היא מוכנה אפילו להצטלם עבורו בפוזה מהסרטים, עם כותרת כמו „סיביל מעדיפה את שמעון."

מי שלא מגלה, אולי, בקיאות בצמרת הפוליטית במדינת ישראל אבל בהחלט מגלה בקיאות בבחורות יהודיות, הוא אחיה הצעיר של סיביל, **דונאלד**, העובד כעוזר־צלם. הדונאלד הזה התאהב בבחורה יהודיה, ולמרות שאינו מסיר מעל צווארו את המגן־דוד שלו, הוא קיבל ממנה מכתב שבישר כי הוריה לא־כל־כך מסכימים לשידוך עם הגוי.

הצעה שאי־אפשר לסרב לה

הקשיבו. יש חדשות מרחוק־רחוק, והפעם **משוש בן־אשתמוע**, שהתיישבה לה בניו־יורק הרחוקה, פתחה מיסעדה והתגעגעה לישראל. ובכן, מפה לשם מיסעדה כבר אין, כפי שדיווחה לנו שוש במיכתב מפורט ומעניין.

„לפני חודש," היא כותבת, „אני כבר יכולה לראות בדימיון הפרוע שלי את שוש הקטנה והחייכנית יושבת מאחרי שולחן־כתיבה והשיער הארוך שלה מפריע לה לכתוב. „מכרתי את המיסעדה שלי, איטרס האוס, בסכום 'משכנע' לדו־ג'הן, סוחרי־המניות בין הגדולים בעולם, שבבעלותם העיתון וול סטריט ז'ורנאל."

אבל רק תראו איך לבחורה הזאת יש מזל לא פחות משכל. כי לפי מה שהיא כתבה לי, ישבו חכמי חברת־המניות הזאת, שברו את הראש והגיעו למסקנה שבעוד חמש שנים יהיו מחירי הדולר בארצות־הברית כל־כך גבוהים, עד שלעיתון הרב־תפוצתי הזה כבר לא ישתלם יותר להפיץ את עצמו באמצעות הדולר.

מה עושים? הם החליטו פשוט להתחיל לתרגל את ההפצה שלהם בעצמם. אז איפה נכנסת שוש לעיסקי־ההפצה של העיתון הזה? או. לא שהיא פתחה סוכנות־שליחים, אבל הסתבר לאותם חכמים שהמיסעדה של שוש ממוקמת בדיוק במרכז העיר, במקום אידיאלי להפצת העיתון, וחוץ מזה זאת מיסעדה שמורכבת משתי חנויות צמודות, כך שגם השטח היה בדיוק מה שהם צריכים.

רק שלא תחשבו ששושי ויתרה בקלות שכזו על המיסעדה שבנתה וטיפחה במו ידיה, אחרי שהיא האכילה שם כל קליינט במו־ידיה. היא לא אחת כזאת שתוותר על מיפעל־חייה תמורת כמה דולרים.

אבל כמו שהיא שמעה כמה מציעים לה, לא רק שהיא שכחה מהקליינטים הרעבים שלה, היא היתה גם מוכנה לשכוח את כל המאכלים שלימדו אותה להכין. הם פשוט נתנו לה הצעה שאי־אפשר היה לסרב לה.

אחרי הכל, עם הסכום שיש לה עכשיו היא יכולה לשבת באמריקה כמה חודשים בשקט ולערוך תוכניות חדשות.

שוש בן־אשתמוע • וידידה
ברגל ימין

• למעלה.

חגיגה קומפלט

אחרי 22 שנות נישואין קורות לפעמים הפתעות. ומה יכול להיות יותר משמח ממסיבת־הפתעה לכבוד שלוש סיבות, שכל אחת מהן לבדה יכולה לשמש סיבה מצויינת למסיבה מפתיעה?

הפתעה כזאת אירגנו בשבוע שעבר עבור **טובה ישעיה**, האחראית לפירסום וליחסי־הציבור של חברת עץ־הזית, ומי שעומדת בראש החוג המיקצועי של איגוד־המפרסמים.

כשנודע בעיר שיום השישי האחרון היה יומה הגדול של טובה, מיהרו לגדב לצורך זה את הבית של הצלם היפואי שוחר־המסיבות **נורברט סנד**. אבל המסיבה המטורפת לא היתה לרגל מלאות 22 שנות נישואין לטובה ולבעלה. כי בינינו, זאת באמת לא סיבה לחגוג.

טובה ישעיה
במבט לעתיד

המסיבה נערכה לכבוד הגט שקיבלה טובה מבעלה, אחרי דיונים ארוכים. כי מאז שהיא קיבלה את הגט המיוחל, אין לכם מושג איך האשה הזאת פורחת. היא משתוקקת לשכוח הכל, והחברים הרבים שלה דאגו שלפחות לערב אחד היא באמת תשכח. לפחות חלק.

טובה לקחה איתה, כתגבורת למסיבה, את דור־ההמשך שלה, בתה היפה **לימור** בת ה־19 וחצי, שסיימה באותו שבוע במזל טוב קורס קצינות. טובה, שרצתה להפתיע את בתה ולקחה אותה, כביכול, למסיבה בקריית־האמנים של יפו, כך מצאו את עצמן השתיים מופתעות.

חוץ מהעובדה שטובה קיבלה את הגט, היתה לה עוד סיבה מצויינת לחגיגה. לגמרי במיקרה, ואת זה יודעים רק החברים הטובים ממש, חגגה טובה בדיוק באותו יום את יומולדתה. רק אל תשאלו אותי בת כמה היא, כי רק החברים הטובים על־באמת יכולים לזכור את התאריך. הם סירבו לגלות, אבל האמינו לי שבשביל 40 פלוס היא נראית על־הכיפאק, אלגנטית ומטופחת מתמיד.

לטובה גם בן, הלומד בפנימיה הצבאית, שלא הצליח להגיע למסיבת יום־ההולדת של אמו. אבל לא נורא. עכשיו, כשהאמא הפנויה והפעלתנית עברה לגור בקוטג' היפה שלה שבקיראון, היא תוכל לערוך שם הרבה מסיבות עליזות משל עצמה.

או זהו. לשוק הגדול של גרושים גרושות, מחפשים מחפשות, הצטרפה עוד גיזעית אחת במכונית מיני־מיניוור כחולה, ואם תשאלו אותי, אז יש לי הרגשה שהיא מהווה תוספת רצינית.

מגלה הדוגמניות

עוד שני יפים שנפלטו לשוק הפנויים בעיר, הם צמד הדוגמנים **סימונה בזר מנפרד**, מי שזכתה השנה בתואר סגנית מלכת־הימים, וחברה הדוגמן **בנצי גרשון**.

השניים הכריזו עוד כשסימונה היתה בת 14 ובנצי היה חייל צעיר ותימהוני, אלא שכבר אז ליבו ניבא לו שבילדה הזו טמון פוטנציאל יופי לא־קטן.

הוא שמר איתה על יחסים טובים, וחיכה בסבלנות עד שתגיע לגיל 16. רק אז

סימונה בזמנפרד ובנצי גרשון
ביחד ולחוד

החל לצאת איתה לבילויים, ומה שנקרא פתח לה את העיניים. הוא שמר עליה כמו על אחותו הקטנה והכיר לה את כל החברים המפורסמים שלו, עד שיום אחד נכנס לה לראש חיידק־הדוגמנות.

הדבר שהכי הרגיז אותה, היה לראות את בנצי צמוד בכל פעם לדוגמנית אחרת, אבל הוא הסביר לה בסבלנות שזו העבודה, ושלא תיקח ללב. אבל סימונה לקחה.

אז כמו שאומר הפיתגם, אם אתה לא יכול להילחם בהם, הצטרף אליהם. וכך החליטה סימונה שאם היא לא יכולה להילחם בכל הדוגמניות שלקחו לה את בנצי ללא־הרף, היא תהפוך דוגמנית בעצמה.

מובן שבנצי הוא לא אחד כזה שישים לה רגל, אז כשלב ראשון הוא שלח אותה לתחרות מלכת־המים, ומאז היא הפכה דוגמנית מבוקשת ומצליחה, כשבנצי מלווה אותה לכל תצוגה ולכל הצילומים.

אבל מאז שהולך לה והיא נכנסה עמוק לתוך העניינים, המצב שלה עם בנצי לא־כל־כך הסתדר כמו שחשבה. היא קיוותה להתחתן עם האיש שגילה אותה עוד לפני שירותה הצבאי, אבל בנצי אמר לה שהיא ילדה יפה, אלא שנישואין זה עוד לא בראש שלו. חוץ מזה, פתאום הוא החל מקבל הצעות־עבודה רבות והפך דוגמן־הבית של מיפעל־אופנה, אז למה לו להרוס את הקאריירה שלו כבר בהתחלה. הוא אמר לסימונה חד־משמעית שהוא־הוא האיש שהפך אותה למה שהיא, דוגמנית מבטיחה, ובזה, הוא חושב, הוא עשה את שלו.

עכשיו מסתובבת לה סימונה התמירה יפה ועצובה, ואילו בנצי מחפש לגלות איזו כוכבת חדשה. רק שלא תבלבל לו את המוח על חתונה, לפחות עד שהוא יהיה דוגמן בין־לאומי כמו שהוא חולם.

אני רק יכולה לאחל לבנצי הצלחה ואת סימונה החתיכה ארגיע שאין לה מה לדאוג, עם נתונים כמו שלה, לא זו בלבד שהיא לא תישאר בודדה זמן רב. ואם היא תזדרז, אז אולי היא אפילו תצליח לעשות את זה עוד לפני הגיוס.

מתח • ריגול • מסתורין

בספריית

עקרב

יצאו לאור:

* תיק ורשה

מאת: אדם הול

* מטרה חמש

מאת: קולין פורבס

* בתו של הזמן

מאת: ז'וזפין טיי

* כלוב של קרח

מאת: ראנקן קייל

ספריית עקרב — ספרי־איכות בכריכה רכה

הפצה „גד"

האמת על קורות חטופי אנטבה

ברגעים הקשים וברגעים הגדולים.

אנטבה 1976

יומן אישי

מאת: שרה דודזון

לראשונה בדפוס, יומן אישי של חטופה לאנטבה
אשר היא, בעלה וילדיה עברו יחד
את אימת החטיפה.

ספר יחידי מסוגו, המציג את האירועים
מזווית אישית של אם ובעיה,
ולא כדיווח עיתונאי.

ספר חדש

בהוצאת מסדה

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם
ל־ 6.2.77 - 11.2.77

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של הסופרסל
והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למבצע.

	לצרכן לק"ג בל"י
ירקות	
עגבניות	2.50
עגבניות באריזה של 2 ק"ג	2.90
גזר	3.00
פלפל קליפורניה	4.80
כצל יבש	2.90
כצל יבש ארוז בשקיות של 2 ק"ג	3.30
תפוא"ד מיבול החדש	3.60
תפוא"ד ארוזים באריזה של 2 ק"ג	4.00
פירות	
תפוחים זהוב גודל 6	5.30
תפוחים זהוב גודל 6.5	5.90
תפוחים גרנד גודל 6	4.30
תפוחים גרנד גודל 6.5	5.20
אגסים ספרונה גודל 5	5.60
בננות	5.25

הערה: תפוחים מזנים זהוב וגרנד גודל 6, ארוזים בשקיות של 2 ק"ג נמכרים ב־40 אג' יותר לק"ג.

הדרים	
אשכוליות בתפזורת וארוזות	2.40
תפוזים בתפזורת וארוזים	2.90
לימונים	4.10

עופות פטמים קפואים בשקיות		מ.ע.מ.
מיני תנועוף (עד 1.1 ק"ג העוף)	12.96	+ 1.04 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13	+ 97 אג'
גודל 2 (עד 1.6 ק"ג העוף)	11.39	+ 91 אג'
גודל 3 (מעל 1.6 ק"ג העוף)	10.32	+ 83 אג'
כשר חודו ללא עור וגידים	22.22	+ 1.78 ל"י
דגים		
כסיף	10.50	+ 84 אג'
כסיף בפרוסות קפוא ½ ק"ג	23.00	+ 1.84 ל"י
קרפיון חי	16.11	+ 1.29 ל"י

ייתכנו שינויים במשך השבוע

עשי לך חיים קלים

שעת צהריים מגיעה ואת עומדת בוהה — חסרת חשק לטרוח ולהכין ארוחת צהריים וחושבת מה יאכלו הילדים כאשר יחזרו מבית־הספר, ומה יאכל הבעל כאשר ישוב מהעבודה.

אסתר, ממזנון אסתר, פותרת את הבעיות.

ארוחות חמות מבית־אמא הכוללות: חמין מסורתי, דגים ממולאים, פשטידות, רגל קרושה, קרפלך ועוד כהנה וכהנה דברים טובים.

כל אלו במזנון אסתר, ברח' אבן־גבירול 7, תל־אביב, טל. 245096.

אפשרות מיוחדת לאירועים — ארוחות לישיבות מנהלים במשרדם. ואפילו בשבת פתוח!

המזנון נפתח מדי יום ב־5.30 בבוקר ונסגר ב־16.30 אחה"צ.

מזנון אסתר ידוע במאכליו הטעימים ובמחיריו הסבירים.

על כן אל תהסס! עזור לאשתך והבא ארוחה מוכנה לביתך.

בדאי לנסות!

למרות הכל!
מחיר הפירסום של עמוד ב־ השופט הזה
הוא רק 3,360 ל"י

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

פירסום אידיאל

אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

חסוך כסף!

ספרים יד שניה!

אנו מוכרים, קונים ומחליפים ספרי לימוד, ספרי קריאה וספרי אמנות בכל השפות.

„לוטוס"

תל־אביב, רח' אלנבי 101
(מול בית־הכנסת הגדול)

ישראל מונה 3.5 מיליון תושבים. בבנק לאומי בלבד יש 2.8 מיליון חשבונות. חישוב קל מראה לנו כי לכל "אדם ורבע" בישראל יש חשבון אחד בבנק לאומי.* זו תעודת כבוד שהענקת לנו, אתה הלקוח, באמון שנתת בנו. אמון שהפך את בנק לאומי לבנק הגדול ביותר במדינה. אמון, המעמיר את בנק לאומי ברשימת 100 הבנקים הגדולים בעולם. זהו הישג לא מבוטל של בנק במדינה קטנה כישראל.

לכל "אדם ורבע" בישראל יש חשבון בבנק לאומי

שלך מאז ומתמיד

בנק לאומי

לישראל בע"מ

GLOID א' 05'

* יש לקוחות המחזיקים מספר חשבונות בבנק

רחל מרחלת על כל העולם

פרידה

מאחרי־הקלעים

מזה שנים אני מחכה ומצפה לקבל הז־מנה לטכס־הנישואין של הצמד שוקי ו־אביבה, והאמינו לי שיש לי סיבה טובה לכך. כי **שוקי לוי**, שלפני שפרח לחו"ל היה זמר בכל מיני להקות־קצב מקומיות, צמוד כבר שנים רבות ל**אביבה פז**, אשר לפני שפרחה עם שוקי לחו"ל, היתה רקד־נית וגם קיפצה, זימרה והתפשטה במחזמר שיער זצ"ל, וגם עובה למען שוקי את בעלה **משה אפרתי** ולקחה איתה את בנם המשותף, **דן**.

אז הזוג הנחמד הזה, כמו שדאגתי לדווח לכם מדי פעם, היה צמוד מאד לא רק

אביבה פז ושוקי לוי
ברוח טובה

בכל המקומות ועלי כל הבמות בהם הו־פיעו, אלא גם בחיים הפרטיים ומאחרי־הקלעים.

שוקי ואביבה התגוררו יחד בדירה אחת בפאריס, ומשם ביצעו גיחות לכל מיני מקומות מעניינים כמו יפאן ששם, כך דיווחו לי, זכו בהצלחה סבירה בהחלט. ובכלל, הם מכרו תקליטים, הושמעו ב־רדיו, הופיעו בטלוויזיה באירופה ובעיקר בצרפת ומה לא. ואנחנו כאן, בסרובינציה, היינו בטוחים שהזוג־מהשמיים הזה, ש־הולך לו כזה קלף משוגע ביחד, יגיע בסוף גם אל מתחת לחופה, ושוקי ישים טבעת על אצבעה של אביבה.

בקיצור, רבותי, ההזמנה הזאת לא תגיע. אני מסכימה איתכם שלהיפרד אחרי כל־כך הרבה שנים סוערות ביחד זה לא־כל־כך פשוט, אבל השמועות שהגיעו אלי במהירות הסילון מפאריס הקרה, מספרות ששוקי ואביבה נפרדו לא על הבמה, אלא רק בחיים הפרטיים. אביבה עברה להת־גורר בדירה נפרדת, והיא אפילו נצמדה חזק לחתיך תמיר וצרפתי למהדרין, ש־נטרף אחר העיניים הגדולות המפורסמות שלה. וכמו שסיפרה אביבה עצמה: „אני ממש שמחה שהצלחתי להפריד בין העבו־דה לאהבה. רק עכשיו אני מתחילה קצת לטייל בפאריס ולהכיר אנשים."

רק שלא תתחילו לרחם לי על שוקי המזוקן, על שגידל לו חברה־לחיים ובסוף היא ברחה לו. אני יכולה להבטיח לכם ששוקי לא יישאר בודד לאורך זמן. תסמכו עליו שגם הוא ימצא לעצמו איזו צרפתיה מיניאטורית, ועם אמרגן כמו שלהם, הם עוד עלולים להפוך רביעייה. על הבמה, לפחות.

החסיד

שהפך פלייבוי

אדרבא, נסו להצביע לי על ישראלי אחד בחו"ל שאינו מחפש מציאות. וכי איזה מחפש או מחפשת, המכבדים את עצמם ומתגלגלים לניו־יורק כמו, למשל, רעיית ראש־הממשלה **לאה רבין**, או ראש עיריית ירושלים **טדי קולק**, או אפילו הממונה על הכנסות המדינה **משה נוידרפר** ואחרים, לא הגיעו למרכז־ה־מציאות של אבי, בקומה השלישית של מלון לכסינגטון המפורסם שבניו־יורק?

ובכן, כל מי שמתגלגל לשם בימים אלה, יוכל אולי למצוא מציאות, אבל לא את בעל החנות הדינמי, **אבי אלון**. כי מי שכבר ביקר שם, או זכה להזדמן לאחת המסיבות הסוערות שחגג אבי בדירה ה־מפוארת שלו, הממוקמת בקומה ה־24 של מגדל־שחקים במדיסון, יתפלא בוודאי לשמוע שאבי החליט לעזוב את העסק המשגשג שלו בניו־יורק, ולהביא בשורה חדשה לתל־אביב.

וכשבחור צעיר בן 28 מגיע אלינו עם סכום צנוע של חצי־מיליון דולר, תסכימו אתי שזה בהחלט מעניין. מה־גם שעד לפני קצת פחות מעשר שנים הוא היה עדיין בן למישפחה הסידית, והסתובב כמו ילד־טוב־ירושלים עם פיאליך ושטריימל ובלי פרוטה.

בגיל 19 וחצי הוא התחתן עם **אתי גרינפלד**, גם היא בת למישפחה דתית מבני־ברק, וביחד החליטו השניים שעם הרבה אמונה בקדוש־ברוך־הוא הם יוצאים לחפש את מזלם באמריקה. אבי החל לע־בוד כחשמלאי־שכיר, חסך סנט לסנט, ו־כבר בגיל 24 בא לארץ עם הון של 40 אלף דולר. הוא הקים חווה של 650 דונם כותנה, ובעזרת שנת־בצורת רצינית הפ־סיד יותר משלושת־רבעי מיליון לירות.

אבי לא התייאש, אמר קדיש והחליט לחזור לארצות־הברית ולהתחיל הכל מ־התחלה. אלא שהפעם הוא החליט להיכנס לעסקים. ומה עושה אברך? קודם־כל פתח לו מישרד קטן, ואחר־כך עשה חושבים מה לעשות בו. חשב חשב והתפלל, עד שיום אחד נכנסה אליו בחורה ישראלית והציעה לו לשווק שמלות סרוגות שהיא מתכננת. אבי ביקש ממנה שתשאיר את הסחורה. אחרי הכל, מה היה לו להפסיד?

כעבור שבוע נכנס למישרד הקטן קניין־אופנה, גילה הת־עניינות בשמלות, ושאל את אבי, אם הוא מסוגל לייצר לו גם בגדי־ים ב־אותו הסיגנון. אבי לא חשב פעמיים ונסע לארץ, ויחד עם אותה בחורה ישראלית עשו הס־כם עם מתפרה בבית־לחם, הפכו את השמלות לביג־די־ים והסחורה הת־לה לזרום.

אלון
סוד ההצלחה

אחרי שמחזור הקניות עבר את 300 אלף הדולר, החליט הקניין לוותר על אבי, וסילק אותו מהשטח תמורת סכום עגול של 40 אלף דולר. אבי קיבל את הכסף, ושבועיים אחרי־כן, יצא בארצות־הברית חוק להגבלת ייבוא של צמר. אבי יצא מהעניין בזמן, ושוב מצא את עצמו מחפש תעסוקה.

הפעם כבר היה לו רעיון מבוסס. אם כל־כך הרבה ישראלים עובדי אל־על מחפ־שים בניו־יורק מציאות, אז למה לא לפתוח חנות ישר במלון שבו הם מתאכסנים, לכסינגטון, להביא להם סחורה בזול כולל דום־סרוויס, רק שיבואו? והם באו אליו — יותר מכפי שחלם בחלומות הכי ורודים שלו. אבל מי שהלכה ממנו היתה דווקא אשתו היפה, אתי. השניים החליטו להת־גרש, והם עשו זאת בידידות ובאהבה.

אתי חזרה לישראל עם שני הילדים שנולדו להם בינתיים, ואבי הביא אליו מהארץ את הידידה שהחזיק פה בסוד, הלא היא **טליה פארי**, אחת התיכוכות המוכ־רות של גיבעתיים. אך בניגוד למצופה, לא יצאה חתונתם של השניים אל הפועל.

טליה חזרה ארצה, ואבי החליט לדאוג לציוותי אל־על המתגוררים בלכסינגטון גם מבחינה חברתית. הוא ניהל רומן עם הדיילת היפה **יהודית פרידמן**, אירח בסלון הפנוראמי שלו המשקיף על כל מנהאטן כל אורח ישראלי שהיה שווה מסיבונת.

בקיצור, אחרי שכל נכבדי האומה כבר ביקרו אצלו ואמרו לו שעם כישרון־ה־אירוח שלו הוא מוכרח לפתוח איזה מוע־דון קלאסה בתל־אביב, לפני חודש הוא הגיע ארצה. רכש את מכונית המרצדס הכהה שהיתה שייכת קודם לשגריר ה־דרום־אפריקאי, השקיע כמיליון לירות ב־דיסקוטק החדש שהוא פותח ביפו־העתי־קה, ואפילו גייס לו לעזרה את ידידתו הטובה, הדוגמנית היפהפיה **חלי גוב־דנברג**.

כך שעכשיו הוא באמת עסוק מאד, אבל בכל־זאת פתוח להצעות. בתנאי שיבואו מהכיוון הנכון.

גאון בסכנת נישואין

השבוע יש לי בשבילכן ידיעה שתשבור אפילו את ליבן של הקשוחות ביותר מביניכן. על **יהורם גאון**, הרווק הנצחי של הבוהמה הישראלית, מרחפת בפעם נוספת סכנת חתונה.

נכון שקשה קצת להאמין בתחזית הזאת. יותר מדי פעמים בשנים האחרונות איימו עלינו באסון הנורא הזה, שיהורם יילקח מרשות הכלל, ויועבר אחר כבוד לתחום הפרטי והבילבדי של איזו ילדה מאושרת. אבל הפעם, כך גובב לאוזני, זה אולי יהיה רציני. ואולי הפעם באמת ייצא מזה משהו דומה לחתונה, שלא כמו בכל הפעמים הקודמות, שלא היו לא חתונות ולא בטיח.

מה שנותן לי את היסוד לחשוש שהסכנה הפעם היא רצינית, זאת העובדה שכבר הזמינו מקום לחגיגת־החתונה העומדת להיערך, ככל הנראה, ב־29 במארס שנה זו. והמקום אינו אולם־חתונות רגיל, אלא המיסעדה הסינית טאיוואן בחיפה.

עכשיו אתם יכולים לזקוף גבות ולתמוה: מה פיתאום שיהורם גאון יתחתן במיסעדה סינית דווקא?! או! אז העובדה שהמיסעדת שייכת במיקרה להוריה של הכלה המיועדת, יכולה, למשל, להיות סיבה טובה מאד להתחתן במיסעדה סינית. הכלה המאושרת, אם לא מתחו אותי, צריכה להיות **אורנה גולדפרב**, בת ה־18, תלמידת תיכון מבת־גלים שהכירה את יהורם לפני כחודש ומייד התלקחה ביניהם אש נוראית שניתן לכבותה רק באמצעות טבעת־הנישואין.

לא הצלחתי לקבל אישור לידיעה, לא מצד החתן ולא מצד הכלה. פשוט אי־אפשר למצוא אותם. אז שימו סימן־שאלה גדול על כל העסק. ואם הוא יתפוך במיקרה לסימן־קריעה, שתזכרו לכם שאני הייתי הראשונה שבישרה לכם את החדשה המרעישה.

פסטיבל הילדים של הגשש

עד כמה שהגששים החיוורים נראים לכם נורא־נורא צמודים ולא זזים זה בלי זה, אז יש לפחות כמה דברים שפשוט אין להם ברירה אלא לעשות לחוד: יל־דים. אבל האמינו לי שאם גם זה היה תלוי באמרגן שלהם, **פשנ'ק**, הוא כבר היה דואג שהם יעשו גם את זה ביחד, ואפילו בהרמוניה.

כי החדשות האחרונות מבשרות על שחזי לידות קרובות במישפחת הגששים הגדו־לה. המוביל בשטח הזה, הוא **גברי בנאי**, האח הקטן של יוסי, ששאשתו **דפנה** נמ־צאת כעת בחודשי־הריון מתקדמים, אחרי שכבר הביאה לו את בתם בת החמש **יכמין**. חוץ מיסמין, גברי הוא גם אב לבן בשם **אורי** מנישואיו הראשונים, ל־**אורנה**, והאורי הזה הוא כבר כימעט בן שמונה.

ישר אחריו צועד **ישראל** („פולי") **כוליאקוב** הממושקף והמצחיק. פולי היה נשוי בעבר פעמיים, לשחקנית **רינה גנור** ולזמרת **ריקי גל**, ששתיהן, אגב, יושבות עתה באמריקה. רינה נשואה ל־איש־סרטים ישראלי הממוקם בהוליווד ב־שם **רפי אטקס**, וריקי נשואה למיסעדן ישראלי יליד רומניה בניו־יורק, ושמו **גיורא**. אבל משתי הנשים הראשונות שלו, לא זכה פולי לילדים, ואת הישועה הביאה לו אשתו השלישית במיספר, **שוש**, קצוצת־השיער ודיילת אל־על לשעבר. רק לפני כחצי־שנה חגגו השניים את ברית־המילה של בנם־בכורם **איתמר**, והנה כעת מצפה שוש לביקור החסידה בשנית, עם כוונות ברורות להדביק את היתרון של גברי.

אבל מי שצועד בפיגור בולט אחרי ה־שניים הוא הגשש הרציני בעל קול הבס, **שייקה לוי**. אומנם, גם הוא הספיק כבר להיות נשוי פעמיים בעבר, ל**ישע** ול־**עמרה**, המוזכרות בלהיט שלהם האשה היחידה בחיי, אבל לפחות לפי מירשם התושבים ילדים אין לו.

אם תשאלו אותי, אז לא נראה לי שהוא כל כך מוטרד מהעניין. כי שייקה מטפח את דיוקנו הנאה שברמת־אביב, נוסע ב־מכונית האאודי האדומה שלו ואפילו לא נראה לי צמוד במייוחד למישהי שתביא לו בעתיד הקרוב איזה צאצא טרי. וכמה שהחברים שלו מדרבנים אותו, זה לא־כל־כך הולך.

ביניתיים ממשיך שייקה להתהלך במיכ־נסיים הקצרים שלו ובסנדלים, ואני בטוחה שאחרי שיקראו מה שנכתב לעיל, הוא יהיה מוצף בכל־כך הרבה מתנדבות, עד שלפחות אחת מהן תצליח להביא לו איזה גשש קטן לבריאות. אינשאללה.

גברי, פולי ושייקה
בקצב לכת

המחיר: 8.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2058 שנה 41 כ"א שבט תשל"ז, 9.2.77

השבוע הזה

משפט זיוף החזה של ציפי לוין

